

การใช้อินเทอร์เน็ตกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน

นางสาวดวงพร เกตุสมบุญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

THE USE OF INTERNET AND THE ROLE OF HOUSEWIFE

MISS TUANGPORN KETSOMBOON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication Arts) Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้อินเทอร์เน็ตกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน

โดย

นางสาวดวงพร เกตุสมบุญ

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณาถ์ฐิติญา วงศ์บ้านดู่)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์)

ดวงพร เกตุสมบุญ : การใช้อินเทอร์เน็ตกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน. (THE USE OF INTERNET AND THE ROLE OF HOUSEWIFE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ดร.กาญจนา แก้วเทพ, 214 หน้า.

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของแม่บ้าน พฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำโดยเปรียบเทียบ โดยศึกษาจากการวิเคราะห์ผู้รับสาร (Audience Analysis) ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ แม่บ้านที่ทำงานประจำจำนวน 10 คน และแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำจำนวน 10 คน และศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่ออินเทอร์เน็ตโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากบล็อกและเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับแม่บ้าน

ผลการวิจัยพบว่า

แม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่เกิดจากความต้องการและแรงจูงใจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านสถานภาพทางสังคม ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อสานสายสัมพันธ์ทางสังคม และด้านอารมณ์ ในส่วนของความพึงพอใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านนั้น แม่บ้านมีความพึงพอใจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการสืบค้นข้อมูลข่าวสาร ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านความรวดเร็วของข้อมูลและการสื่อสาร ด้านความสะดวกสบายในการสื่อสารและบริการ และด้านอารมณ์และจิตใจ แม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตนเอง ครอบครัว และสังคม มีช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตที่หลากหลาย และมีพฤติกรรมการสร้างเครือข่ายแม่บ้านผ่านโลกออนไลน์ รวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายดังกล่าวมาสู่โลกจริง

ปัจจัยด้านอายุของบุตร สถานภาพการทำงาน ภาระงานบ้าน ชนชั้นทางสังคม ทศนคติของสามี และรูปแบบของเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของแม่บ้าน เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำพบว่า มีความเหมือนและแตกต่างกันตามบริบทของสถานที่ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต และมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตในรูปแบบที่แตกต่างกันตามสถานภาพการทำงาน

บทบาทของบล็อกและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับแม่บ้าน พบว่ามี 2 บทบาท คือ บทบาทในการเป็นตัวออกย้าอุดมการณ์แม่บ้าน และบทบาทในการสร้างพื้นที่เชิงอำนาจให้กับผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน ..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน ..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา.....2555.....

##5284672128 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORD : INTERNET / WOMEN / CMC

TUANGPORN KETSOMBOON : THE USE OF INTERNET AND THE ROLE OF HOUSEWIFE.

ADVISOR : ASSOC. PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph.D., 214 pp.

This research was conducted by using qualitative research method and aims to study the role of internet and internet usage between employed and unemployed housewives: needs, motivations and satisfactions from using the internet, The study focuses on analyzing twenty target audiences, ten are employed and ten are unemployed. Aiming to study role of internet blogs and websites contained housewife-related content, the researcher studied and focused on both "Audience Analysis" and "Content Analysis". The study found :

There are 4 categories of need and motivation of internet usage: news and information updates, social status, social connections and emotional connections. There are also four categories of satisfaction in using internet: ability to access to most updated news and latest information, ability to easily connect with people, user service platform and friendly program and emotional and psychological uplifted contents. Housewives use internet to fulfill their self-satisfaction, to connect with their families and social connections. They access a variety of internet media and content and have strong potential to connect with other housewives online and transform those connections to offline social community. Children's number and age, working status, social status, housework load, and the type of communication devices are critical indications to reflect housewives' behavior using internet. Employed and unemployed housewives possess both comparison and contrast in using internet and apply internet's role to their lives depending on location access, as well as the content difference reflecting by working status. Roles of blogs and websites that contain housewife-related content are divided into 2 roles: to confirm the importance of housewife's role in the family and to expand and empower women status as a housewife on the internet world.

Department : ..... Mass Communication ..... Student's signature .....

Field of Study : ..... Mass Communication ..... Advisor's Signature .....

Academic Year ..... 2012 .....

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สำหรับความเมตตา กรุณาที่อาจารย์มอบให้มาโดยตลอด รวมทั้งกำลังใจ คำแนะนำ และคำปรึกษา ขอบพระคุณ อ.ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งมาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคอยแนะนำ และให้กำลังใจ ขอบพระคุณ ผศ.ณวัฒน์ฐิธัญ วงศ์บ้านดู่ ที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอบพระคุณ กลุ่มคุณแม่นักเรียน ICS กลุ่มคุณแม่นายแบบ-นางแบบวัยเยาว์ และแม่บ้านท่านอื่นๆ ที่สละเวลาในการเป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย ขอบคุณสำหรับข้อมูลอันเป็นประโยชน์สำหรับคำปรึกษา ในเรื่องอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากการศึกษา และกำลังใจที่เหล่าคุณแม่มีให้ผู้วิจัยมาตลอดระยะเวลาการทำวิจัยจวบจนปัจจุบัน

กราบขอบพระคุณคุณแม่ นางเรณู เกตุสมบุญณ์ สำหรับกำลังใจ ความช่วยเหลือ การสนับสนุนทางกำลังใจ และทุกอย่างที่แม่มอบให้ ถึงแม้ว่าลูกจะทำให้แม่เสียใจจากความพลาดพลั้งในการศึกษา แม่ก็ยังคงให้อภัยและพร้อมที่จะช่วยเหลือลูกมาโดยตลอด ความสำเร็จของลูกคือความภาคภูมิใจและความสุขของแม่ ลูกจึงลุกขึ้นสู้อีกครั้งหนึ่ง ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยยืนหยัดต่อสู้กับอุปสรรคนานัปการของหนู และพร้อมที่จะมอบกำลังใจ และคำแนะนำปรึกษา มาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนๆ สายน้ำผึ้ง และรัฐศาสตร์ เกษตรฯ ที่มอบกำลังใจ และคำแถมคิดดีๆ มาให้เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้อม ที่ช่วยเหลือสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง ไม่มีเพื่อนคนนี้ เราคงไม่สามารถมีวันนี้ได้ ขอขอบคุณจริงๆ สุดท้ายขอขอบคุณ พี่ปู ที่คอยติดตามช่วยเหลือในเรื่องการเรียนและการสอบให้กับหนูและเพื่อนๆ MC มาโดยตลอด ขอขอบคุณค่ะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหำนำการวิจัย.....	12
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	12
ข้อสันนิษฐาน.....	12
ขอบเขตการศึกษา.....	13
นิยามศัพท์.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
แนวคิดพัฒนาระบบการศึกษาด้วยสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์.....	20
แนวคิดเรื่องการใช้เวลา.....	28
ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการสนองความพึงพอใจต่อสื่อ.....	31
ทฤษฎีเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	51
แหล่งข้อมูล.....	51
กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา.....	52

วิธีการศึกษา.....	54
การนำเสนอข้อมูล.....	60
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	61
ลักษณะทางประชากรศาสตร์.....	62
ความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน.....	73
พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต.....	98
ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน.....	144
เปรียบเทียบรูปแบบพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ทำงานประจำและ ไม่ทำงานประจำ.....	152
บทที่ 5 บทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ต่อความเป็นแม่บ้าน.....	159
แหล่งข้อมูลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	160
บทบาทของเนื้อหาสารของบล็อกที่มีต่อสตรี.....	164
บทบาทของเนื้อหาสารของกระทู้บนกระดานข้อความในห้องสนทนาของเว็บไซต์ pantip.com ที่มีต่อสตรี.....	166
บทบาทของเนื้อหาสารของกระทู้บนกระดานข้อความของเว็บไซต์ ladysquare.com ที่มีต่อสตรี.....	168
ข้อค้นพบที่ได้จากการเก็บข้อมูลบทบาทของบล็อกและเว็บไซต์.....	170
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	176
สรุปผลการวิจัย.....	176
อภิปรายผลการวิจัย.....	192
ข้อจำกัดงานวิจัย.....	210
ข้อเสนอแนะ.....	210
รายการอ้างอิง.....	211
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	214

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	ช่วงอายุของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำ.....	62
ตารางที่ 4.2	ระดับการศึกษาของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำ.....	63
ตารางที่ 4.3	ระดับรายได้ในครัวเรือน/เดือนของแม่บ้านที่ทำงานประจำและแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ.....	65
ตารางที่ 4.4	อายุบุตรของแม่บ้านที่ทำงานประจำ.....	71
ตารางที่ 4.5	อายุบุตรของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ.....	71
ตารางที่ 4.6	ความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน.....	74
ตารางที่ 4.7	ความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน.....	83
ตารางที่ 4.8	ข้อเสีย/ข้อบกพร่องของอินเทอร์เน็ตที่ทำให้แม่บ้านผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเกิดความรู้สึกไม่พอใจ.....	89
ตารางที่ 4.9	วิธีการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน.....	99
ตารางที่ 4.10	ช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านจำแนกตามรายได้ครัวเรือน.....	105
ตารางที่ 4.11	ช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านจำแนกตามสถานภาพการทำงาน.....	106
ตารางที่ 4.12	จำนวนแม่บ้านที่เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ.....	130
ตารางที่ 4.13	ประเภทของนิตยสารและสื่อสิ่งพิมพ์ที่แม่บ้านอ่าน.....	136
ตารางที่ 4.14	การเปรียบเทียบการบริโภคสื่อประเภทต่างๆของแม่บ้าน.....	141
ตารางที่ 4.15	การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำ.....	153
ตารางที่ 5.1	บทบาทหน้าที่ของ bloggong.com, pantip.com และ ladysquare.com.....	161
ตารางที่ 5.2	ประเภทของเนื้อหาสาระที่ปรากฏใน bloggong.com, pantip.com และ ladysquare.com.....	163
ตารางที่ 6.1	พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำโดยเปรียบเทียบ.....	188

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1	แบบจำลองกระบวนการการรับสารในการสื่อสารมวลชน.....34
ภาพที่ 4.1	วิธีการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน.....98
ภาพที่ 4.2	แผนภูมิ แสดงจำนวนแม่บ้านที่ใช้สื่อประเภทต่างๆ เปรียบเทียบระหว่างก่อน ใช้อินเทอร์เน็ตและหลังใช้อินเทอร์เน็ต.....141

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ได้ก่อให้เกิดการไหลบ่าของเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์ต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มนุษย์จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อการใช้งาน และเพื่อความสะดวกสบาย เทคโนโลยีการสื่อสารก็เป็นเทคโนโลยีประเภทหนึ่งที่มีการพัฒนามาก เป็นที่ได้รับความนิยมอย่างสูง เพราะในชีวิตประจำวันของทุกคนย่อมต้องมีการติดต่อสื่อสารกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ช่องทางหนึ่งที่ได้รับได้รับความนิยมและเป็นที่แพร่หลายในการติดต่อสื่อสารคือ ช่องทางการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นสื่อที่มีความสะดวก รวดเร็ว และไม่มีข้อจำกัดของเวลาและสถานที่

เทคโนโลยีการสื่อสารได้กลายเป็นพลังในการขับเคลื่อนระบบสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญ ทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องที่ส่งผลให้มนุษย์สามารถสร้าง และกระจายข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ปริมาณมหาศาลโดยใช้เวลานับรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้เกิดการคาดหมายว่า จะสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม วิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไป เพราะชีวิตคนในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศจะเชื่อมโยงกับการสื่อสารระบบดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน บรรยายภาคนานักงาน ชีวิตทางวัฒนธรรม การพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งจะมีความเป็นไปได้หลากหลายรูปแบบ

การสื่อสารในยุคปัจจุบันที่กล่าวขานกันว่าเป็นยุคไร้พรมแดน การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว และใช้ต้นทุนในการลงทุนต่ำ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกองค์กร ซึ่งอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าวได้ จึงเป็นความจำเป็นที่ทุกคนต้องให้ความสนใจและปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี เพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าวอย่างเต็มที่ เนื่องจากวิถีชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันจำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้คอมพิวเตอร์โดยตรง หรือมีความเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ในทางอ้อม อาทิ การทำธุรกรรมทางการเงิน การติดต่อสื่อสารกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่ในปัจจุบันมักนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาอำนวยความสะดวก เป็นต้น

Everette Rogers ได้ศึกษาศึกษาคุณลักษณะของสื่อใหม่ (New Media) เช่น คอมพิวเตอร์ และได้ชี้ให้เห็นว่า ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร จะทำให้ผู้ใช้สื่อสามารถเลือกใช้ตามกาละและเทศะที่ตนเองต้องการได้มากขึ้นซึ่งแต่เดิมรูปแบบการสื่อสารแบบสื่อมวลชนจะสร้างกลุ่มผู้รับสารแบบ “มวลชน” ขึ้นมา ทุกคนจะดูรายการต่างๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่สำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อใหม่นั้น ก่อให้เกิดการเลือกใช้สื่อแบบตัวใครตัวมัน เลือกใช้สื่อตามความต้องการของแต่ละปัจเจกบุคคล (กาญจนา แก้วเทพ, 2552)

McLuhan กล่าวว่า สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นั้นได้ขยายประสบการณ์ของมนุษย์ออกไปอย่างมาก จนราวกับว่าทำให้คนจำนวนมากจะไปรู้เรื่องที่ไหนก็ได้ (space) ภายในเวลาที่รวดเร็ว (time) McLuhan คิดว่า เพียงแค่เปลี่ยนการใช้สื่อเท่านั้น ก็สร้างผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับประสบการณ์ของมนุษย์แล้ว เช่น เมื่อการสื่อสารอยู่ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ ประสบการณ์ของมนุษย์ที่ต้องสัมผัสอยู่กับสื่อสิ่งพิมพ์ ก็จะมีลักษณะการแยกตัวโดดเดี่ยว (Isolate) เพราะการอ่านต้องอาศัยความเป็นส่วนตัว ทั้งยังต้องรักษาระยะห่างระหว่างตนเองกับเรื่องที่อ่าน (Non-involving) ทั้งนี้ เพราะรูปแบบการอ่าน ผู้อ่านจะเป็นผู้ควบคุมการสื่อสาร ทำให้เรื่องราวในสื่อมีอำนาจโน้มน้าวผู้อ่านได้น้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อโทรทัศน์ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการอ่านจะเป็นการส่งเสริมวิถีคิดแบบมีเหตุมีผล (rational) เนื่องจากการอ่านมีเวลาให้หยุดคิด ในทางตรงกันข้าม เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อโทรทัศน์ จะเห็นว่าช่วงเวลาของสื่อโทรทัศน์มีลักษณะต่อเนื่อง ผู้ชมไม่ได้เป็นผู้ควบคุมการสื่อสาร ต้องดูตามที่โทรทัศน์กำหนด รวมทั้งไม่มีจังหวะให้หยุดคิดได้ตรง แต่สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียง เป็นรูปแบบสื่อที่น่าดึงดูดใจ ดังนั้นผู้ใช้สื่อโทรทัศน์จึงมักเอาตัวผูกเข้ากับเรื่องราวในสื่อสูงมาก (in-voloving) ทั่วๆที่สื่ออาจไม่ให้ข้อมูลอะไรมากนัก จากคุณสมบัติต่างๆของสื่อโทรทัศน์ จึงทำให้ประสบการณ์ของผู้ชมมีลักษณะให้อารมณ์มากกว่าเหตุผล และไม่ค่อยมีเวลาคิดหน้าคิดหลัง (กาญจนา แก้วเทพ, 2552)

จากคุณลักษณะตามธรรมชาติของสื่อคอมพิวเตอร์ที่เป็นสื่อเย็น และเป็นสื่อที่ใช้อยู่กับในบ้านแบบส่วนตัว / เป็นครอบครัว (Domestic Media) ด้วยคุณลักษณะต่างๆ เหล่านี้ จึงมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตส่วนหนึ่งของคนกลุ่มหนึ่งในปัจจุบันมีการพัฒนาศักยภาพ และได้เคลื่อนย้ายตนเองให้เข้ามามีบทบาทในโลกเสมือน ก่อให้เกิดกระแสตื่นตัวในบทบาทของความเป็น “แม่”, “เมีย” และ “แม่บ้าน” ขึ้นในโลกอินเทอร์เน็ต เห็นได้จากการก่อตัวของเว็บไซต์เพื่อผู้หญิง อาทิ www.ladysquare.com เป็นต้น หรือการสร้างห้องสนทนา หรือการแบ่งประเภทข้อมูล เพื่อผู้หญิง

และครอบครัวขึ้นในเว็บไซต์ต่างๆ อาทิ ในเว็บไซต์ bloggang.com คือ ห้อง “ครอบครัว” หรือเว็บไซต์ pantip.com คือห้อง “ซานเรื่อน” เป็นต้น และจากงานวิจัยของ ระพีพร ทศรัฐ (2552) ที่พบว่าแม่บ้านมีการใช้เว็บไซต์ไฮไฟว์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเกาะเกี่ยวสายสัมพันธ์ของกลุ่มแม่บ้าน ในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือในการสานสายสัมพันธ์ใหม่กับคนแปลกหน้า เพื่อสร้างความตื่นเต้นแปลกใหม่ที่ต่างไปจากชีวิตประจำวัน ซึ่งการสานสายสัมพันธ์ใหม่นี้ แม่บ้านได้สร้างทักษะการวิเคราะห์ผู้รับสารขึ้นมา และมีการตั้งคำถามกับสิ่งที่พบในหน้าเว็บไซต์ว่าเป็นจริงหรือไม่ และการสานสายสัมพันธ์ใหม่นี้จะเกิดขึ้นเฉพาะในโลกเสมือนเท่านั้น ไม่มีการล่วงเลยมายังชีวิตจริง (physical reality) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าแม่บ้านจะต้องการความแปลกใหม่ตื่นเต้น แต่แม่บ้านก็ยังต้องการคงความปลอดภัยด้วยเช่นกัน

จากงานวิจัยดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของแม่บ้านยุคใหม่ได้เป็นอย่างดี ว่าแม่บ้านในยุคนี้มีความพยายามและความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้อย่างมาก นี่จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อค้นหาแรงจูงใจที่ทำให้แม่บ้านยุคใหม่มีความต้องการที่จะใช้อินเทอร์เน็ต และแม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตเหล่านี้ ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์อะไรกัน แล้วใช้เวลาใดในการเข้าถึง เนื่องจากแม่บ้านมีเวลาว่างอยู่อย่างจำกัดนัก ซึ่งในยุคที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรุดหน้าไปไกลดังเช่นปัจจุบัน จึงเกิดการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆซึ่งจะมาช่วยให้ผู้หญิงยุคใหม่ ทำหน้าที่ทำหน้าที่แม่บ้านได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง และไม่เสียเวลาการทำงาน เพราะนวัตกรรมดังกล่าว อาทิ เครื่องซักผ้า เครื่องล้างจาน ฯลฯ เปรียบเสมือนเครื่องทุ่นแรง ทุ่นเวลา ทำให้ “เวลาว่าง” ของแม่บ้านมีมากขึ้น เป็นไปได้ว่าการปรากฏตัวของแม่บ้านบนโลกอินเทอร์เน็ตส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการก่อตัวของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดังกล่าวก็เป็นได้

เดือนมกราคม พ.ศ.2552 ได้มีการสำรวจการใช้ชีวิตทางสังคมบนอินเทอร์เน็ต บจก. ทีเอ็นเอส โกลบอล บริษัทวิจัยตลาดใหญ่แห่งหนึ่งของโลกที่สำรวจกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 27,000 คน อายุ 18-55 ปี ใน 16 ประเทศ ผลการสำรวจพบว่ากลุ่มนักศึกษาเป็นอันดับ 1 ที่ใช้ 39 เปอร์เซ็นต์ของเวลาว่างเข้าสู่โลกออนไลน์ ตามมาด้วยกลุ่มแม่บ้าน 36 เปอร์เซ็นต์ และ 32 เปอร์เซ็นต์ในกลุ่มผู้ว่างงาน และกลุ่มทำงานเต็มเวลาใช้ 28 เปอร์เซ็นต์ของเวลาว่างออนไลน์ จะเห็นได้ว่ากลุ่มแม่บ้านซึ่งใช้เวลาว่างออนไลน์มากเป็นอันดับ 2 นั้นมีความน่าสนใจเป็นพิเศษ เพราะมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ในเอเชียแม่บ้านใช้เวลาว่างออนไลน์น้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนกลุ่มแม่บ้านที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือแม่บ้านอังกฤษที่ใช้ 47 เปอร์เซ็นต์ของเวลาว่างในโลกออนไลน์ รองลงมา

เป็นสหรัฐอเมริกาใช้ 38 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ผลการสำรวจยังพบอีกว่า แนวโน้มการใช้เวลาว่างในโลกออนไลน์ของแม่บ้านน่าจะมากขึ้นเรื่อยๆ

ด้วยคุณสมบัติและคุณลักษณะเด่นของอินเทอร์เน็ต เช่น การเป็นสื่อเย็น การเป็นสื่อที่ใช้ภายในบ้าน เป็นสื่อที่ผู้รับสารเป็นผู้ควบคุมการสื่อสาร และเป็นสื่อที่สามารถใช้ในขณะที่ทำกิจกรรมอย่างอื่นไปด้วยได้โดยการหยุดพัก (Pause) เป็นต้น จึงมีความสอดคล้องกับภาวะผูกพันภายในบ้านของแม่บ้านที่เป็นงานที่จุกจิกตลอดเวลา ดังนั้นด้วยคุณสมบัติของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้สามารถพักการใช้งานได้ และสามารถเลือกใช้งานได้ตามประสงค์ไม่ว่าจะเป็นเลือกเวลาการใช้งานที่จะใช้ในเวลาใดก็ได้ หรือการเลือกเนื้อหาข้อมูลที่สนใจก็สามารถเข้าถึงได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งแม่บ้านแต่ละคน ย่อมมีบุคลิกลักษณะ รสนิยม ความชอบ ที่แตกต่างกันออกไป ด้วยคุณสมบัติต่างๆ ของอินเทอร์เน็ตดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่าสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีรูปแบบสอดคล้องกับวิถีความเป็นแม่บ้าน ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่แม่บ้านทั้งหลายหันมาใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งถือว่าเป็นสื่อที่ใช้งานค่อนข้างยากด้วย เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และขั้นตอนการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตประกอบกัน จึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิธีการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ว่าแม่บ้านเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะทำการค้นหาคำตอบจากการศึกษาพฤติกรรมกาใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านต่อไป

ความเป็นแม่บ้านมีคุณลักษณะที่ประกอบด้วย ความเชื่อที่ว่า “บ้าน” เป็นที่ทางของผู้หญิงตลอดจนการสร้างอุดมการณ์แม่บ้านที่ต้องอุทิศตนเพื่อครอบครัว ซึ่งเป็นภาวะผูกพันทางใจ และภาวะผูกพันทางกายของแม่บ้าน ที่มีอยู่และเกิดขึ้นตลอดทั้งวันทำให้แม่บ้านมีไม่ค่อยมีเวลาว่างที่เป็นของตนเองจริงๆ กิจกรรมที่พอจะทำเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของแม่บ้านนั้น มิได้หลากหลายเหมือนสมาชิกในครอบครัว จึงมีงานวิจัยหลายชิ้นที่พบว่า แม่บ้านมีการใช้สื่อประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น นิตยสาร หรือ หนังสือพิมพ์ เพื่อคลายความเหงา และพักผ่อนหย่อนใจ หลังจากรการทำงานบ้าน หรือในระหว่างที่แม่บ้านทำงานบ้านอยู่นั้นแม่บ้านก็มักจะใช้สื่อต่างๆ เหล่านี้เพื่อเป็นเพื่อนในยามที่อยู่บ้านคนเดียวไปด้วย

ในแต่ละช่วงของวันของแม่บ้าน แม่บ้านจะมีสื่อต่างๆ ให้เลือกบริโภคอยู่ตลอด แต่แม่บ้านจะเลือกใช้ได้เพียง domestic media เท่านั้น เพราะเป็นสื่อที่ใช้ภายในบ้านซึ่งเป็นที่ทางของแม่บ้าน หากแต่ลักษณะการบริโภคจะแตกต่างกันไปตามวิถีชีวิตของแม่บ้าน กล่าวคือ ช่วงเช้า กลางวัน เย็น และกลางคืน แม่บ้านแต่ละท่านก็จะมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ลักษณะการ

บริโภคและ การใช้สื่อก็ย่อมแตกต่างกันออกไปด้วย จากผลการวิจัยเรื่อง ความเป็นแม่บ้านกับการบริโภคสื่อแนวเล่าข่าว ของ นันทกา สุธรรมประเสริฐ (2551) ที่มีการสำรวจการใช้เวลาของแม่บ้านในชีวิตประจำวัน พบว่าช่วงเวลาที่จะเป็นเวลาของแม่บ้านอย่างแท้จริงคือเวลาในช่วงบ่าย เวลานี้ถือว่าเป็น “เวลาว่าง” ของแม่บ้าน เป็นช่วงเวลาแห่งการพักผ่อนความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานในช่วงเช้ามาแล้ว จากผลการวิจัยพบว่า ในช่วงเวลาดังกล่าว แม่บ้านมักจะใช้เวลาช่วงนี้ในการใช้สื่อเพื่อสนองตอบความต้องการของตนเอง แบบแผนการบริโภคสื่อของแม่บ้าน นอกจากจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร หรือหนังสือพิมพ์แล้ว สื่อบุคคลก็เป็นอีกสื่อหนึ่งที่แม่บ้านใช้เพื่อบริโภคข่าวสารข้อมูลต่างๆ ซึ่งสื่อบุคคลดังกล่าวมักจะเป็นสามี เพื่อน หรือเพื่อนบ้าน โดยแม่บ้าน จะใช้วิธีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องต่างๆ ทักทายพูดคุยถามสารทุกข์สุขดิบ และเพื่อบอกเล่าเหตุการณ์ที่กำลังเป็นที่น่าสนใจอยู่ในขณะนั้น รวมทั้งข่าวสารในละแวกบ้าน ส่วนสถานที่ที่แม่บ้านจะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารนั้น นอกจากจะเป็นบริเวณรั้วหน้าบ้านหรือบ้านเพื่อนแล้วยังมีร้านเสริมสวย ตลาด ร้ายขายของ รถขายกับข้าว และสถานที่ที่เป็นชุมชนอื่น เห็นได้ว่า การใช้สื่อต่างๆ ของแม่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ หรือเพื่อน ๆ ของแม่บ้านเอง ก็เป็นสื่อที่นำพาให้แม่บ้านออกไปสู่โลกภายนอกได้โดยไม่ต้องออกไปทำงาน

จากแนวคิดของ McLuhan (กาญจนา แก้วเทพ, 2552) เมื่อนำมามองสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ตจึงเปรียบเสมือนโลกใหม่ ที่จะนำพาประสบการณ์ใหม่ๆ มาสู่ผู้ใช้ และหากพิจารณาการใช้สื่อในเวลาว่างของแม่บ้านที่มีการเปลี่ยนการใช้สื่อ จากเดิมที่เคยใช้สื่อเก่า คือ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น นิตยสาร หนังสือ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่น โทรทัศน์ และ วิทยุ มาเป็นสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ต ก็ย่อมส่งผลต่อประสบการณ์และวิถีการดำเนินชีวิตของแม่บ้านเช่นกัน กล่าวคือ การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (computer mediated communication - CMC) นั้นเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ในขณะที่การสื่อสารผ่านสื่อมวลชนโดยเฉพาะวิทยุ โทรทัศน์ และ หนังสือพิมพ์ จะเป็นการสื่อสารทางเดียว โดยเปรียบเทียบ แล้ว ผู้ที่จะเข้ามาใช้สื่อคอมพิวเตอร์ จะต้องมีส่วนร่วมอย่างเอาการเอางาน (active participation) มากกว่าการเข้ามาใช้สื่อมวลชน สื่อมวลชนอันได้แก่ วิทยุและโทรทัศน์นั้น เป็นสื่อที่ผู้ใช้สามารถทำอย่างอื่นไปในขณะที่เดียวกันเวลาที่เปิดรับสื่อได้ แต่ไม่สามารถที่จะให้ความสนใจ และไม่สามารถควบคุมสื่อได้ ดังนั้นประสิทธิภาพในการรับสารจึงลดลง หากผู้รับสารเปิดรับสารขณะเดียวกันกับการทำกิจกรรมอื่น แตกต่างจากสื่ออินเทอร์เน็ตหรือการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (computer mediated communication - CMC) ที่ผู้ใช้งานสามารถที่จะควบคุมการสื่อสารได้ สามารถหยุดพักแล้วกลับมาต่อได้ จากการเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อซึ่งมีคุณลักษณะต่างกัน

ดังกล่าว ทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของแม่บ้าน จากเดิมที่เคยใช้สื่อตามกำหนดเวลาของสถานีและไม่สามารถเลือกเนื้อหาของสื่อที่ต้องการได้ เพราะการเปิดรับสื่อเดิมโดยเฉพาะวิทยุและโทรทัศน์ต้องเป็นไปตามปัจจัยทางด้านเวลาร่าง ในส่วนของสื่อสิ่งพิมพ์ผู้รับสารเองก็เป็นเพียงผู้รับสารที่มีหน้าที่ในการอ่านข้อมูลข่าวสารที่มาจากองค์กรผู้ผลิตเท่านั้น แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงมาใช้สื่ออินเทอร์เน็ต รูปแบบการดำเนินชีวิตของแม่บ้านก็เปลี่ยนแปลงไป วัน-เวลา ไม่ใช่อุปสรรคในการเปิดรับสื่อของแม่บ้านอีกต่อไป แม่บ้านสามารถใช้สื่ออินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา และไม่จำกัดสถานที่ขอเพียงมีเครื่องมือในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเท่านั้น และในเมื่อการเปิดรับสื่อของแม่บ้านเป็นเหมือนการได้พาแม่บ้านออกไปสู่โลกภายนอก “บ้าน” สื่อเดิมที่แม่บ้านเคยใช้ไม่ว่าจะเป็น สิ่งสิ่งพิมพ์ หรือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ เป็นการพาแม่บ้านออกไปสู่โลกภายนอกโดยมีขีดจำกัด กล่าวคือ โลกภายนอกที่แม่บ้านได้ออกไป จะเป็นโลกที่ถูกควบคุมโดยผู้ผลิต ซึ่งจะควบคุม โดยผ่านเนื้อหา หรือวิธีการนำเสนอ ต่างจากสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตที่แม่บ้านสามารถออกไปได้ไกลตราบเท่าที่ต้องการ แม่บ้านสามารถเป็นผู้ควบคุมเนื้อหาได้เอง สามารถเลือกวิธีหรือแบบแผนการใช้งานได้เอง ไม่ว่าจะใช้เพื่อการใดก็ตาม

ในยุคแรกๆ กลุ่มคนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตคือ นักศึกษา แต่การใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตของคนกลุ่มนี้กับกลุ่มแม่บ้านก็มีความแตกต่างกัน มีงานวิจัยของ The Gallup Organization (นิษฐา หุ่นเกษม, 2548) ที่พบว่าคนรุ่นหนุ่มสาวใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างไปจากกลุ่มผู้ใหญ่ นั่นคือ กลุ่มผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะใช้อินเทอร์เน็ตในการหาข่าวสารและข้อมูล ในขณะที่คนรุ่นหนุ่มสาวใช้อินเทอร์เน็ต ในหลายๆ เหตุผลด้วยกัน เช่น เพื่อความบันเทิง เพื่อการเรียนรู้ทางสังคม และเพื่อการทำกิจกรรม เป็นที่น่าสังเกตว่าคนรุ่นหนุ่มสาว หรือนักศึกษา มักใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตนเองเป็นส่วนใหญ่ แต่สำหรับผู้ใหญ่แล้วการหาข้อมูลข่าวสารข้อมูลนั้นนอกจากจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวแล้ว ยังมีแนวโน้มว่าจะเป็นไปเพื่อผู้อื่นและสังคมอีกด้วย อาทิ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลสมุนไพรรักษาโรคเพื่อเผยแพร่ต่อชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์แม่บ้านที่มีอุดมการณ์ในการทำเพื่อคนอื่น ๆ ในครอบครัว ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่หล่อหลอมให้ผู้หญิงเป็นเพศที่เสียสละตัวเองเพื่อคนอื่น

สำหรับแม่บ้านแล้วด้วยปัจจัยทางด้านวิถีชีวิตที่ส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่ถูกจัดอยู่ในวัยผู้ใหญ่ และปัจจัยทางด้านลักษณะของความเป็นแม่บ้าน ที่แฝงไปด้วยอุดมการณ์และบทบาทของการเป็นแม่และเมียที่ดีนั้น น่าจะส่งผลต่อวิถีชีวิตและลักษณะการใช้สื่อต่างๆรวมทั้งอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน กล่าวคือวิถีชีวิตแม่บ้านเป็นวิถีชีวิตที่ต้องอุทิศตนเพื่อครอบครัวเป็นหลัก วิถีชีวิตดังกล่าวมีที่มาจากความคิดความเชื่อเรื่องชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ที่เป็นตัวอบรบบ่มเพาะว่าที่ทางของผู้หญิงควรอยู่แต่ในบ้าน ดังสุภาษิตที่ว่า “อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน” สำนวนภาษาดังกล่าวแสดงให้เห็น

เห็นว่า ในวัฒนธรรมของไทยก็เหมือนกับอีกหลายๆวัฒนธรรมที่กำหนดให้สถานที่ที่ผู้หญิงควรอยู่คือ “บ้าน” (House) นั่นคือ “พื้นที่” ที่ผู้หญิงควรอยู่ สังคมหลายๆสังคมที่มีแนวคิดหลักแบบชายเป็นใหญ่ สร้างความเชื่อที่ว่าผู้หญิงควรอยู่ในบ้านคอยดูแลปรนนิบัติลูกและสามีจนได้ยึดถือความเชื่อดังกล่าว เป็นบรรทัดฐานของสังคม อย่างไรก็ตามผู้หญิงเองก็ยอมรับเอาความคิดและความเชื่อมาปฏิบัติ จึงทำให้สิ่งทั้งหลายที่สังคมสร้างเข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้หญิงที่ต้องรับผิดชอบงานบ้านงานเรือน ชีวิตประจำวันของผู้หญิงจึงมีแต่บ้านกับครัว การปลูกฝังเรื่องงานบ้านงานเรือนกับผู้หญิงมีการถ่ายทอดผ่านรุ่นสู่รุ่นยาวนานมานับพันปี แต่ความเชื่อดังกล่าวยังไม่เคยลบเลือนหายไปจากความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมไปได้เลย กลับยิ่งรากฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของผู้หญิงสืบมา จนกลายเป็น “อุดมการณ์แม่บ้าน” ให้กับผู้หญิงทุกคน ซึ่ง “อุดมการณ์แม่บ้าน” นี้เองที่เป็นสิ่งที่ทำให้ภาระงานของแม่บ้านไม่มีวันหมด ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลง โดยผู้หญิงมีบทบาทในสังคมมากขึ้นเท่าใด แต่บทบาทของการเป็นแม่บ้านก็ยังคงอยู่ ดังนั้น สิ่งต่างๆเหล่านี้จึงส่งผลมาถึงรูปแบบการใช้ อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านด้วย กล่าวคือ แม่บ้านมักใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัว เพื่อหน้าที่ในการเป็นแม่บ้าน แม่ และเมีย ด้วยอุดมการณ์แม่บ้านที่ยังรากฝังลึกลงในจิตใจของแม่บ้าน จึงทำให้ผู้หญิงเกิดความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ว่าแม่บ้านนั้นมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร และในเวลาที่แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ต แม่บ้านได้นำเอาอุดมการณ์แม่บ้านแฝงเข้าไปเป็นหนึ่งในตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาเพื่อหาคำตอบต่อไปว่าตกลงแล้วแม่บ้านมีพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร และอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยในการกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

ผู้หญิงมักถูกคาดหวังในเรื่องที่เกี่ยวกับการเป็นแม่บ้านแม่เรือน การดูแลปรนนิบัติสามี และการเลี้ยงดูบุตร รวมถึงการปรนนิบัติครอบครัวสามีโดยเฉพาะพ่อและแม่ของสามี บทบาทต่างๆในครอบครัว ล้วนแล้วแต่เป็นบทบาทของข้างทำหลัง การผลักดันให้ผู้หญิงไปเดินอยู่บนเส้นทางอำนาจ และการตัดสินใจให้มากขึ้นนั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย และเป็นเรื่องที่ทำทนายต่อวัฒนธรรมความเชื่อที่ฝังรากลึกมานานแสนนานว่า ผู้ชายคือผู้นำ และผู้หญิงคือผู้ตาม (เมธินี พงษ์ช่วย, 2541 : 53-54) แต่ค่านิยม และทัศนคติในเรื่องบทบาทของสตรีก็ได้เปลี่ยนไปจากในอดีตมาก อันเกิดจากสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ และกระแสของโลก ผู้หญิงได้รับการยอมรับจากสังคมการทำงานมากขึ้น ผู้หญิงเริ่มออกจาก “บ้าน” ไปทำงาน “นอกบ้าน” บทบาทที่เปลี่ยนไปนี้ย่อมส่งผลต่อชีวิตครอบครัวทั้งในบทบาทของแม่และเมีย ผู้หญิงต้องรับภาระหนักขึ้นทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน ในแง่ของสังคมนั้น การที่แม่บ้านทำงานนอกบ้านทำให้บทบาทของผู้หญิงในสังคมเปลี่ยนไป ผู้หญิง

ไม่ใช่อยู่แต่บ้านเท่านั้น ผู้หญิงมีบทบาททั้งในงานที่ใช้แรงงานและงานบริหาร เนื่องจากความจำเป็นในปัจจุบันที่ต้องการผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น อาชีพบางอย่างผู้หญิงก็สามารถทำได้ดี และเหมาะสมกว่าผู้ชาย สังคมในปัจจุบันได้มีการยอมรับบทบาทผู้หญิงทำงานนอกบ้านอย่างมาก โดยเฉพาะผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยสามีหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวเพิ่มขึ้นด้วย (โสภา ชปิลมันน์ และคณะ, 2534 : 59-60) และจากความทันสมัยของเครื่องใช้ในครัวเรือน (Modern Household Appliances) ในปัจจุบัน ก็อาจจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยหนึ่งที่ช่วยลดภาระและเวลาการทำงานบ้านของแม่บ้านลงไปได้ แม่บ้านสามารถมีเวลาว่างมากขึ้น สามารถทำกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการทำงานบ้านได้ สามารถออกไปทำงานนอกบ้านได้ แต่การออกไปทำงานนอกบ้านของแม่บ้านนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าแม่บ้านจะสามารถสลัดอุดมการณ์แม่บ้านอันฝังแน่นจิตใจออกไปได้ การทำงานนอกบ้าน และการมีเครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน หรือกระทั่ง มีผู้ช่วยทำงานบ้าน ก็ไม่ได้ทำให้ภาระและบทบาทความเป็นแม่บ้านลดน้อยถอยลงแต่อย่างใด เพราะบทบาทความเป็นแม่ และบทบาทความเป็นเมีย ไม่มีผู้ใดสามารถทำแทนตัวแม่บ้านเองได้ แม่บ้านยังคงต้องดูแลเอาใจใส่ลูก ปرنนิติตามี ให้สมกับการเป็นแม่และเมียที่ดี

และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ทางด้านการประกอบอาชีพ โดยพิจารณาจากบริบททางสังคมของแม่บ้านในการใช้พื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ภายในบ้านของแม่บ้าน กล่าวคือ แม่บ้านที่ทำงานประจำ ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน จะต้องใช้เวลาในบ้านไม่ต่ำกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน หรือคิดเป็นเวลา 1 ใน 3 ส่วนของเวลาทั้งหมดหนึ่งวัน ส่วนแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ประกอบอาชีพเป็นแม่บ้านอยู่กับบ้าน จะมีเวลาส่วนใหญ่อยู่ในบ้านมากกว่า 2 ใน 3 ส่วนของเวลาทั้งหมดในหนึ่งวัน และถึงแม้ว่าแม่บ้านทั้งสองกลุ่มนี้จะจัดอยู่ในลักษณะทางประชากรศาสตร์กลุ่มเดียวกัน สถานภาพ อายุ เดียวกัน แต่เมื่ออาชีพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ การทำกิจกรรม และการใช้พื้นที่สาธารณะที่ต่างกัน ก็ย่อมนำมาซึ่งพฤติกรรมการใช้สื่อที่ต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบแบบแผนและลักษณะพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำ ว่ามีพฤติกรรมที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ในยุคของการสื่อสารเสมือนจริง (virtual communication) ที่มีสื่อคอมพิวเตอร์เข้ามาเป็นสื่อกลางนั้น ในด้านหนึ่ง การสื่อสารแบบเสมือนจริงนี้จะป็นรูปแบบการรื้อฟื้นการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face-to-face communication) ขึ้นมาใหม่ เพราะผู้ส่งสารและผู้รับสารจะสนทนาพูดคุย

กันได้แบบตัวต่อตัว แต่ที่แตกต่างไปจากเดิมก็คือ การเผชิญหน้านั้นเป็นการเผชิญกันในโลกของคอมพิวเตอร์ (cyberspace) ไม่ใช่ในโลกของกายภาพ (กาญจนา แก้วเทพ, 2543)

อย่างไรก็ตามด้วยการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ที่ทำให้พื้นที่สาธารณะเกิดขึ้นในชุมชนออนไลน์หรือสังคมนไซเบอร์สเปซ (The public sphere in cyberspace) พื้นที่ดังกล่าวจึงกลายเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์(electronic marketplace) ที่ผู้ใช้สามารถท่องไปยังเว็บต่าง ๆ ได้ ซึ่งทำให้เกิดการตีความหมายใหม่ตามแนวคิดของ Habermas คือสื่อใหม่ถูกมองว่าทำให้พื้นที่ส่วนบุคคล (sphere of private people) มาเป็นพื้นที่สาธารณะ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่การนำเสนอความเสมอภาคระหว่างสมาชิก ซึ่งรวมถึงการถกเถียงโดยอาศัยประสบการณ์ส่วนบุคคลในการใช้หรือเริ่มจากการตีความข้อมูลที่ได้นำเสนอผ่านระบบสื่อ (มนทกานต์ ตปนียางกูร, 2545)

ระบบการปฏิบัติการของอินเทอร์เน็ตนำไปสู่การก่อเกิดพื้นที่เฉพาะที่เรียกว่า พื้นที่เสมือน (Virtual Place) หรือพื้นที่เสมือน (Simulacra Space) ที่ซึ่งทุกคนสามารถปรากฏตัวตนและเผชิญหน้ากันได้ในทุกแห่ง “เสมือนจริง” อินเทอร์เน็ตกลายเป็นพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มองค์กรและเครือข่ายต่างๆ หรือชุมชนทางสังคมด้วย หรือที่ว่า “ชุมชนเสมือน” (Visual Community) เป็นชุมชนที่อยู่เหนือขอบเขตพรมแดนทางภูมิศาสตร์ที่แท้จริง ซึ่ง Baudrillard ชี้ว่า วิถีของวัฒนธรรมของสื่อและคอมพิวเตอร์รวมถึงอินเทอร์เน็ตนี้เองที่เป็นสิ่งทรงพลังที่จะจัดการโลกในปัจจุบัน

Jurgen Habermas (บุญญาภรณ์ วาณิชชาติ, 2544) เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับมณฑลสาธารณะ ที่เน้นการศึกษาวิเคราะห์สังคมโดยใช้เกณฑ์ "ความมีเหตุมีผล" (Rationalization) และ "ความมีเหตุมีผลในการสื่อสาร" (Communicative action) ซึ่ง Habermas อธิบายว่า ด้วยความมีเหตุมีผลในการสื่อสารนี้จะทำให้ "ความเป็นตัวตน" (Selfhood) ทั้งระดับปัจเจกและระดับสังคมเกิดขึ้นได้เพราะคนที่ต้องการเสรีภาพนั้นต้องเป็นคนที่ตระหนักในความเป็นตัวของตัวเองเสียก่อน ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการปฏิวัติรูปแบบของการสื่อสารซึ่งเดิมบุคคลหนึ่งๆ ที่ติดต่อสัมพันธ์กันย่อมมีตัวตน (Identity) ของตนเอง โดยการแสดงออกทางสีหน้า แววตา ลักษณะท่าทาง ทำให้บุคคลที่แสดงความคิดเห็นนั้น ๆ ต้องรับผิดชอบต่อจุดยืนของตนเอง แต่การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์จะไม่มีปรากฏการณ์เช่นนั้น ผู้สื่อสารไม่จำเป็นต้องพบหน้าค่าตากัน จึงทำให้มีอิสระอย่างสูงในการแสดงตัวตนของตนได้อย่างเต็มที่ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต

ดังนั้นการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ จึงเป็นหนทางหนึ่งที่เป็นการสร้าง “ตัวตน” ขึ้นในการสื่อสาร แต่เป็นตัวตนที่ผู้แสดงไม่จำเป็นต้องระบุคุณลักษณะทางประชากรของตัวเอง ทำให้การแสดงออกเป็นเพียงการแสดงตัวตนที่เป็นอิสระอย่างเต็มที่ เมื่อเกิดความเป็นตัวตนจึงทำให้เกิดการแสดงบทบาทอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นมา หลายครั้งที่การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดพลังของการรวมเสียงของผู้ที่มีประสบการณ์ร่วมกัน หรือมีแนวความคิด อุดมการณ์เดียวกัน ด้วยคุณสมบัติของการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเปิดกว้าง ไร้พรมแดน มีความเป็นสาธารณะ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานจากหลากหลายพื้นที่ หลากหลายความคิด เข้ามารวมตัวกันในพื้นที่สาธารณะดังกล่าว หากผู้ใดมีแนวคิด พฤติกรรม หรืออุดมการณ์เดียวกันหรือไปในทิศทางเดียวกัน โอกาสที่จะเกิดการรวมกลุ่มกันจึงมีสูง การรวมกลุ่มดังกล่าวอาจจะเป็นไปในลักษณะของการเป็นเครือข่าย ที่ก่อให้เกิดสายสัมพันธ์บางอย่างขึ้น ดังที่เห็นได้จากบล็อกของแม่บ้าน ที่มักมีประเด็นของเนื้อหาในเรื่องการแสดงออกถึงความเป็นแม่บ้าน แม่ และเมีย เป็นจุดร่วมระหว่างกัน ดังนั้น ผู้เข้าเยี่ยมชมบล็อกส่วนใหญ่จึงมักเป็นเพศหญิง เป็นแม่บ้าน ที่มีความสนใจเดียวกัน บล็อกทำหน้าที่เป็นพื้นที่ในการแสดงออกทางความคิดของผู้เป็นเจ้าของ ซึ่งผู้เป็นเจ้าของสามารถใส่รายละเอียดใดๆลงในบล็อกของตนเองก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูล การระบายความในใจ หรือกระทั่งการใช้เพื่อทดแทนการเขียนไดอารี่ ด้วยความที่เป็นบล็อกมีลักษณะของการเป็นพื้นที่สาธารณะ ดังนั้นจึงเป็นพื้นที่ที่มีประโยชน์ต่อสังคมเป็นอย่างมาก การให้ข้อมูลของผู้เขียนบล็อกบางบล็อกได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวหรือความนิยมบางอย่างได้อย่างน่าอัศจรรย์ เช่น บล็อกของคุณแม่บ้านบางท่านที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ หรือ แม่บ้านบางท่านก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกซื้อข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน โดยแสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบ ทำให้ผู้เข้าเยี่ยมชมบล็อกดังกล่าวได้รับข้อมูล แล้วนำไปปฏิบัติตามจนเกิดเป็นกระแสนิยมขึ้นมากก็มี

นอกจากบล็อกแล้ว เว็บไซต์เพื่อผู้หญิงอย่าง ladyssquare.com ก็เป็นพื้นที่หนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเกิดการรวมตัว การแสดงออกทางความคิด การร่วมแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกัน การมีส่วนร่วมในการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ถือว่าเป็น การสร้างคุณค่า และ ตัวตน รวมทั้งเป็นการเพิ่มอำนาจในการสื่อสารให้กับแม่บ้าน ผู้ซึ่งถูกจำกัดบทบาทในสังคมด้วยลักษณะของงานที่สังคมมักให้นิยามว่าเป็นงานที่ไม่ก่อให้เกิดผลงานและความก้าวหน้า งานวิจัยของ ปุณยนุช (2551) ทำให้เห็นบทบาทของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะในอีกชั้นหนึ่ง โดยทำให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของผู้หญิงโดยการแสดงความคิดเห็นผ่าน SMS นั้นเป็นการขยายตัวตนของผู้หญิงให้มีบทบาทนอกเหนือไปจากบทบาทความเป็นแม่บ้าน แม่ และภรรยา เป็นการสร้างอำนาจ

ให้เหตุการณ์แสดงความคิดเห็นผ่าน SMS กลายเป็นกระบอกเสียงให้กับสังคม ให้สังคมได้รับรู้ปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญ ทำให้เรื่องส่วนตัวกลายเป็นเรื่องส่วนรวมที่สังคมต้องให้ความสนใจ เช่นเดียวกับอินเทอร์เน็ต ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ ทั้งยังมีพื้นที่ในการแสดงออกมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ SMS สามารถเป็นกระบอกเสียงให้กับผู้หญิงในการบอกเล่าเรื่องราวและปัญหาที่ผู้หญิงเผชิญให้สังคมได้รับรู้ได้ โดยผ่านการแสดงความคิดและความรู้สึกบนกระดานอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในบางครั้ง ผู้หญิงไม่มีพื้นที่ในการแสดงความคิด และระบายความรู้สึก ไม่มีเวทีในการปรึกษาหารือ อาจเป็นเพราะความอาย ที่จะต้องแสดงตัวตนและคุณลักษณะทางประชากร เมื่อจะทำการร้องเรียนหรือขอคำแนะนำจากผู้รู้ สื่ออินเทอร์เน็ตจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ทำให้ผู้หญิงมีเวทีในการแสดงออกทางความคิดไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการตั้งคำถาม และด้วยการก่อตั้งขึ้นของบล็อกและเว็บไซต์เหล่านี้เอง จึงทำให้เกิดช่องทางการสื่อสารและการรวมกลุ่มของเหล่าแม่บ้านที่มีแนวความคิดเดียวกัน พุดคุยกันถุกคอก จากเพื่อนในโลกไซเบอร์ จึงแปรผันมาเป็นเพื่อนในโลกจริง มีการนัดรวมกลุ่มเพื่อพบปะสังสรรค์กันอยู่บ่อยครั้ง อินเทอร์เน็ตจึงเปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมมิตรภาพระหว่างแม่บ้านเข้าด้วยกัน เป็นเพื่อนคอยปรึกษา คอยให้กำลังใจ และสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล และประสบการณ์ระหว่างกันได้

จากรูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่มีการหยิบยกเรื่องส่วนตัวมาเป็นประเด็นสนทนา ทำให้ประเด็นส่วนตัวกลายเป็นประเด็นสาธารณะ หรือการแสดงตัวตนของความเป็นแม่บ้านผ่านการเขียนบล็อก หรือการโต้ตอบบนกระดานสนทนา ที่เป็น ซึ่งอาจเป็นไปในรูปแบบของการให้ข้อมูล การปรึกษาหารือ หรือแม้กระทั่งการผ่อนคลายความเครียด บล็อกและเว็บไซต์จึงเป็นช่องทางในการสร้างตัวตน และเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้แม่บ้านได้แสดงออกทางความคิดรวมทั้งเป็นช่องทางในการเชื่อมโยงมิตรภาพระหว่างกัน แปรมิตรภาพในโลกเสมือน ให้มาเป็นมิตรภาพในโลกจริง สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นบทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ที่มีต่อแม่บ้านทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และสังคม แต่ทว่าบทบาทและหน้าที่คงไม่ได้มีเพียงเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาต่อไปว่า นอกจากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วนั้น บล็อกและเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ได้มีบทบาทหน้าที่ต่อเหล่าแม่บ้านอื่นใดนอกเหนือจากนี้บ้างและจากสิ่งที่ได้กล่าวมาในข้างต้นทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อและสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการค้นหาคำตอบต่อไป

ปัญหานำการวิจัย

- 1.) อะไรคือความต้องการที่ทำให้แม่บ้านเกิดแรงจูงใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต และอะไรคือความพึงพอใจที่แม่บ้านได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต
- 2.) แม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร
- 3.) ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของแม่บ้านมีอะไรบ้าง
- 4.) แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำมีแบบแผนและลักษณะพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
- 5.) บล็อกและเว็บไซต์ที่ทำการศึกษามีบทบาทหน้าที่อย่างไรบทบาทความเป็นแม่บ้าน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.) เพื่อค้นหาความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้าน
- 2.) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน
- 3.) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของแม่บ้าน
- 4.) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำ
- 5.) เพื่อวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับแม่บ้านที่มีต่อกลุ่มแม่บ้าน

ข้อสันนิษฐาน

- 1.) แม่บ้านเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นแม่บ้านและที่ไม่เกี่ยวข้องกับความเป็นแม่บ้าน หรือหลีกเลี่ยงจากโลกจริงเข้ามามีบทบาทในโลกเสมือนเพื่อหาเพื่อนใหม่หรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ
- 2.) พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นแม่บ้าน
- 3.) ความต้องการและแรงจูงใจ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

- 4.) แม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำมีแบบแผนและลักษณะพฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน
- 5.) บล็อกและเว็บไซต์ มีบทบาทและหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ต่อแม่บ้านทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และสังคม

ขอบเขตการศึกษา

- 1.) ศึกษาวิถีชีวิตและพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำ ที่มีอายุระหว่าง 20-45 ปี อย่างละ 10 คน ในช่วงเดือนมกราคม 2554 -กุมภาพันธ์ 2554
- 2.) ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะ พฤติกรรม และปัจจัยในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการรับรู้ข่าวสารและความบันเทิงในชีวิตประจำวันของแม่บ้าน
- 3.) ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบ ของบล็อกและเว็บไซต์ที่แม่บ้านเข้าใช้ กรณีนี้ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาบล็อกใน www.bloggang.com ที่มีแม่บ้านเป็นเจ้าของบล็อก จำนวน 20 บล็อก และเลือกศึกษากระดานสนทนาของ www.ladysquare.com และ กระดานข้อความห้อง “ซานเว็อน” ของ www.pantip.com ในช่วงเดือนธันวาคม 2553

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ความเป็นแม่บ้าน หมายถึง สถานภาพของผู้หญิงที่มีครอบครัวแล้วทั้งที่มีบุตรและไม่มีบุตร สะท้อนถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้หญิงในฐานะแม่ เมีย และแม่บ้าน

แม่บ้าน หมายถึง ผู้หญิงที่มีครอบครัวแล้วทั้งที่มีบุตรและไม่มีบุตร และทั้งที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำ มีอายุตั้งแต่ 20-45 ปี และมีพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หมายถึง องค์ประกอบด้าน อายุ การศึกษา รายได้ครัวเรือน รูปแบบครอบครัว และภาวะการมีบุตร

แม่บ้านที่ทำงานประจำ หมายถึง ผู้หญิงที่ทำงานประจำ ประกอบอาชีพในหน่วยงานหรือองค์กรหนึ่งๆ และมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นแม่ เมีย และแม่บ้าน

แม่บ้านที่ไม่ทำงานประจำ หมายถึง ผู้หญิงที่ไม่ได้ทำงานประจำ ไม่ได้ประกอบอาชีพที่มีรายได้ประจำ และมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นแม่ เมีย และแม่บ้าน

ความต้องการและแรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่เป็นแรงกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดกระบวนการการเรียนรู้ที่จะใช้อินเทอร์เน็ต อันเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้หมายถึง ความต้องการที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต 4 ด้านคือ ความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสาร, ด้านสถานภาพทางสังคม, ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อสานสายสัมพันธ์ทางสังคม และด้านอารมณ์

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความคิดเห็นในเชิงบวกของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการใช้อินเทอร์เน็ตว่าสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้อย่างไร สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านกลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ ความพึงพอใจด้านเนื้อหาข้อมูล ข่าวสาร, ด้านสังคม มิตรภาพ, ด้านความรวดเร็วของข้อมูลและการสื่อสาร, ด้านความสะดวกที่ได้รับจากบริการเสริมและการทำธุรกรรมผ่านอินเทอร์เน็ต และด้านอารมณ์และจิตใจ

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง รูปแบบการใช้งานอินเทอร์เน็ต โดยพิจารณาจาก ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ และลักษณะการใช้งานอินเทอร์เน็ต

บล็อกที่เกี่ยวข้องกับแม่บ้าน หมายถึง เว็บบล็อก ของเว็บไซต์ bloggang.com เป็นบล็อกที่จัดอยู่ในหมวดย่อย “ครอบครัว” และมีแม่บ้านเป็น blogger โดยมีการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับบทบาทความเป็นแม่ เมีย และการดูแลครอบครัว

เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับแม่บ้าน หมายถึง เว็บไซต์ที่นำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงและแม่บ้าน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เว็บไซต์ ladysquare.com และ เว็บไซต์ pantip.com ห้องชานเรือน ซึ่งเป็นห้องสนทนาในประเด็นเกี่ยวกับ ครอบครัว แม่ และเด็ก

บทบาทและหน้าที่ หมายถึง สิ่งที่สะท้อนจากเนื้อหาสาระ ที่วิเคราะห์ได้จากบล็อกและเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา ในที่นี้คือ เว็บไซต์ bloggang.com เว็บไซต์ ladysquare.com

และ เว็บไซต์ pantip.com ห้องชานเรื่อน ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ต่อความเป็นผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน บทบาทและหน้าที่ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงผลทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ผู้ใช้งานซึ่งในที่นี่คือผู้หญิง และแม่บ้านได้รับจากการใช้เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเพศหญิงในฐานะแม่บ้านดังกล่าว

อุดมการณ์แม่บ้าน หมายถึง ภาวะผูกพันทางจิตใจของแม่บ้าน ที่ผูกพันอยู่กับภารกิจในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะแม่ เมีย และแม่บ้าน เป็นภาวะผูกพันที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของแม่บ้าน

ชนชั้นทางสังคม หมายถึง การจำแนกระดับรายได้ครัวเรือน โดยงานวิจัยชิ้นนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ แม่บ้านชนชั้นกลางตอนบน หมายถึง แม่บ้านที่มีรายได้ในครัวเรือนสูง คือ มีรายได้ครัวเรือนตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป/เดือน และแม่บ้านชนชั้นกลาง หมายถึง แม่บ้านที่มีรายได้ในครัวเรือนปานกลาง คือ แม่บ้านที่มีรายได้ครัวเรือนตั้งแต่ 10,000-100,000 บาท/เดือน

สถานภาพทางสังคม หมายถึง สถานะทางสังคมหรือภาพลักษณ์ของบุคคล ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ภาพลักษณ์ของความทันสมัย การยกระดับสถานภาพของตนเพื่อให้สังคมเกิดการยอมรับ ในที่นี้หมายถึงการใช้อินเทอร์เน็ตและการครอบครองเครื่องมือสื่อสารในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต

การสื่อสารเพื่อสานสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง การติดต่อสื่อสารเพื่อเกาะเกี่ยว รื้อฟื้น และสร้างสายสัมพันธ์ทางสังคม ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน เป็นการติดต่อ สื่อสารผ่านตัวกลางอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเป็นหลัก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.) ทราบถึงความต้องการที่ทำให้แม่บ้านเกิดแรงจูงใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไปถึงวิธีการหรือกระบวนการการเรียนรู้เทคโนโลยีของแม่บ้าน
- 2.) ทำให้ได้ทราบถึงแหล่งข้อมูลที่แม่บ้านมักเข้าใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่าเหตุใด เว็บไซต์ดังกล่าวเหล่านั้น จึงได้รับความสนใจจากกลุ่มแม่บ้าน
- 3.) ทำให้ได้ทราบบทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ที่มีต่อระดับปัจเจกบุคคลและสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่ออินเทอร์เน็ตให้มีลักษณะที่ตรงต่อความต้องการของแม่บ้านและพัฒนาเนื้อหาสาระให้มีความครอบคลุมต่อความสนใจของแม่บ้าน เพื่อการพัฒนาสตรี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้อินเทอร์เน็ตกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน” มุ่งศึกษาลักษณะพฤติกรรม และปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน โดยมีแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นแนวทางในการศึกษา อันได้แก่

1. แนวคิดวัฒนธรรมศึกษาว่าด้วยสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน
2. แนวคิด การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (Computer Mediated Communication - CMC)
3. แนวคิดเรื่องการใช้เวลา
4. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการสนองความพึงพอใจต่อสื่อ (Uses and Gratification Approach)
5. ทฤษฎีเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน (Functionalism)

1. แนวคิดวัฒนธรรมศึกษาว่าด้วยสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน

กลุ่มสตรีนิยมแนววัฒนธรรมนั้น Zoonen (กาญจนา แก้วเทพ, 2541) ตั้งข้อสังเกตว่าหนังสือด้านสตรีนิยมในช่วงทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ได้เริ่มมองเห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องบทบาทชาย-หญิงในแง่ของวัฒนธรรม เพราะมองเห็นว่า วัฒนธรรมนั้นเป็นที่อยู่ของ “ระบบความเชื่อ” ร่วมกันของคนทั้งสังคม ถึงแม้ว่าจะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในระดับใด ณ จุดไหนก็ตาม หากระบบความเชื่อมิได้เปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงที่รากฐานก็มักยังไม่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในเรื่อง “เพศ” แล้ว ถือได้ว่าระบบความเชื่อเป็นแกนกลางแห่งการก่อร่างบรรดาความคิดต่างๆ รวมทั้งวิธีประพฤติปฏิบัติต่อกันระหว่างหญิง-ชายในแต่ละสังคมทีเดียว

กลุ่มสตรีนิยมแนววัฒนธรรม เริ่มต้นด้วยการขยายนิยามของคำว่า “วัฒนธรรม” ออกมาให้กว้างขึ้นว่า “วัฒนธรรม” นั้น นอกจากจะหมายถึงความถึงวิถีแห่งการใช้ชีวิต (Way of Life) แล้ว วัฒนธรรมยังหมายถึงเงื่อนไขและรูปแบบที่ความหมายและคุณค่าต่างๆ ถูกจัดในระบบสังคม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ การรักษาประเพณีถูกจัดให้อยู่ในระดับสูงสุดของระบบคุณค่า ความเป็นหญิง ในขณะที่อาจจะไม่ปรากฏเลยในระบบคุณค่าของความเป็นชาย เป็นต้น

เมื่อนำนิยามดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับเรื่องสื่อมวลชน เป็นที่น่าสังเกตว่าบรรดารายการต่างๆ ที่ผู้หญิงชอบดูชอบเปิดรับในสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นละครโทรทัศน์ หน้าสตรีในหนังสือพิมพ์

เกมส์โชว์ ฯลฯ มักเป็นรายการที่มีคุณค่าน้อยทั้งสิ้น เพราะเป็นรายการที่ให้แต่ความสนุกสนานอย่างไร้สาระ สร้างแต่ความเพ้อฝันไปวันๆ ปัจจุบันนี้กลุ่มสตรีนิยมเริ่มตั้งคำถามว่า บรรดารายการเหล่านี้มีคุณค่าต่ำก่อนแล้วผู้หญิงจึงเข้ามาดูทีหลัง หรือเป็นเพราะว่าพอผู้หญิงเข้ามาดูมาจับรายการอะไร รายการนั้นก็จะมีคุณค่าต่ำลงไปเลย ทั้งนี้เพราะ “เพศ” มักจะเป็นตัวกำหนดการให้คุณค่ากิจกรรมต่างๆ ในสังคม เช่น งานทำครัวที่ผู้หญิงทำอยู่เป็นประจำภายในบ้าน จะถูกถือว่าไม่มีคุณค่า แต่เมื่อผู้ชายที่ทำหน้าที่เป็น “พ่อครัวใหญ่” (Chef) นำเอางานครัวไปทำตามโรงแรมต่างๆ งานทำครัวนั้นก็กลายเป็นสิ่งที่คุณค่าขึ้นมาทันที เป็นต้น

เนื่องจากกลุ่มสตรีนิยมวัฒนธรรมนี้เป็นปีกหนึ่งในกลุ่มวัฒนธรรมศึกษา ดังนั้นจึงมีทฤษฎีหลายอย่างที่เห็นจุดร่วมกัน ดังเช่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสื่อสารมวลชน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า กลุ่มวัฒนธรรมศึกษาถือว่าเรื่องสื่อสารมวลชนไม่ใช่เรื่องของกาถ่ายทอดข่าวสารเท่านั้น หากแต่เป็นการสร้างระบบความหมายร่วมกันทั้งสังคม การสื่อสารมิได้เป็นเพียงพาหะถ่ายทอดวัฒนธรรมเท่านั้น หากแต่ตัวการสื่อสารนั้นเป็นตัวสร้างสรรควัฒนธรรม โดยเฉพาะในปัจจุบันที่เรากำลังมีชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมแบบมีสื่อเป็นตัวกลาง (Mass-mediated culture)

ดังนั้นประเด็นในการศึกษาเรื่อง “สื่อและบทบาททางเพศ” ของกลุ่มสตรีนิยมวัฒนธรรมจึงมีบทบาทกว้างขวางกว่ากลุ่มอื่นๆ มาก เพราะกินอาณาบริเวณครอบคลุมไปถึงวิถีชีวิตทั้งผู้ผลิตและผู้รับสารรวมทั้งระบบความหมาย ระบบคุณค่าและระบบความเชื่อต่างๆ ตัวอย่างเช่น กลุ่มสตรีนิยมวัฒนธรรมจะสนใจประเด็นคำถามที่ว่า ความเป็นหญิง (Femininity) การใช้เวลาว่าง (Leisure) การบริโภคสื่อ (Consumption) 3 ตัวแปรนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ทำไมผู้หญิงจึงบริโภคสื่อที่ช่วยพาผู้หญิงออกไปในโลกกว้าง เพื่อให้รู้เท่าทันแต่ก็มีความปลอดภัยไปพร้อมๆ กัน (เช่น นั่งดูละครโทรทัศน์ที่เสนอฉากในช่องที่นางเอกแบบดาวพระศุภรีโตขึ้นมา โดยที่ชีวิตจริงไม่เคยเหยียบย่างเข้าไปในสถานที่แบบนั้นเลย) เพราะเหตุใดวัฒนธรรมในการใช้สื่อของผู้หญิงจึงจำกัดอยู่เพียงแค่อำนาจส่วนตัว (Personal Sphere) และเป็นสื่อภายในบ้าน (Domestic Media) เช่น วิทยุ และโทรทัศน์ ในขณะที่ผู้ชายจะใช้สื่อนอกบ้าน (Public Media) เป็นต้น

สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน

เมื่อกล่าวถึงคำว่า แม่บ้าน (housewife) เป็นคำที่บ่งบอกถึงหน้าที่ และพื้นที่ของผู้หญิงได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ แม่บ้าน หมายถึง ผู้หญิงที่ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน ในครัวเรือน

(นววรรณ พันธุมธา, 2547) เช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ *house + wife* หมายถึง ภรรยาที่คอยดูแลบ้าน ดูแลครอบครัว ซึ่งก็คือแม่บ้านนั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของสังคมนั้นได้กำหนดให้ผู้หญิงอยู่ที่บ้านและผู้ชายอยู่โลกภายนอก ซึ่งวัฒนธรรมต่างๆ ถือเป็นข้อกำหนดทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการธำรงรักษาแนวคิดชายเป็นใหญ่เอาไว้ กาญจนา แก้วเทพ (2540) ได้สรุปกลไกทางวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. การผูกพันด้วยภาระภายในบ้าน กล่าวคือ การสร้างงานภายในบ้านให้มีลักษณะกระจุกกระจิก กินเวลา ต้องทำอยู่ตลอดเวลาไม่มีวันจบสิ้น และทำอย่างต่อเนื่องไม่มีวันหยุด โดยมอบหมายงานดังกล่าวให้แก่ “ผู้หญิง”

2. การออกแบบ “วัฒนธรรม” วัฒนธรรมทางวัตถุสำหรับผู้หญิง วัตถุสิ่งของที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการ กิน อยู่ หลับ นอน ถือว่าเป็นวัฒนธรรมด้านวัตถุ ซึ่งเมื่อสำรวจสิ่งของทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงจะพบว่า เป็นวัตถุสิ่งของที่มีสถานที่อยู่ที่บ้านทั้งสิ้น เช่น เครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับการทำอาหาร การทอผ้าเย็บปักถักร้อย อุปกรณ์การทำงานบ้าน ฯลฯ ขณะที่ผู้ชายจะใช้วัตถุเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับการออกไปนอกบ้าน เช่น มีดพริ้ว แหวน เป็นต้น หรือตัวอย่างของเครื่องดนตรีของตะวันตกที่กำหนดไว้ว่า เปียโนจะเป็นเครื่องดนตรีสำหรับผู้หญิง ขณะที่ไวโอลินเป็นเครื่องดนตรีสำหรับผู้ชาย เพราะไวโอลินเคลื่อนย้ายได้สะดวกและถ้าจะฟังให้เพราะต้องเล่นรวมกันเป็นวง ดังนั้นวัตถุข้าวของจึงเป็นกลไกที่กำหนดการใช้พื้นที่ของผู้หญิงกับผู้ชาย

3. การอบรมบ่มเพาะ (Socialization) เป็นการผูกพันด้วยอุดมการณ์ต่างๆ โดยผ่านกระบวนการอบรมบ่มเพาะอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้อุดมการณ์ทางสังคมซึมผ่านเข้าไปในความคิดและจิตใจของผู้คน

4. การสร้างความรู้สึกผิด (Guilt Feeling) ผลจากการอบรมบ่มเพาะให้ผู้หญิงต้องอยู่ที่บ้าน เธอจึงถูกตัดขาดจากโลกภายนอก จากโลกแห่งการทำงาน โดยเฉพาะผู้หญิงในชนชั้นกลางที่มีสามีเป็นผู้หาเลี้ยงฝ่ายเดียว จากสภาพความเป็นจริงดังกล่าว โอกาสที่แม่บ้านเต็มเวลาจะประสบความสำเร็จในชีวิตการงานด้วยตนเองจึงขาดหายไป ส่วนงานบ้านเป็นงานที่ไม่มีความสำเร็จ มีแต่ล้มเหลวเพียงอย่างเดียวอันจะเกิดขึ้นมาจากการไม่ได้ทำ ดังนั้นความรู้สึกผิดประการแรกของผู้หญิงกลุ่มนี้ก็คือ พวกเขาไม่มีโอกาสจะได้เกิดความรู้สึกภูมิใจในความก้าวหน้าของการงานเลย

กลไกที่ทำงานต่อมาของสังคมคือ เพื่อชดเชยความรู้สึกผิดในข้อแรก ผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านเต็มตัวจึงถูกสอนให้ชดเชยความรู้สึกผิดด้วยการทุ่มเทตัวเองในการสนับสนุนความสำเร็จในชีวิตของสามีและลูก สำหรับผู้หญิงที่ออกไปทำงานนอกบ้านพร้อมๆ กับการทำงานบ้าน ดังภาษิตที่ว่า “งานหลวงไม่ให้ขาด งานราษฎร์ก็ไม่ได้เว้น” นั้น เธอย่อมจะทำทั้งสองอย่างให้ได้ดีทั้งคู่ไม่ได้ และต้องบกพร่องในงานใดงานหนึ่ง ดังนั้นความบกพร่องจึงตามมาหลอกหลอนผู้หญิงกลุ่มนี้อยู่เสมอ เช่น แม่มีงานอยู่ที่บริษัทจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูก เช่นเดียวกันหากดูแลลูกจนทำให้งานที่บริษัทบกพร่อง ทั้งสองอย่างนี้จะทำให้เธอรู้สึกผิดทั้งคู่

5. การแต่งงาน ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว ก็จะมีสถานะเป็น “เมีย” “แม่” และ “แม่บ้าน” 3 ลักษณะนี้เป็นตัวปิดกั้นหรือลดทอนโอกาสที่ผู้หญิงจะได้ออกจากบ้านน้อยลง ดังนั้นจะเห็นว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะออกไปสังสรรค์กับเพื่อน หรือเที่ยวเตร่กลางคืนจะมีอยู่น้อย และหากถึงทางแยกที่ต้องเลือกระหว่าง “ครอบครัว/ลูก/สามี/งานบ้าน” กับ “การทำงาน” ผู้หญิงก็ยังคงต้องเลือก “ที่บ้าน” ก่อนอย่างอื่นอยู่เสมอ

จากแนวคิดแนวคิดวัฒนธรรมศึกษาว่าด้วยสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้านข้างต้น กล่าวโดยสรุปคือ การที่ผู้หญิงมีความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นแม่บ้านแม่เรือนนั้น เป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังมาจากความเชื่อที่ว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่าผู้ชาย ดังนั้นหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ นั้นจึงต้องสร้างให้เหมาะสมกับลักษณะทางสรีระและลักษณะอารมณ์นิสัยใจคอ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวนี้ผู้หญิงจึงเหมาะที่จะเป็นผู้ดูแลครอบครัว อบรมเลี้ยงดูบุตรเพราะมีความละเอียดอ่อนมากกว่าผู้ชาย ซึ่งข้อกำหนดทางวัฒนธรรมดังกล่าวได้กลายมาเป็นกลไกในการสร้างอุดมการณ์แม่บ้านให้แก่ผู้หญิง และอุดมการณ์แม่บ้านนี้เองอาจจะเป็นปัจจัยที่ตัวกำหนดลักษณะและพฤติกรรมการใช้สื่อของแม่บ้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ตอบคำถามนำการวิจัยว่า พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านเป็นอย่างไร และปัจจัยใดบ้างที่เป็นตัวกำหนดลักษณะและพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (Computer Mediated Communication - CMC)

Joseph B. Walther (1992) (อ้างถึงใน ฉัฎฐา ภาวะตะศิลาปิน, 2544) ให้ความหมาย CMC ไว้กว้างๆ ว่า คือ การประชุมโดยอาศัยคอมพิวเตอร์ (computer conferencing) และการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (electronic mail) ซึ่งเกิดขึ้นและดำเนินไปในเวลาเดียวกัน (synchronous) หรือเวลาต่างกัน (asynchronous) โดยที่ผู้ส่งสารใส่รหัส (encode) ลงไปในเนื้อหาสาร (text messages) ซึ่งจะถูกลำเลียง (relayed) จากคอมพิวเตอร์ของผู้ส่งสารไปยังคอมพิวเตอร์ของผู้รับสาร จากนิยามของ Walther จะเห็นได้ว่า อุปกรณ์คอมพิวเตอร์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับ CMC และโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเชื่อมโยงระหว่างคอมพิวเตอร์ของผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ที่จะทำหน้าที่เป็นสะพานลำเลียงสารที่ถูกลำเลียง

การนำระบบ World Wide Web มาใช้ในช่องทางการสื่อสารนั้นเรียกว่า การสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ (Computer Mediated Communication – CMC) Donna L.Hoffman and Thomas P.Novak (1995) (อ้างถึงใน ศุณิสสา ทดลา, 2542) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ และให้คำนิยามอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับ Hypermedia CMC ว่าเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับการแจกจ่ายข่าวสารเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และมีข้อมูลหลากหลาย การสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งใหม่ในสังคมที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ (social oriented) ความไม่เจาะจงในการสื่อสารในรูปแบบ CMC ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่าการสื่อสารที่ไม่เจาะจงผู้รับสารหรือปราศจากอารมณ์ในการสื่อสาร

การนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นช่องทางการสื่อสาร หรือที่เรียกว่า Computer Mediated Communication - CMC นั้น เกิดในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 CMC ในยุคเริ่มต้นถูกมองว่า เป็นทั้งอุปกรณ์ที่อาศัยเทคโนโลยีใหม่เพื่อใช้เป็นเครื่องมือของการบริหารงานภายในองค์กร แต่แนวโน้มในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงวิชาการ CMC มีฐานะเป็นสาขาวิชาใหม่ที่แตกแขนงมาจาก new media technology ที่ศึกษาสื่อใหม่ที่เกิดเพราะการพัฒนาของเทคโนโลยี สื่อใหม่ในที่นี้คือ คอมพิวเตอร์ที่เปลี่ยนสภาพจากเครื่องมือในองค์กรธุรกิจ มาเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีความโดดเด่นในยุคข้อมูลข่าวสาร

การศึกษาเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวกลางการสื่อสาร ส่วนใหญ่จะศึกษาในแนวเทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารมากกว่าที่จะศึกษาโครงสร้างสภาพแวดล้อม มีงานวิจัยไม่มากนักที่ศึกษาการสื่อสารในรูปแบบนี้ในแง่มนุษย์และสังคม ซึ่งจะศึกษาบทบาทเฉพาะบุคคล ในรูปแบบ

พฤติกรรมที่แสดงออกในการสื่อสาร และเป็นที่น่าสังเกตว่าการศึกษาในแง่มนุษย์และสังคม จะมีประโยชน์และสามารถเข้าใจถึงผลกระทบของเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์และการติดต่อซึ่งกันและกัน (Sproull & Kiesler, 1991 ; Sproull , Kiesler & Zubrow, 1984 อ้างถึงใน ศุภนิสา ทดลา, 2542)

ในการวิเคราะห์ทางด้านการสื่อสารที่มีปฏิสัมพันธ์กันทางด้านภาษาส่วนใหญ่จะวิเคราะห์ในกระบวนการทัศน์ของการพูดคุยกันแบบเห็นหน้ากัน (face-to-face) แต่ในประเด็นของการสื่อสารแบบ CMC นี้ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่เห็นกัน และติดต่อกันผ่านทางจอคอมพิวเตอร์ โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ (space and time) ซึ่งรูปแบบในการติดต่อสื่อสารถึงกันสามารถติดต่อกันได้หลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นแบบ one-to-one one-to-many และ many-to-many

นอกจากนี้การสื่อสารในรูปแบบนี้ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถติดต่อกันได้หลายทิศทาง (Multi-User-Dimension) และสามารถติดต่อกันได้ทันทีทันใด (synchronous communication) จากลักษณะในการสื่อสารในโลกของ “Cyberspace” ที่มีสมาชิก มีการปฏิสัมพันธ์กัน และมีการเกี่ยว ข้องกัน ทำให้เกิดเป็นชุมชนขึ้น แต่เป็นลักษณะของชุมชนจำลอง (virtual community) และเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นในรูปแบบการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์

ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของ CMC คือ ความเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเป็นสากล (universal medium) ในตัวเอง กล่าวคือ เป็นทั้งเครื่องรับและลำเลียงข่าวสาร (Information processing machine) ซึ่งมีศักยภาพเหมือนกับเครื่องรับและลำเลียงข้อมูลข่าวสารอย่างอื่นที่มีอยู่ทั่วไป ดังนั้นคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ในฐานะที่เป็นอุปกรณ์การสื่อสารอย่างหนึ่ง จึงสามารถที่จะจัดการกับข้อมูลข่าวสารที่ถูกสื่อสารได้อย่างเป็นสากล คือที่ใดก็ได้ ด้วยความเป็นสากลของมัน คือทำได้เหมือนเครื่องรับและลำเลียงข้อมูลข่าวสารอื่นๆ (Postmes, T., Spears, R. และ Lea, M., 1998 อ้างถึงใน ฉัญฐา ภาวะตะศิลาปิน, 2544)

ด้วยลักษณะอันเป็นสากลของคอมพิวเตอร์ที่โยงใยกันเป็นเครือข่ายดังกล่าว การที่จะระบุคุณสมบัติของอุปกรณ์สื่อสารชนิดนี้ในแง่หน้าที่ในการสื่อสาร (communication function) ให้ชัดเจนลงไปเป็นเรื่องค่อนข้างยาก ตัวอย่างเช่น คอมพิวเตอร์ที่โยงใยกันเป็นเครือข่ายนั้นมีพันธกิจในด้านการเป็นสื่อกลางของการสื่อสารระหว่างบุคคล (person-to-person communication

medium) ทั้งนี้โดยการประยุกต์ใช้ e-mail, voice-mail คอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้สนับสนุนการต่อรองระหว่างกลุ่ม (group negotiation) และการสร้างเวทีในการแสดงความคิดเห็น (discussion forums) เช่น การ chat หรือการเล่นเกมส์ที่ต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ (interactive gaming) นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ยังถูกใช้ในฐานะที่เป็นสื่อกลางของการสื่อสารมวลชน (mass communication medium) แสดงหน้าที่คล้ายกับสื่อเดิม เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ หน้าที่ของคอมพิวเตอร์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคอมพิวเตอร์มีศักยภาพในการสื่อสารที่มีสื่อเป็นศูนย์กลางในหลายรูปแบบ คุณลักษณะดังกล่าวทำให้คอมพิวเตอร์แตกต่างแตกต่างไปจากสื่อใหม่ (new media) ชนิดอื่นๆที่เกิดขึ้นก่อน เช่น โทรศัพท์ ซึ่งถูกออกแบบให้มีหน้าเดียวคือถ่ายทอดสัญญาณเสียง อาจกล่าวได้ว่าคอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีเอกลักษณ์พิเศษชนิดแรกที่สามารถแสดงศักยภาพในแง่วิธีการสื่อสารที่เทคโนโลยีเก่าทำได้ทั้งหมด และมากกว่าเดิมด้วย

สำหรับการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในปัจจุบันก็คือ การสื่อสารในรูปแบบอินเทอร์เน็ต (internet) Hoffman (1995) (อ้างถึงใน ศิริพรรณ กิจก้องเจริญ, 2551) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “Commercial Scenarios for the Web : Opportunities and Challenges” ว่าโดยธรรมชาติของอินเทอร์เน็ตนั้นสามารถกล่าวได้ว่าเป็นสื่อที่มีลักษณะหลายโฉมหน้า (multifaceted) เนื่องจากมีความผสมผสานกันระหว่างการเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal) และเป็นช่องทางการสื่อสารมวลชน (mass communication)

อินเทอร์เน็ตได้รับการพัฒนาจนกลายเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของโลก โดยได้เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่กระจายครอบคลุมพื้นที่ทั่วโลกเข้าไว้ด้วยกัน ภายใต้หลักเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน จึงทำให้คนที่อยู่ห่างกันคนละซีกโลกสามารถเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็วทันใจ ระยะทางและเวลาไม่เป็นปัญหาในการติดต่อสื่อสารของมนุษย์อีกต่อไป ความสะดวกสบายและประโยชน์อันมหาศาลของอินเทอร์เน็ต ทำให้อินเทอร์เน็ตได้รับการกล่าวขานว่าเป็นเทคโนโลยีที่มีศักยภาพสูงสุดในบรรดาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน

บริการของอินเทอร์เน็ตครอบคลุมการใช้งานในด้านต่างๆอย่างหลากหลาย เช่น สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างบุคคล รับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ถ่ายโอนแลกเปลี่ยนข้อมูล พุดคุยผ่านเครือข่าย เป็นศูนย์แสดงความคิดเห็น ตลอดจนใช้สืบค้นข้อมูลที่ต้องการได้จากทั่วทุกมุมโลก

ในยุคแรกของการสื่อสารในอินเทอร์เน็ตเป็นยุคที่มีลักษณะรูปแบบเนื้อหาที่เป็นตัวอักษร (text mode) ซึ่งเป็นการสื่อสารผ่านตัวหนังสือล้วนๆ เป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะค่อนข้างจริงจัง เนื้อหาของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตในยุคนั้นเป็นแหล่งรวมของข้อมูลทางวิชาการและการวิจัย แม้จะมีความครอบคลุมในประเด็น แต่ก็ขาดสีสัน ลวดลายที่ดึงดูดใจ เนื่องจากการสื่อสารในอินเทอร์เน็ตยุคแรกนี้ เป็นการสื่อสารที่จำกัดอยู่ในวงเฉพาะกลุ่มคนที่มีการศึกษาดี

ยุคปัจจุบันการสื่อสารในอินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนไปสู่ยุคไฮเปอร์เท็กซ์ (hypertext mode) หรือที่รู้จักกันในนามของ เวิลด์ ไรด์ เว็บ (World Wide Web) เป็นการสื่อสารผ่านรูปแบบของสื่อประสม (multimedia) ผ่านรูปภาพ เสียง สี สัน ภาพเคลื่อนไหว และกราฟิกที่ดึงดูดตา และยังเอื้ออำนวยแก่การเชื่อมโยง (link) ข้อมูลจากเว็บไซต์หนึ่งไปยังอีกเว็บไซต์หนึ่งได้อีกด้วย ทำให้การสื่อสารในอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันนอกจากจะเป็นแหล่งรวมข้อมูลทางวิชาการและการวิจัยที่สำคัญแล้ว ยังแผ่ขยายไปถึงแทบทุกหัวข้อของความสนใจ หรือรูปแบบการสื่อสารกระดานข่าวให้ผู้สนใจส่งข้อความหรือสารใดๆ มาไว้บนกระดานกลางให้ผู้สนใจอื่นๆ ได้อ่านและแสดงความคิดเห็น ซึ่งการสื่อสารผ่านกระดานข่าวนี้อาจมีความหลากหลายของประเด็นสนทนา อาทิ ปัญหาสังคมหรือข่าวที่กำลังเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เป็นต้น

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมและนิยมอย่างแพร่หลาย อินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนช่องทางของการสื่อสารรูปแบบใหม่ ที่มีความแตกต่างเหนือกว่าสื่อชนิดเดิมๆ ดังนี้

- สามารถในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างไม่จำกัด ในด้านพื้นที่ในการสื่อสารข้อมูล และ รายละเอียด
- มีคุณสมบัติของการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) มีลักษณะปฏิสัมพันธ์ (interactive) ในการสื่อสาร
- อำนาจการควบคุมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารใดๆ อยู่ในความควบคุมของผู้ใช้มากกว่าผู้ส่งสาร
- ผู้ส่งสารหรือผู้จัดทำเนื้อหาไม่จำเป็นต้องอาศัยตัวกลาง (mediator) ในการนำเสนอเนื้อหาต่อผู้รับในวงกว้าง

- สามารถเก็บข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหวและเสียงไว้ได้ในลักษณะของไฟล์ข้อมูล
- ผู้รับสารสามารถควบคุมข้อมูลที่ต้องการทราบได้ทำให้เกิดความตั้งใจและสนใจในการรับสาร
- สามารถดูซ้ำได้มากเท่าที่ต้องการ
- ปราศจากข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในการเข้าถึงข้อมูล
- การเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารมวลชนให้เป็นการสื่อสารจากผู้ส่งรายเดียวไปสู่มวลชน (one-to-many) ไปสู่การเป็นผู้ส่งหลายรายไปสู่มวลชน (many-to-many)

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น สื่ออินเทอร์เน็ตก็มีข้อด้อยเช่นกันเมื่อเทียบกับสื่ออื่น กล่าวคือ

- อินเทอร์เน็ต ต้องใช้บริการผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์และโมเด็ม ซึ่งค่อนข้างมีราคาสูง ทำให้ยากที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ
- อินเทอร์เน็ตต้องสื่อสารโดยอาศัยระบบโทรศัพท์ สำหรับพื้นที่ที่โทรศัพท์ไปไม่ถึง ไม่ว่าจะ เป็นระบบโทรศัพท์แบบมีสายหรือระบบไร้สาย ก็ไม่สามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้
- ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต้องมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ได้ด้วย

นอกจากนี้ CMC ยังก่อให้เกิดผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในแง่ของ “เวลา” ที่ใช้ไปกับคอมพิวเตอร์ที่นับวันจะยิ่งมากขึ้นเรื่อยๆ และจะไปลดทอนเวลาที่ใช้กับการติดต่อแบบเห็นหน้าค่าตากันของคนในสังคม ความหลงใหลได้ปลื้มกับคอมพิวเตอร์ (computer obsession) ได้เกิดขึ้นแล้วทุกมุมโลก เช่น ภรรยาของสามีเรียกตัวเองว่า “แม่หม้ายยุคคอมพิวเตอร์ ก็มี (Lisanne Renner, 1984) ผลกระทบประการหนึ่งที่เกิดขึ้นตามมาของการทุ่มเวลาให้กับคอมพิวเตอร์ที่ตนหลงใหลนี้ก็คือ “ทักษะทางสังคม” (social skills) จะถูกแทนที่ด้วย “ทักษะทางเทคโนโลยี” (technology skills) นั่นคือ เมื่อไหร่ก็ตามที่คนต้องการที่จะค้นหารวบรวมข้อมูลที่ต้องการหรือทำงานที่ตัวเองกำลังทำ หรือสนุกสนานกับการพักผ่อนหย่อนใจที่ตัวเองชื่นชอบ คนจะเลือกทำกับเครื่องจักรมากกว่าทำกับคนด้วยตัวเอง (Linda C. Lederman, 1984 อ้างถึงใน ฉန္ฐรา ภาวะตะลีปิน, 2544)

ถึงแม้ว่า CMC จะถูกมองในเชิงวิพากษ์ว่าอาจสร้างและกำลังก่อผลกระทบต่อคนและความสัมพันธ์ของคนในสังคมในเชิงลบ แต่ก็มีนักวิชาการจำนวนไม่น้อยที่เสนอว่า วิธีการมองควร

จะเป็นการมองเพื่อแสวงหาจุดดี เพื่อนำมาใช้ นำการสื่อสารในชีวิตประจำวันให้ได้เกิดประโยชน์สูงสุด จุดดีดังกล่าวก็เช่น กระดานข่าว (bulletin boards) สามารถสร้างสายสัมพันธ์และมิตรภาพในหมู่คนที่อาจจะไม่มีโอกาสได้พบกันเลยถ้าไม่มีคอมพิวเตอร์ CMC อาจเป็นตัวช่วยเพิ่มพูนภาพลักษณ์ของตน (self-image) ทำให้ชัดเจนและรู้จักตัวเองยิ่งขึ้น และนำไปสู่ความรู้สึกที่ว่าต้องควบคุมตัวเอง (self-control) ที่ในอดีตอาจไม่เคยรู้สึกเลยก็เป็นได้

Rice (1989) (อ้างถึงใน ศิริพรรณ กิจก้องเจริญ, 2551) ได้วิเคราะห์ถึงศักยภาพของการสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ โดยเปรียบเทียบจากคุณสมบัติในการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

- 1.) ความเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ข้อจำกัด (freedom of constrains) เช่น การกำหนดสถานะของผู้ส่งสาร การผูกขาดความเป็นอิสระจากเจ้าของสื่อความเป็นเจ้าของสื่อ การไม่สามารถเลือกกลุ่มผู้รับสารเฉพาะเป้าหมายได้ การกำหนดช่วงเวลาในการรับข่าวสาร หรือการไม่สามารถเรียกคืนข้อมูลได้ เป็นต้น
- 2.) ขอบเขตการสื่อสาร (mode or technical bandwidth) ซึ่งหมายถึง ระยะเวลาระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือเนื้อหาที่สามารถนำเสนอได้หลายลักษณะ ทั้งที่เป็นคำพูด สัญลักษณ์ หรือเสียง
- 3.) การสนองตอบและปฏิสัมพันธ์ (feedback and interactivity) ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถเกิดขึ้นได้โดยสะดวก และในระยะเวลาอันรวดเร็ว
- 4.) การติดต่ออย่างเป็นเครือข่าย (network flows) ซึ่งมีผลต่อการกระจายตัว รวมทั้งการเข้าถึงสื่อและข้อมูลที่มีการเชื่อมโยงกัน

Hiltz (1978) (อ้างถึงใน ศิริพรรณ กิจก้องเจริญ, 2551) ได้ให้ทัศนะว่าปรากฏการณ์ของการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารนั้นเป็นไปใน 3 รูปแบบ ได้แก่

- 1.) ใช้เพื่อการแทนที่ (Substitution) ซึ่งการสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ หรือ CMC จะถูกนำมาใช้แทนวิธีการสื่อสารในรูปแบบอื่นที่เคยเป็นมา เช่นการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้โทรเลข หรือโทรศัพท์ เป็นต้น

- 2.) ใช้เพื่อการเสริม (Add-on) คือ การสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้ในขณะที่วิธีการสื่อสารในรูปแบบเดิมยังคงอยู่ เช่น การอ่านผังรายการโทรทัศน์บนอินเทอร์เน็ต ก่อนที่จะเปิดดูรายการโทรทัศน์ที่ตัวเองต้องการ เป็นต้น
- 3.) ใช้เพื่อการแผ่ขยาย (Expansion) คือ การสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ที่แตกต่างไปจากกระบวนการสื่อสารแบบเดิม เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ซึ่งเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของหนังสือพิมพ์ แม้ว่าจะจะเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวกันก็ตาม

การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์จะสร้างให้เกิดบริบทแบบใหม่ขึ้น แม้ว่าผู้สื่อสารในการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์จะมาจากบริบทดั้งเดิมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์จะสร้างให้เกิดการใช้ภาษา วิธีการพูดสื่อสารและความเข้าใจร่วมกันขึ้นมาใหม่ (shared understanding) ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ชุมชนออนไลน์ดำรงต่อไปได้ ผู้ใช้สื่อคอมพิวเตอร์เป็นเวลานานจะค่อยๆ ซึมซับบุคลิกการใช้วัฒนธรรมร่วมกัน ที่มีลักษณะกลางๆ เป็นมุมมองระดับโลก (worldviews) เช่น ต้องใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งที่มีวัฒนธรรมภายนอกคอมพิวเตอร์ของตนไม่เคยมีปรากฏมาก่อน หรือทำความเข้าใจในสัญลักษณ์ใหม่ๆ ที่ใช้ในห้องสนทนา ชุมชนใหม่จะเลือกและเรียนรู้การใช้ภาษาถ้อยคำการสื่อสาร ด้วยการถอดรหัสเพื่อทำความเข้าใจระหว่างกันที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วยการแสดงออกทางการสื่อสาร ชุมชนของพวกเขา มีรูปแบบการแสดงออกที่มีลักษณะเป็นกลุ่มโดยเฉพาะ ผู้อยู่ในกลุ่มชนเดียวกันเท่านั้นที่สามารถถอดรหัสและเข้าใจความหมายที่ซ่อนไว้ (บุญญาภรณ์ วาณิชชาติ, 2540)

เมื่อพิจารณาจากการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์แล้วพบว่า ความสัมพันธ์ของผู้รับสารและผู้สื่อสารในกระบวนการสื่อสารไม่ได้เกิดขึ้นโดยตรง แต่เกิดจากการสื่อสารผ่านสภาพบรรยากาศการสื่อสารผ่านตัวกลาง ซึ่งผู้ส่งสารและผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์ด้วย นอกจากนี้ผู้รับสารยังเปลี่ยนแปลงสถานะไปเป็นผู้ส่งสารได้ เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน อีกทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารก็สามารถติดต่อกันได้ทุกจุดที่อินเทอร์เน็ตไปถึง ผู้ส่งสารจึงสามารถส่งสารด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำและไม่จำเป็นต้องผ่านผู้ตรวจกลั่นกรองข้อมูล ผลก็คือ มีข้อมูลจำนวนมากไหลบนอินเทอร์เน็ต รวมทั้งมีอัตราส่วนระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารผ่านอินเทอร์เน็ตมากกว่าสื่อมวลชนเสียอีก แต่ในแง่หนึ่งไม่ว่าใครก็สามารถเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกสบาย ก็อาจทำให้ข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่มากมายดังกล่าวขาดคุณภาพ เพราะปราศจากผู้กรองข่าวสารดังเช่นในสื่อมวลชนที่มีผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลก่อนเผยแพร่

แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยคุณลักษณะการใช้งานที่มีความสะดวกสบาย และไม่ยุ่งยากซับซ้อนในการใช้ กอปรกับเป็นสื่อที่แพร่กระจายสู่คนจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว รวมทั้งไร้ข้อจำกัดของระยะทาง จึงทำให้ในปัจจุบันหลายๆหน่วยงานไม่ว่าจะเป็น สถาบัน องค์กร ตลอดจน นักวิชาการ ต่างๆหรือบุคคลทั่วไป ใช้สื่อเวลาด์ไวด์เว็บให้เป็นประโยชน์ต่อตน เช่นการใช้เป็นหนทางในการเผยแพร่ความรู้ วิทยาการ ผลงานวิจัยต่างๆ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ไปสู่คนทั่วไป จึงทำให้เวลาด์ไวด์เว็บกลายเป็นชุมทรัพย์แห่งปัญญา ความรู้ และวิทยาการจากทั่วทุกมุมโลก นอกจากนี้ยังมีอีกหลายๆสาขาอาชีพที่ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดบริการมากมายหลายรูปแบบอยู่ในเวลาด์ไวด์เว็บ เช่น การรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การส่งการ์ดอวยพร การถ่ายโอนข้อมูล เช่นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เกม และเพลง เป็นต้น นอกจากนี้ ก็มีการบริการข้อมูลข่าวสารในรูปแบบหนังสือพิมพ์ นิตยสารออนไลน์ รายการโทรทัศน์ และอื่นๆ

เมื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดของอินเทอร์เน็ตแล้วพบว่า แม้การสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตจะมีข้อจำกัดบางประการ แต่ด้วยศักยภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด อันจะส่งผลให้ข้อจำกัดต่างๆนั้นหมดไปในอนาคต ด้วยเหตุนี้อินเทอร์เน็ตจึงถือเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อาศัยในเขตเมือง มากขึ้นเรื่อยๆ

แม่บ้านในเขตเมืองก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากกระแสความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้แม่บ้านเหล่านี้จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย CMC เข้ามาช่วยย่อโลกทำให้แม่บ้านในต่างแดนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันได้ในทันทีทันใด นอกจากนี้ CMC ยังช่วยบ่มเพาะความเป็นแม่บ้านในอีกทางหนึ่งด้วย กล่าวคือ เมื่อเกิดการรวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่มสังคมแม่บ้าน ก็จะเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อคิดเห็นระหว่างกัน จึงทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และบ่มเพาะความเป็นแม่บ้านไปโดยไม่รู้ตัว จากประเด็นนี้เอง ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีนี้มาเป็นกรอบการวิเคราะห์ประเด็นเรื่องการสื่อสารระหว่างกลุ่มหรือเครือข่ายแม่บ้าน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านว่ามีความสัมพันธ์กับบทบาทความเป็นแม่บ้านหรือไม่ อย่างไร ปัจจัยใดที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน และแม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร

3. แนวคิดเรื่องการใช้เวลา

สมสุข หินวิมาน (2544) ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับ การใช้เวลา ว่า “มนุษย์ยุคใหม่เป็นทาสของเวลา” ในอดีตเราถือว่าเวลาเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อ ระบบเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยน มนุษย์ก็เริ่มมองว่า เวลาเป็นของหายากและเป็นทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะปล่อยให้สูญเสียมิได้ “เวลา” ได้เข้ามาเป็นตัวกำหนดกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ เวลาจึงไม่ใช่สิ่งที่มีมาตามธรรมชาติ หากแต่ถูกกำหนดขึ้นในทางสังคม (social) และถ้า “เวลา” เป็นเรื่องของสังคมแล้ว “เวลาว่าง” ก็ย่อมเป็นเรื่องของสังคมด้วยเช่นกัน Chris Rojek ได้สรุปไว้ว่า “เวลาว่างของเราไม่เคยเป็นของเราจริงๆหรอก” (Rojak, 1995 : 192)

ในแง่ของการนิยามความหมายของ “เวลาว่าง” นั้น Johan Huizinga ได้เขียนไว้ในหนังสือ Homo Ludens (1952) ว่า ผู้คนโดยทั่วไปมักจะทึกทักว่า เวลาของมนุษย์ถูกแบ่งชัดเจนเป็นสองค่ายใหญ่ระหว่าง “เวลางาน” (work) กับ “เวลาว่าง” (leisure) หรือที่ Huizinga เรียกว่า “เวลาเล่น” (play) เวลางานจะเกี่ยวพันกับความเป็นจริง การดำรงชีวิต และกระบวนการผลิต ในขณะที่เวลาเล่นจะไม่ก่อให้เกิดการผลิตใดๆ ยกเว้นแต่การสร้างความพึงพอใจบางอย่างให้กับตนเองเท่านั้น แต่กระนั้น Huizinga กลับเชื่อว่า วัฒนธรรมทั้งมวลของมนุษย์ ทั้งที่เป็นรูปธรรมไปจนถึงนามธรรมระดับความคิด ปรัชญา และกฎหมาย ล้วนแล้วแต่มีรากเหง้ามาจากการเล่นของมนุษย์ทั้งสิ้น (play precedes culture)

Peter Berger and Brigitte Berger (1976) ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า ความทุกข์ยากแห่งชีวิตเริ่มต้นขึ้นเมื่อเราถูกกำหนดให้ทำงาน นั่นหมายความว่า เมื่อคนเราไม่ทำงาน คนเรากำลัง “เล่น” อะไรก็ตามที่ไม่มีสาระอยู่ แต่ถึงที่สุดแล้ว ไม่มีมนุษย์งานคนไหนหรอกที่จะทำงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง นั้นย่อมแปลได้ว่า จังหวะชีวิตคนเราจะบรรเลงไปบนพื้นฐานแห่ง “เล่น” และ “งาน” ที่ควบคู่กัน และสิ่งที่น่าสนใจตามมาก็คือ กิจกรรมเวลาเล่นหรือเวลาว่างก่อกำเนิดขึ้นด้วยอะไรบ้าง ถ้าใช้แนวคิดของ Huizinga มาอธิบาย เวลาว่างจะประกอบขึ้นด้วยคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- Pretending เวลาว่างเป็นโลกที่เราสามารถเสแสร้งหรือหลบหนีออกจากโลกแห่งภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบเรื่องงาน

- Interlude เวลาว่างเป็นโลกที่เราสามารถสลัดฉากออกไปจากโลกธรรมดาๆที่เราสัมผัสในชีวิตประจำวัน
- Voluntary เวลาว่างเป็นโลกที่เราเลือกสมัครใจที่จะกระทำ มิใช่ภาระหน้าที่ที่บังคับจิตใจ
- Disinterestedness เวลาว่างเป็นการได้มาซึ่งความพอใจแบบชั่วคราวชั่วคราว
- Secludedness เวลาว่างเป็นโลกที่เกิดขึ้นในบางขณะหรือบางเวลา อันเป็นช่วงที่มนุษย์สามารถปลีกตัวสันโดษ และเป็นโลกที่มีเริ่มต้นและจบลง
- Freedom เวลาว่างเป็นโลกแห่งเสรีภาพ
- Enjoyment เวลาว่างเป็นโลกที่จิตใจได้สำนึกของคนเราเสพลำราญได้อย่างอิสระ

จากข้อเสนอของ Huizinga เราอาจสรุปนิยามของ “เวลาว่าง” ได้ว่า เป็นเวลาที่คนเราปลอดจากอุปสงค์แห่งงาน เป็นเวลาที่อิสระจากภารกิจใดๆหรือจากเงื่อนไขแห่งโลกการทำงานอาชีพ เป็นเวลาที่ไม่มีการรับ เพราะมันเป็นช่วงเวลาที่มีมนุษย์สามารถกระทำสิ่งต่างๆให้กับตนเอง ด้วยเหตุนี้ ในขณะที่เวลางานเป็นปรากฏการณ์ที่เราสามารถคาดทำนายได้ (predictability) แต่เวลาว่างเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดย “อิสระแห่งการเลือก” (freedom of choice) และมีอาจพยากรณ์รูปร่างหน้าตาล่วงหน้าได้เลย การใช้เวลาว่างจึงเป็นเรื่องของ “ตัวใครตัวมัน” และสามารถเปลี่ยนแปลงได้แบบ “วันต่อวัน” (Anderson 1961 : 33-34)

ช่วงกลางศตวรรษที่ 20 ทศนะที่มองความสำคัญของกิจกรรมยามว่างมิได้เปลี่ยนไปมากนัก Joffre Dumazedier นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส ได้เสนอว่า “เวลาว่าง” มีพันธกิจหลักสามประการด้วยกันคือ ทำให้มนุษย์ได้มีช่วงพักผ่อน (relaxation) ก่อให้เกิดรูปแบบชีวิตต่างไปจากเดิม (diversion) และเป็นการพัฒนาทั้งระดับปัจเจกและสังคม (development) ทศนะเช่นนี้ไม่ต่างจากข้อเสนอของ Friedmann and Leo Lagrange ว่า กิจกรรมยามว่างเป็นเครื่องชดเชยส่วนที่สูญเสียไปในเวลางาน ทั้งสองได้ชี้ให้เห็นคุณค่าความสำคัญ 4 ประการของ “เวลาว่าง” อันได้แก่การปลดปล่อยเสรีภาพ (liberation) การไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่ายและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม (impartiality) การสร้างลัทธิสุขนิยม (hedonism) และการเติบโตของร่างกายและจิตใจ (personal growth)

จุดเปลี่ยนของการให้นิยามความสำคัญของกิจกรรมยามว่าง เกิดขึ้นราวทศวรรษที่ 1960s เมื่อเวลาว่างเริ่มถูกให้ค่าในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง ดังที่ Olszewska and Provonost (1982) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า เวลาว่างถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมมนุษย์ที่มีคุณค่า และมี

การเคลื่อนไหวตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกัน เวลาว่างก็ยังคงกระจายตัวและผันตัวมันให้กลายเป็น วัฒนธรรมในหลากหลายระดับ นับตั้งแต่ระดับวัฒนธรรมชั้นสูง วัฒนธรรมมวลชน วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมชาวบ้าน เป็นต้น เพราะฉะนั้นถ้าเราเข้าใจวัฒนธรรมเวลาว่างแล้ว เราก็จะสามารถเข้าใจ ถึงมิติต่างๆทางสังคมไปด้วย ไม่ว่าจะเป็น เรื่องของอำนาจแห่งวัฒนธรรม การกระทำทาง วัฒนธรรม การผลิตและผลิตซ้ำแห่งวัฒนธรรม วิถีชีวิตมนุษย์ มิติแห่งการบริโภค และที่สำคัญ กระบวนการทางการเมืองของวัฒนธรรม

เกี่ยวกับเวลาว่างในมิติทางวัฒนธรรมนี้ นักสังคมวิทยาปัจจุบันจะมองการสอดประสานหน้าที่ ของเวลาว่าง ทั้งในระดับความจำเป็นพื้นฐานของปัจเจกบุคคล (basic individual needs) และในระดับ การเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม (basic institutions) ในระดับแรก นักวิชาการเหล่านี้ยังไม่ลืม ข้อเสนอที่ว่า “เวลาว่าง” เป็นส่วนหนึ่งของความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ภายใต้ทฤษฎีของ Doyal and Gough ที่ว่าเป้าหมายของความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ต้องถูกล่วงเสียดก่อน บุคคลจึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายอื่นๆ นั่นแปลความได้ว่า หากเวลาว่างเป็นความจำเป็นพื้นฐาน แล้ว มนุษย์ทุกคนต้องมีเวลาว่างก่อนที่จะบรรลุการกระทำอย่างอื่นต่อไปได้ เวลาว่างในแง่ความ จำเป็นพื้นฐานนี้จะช่วยเติมเต็มทั้งในส่วนของกรรมวิธีชีวิตอยู่ต่อไป/สุขภาพร่างกายที่ แข็งแรง (survival/health) และการมีอิสรภาพ/การเรียนรู้ของปัจเจก (autonomy/learning) ดังที่ Rojek ได้ สรุปร่วมจากแนวคิดของ Doyal and Gough ว่า

เวลาว่างเป็นข้อเรียกร้องพื้นฐานที่สถาบันสังคมจำเป็นต้องจัดสรร แก่ปัจเจกบุคคลให้ได้ สังคมใดก็ตามที่ปราศจากการจัดสรรเวลาว่าง หรือให้ เวลาว่างที่น้อยมากแก่ปัจเจกบุคคล สังคมนั้นก็ยากที่จะประสบความสำเร็จ ในแง่การผลิตและผลิตซ้ำ และแทบจะไม่สามารถเสริมสร้างกระบวนการสื่อสาร หรือรังสรรค์โครงสร้างการเมืองที่มีความชอบธรรมและจำเป็นเพียงพอที่จะ ทำให้ความต้องการพื้นฐานของปัจเจกบุคคลบรรลุได้ (Rojek 1995 : 177)

ระบบทุนนิยมได้กำหนดให้เวลาว่างเป็นช่วงเวลาที่ผู้คนได้หลีกเลี่ยงหนีออกจากเวลางานปกติ เพื่อช่อมแซมส่วนที่สึกหรอและฟื้นฟูตัวตนเพื่อกลับมาทำงานหนักต่อไป ในขณะที่เดียวกัน เวลาว่าง ยังนำมาซึ่งกิจกรรมการรวมกลุ่ม ที่จะเปิดโอกาสให้มนุษย์ได้กระทำการใดๆร่วมกัน ในแง่นี้ เวลา ว่างจึงมีค่าไม่ต่างจากสถาบันที่ธำรงรักษาและสืบทอดความเป็นมนุษย์ ความเป็นกลุ่ม อัตลักษณ์

ต่างๆ และค่านิยมวัฒนธรรมของสังคม ทั้งนี้ นักสังคมวิทยารุ่นใหม่เชื่อว่า ค่านิยมทางวัฒนธรรมที่อยู่รายรอบชีวิตครอบครัว ชุมชน และกิจกรรมยามว่าง มีความสำคัญมากกว่าค่านิยมเดียวกันที่ผลิตหรือผลิตซ้ำโดยกิจกรรมการทำงาน (Rojek 1995 : 182)

จากวิถีชีวิตและบทบาทหน้าที่ของความเป็นแม่บ้าน ทำให้ แม่บ้านดูเหมือนจะไม่ค่อยมี “เวลาว่าง” และหากเป็นแม่บ้านที่มีอาชีพประจำทำนอกบ้านแล้วนั้น “เวลาว่าง” ก็ดูเหมือนจะน้อยลงไปอีก เมื่อพิจารณาจากเวลาการทำงานและเวลาที่แม่บ้านต้องทำหน้าที่แม่บ้าน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงจะใช้แนวคิดเรื่องการใช้เวลามาเป็นกรอบในการเปรียบเทียบความแตกต่างของแบบแผนและลักษณะพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างแม่บ้านที่ทำงานประจำและแม่บ้านไม่ทำงานประจำ

4. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการสนองความพึงพอใจต่อสื่อ (Uses and Gratification Approach)

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการสื่อสาร เน้นความสำคัญของกลุ่มผู้รับสารในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร กล่าวคือ ตัวผู้รับสารเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารเพื่อสนองความต้องการของตนเอง โดยผู้รับสารจะเป็นผู้กระทำการแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองความพึงพอใจ และจะเป็นผู้เลือกสื่อ ซึ่งจะตระหนักว่า สื่อนั้นจะสนองความต้องการ ความสนใจและมีความเกี่ยวข้องมากเพียงพอ

การใช้สื่อขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ ความต้องการ ความปรารถนา หรือแรงจูงใจของผู้รับสาร ซึ่งการศึกษาในแง่มุมนี้มักทำการศึกษากับสื่อใหม่ (new media) ที่เกิดขึ้น เพราะสื่อแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน ผู้รับสารแต่ละคนจะมีความคาดหวังและความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อแต่ละชนิดแตกต่างกันออกไป

คำถามที่เกิดขึ้นสำหรับนักวิจัยด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจก็คือ แรงจูงใจที่คนเราใช้ในการใช้สื่อเก่าจะยังใช้ได้สำหรับสื่อใหม่หรือไม่ นักทฤษฎีก็มีความสนใจที่จะหาคำตอบว่าสื่อใหม่จะเปลี่ยนแปลงสารและประสบการณ์ ที่ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจมาน้อยเพียงใด หรือต้องมีการปรับเปลี่ยนขนานใหญ่ การเข้าถึงเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว และยังได้ขยายศักยภาพของเราในการเก็บรวบรวมความบันเทิงและข้อมูลต่างๆ นักวิจัยด้านสื่อจึงต้องการความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นว่าคนเรามีเหตุผลส่วน ตัวและเหตุผลทางสังคมอะไรบ้างในการใช้สื่อใหม่ (ศิริวรรณ อนันต์โท, 2553)

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์แบบแผนการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารนั้น อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อ (Functionalism) เพียงแต่ว่าแทนที่จะตอบคำถามว่า สื่อมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร ก็เปลี่ยนมาเป็นมุมมองที่ว่า ผู้รับสารทำไมถึงใช้สื่อ และใช้สื่อเพื่อทำหน้าที่อะไร เป็นการศึกษาการเลือกใช้สื่อเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับสาร เนื่องจากผู้รับสารเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ เพราะการสื่อสารจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใด ขึ้นอยู่กับการที่ผู้รับสารสามารถรับสารและเข้าใจสารนั้นได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นการส่งข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึง ปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร ได้แก่ (วิภา นาลาภ, 2541)

1. ความต้องการของผู้รับสาร โดยทั่วไปแล้ว ในการรับข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้น จะนำไปเพื่อสนองความต้องการของตน ประกอบด้วย

- 1.1 ต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตน
- 1.2 ต้องการข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมของตน
- 1.3 ต้องการประสบการณ์ใหม่
- 1.4 ต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการรับสาร

2. ความแตกต่างของผู้รับสาร ผู้รับข่าวสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน ในหลายๆ ด้าน ได้แก่ วัย เพศ การศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

3. ความตั้งใจและประสบการณ์เดิม ในขณะที่มีความตั้งใจจะช่วยให้บุคคลรับรู้ข่าวสารได้ดีกว่า ดังคำกล่าวที่ว่า เราเห็นในสิ่งที่อยากเห็นและได้ยินในสิ่งที่ต้องการได้ยิน ดังนั้นความตั้งใจและประสบการณ์ เดิมของผู้รับสาร จึงมีความสำคัญต่อการรับข่าวสารเช่นกัน

4. ความคาดหวังและความพึงพอใจ ความคาดหวังเป็นความรู้สึกที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของคน ในการที่จะตีความต่อสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ ส่วนความพึงพอใจในข่าวสารที่ได้รับ (Information Satisfaction) เพราะข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับนั้น ผู้รับสารสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ และการปฏิบัติงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ (Evans, 1962 : 772-782) ดังนั้น ผู้ให้ข่าวสารและบริการ จึงควรศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวของบุคคล เพื่อที่จะได้ให้ข่าวสารและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

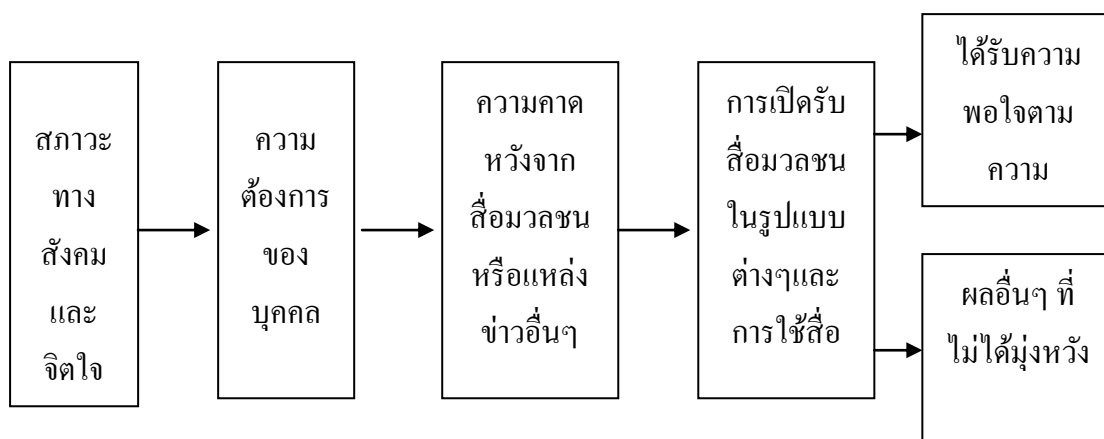
Katz (1959) ชี้ให้เห็นว่าสื่อไม่มีอิทธิพลต่อบุคคล ที่ไม่เลือกใช้สื่ออย่างแน่นอน และการเลือกใช้นั้น ก็สืบเนื่องมาจากเหตุผลจากจิตวิทยา และความต้องการทางสังคมของแต่ละบุคคลนั้น

นอกจากนี้การที่บุคคลมีความต้องการที่จะเลือกรับสื่อหรือข่าวสารนั้น เนื่องมาจากความคาดหวังเพื่อแสวงหาความพึงพอใจ โดยได้รับอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมในสังคม ที่สร้างความต้องการดังกล่าวให้แก่บุคคลอย่างแน่นอน (พัชนี เที่ยจรรยา และคณะ, 2530 : 123)

Davidson เป็นอีกผู้หนึ่งที่สนับสนุนแนวคิดของ Katz โดยให้ข้อคิดว่าบุคคลทุกคนมีความเกี่ยวพันอย่างยิ่งต่อสังคม และสภาพแวดล้อมรอบๆตัว ซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวเป็นสาเหตุให้แต่ละบุคคลมีความต้องการใช้สื่อ หรือเลือกรับข่าวสาร เพื่อสนองความพึงพอใจ และความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม (พัชนี เที่ยจรรยา และคณะ, 2530 : 123)

ผู้รับสารแต่ละคนก็มีความสนใจและการเลือกเปิดรับข่าวสารข้อมูลที่แตกต่างกัน ต่างคนต่างเลือกเปิดรับข้อมูลตามแต่ความต้องการและความพึงพอใจของแต่ละบุคคล ซึ่งความต้องการและความพึงพอใจดังกล่าว โดยส่วนใหญ่การเปิดรับสารของผู้รับสารนั้น มีความตั้งใจที่จะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง เช่นเพื่อการทำงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจ เพื่อควบคุมสถานการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการลงมือกระทำ เมื่อมีความตั้งใจที่แน่นอนดังกล่าว การเข้าไปใช้สื่อจึงมิใช่กิจกรรมที่ทำไปตามยถากรรมหรือไร้เป้าหมาย หากแต่เป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายที่แน่นอน ในสภาวะการแสวงหาข่าวสารของผู้รับสารนี้ สื่อมวลชนมิได้เป็นทางเลือกเดียวของบุคคล หากทว่าเป็นเพียงตัวเลือกหนึ่งท่ามกลางตัวเลือกอื่นๆ และสื่อมวลชนคงต้องพบว่าแหล่งข่าวสารอื่นๆ มีฐานะเป็นคู่แข่งไปโดยปริยาย สำหรับทิศทางที่บุคคลจะเลือกแสวงหาและเลือกใช้สื่อประเภทใดนั้น จะเกิดจากความต้องการของบุคคลนั้นเป็นปฐมเหตุ จากนั้นความต้องการดังกล่าวก็จะถูกแปรมาเป็นแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะผลักดันให้บุคคลเคลื่อนไหวเข้าหาการใช้สื่อประเภทต่างๆ

จากข้อสมมติฐานดังกล่าว Katz และคณะ (1974) ได้อธิบายกระบวนการเลือกใช้สื่อ (The process of media selection) ว่า พฤติกรรมการเลือกใช้สื่อมีความสัมพันธ์กับความต้องการของมนุษย์ และการสนองความพอใจของมนุษย์ โดยสภาวะของสังคมและจิตใจที่แตกต่างกัน ทำให้มนุษย์มีความต้องการแตกต่างกันออกไป ความต้องการที่แตกต่างกันนี้ ทำให้แต่ละคนคาดคะเนว่าสื่อของบุคคลที่มีความต้องการไม่เหมือนกัน จะแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งสุดท้ายคือ ความพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อจะแตกต่างกันไปด้วย และจากหลักการดังกล่าว สามารถใช้แบบจำลององค์ประกอบของการใช้สื่อเพื่อได้รับความพึงพอใจ (อ้างถึงใน พิมพ์ประภา ไชยมาลา, 2545) ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองกระบวนการการรับสารในการสื่อสารมวลชน

Katz และคณะ (1974) ได้สรุป แบบแผน (Pattern) ของการศึกษาตามทฤษฎีดังกล่าวซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

“การศึกษาการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ คือการศึกษาเกี่ยวกับ (1) สภาวะของสังคมและจิตใจที่มีผลต่อ (2) ความต้องการของบุคคล ซึ่งนำไปสู่ (3) การคาดคะเนเกี่ยวกับ (4) สื่อและแหล่งที่มาของสาร การคาดคะเนนี้ นำไปสู่ (5) ความแตกต่างกันในการใช้สื่อและพฤติกรรมอื่นๆ ของแต่ละบุคคล ยังผลให้เกิด (6) ความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อ และ (7) ผลอื่นๆที่บางครั้งไม่ได้คาดหมายมาก่อน”

แบบจำลองดังกล่าว เป็นแบบจำลองซึ่งได้กำหนดขึ้นมาเพื่ออธิบายถึงกระบวนการการรับสารในการสื่อสารมวลชน และเพื่ออธิบายถึงการใช้อย่างมีเจตนาโดยปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง

การจะอธิบายถึงพฤติกรรม การใช้ประโยชน์ จากสื่อเหล่านั้นสามารถนำเอา ทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจต่อสื่อมาใช้ในการอธิบายได้ ทฤษฎีนี้เกิดจากความเชื่อที่ว่าผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสารที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง การศึกษาในเรื่องนี้ส่วนใหญ่จะเน้นที่การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อ เนื้อหาสารของผู้ใช้ ผลการศึกษาของ Katz และคณะ (1974) (อ้างถึงใน อรพินท์ ศักดิ์เยี่ยม, 2537) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้รับสารที่มีสภาวะแวดล้อมทางสังคมและสภาวะทางจิตใจแตกต่างกัน ทำให้ผู้รับสารมีความต้องการที่แตกต่างกันไป ซึ่งความต้องการที่ต่างกันนี้ ก่อให้เกิดการคาดคะเนว่าสื่อ แต่ละประเภท จะตอบสนองความพอใจของตนต่างกัน ส่งผลให้มีลักษณะการใช้สื่อและมีความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อแตกต่างกัน

นอกจากนี้ Kippax and Murray ยังได้ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพเป็นตัวกำหนดการใช้สื่อและการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อและจากประเภทของสื่อที่ศึกษาพบว่าโทรทัศน์จะถูกเลือกใช้สูงเป็นอันดับหนึ่ง เพราะกลุ่มเป้าหมายเห็นว่าเป็นสื่อที่มีประโยชน์โดยให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ตนสนใจ และกลุ่มเป้าหมายมีการเลือกใช้สื่ออย่างมีจุดมุ่งหมายและเข้าใจถึงคุณประโยชน์ของสื่อที่มีต่อผู้ใช้

Katz, Blumler และ Gurevitch (1972) ได้กล่าวว่า สังคมมีบทบาทอย่างมากในการเป็นตัวกำหนดความต้องการและความพึงพอใจของมนุษย์ กล่าวคือ

1. บุคคลได้รับแรงกดดัน ความตึงเครียด ความขัดแย้งทางสังคม ทำให้บุคคลต้องการผ่อนคลายแรงกดดันต่างๆ โดยใช้สื่อมวลชนช่วยลดปล่อยความตึงเครียด โดยการเข้ามาแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจอื่นๆ ระบายความในใจ หรือบอกเล่าความเครียดที่กำลังเผชิญ ผ่านลงบนกระดานสนทนาเพื่อปลดปล่อยความทุกข์

2. สถานการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลรู้สึกถึงปัญหา และมีความต้องการที่จะแสวงหาข่าวสารจากสื่อ ซึ่งปัจจุบันสถานการณ์ทางสังคมมีความสั่นไหวตลอดเวลา ขาดความเป็นเสถียรภาพ อันเนื่อง มาจากปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สิ่งต่างๆ กระตุ้นให้มนุษย์มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกเป็นปัญหา ดังนั้นมนุษย์จึงต้องเสาะแสวงหาข้อมูลเพื่อตอบสนองความต้องการในส่วนนั้น

3. บุคคลได้รับความพึงพอใจจากสถานการณ์ทางสังคมไม่เพียงพอ สื่อมวลชนจึงมีหน้าที่ช่วยเสริมและทดแทนความต้องการที่หายไปจากสังคม จากสภาพการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะในสังคมเมือง มนุษย์มีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นความต้องการก็จึงต้องมากตามไปด้วย แต่ในขณะที่เดียวกับสังคมก็ไม่มีความสามารถที่จะสนองตอบความต้องการของบุคคลเหล่านั้นได้หมด มนุษย์จึงต้องแสวงหาสิ่งที่จะสนองความต้องการของตนเอง

4. บุคคลบริโภคเนื้อหาของสื่อตามค่านิยมและการสนับสนุนจากสถานการณ์ในสังคม กระแสสังคมในช่วงหนึ่งๆ ก็มีผลต่อการบริโภคเนื้อหาของสื่อ สังเกตได้ชัดว่า หากในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ เกิดเหตุการณ์ใดขึ้น เหตุการณ์นั้นจะเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ และได้รับการสืบค้นจากระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อติดตามข่าวสารข้อมูลมาก

5. สถานการณ์ทางสังคมก่อให้เกิดความคาดหวังว่าจะเป็นสิ่งแสดงว่าบุคคลเป็นสมาชิกในสังคม

ซึ่งผู้รับสารแต่ละคนต่างมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนตามแบบเฉพาะของตน ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป สาเหตุที่ทำให้บุคคลหนึ่งเปิดรับสื่อมีสาเหตุหลากหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น *ความเหงา* ซึ่งเป็นเหตุผลทางจิตวิทยา ปกติบุคคลไม่ชอบที่จะอยู่ตามลำพัง ชอบที่จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อสังสรรค์กับผู้อื่น เมื่อต้องอยู่ตามลำพังไม่สามารถที่จะติดต่อกับคนอื่น ๆ ได้ การอยู่กับสื่อก็สามารถเป็นเพื่อนแก้เหงาได้ หรือ *ความอยากรู้อยากเห็น* มนุษย์มีความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ ดังนั้นสื่อก็นำความอยากรู้อยากเห็นดังกล่าวมานำเสนอ หรือเพื่อหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อสนับสนุนความคิดของตนเอง เพื่อให้ความคิดของตนบรรลุผล เพื่อให้ได้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตน ดังนั้นการที่ผู้รับสารเลือกข้อมูลข่าวสารตามความต้องการของตนเอง (Information seeking) ความต้องการที่ต่างกัน จึงทำให้มนุษย์มีความคาดหวังความพึงพอใจจากสื่อที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ได้มีงานวิจัยของ Lawrence A. Wenner (1985) (อ้างถึงใน จริมา ทองสวัสดิ์, 2545) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริโภคข่าวสาร (News Gratification) โดยได้แบ่งความพึงพอใจออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูล (Orientation Gratification) ใช้เพื่ออ้างอิงและเพื่อเป็นแรงเสริมย้ำในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม รูปแบบความต้องการที่แสดงออกมาได้แก่ การติดตามข่าวสาร (Surveillance) การได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ (Decision Utility)
2. การใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลกับสังคม (Social Gratification) ซึ่งรับรู้จากข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคล เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นเพื่อการชักจูงใจ เป็นต้น
3. การใช้ข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล (Para Social Gratification) เพื่ออ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือปรากฏในเนื้อหาของสื่อ เช่น การยัดเยียดหรือความชื่นชม ผู้อ่านข่าวแบบอย่างในทางพฤติกรรม
4. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ (Para- Orientational Gratification) เพื่อปกป้องตนเอง เช่น เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เพื่อหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่พึงพอใจอย่างอื่น เป็นต้น

McCombs และ Becker (1979 : 51-52) (อ้างถึงใน วิชา นวัตกรรม, 2541) ได้กล่าวไว้ในเรื่องของ การใช้สื่อตามความพอใจและต้องการ (Uses and Gratification) ว่าบุคคลใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการ ดังต่อไปนี้

1. ต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการสังเกตการณ์ และติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ จากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้ทันต่อเหตุการณ์ ให้ทันสมัย และรู้ว่าอะไรมีความสำคัญพอที่จะเรียนรู้
2. ต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การรับสื่อมวลชน ทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตน ต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบๆตัว
3. ต้องการข้อมูลเพื่อการพูดคุย หรือสนทนา (Discussions) โดยการรับสื่อมวลชน ทำให้บุคคลมีข้อมูลที่จะนำไปพูดคุยกับคนอื่น
4. ต้องการมีส่วนร่วม (Participating) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆที่เกิดขึ้นรอบๆตัว
5. ต้องการเสริมความคิดเห็น หรือการสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (Reinforcement)
6. ต้องการความบันเทิง (Relaxing and Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์

McQuail (1975) ได้ชี้ให้เห็น วัตถุประสงค์ของการศึกษา เกี่ยวกับการใช้และความพึงพอใจของสื่อไว้ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้เข้าใจความสำคัญและความหมายของการเลือกใช้สื่อ
2. เพื่อเสนอแนะตัวแปรแทรก (Intervening variables) ในการวิจัยเกี่ยวกับผลของสื่อ

นอกจากนี้ McQuail ยังสรุปว่า การศึกษาในแนวทางการใช้และความพึงพอใจต่อสื่อยังอยู่ในขอบเขตจำกัด เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่สามารถแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนได้ว่า การที่บุคคลมีความต้องการที่จะเลือกรับสื่อ หรือข่าวสารนั้น เป็นเพราะมีสาเหตุมาจากความคาดหวังเพื่อแสวงหาความพึงพอใจ โดยได้รับอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมในสังคมที่สร้างความต้องการดังกล่าวนี้ให้แก่บุคคลอย่างแน่นอน แต่อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยหลายงานที่สนับสนุนความคิดเกี่ยวกับการแสวงหาความ พึงพอใจจากสื่อมวลชนในลักษณะต่าง ๆ กับ เช่น การแสวงหาความรู้จากรายการข่าว

การเปิดรับสื่อเพื่อหลีกเลี่ยงต่อปัญหาในชีวิตประจำวัน ความโดดเดี่ยว ความวิตกกังวล ความเครียด หรือเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ตนเอง เพื่อแสวงหาข้อมูลในการสนทนากับบุคคลอื่นในสังคม

สำหรับทฤษฎีนี้ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาความต้องการและแรงจูงใจที่ทำให้แม่บ้านตัดสินใจเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อใหม่ และเป็นสื่อที่ค่อนข้างเข้าถึงยาก พร้อมทั้งใช้เป็นการรอบในการวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มแม่บ้านผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต

5. ทฤษฎีเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน (Functionalism)

หน้าที่ของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นตัวกลางของสังคม โดย Lasswell (McQuail, 1987) ได้สรุปหน้าที่หลักพื้นฐานของสื่อมวลชนว่าต้องเป็นไปตามระบบใหญ่ คือ อารงรักษาเสถียรภาพของสังคม โดยแบ่งหน้าที่ดังนี้ (อ้างถึงใน ณัฐา ศรีบุญรอด, 2545)

- 1.) คอยสอดส่องดูแลสภาพแวดล้อม (Surveillance of environment) สื่อมวลชนมีหน้าที่ตรวจตรา คิดตามเหตุการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้างเพื่อจะได้มีปฏิกิริยาโต้ตอบได้ถูกต้อง เท่ากับทำหน้าที่เก็บเกี่ยวรวบรวมและรายงานข่าว (News reporting) หรือ การแจ้งข่าวสาร (Informing) ที่ควรแก่การสนใจเพื่อให้ตระหนักถึงอันตรายและมองเห็นโอกาสหรือลู่ทางต่างๆที่มีอยู่ในสังคม
- 2.) สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวให้กับสังคม (Correlation of the parts of the society) เพื่อตอบ สนองต่อสภาพแวดล้อม เป็นหน้าที่ที่มากกว่าการรายงานข่าวเพียงอย่างเดียวโดยเพิ่ม การตีความ การให้คำอธิบาย เพื่อให้ส่วนต่างๆของสังคมกระทำปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นเท่ากับมีหน้าที่ในการ ชักจูงใจ (Persuasion) หรือบทบาทบรรณาธิการ (Editorial)
- 3.) ถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง (Transmission of the social heritage) สืบทอดความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยมและบรรทัดฐานจากสมาชิกของสังคม ในช่วงสมัยหนึ่ง ไปอีกสมัยหนึ่ง เพื่อเป็นการอบรมให้สมาชิกได้เรียนรู้บทบาทและสถานภาพทางสังคม เป็นหน้าที่ ทางด้านให้การศึกษา (Education Function) ของสื่อมวลชน

ต่อมา Schramm (1997) และคนอื่นๆ รวมทั้ง Wright (1997) ได้เพิ่มหน้าที่ของสื่อมวลชน เข้าไปอีก 1 ข้อ คือ

- 4.) ให้ความบันเทิง (Entertainment) ถึงแม้ว่าจะเป็นกรถ่ายทอด้วัฒนธรรมอย่างหนึ่ง แต่ก็เป็นกรถ่ายทอด้วัฒนธรรมในแง่มุมใหม่ คือ การให้การพักผ่อน และลดความตึงเครียดจากสภาพต่างๆที่ประสบอยู่ในสังคม อย่างไรก็ตามหน้าที่ที่ประการสุดท้ายนี้มีใม่มุ่งให้ความสนุกสนานเพียงด้านเดียวเท่านั้น แต่ควรมีความรู้ที่น่าสนใจสอดแทรกปนอยู่ด้วย เช่น การนำเสนอเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการถ่ายทอด้เป็นมรดกของสังคม

ต่อมา McQuail ได้เพิ่มหน้าที่ของสื่อมวลชนอีก 1 ข้อ คือ

- 5.) กระตุ้นเร้าและการผลักดัน (Mobilization) สื่อมวลชนมีหน้าที่กระตุ้นเร้าสังคมเพื่อพัฒนาให้เกิดผลประโยชน์ของชาติ ส่งเสริมแบบแผนของพฤติกรรม และค่านิยมของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะวิกฤติ

Schramm (1964) ได้สรุปถึงสื่อมวลชนว่า สื่อมวลชนจัดว่าเป็นแหล่งของข่าวสาร ซึ่งมีหน้าที่ในลักษณะต่างๆ ดังนี้ (อ้างถึงใน ขนิษฐา วรรณธนาปรีดา, 2542)

1.) หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (Information Function) การสื่อสารทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคลจะมีหน้าที่สำคัญคือ นำเสนอข่าวสารสำคัญต่างๆให้กับคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารที่สร้างบรรยากาศแห่งการพัฒนา ซึ่งข่าวสารต่างๆที่เป็นข่าวสารใหม่ จะทำให้คนในสังคมได้รับรู้และเห็นสิ่งต่างๆ ได้เพิ่มมากขึ้น และสามารถเปรียบเทียบตัวเองและสังคมของตัวเองกับสังคมอื่นและคนในสังคมอื่นได้ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นและสนใจที่จะพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้น

2.) หน้าที่ในการชักจูงใจ (Persuasive Function) การที่จะให้คนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆได้นั้น การสื่อสารจะมีส่วนสนับสนุนโดยการชักจูงให้คนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและวิถีชีวิตของตนด้วยการแสดงความคิดเห็น สนับสนุน พัฒนาและชี้แนะให้เห็นถึงประโยชน์ต่างๆที่จะเกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวม

3.) หน้าที่ในการให้ความรู้ (Education Function) เมื่อคนในสังคมได้รับทราบข่าวสารต่างๆจนเกิดความรู้สึกระตือรือร้นและตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของตนแล้ว สิ่งที่สำคัญ ก็คือจะทำอย่างไรให้คนในสังคม มีความรู้และความเข้าใจถึงสถานภาพ บทบาทหน้าที่และ

ความรับผิดชอบต่างๆของตนเองอย่างถูกต้อง ซึ่งการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนสามารถที่จะทำหน้าที่นี้ได้ โดยการให้ข้อมูลข่าวที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวของคนในสังคมนั้นๆ

หน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกบุคคล

บทบาทหน้าที่ต่อปัจเจกชน (Individual Functionalism) ทฤษฎีนี้ให้ความสนใจต่อพฤติกรรมของปัจเจกชนแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและผลกระทบต่อปัจเจกชนซึ่งเกิดจากพฤติกรรมนั้น ทฤษฎีนี้ใช้ผู้รับสารเป็นตัววิเคราะห์ เน้นพฤติกรรม แรงกระตุ้น และผลลัพธ์ของการใช้สื่อของแต่ละบุคคล บุคคลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสังคม และสื่อก็ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของแต่ละคน หน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกบุคคลจึงมาจากทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ

McQuail (1987) ได้เสนอหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกบุคคลในสังคมดังนี้ (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542)

1.) การให้ข้อมูล

- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม และโลกอย่างเร่งด่วน
- ให้คำแนะนำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อเลือกในการตัดสินใจ
- ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นและความสนใจทั่วไป
- ให้ความรู้ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- ให้ความรู้ลึกๆตลอดภัย เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการ

2.) การให้ข้อมูลเรื่องเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล

- หาสิ่งสนับสนุนค่านิยมของตนเอง
- หาต้นแบบของพฤติกรรมของตนเอง
- รับรู้ความเป็นตนเอง

3.) การมีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ในสังคม

- เข้าใจพฤติกรรมของคนอื่น สร้างความเห็นอกเห็นใจในสังคม
- ค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองโดยเปรียบเทียบกับคนอื่นๆ ให้ความรู้สึกเป็นเจ้าของในสังคม

- ก่อให้เกิดการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ในสังคม
- เป็นตัวทดแทนความเป็นเพื่อนในชีวิตจริง
- ช่วยรับมือกับอุปสรรคของสังคม
- เป็นสิ่งที่สามารถสานสัมพันธ์ให้กับครอบครัว เพื่อน และสังคม

4.) การให้ความบันเทิง

- เพื่อหลีกเลี่ยงจากความโดดเดี่ยว หลีกหนีจากปัญหา
- เพื่อผ่อนคลาย
- เพื่อความสุนทรีย์ ความรื่นรมย์
- เพื่อฆ่าเวลา
- เพื่อปลดปล่อยอารมณ์

นอกจากนี้ Durkheim (กาญจนา แก้วเทพ, 2541: 210) กล่าวว่า ลักษณะในสังคมเมือง มีการแบ่งงานกันทำสูง (Division of labor) บุคคลมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialized) สภาพสังคมเมืองมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ จึงก่อให้เกิดสภาวะแตกแยกจากสังคม (Alienation) เป็นสภาพที่ไร้ญาติขาดมิตร มีความรู้สึกขัดแย้งกับระบบค่านิยมของกลุ่มสังคม เป็นสภาพความแปลกแยกออกจากกลุ่มหรือสังคม และไม่รู้ตัวเองมีความสำคัญต่อสังคมอย่างไร ไม่รู้เป้าหมายที่แน่ชัดของตัวเอง ทำให้รู้สึกสับสนและเปล่าเปลี่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันเหมือนกับคนในชนบท สื่อมวลชนมีหน้าที่เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมเมือง Merton (กาญจนา แก้วเทพ, 2541: 211) ได้กล่าวถึงการสร้างความสมดุลระหว่างหน้าที่ต่างๆ (Function equivalence) ว่า สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่บางประการที่ทำให้สังคมเมืองสามารถอยู่ได้อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ

- 1.) หน้าที่ในการพาผู้คนหลบหนีไปจากโลกแห่งความเป็นจริง (Escapist) ไม่ว่าโลกแห่งความเป็นจริงจะโหดร้ายหรือไม่เป็นอย่างไรที่คาดหวัง สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ให้บุคคลลืมโลกแห่งความเป็นจริงชั่วขณะ และมีความสุขกับความบันเทิงที่สื่อมวลชนนำเสนอ และสำหรับโลกของการสื่อสารในอินเทอร์เน็ตแล้ว ผู้ใช้งานก็สามารถเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ของตัวเองให้เป็นอย่างไรที่ตัวเองปรารถนาได้
- 2.) หน้าที่ผ่อนคลายความตึงเครียด (Tension-relaxing) เป็นการให้ความบันเทิงชนิดหนึ่ง เพื่อผ่อนคลายจากหน้าที่การงานประจำวัน ผู้ใช้งานสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารแห่ง

อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่ช่วยปลดปล่อยความตึงเครียด โดยการสืบค้นข้อมูลที่ตนเองต้องการ หรือจะใช้เป็นสื่อที่พูดคุยกับคนอื่นและระบายอารมณ์ได้

- 3.) หน้าที่สร้างสิ่งชดเชยหรือทดแทน (Compensation) สังคมเมืองจะไม่มีการสร้างสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างบุคคลในชุมชน แต่สื่อก็สามารถทดแทนให้ผู้คนในสังคมเมืองมีความรู้สึก ร่วมกันได้

จากทฤษฎีเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนทำให้เห็นได้ว่าสื่อมวลชนหนึ่งๆ มีสามารถบทบาทหน้าที่ได้หลายบทบาท และเนื่องจากบล็อกและเว็บไซต์เป็นสื่อที่ใช้พื้นที่สาธารณะในการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ ถือเป็นสื่อใหม่ที่มีบทบาทต่อสังคมในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจนำทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนมาเป็นกรอบในการวิจัยเพื่อศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของเนื้อหาสาระที่ปรากฏในบล็อกและเว็บไซต์ที่ทำการศึกษา ว่าเนื้อหาสาระเหล่านั้นทำหน้าที่ใดต่อบุคคลหรือสังคมบ้าง และทำหน้าที่อื่นๆเพิ่มเติมที่สื่ออื่นไม่สามารถทำได้ หรือไม่ อย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Dorothy Hobson (1980) ศึกษาการใช้สื่อมวลชนของแม่บ้าน พบว่า แม่บ้านใช้สื่อมวลชนต่างๆ เพื่อเป็นเพื่อนแก้เหงา ในระหว่างทำงานบ้านเพราะสามีและลูกออกไปทำงานและ ไปโรงเรียนกันหมดอีกทั้งโทรทัศน์ ยังเป็นเสมือนประตูที่เปิดไปสู่โลกภายนอกให้กับแม่บ้านในส่วนของข่าวสารนั้น Hobson อธิบายว่า การที่แม่บ้านไม่อาจติดตามหรือไม่ชอบที่จะรับชมข่าวหนัก (Hard news) ประเภทการเมือง เศรษฐกิจ ได้นั้น ก็เป็นเพราะข่าวเหล่านั้นจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ พอสมควร ซึ่งเรื่องราวเหล่านั้นเป็นเรื่องราวของพื้นที่นอกบ้าน ขณะที่พื้นที่ของแม่บ้านก็คือพื้นที่ภายในบ้าน

นันทกา สุธรรมประเสริฐ (2549) ศึกษาความเป็นแม่บ้านและการบริโภคสื่อแนวเล่าข่าวสาร พบว่า ความเป็นแม่บ้านส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของแม่บ้านทั้งในแง่ความคิดความเชื่อ บทบาทหน้าที่ และภาระงานต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบไปยังการใช้ชีวิตประจำวันและลักษณะพฤติกรรมกรรมการบริโภคสื่อของแม่บ้านอีกด้วย ภาระงานทำให้แม่บ้านเหนื่อยล้าและต้องการหลีกเลี่ยงจากงานบ้านหรือความเหน็ดเหนื่อยไปชั่วขณะ โดยการชมรายการหรือบริโภคสื่อที่มีลักษณะเบาๆ ไม่หนักสมองเช่น รายการประเภทเล่าข่าว อีกทั้งรายการข่าวประเภทนี้ยังจำลองวงสนทนาใน

ชีวิตประจำวันของแม่บ้านที่ต้องออกไปพบปะกับเพื่อนฝูงในบางครั้ง ทำให้แม่บ้านรู้สึกคลายความเหงาจากการที่ต้องอยู่ตัวคนเดียว และสร้างความรู้เกี่ยวกับข่าวสารต่างๆ ให้แก่ตนเอง

จากผลการศึกษานันทกา ตรงกับผลการศึกษาของ Dorothy Hobson ที่ว่า แม่บ้านจะชอบชมรายการหรือข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะเบาๆ ไม่ชอบข่าวหนัก แม่บ้านมักใช้สื่อโทรทัศน์เป็นเสมือนประตูเปิดไปสู่โลกภายนอก เป็นการเปิดโลกทัศน์ เพื่อแสวงหาความรู้และข้อมูล อีกทั้งใช้โทรทัศน์เพื่อเป็นเพื่อนแก้เหงาอีกด้วย จากผลการศึกษาทั้งสองชิ้นนี้ ผู้วิจัยจึงได้ประโยชน์จากการศึกษาตรงที่ ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้พฤติกรรมในการรับชมสื่อ และวิถีชีวิตของแม่บ้านว่าเป็นอย่างไร งานวิจัยสองชิ้นนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในด้านการศึกษาความต้องการและแรงจูงใจ รวมถึงพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านอีกด้วย นอกจากนี้งานวิจัยของ นันทกา (2549) ยังแสดงให้เห็นถึงการใช้สื่อเพื่อการแทนที่ (Substitution) กล่าวคือ เลือกรับชมรายการเล่าข่าวแทนที่รายการข่าวธรรมดา อันเนื่องมาจากรายการเล่าข่าวมีลักษณะเหมือนการจำลองวงสนทนา ทำให้แม่บ้านรู้สึกคลายเหงา ทั้งนี้เนื้อหาข่าวยังมีลักษณะเบาๆ เป็นลักษณะของการเล่าให้ฟังมากกว่าการรายงานที่มักมีลักษณะเป็นทางการ ด้วยลักษณะการใช้สื่อดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ มาเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านว่าแม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบใด

Perse and Dunn (1998) ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์ที่บ้าน ในการสนองความต้องการของบุคคล โดยใช้ข้อมูลจากผลการวิจัยของงานวิจัยอื่นๆ ที่ใช้ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ พบว่าคนเราใช้เหตุผลในการเปิดรับสื่อเก่ามาพัฒนาเป็นเหตุผลในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับมาชี้ให้เห็นว่า คอมพิวเตอร์เป็นแหล่งข่าวสารอันดับแรกของการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกภายนอก เป็นการใช้เพื่อที่จะให้ความบันเทิง เพื่อความตื่นเต้น เพื่อการผ่อนคลายอารมณ์ เพื่อแก้ปัญหา เพื่อให้รู้สึกว่างเปล่าผ่อนคลายลง เพื่อที่จะทำอะไรให้ดูยุ่งๆ เข้าไว้ เพื่อที่จะทำอะไรเองด้วยความเคยชิน หรือเพื่อที่จะทำอะไรกับเพื่อนหรือครอบครัว

จากผลการศึกษาที่พบว่าผู้รับสารใช้เหตุผลในการเปิดรับสื่อเก่ามาพัฒนาเป็นเหตุในการใช้คอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยจึงนำเอาแนวทางการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้มาเป็นแนวทางในการศึกษาความต้องการและแรงจูงใจของแม่บ้านที่เข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต

มอร์ลีย์ (1990) ได้สำรวจวิธีการศึกษาความแตกต่างระหว่างการใช้เวลาในการรับสารของผู้หญิงและผู้ชายซึ่งแตกต่างกันเพราะแบบแผนทางวัฒนธรรมทั้งของตัวสื่อและของผู้รับสาร สำหรับแบบแผนวัฒนธรรมของตัวสื่อ โทรทัศน์คือสื่อภายในบ้าน และ “บ้าน” สำหรับผู้ชายนั้นคือสถานที่แห่งการพักผ่อน (site of leisure) หลังจากที่ได้ทำงานนอกบ้านมาแล้ว แต่สำหรับผู้หญิง “บ้าน” คือสถานที่ “ทำงาน” (site of work) แม้ว่าผู้หญิงจะทำงานนอกบ้านด้วยก็ตาม ความหมายดังกล่าวจะมากำหนดแบบแผนในการชมโทรทัศน์และการจัดช่วงเวลาในการดูโทรทัศน์ กล่าวคือ ในช่วงเวลาของการดูโทรทัศน์ ผู้ชายจะดูแต่โทรทัศน์อย่างเดียวเพื่อการพักผ่อน แต่ผู้หญิงจะดูโทรทัศน์ไปพร้อมๆกับการทำงานบ้านอย่างอื่นไปด้วย

จากผลการศึกษาที่พบว่าผู้หญิงจะดูโทรทัศน์ไปพร้อมๆกับการทำงานบ้าน ทำให้ทราบถึงลักษณะการใช้สื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อเดิมที่แม่บ้านใช้ ผลการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์รูปแบบการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ว่าแม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างไร ในเวลาว่างซึ่งมีจำกัด

สมสุข หินวิมาน (2541) ศึกษาการดูละครโทรทัศน์ไทยของแม่บ้านพบว่า เพศสภาพเป็นตัวแปรสำคัญในการใช้โทรทัศน์ในครัวเรือน การที่ผู้หญิงนิยามว่า บ้านคือเขตแดนที่เธอต้องเสียสละทั้งตัวทั้งหัวใจให้ ทำให้การดูโทรทัศน์ของเธอไม่ได้มีลักษณะสิ้นไหลอย่างต่อเนื่อง การดูโทรทัศน์ของแม่บ้านเป็นกิจกรรมที่มีการขัดจังหวะเป็นระยะๆ (Distracted and Interrupted) ขณะที่สามีและลูกๆ สามารถดูโทรทัศน์ได้อย่างต่อเนื่องมากกว่า อย่างไรก็ตามหลังจากที่สามีและลูกๆ ออกไปข้างนอกแม่บ้านจึงจะมีอิสระเต็มที่ในการดูโทรทัศน์

จากผลการศึกษาพบลักษณะการดูโทรทัศน์ของแม่บ้านที่มีการขัดจังหวะเป็นระยะๆ เนื่องจากต้องเสียสละให้สามีและลูกๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษาดังกล่าวมาใช้เพื่อทำการวิเคราะห์รูปแบบการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน อันเนื่องมาจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ผู้ใช้งานเป็นผู้ควบคุมสื่อ สามารถควบคุมเนื้อหาและเวลาได้ด้วยตนเอง ต่างจากสื่อโทรทัศน์ที่เป็นสื่อรอนเป็นสื่อที่ผู้ชมไม่สามารถควบคุมเวลาและเนื้อหาด้วยตนเองได้ ด้วยเหตุนี้สื่ออินเทอร์เน็ตจึงมีความเหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตและรูปแบบการใช้สื่อของแม่บ้านเป็นอย่างมาก

อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี (2533) ศึกษาบทบาทและสถานภาพของสตรีไทยในครอบครัว สังคม และความรัก ที่ปรากฏในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตช่วง พ.ศ.2494-2516 และ พ.ศ.2517-2530 พบว่าทั้งสองช่วงมีความแตกต่างกันตามสภาพสังคมและการเมือง แต่กระนั้นสตรีไทยก็ยังคงรักษาบทบาทใน

ครอบครัว พร้อมกับมีบทบาทมากขึ้นในสังคม กล่าวคือ มีบทบาทใน 2 ประเด็น คือ บทบาทโดยตรง ได้แก่ บทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำ บทบาทในการให้ความรู้และประสบการณ์ชีวิต บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน เพลิน บทบาทในการเป็นแหล่งระบายความอัดอั้นตันใจ และอีกประเด็นก็คือ บทบาทโดยอ้อม ได้แก่ บทบาทในการสอนบทบาทต่างๆ ในสังคม บทบาทในการให้กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาชีวิต บทบาทในการสร้างค่านิยม บทบาทในการสร้างทัศนคติ บทบาทในการชี้แนะการตอบโต้ทางอารมณ์และบทบาทในการกำหนดปทัสถานของพฤติกรรม

งานศึกษาชิ้นนี้เป็นการศึกษาสื่อสิ่งพิมพ์ แต่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้ตอบโต้โดยการเขียนเพื่อปรึกษาปัญหาชีวิต ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสื่ออินเทอร์เน็ตในบางส่วนหนึ่ง แต่ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจในงานศึกษาชิ้นนี้คือ สื่อนิตยสารที่เปิดโอกาสให้สตรีได้เขียนบทความเพื่อปรึกษาปัญหาชีวิตในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตนั้น เป็นการสื่อสารที่มีการ Interact กันแต่ไม่ใช่โดยฉับพลันทันที ดังเช่นสื่ออินเทอร์เน็ต กอปรกับ “พื้นที่” ของนิตยสารที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ข้อความที่เขียนไปถูกจำกัดด้วยข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ แต่สื่ออินเทอร์เน็ตผู้เขียนข้อความสามารถเขียนได้ตามความต้องการ โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่มาเป็นอุปสรรค อีกทั้งสื่อ นิตยสารผู้เขียนตอบปัญหาเป็นเพียงคอลัมน์นิสต์ผู้เดียว ซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีประสบการณ์โดยตรงกับ ปัญหาของผู้รับสารก็ได้ แต่สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างในผู้คนจากหลากหลายประสบการณ์ และความคิดมาโต้ตอบ ดังนั้นคำตอบที่ได้ จึงมีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องของ แง่มุม ความคิด หรือคำแนะนำ ดังนั้นผู้เขียนข้อความเข้ามาปรึกษาสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลหรือ คำปรึกษาที่ได้มาได้ด้วยตนเอง และผู้ให้คำปรึกษาที่เข้ามาโต้ตอบนั้น หนึ่งในนั้นอาจเป็นผู้มี ประสบการณ์เช่นเดียวกับผู้เขียนคำปรึกษาก็เป็นไปได้ และสุดท้ายด้วยเหตุผลจากคุณลักษณะของ อินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้สามารถที่จะไม่ระบุตัวตนที่แน่ชัดได้ ข้อความที่ปรึกษาจึงสามารถลงรายละเอียด ลึกได้ โดยไม่ต้องเขินอาย เพราะกระดานข้อความในอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ มักมีการแยกประเภท หรือหัวเรื่อง ดังนั้นผู้เข้าใช้ในแต่ละประเภทหรือหัวเรื่อง จึงต้องมีความสนใจในประเด็นดังกล่าวอยู่ บ้าง ข้อความในกระดานข้อความทางอินเทอร์เน็ตจึงไม่เป็นสาธารณะมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อ สิ่งพิมพ์ที่วางคอลัมน์ปรึกษาปัญหาชีวิตไว้ในมุมใดมุมหนึ่งของหน้าสื่อ ดังนั้นสื่อสิ่งพิมพ์จึงมีความ เป็นสาธารณะมากกว่า เพราะเมื่อผู้บริโภคได้เลือกซื้อสิ่งพิมพ์นั้นๆ เท่ากับผู้บริโภคได้ทำการซื้อ คอลัมน์ปรึกษาปัญหาชีวิตไปโดยปริยาย โดยจะมีความต้องการอยากรู้หรือไม่ก็ตาม ด้วยความ เหมือนที่แตกต่างกันของสื่อทั้งสองชนิดนี้ ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในการศึกษาบทบาทของสื่อ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำงานวิจัยชิ้นนี้เป็นแนวทางในทางในการศึกษาบทบาทของสื่อที่มีแต่สตรี

ไศลทิพย์ จารุภูมิ (2534) ศึกษาความพึงพอใจที่ได้รับจากละครโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้หญิงที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการดูละครโทรทัศน์เพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง กันไปตามลักษณะทางสังคมและจิตวิทยาส่วนบุคคล โดยความพึงพอใจที่ได้รับจากการดูละคร โทรทัศน์จากการวิจัยพบว่า ผู้รับสารได้รับความพึงพอใจด้านความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความ ต้องการหลีกเลี่ยงหนีจากปัญหาต่างๆ และการได้รับอรรถประโยชน์ทางสังคมเป็นความพึงพอใจอันดับ ต้นๆ นอกจากนี้ยังพบอีกด้วยว่า ผู้ดูละครโทรทัศน์มีการอ่านบทละครจากหนังสือพิมพ์ หรือ อ่านนวนิยายดัดแปลงจากบทละครโทรทัศน์ แล้วมาดูละครโทรทัศน์ประกอบด้วยอีกทีหนึ่ง และมีการ นำเรื่องราวที่เกิดขึ้นในละครโทรทัศน์ไปใช้เป็นประเด็นในการสนทนากับกลุ่มเพื่อน แสดงให้เห็น ว่าละครโทรทัศน์ได้ก่อให้เกิดประเด็นในการพูดคุย ชูชบิขินินทา ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเป็น เพศหญิงในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงและแบ่งปันความสนใจต่างๆของผู้หญิงเข้าไปด้วยกัน จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดจะนำเรื่องราวในละครไปพูดคุยต่อในวงสนทนา ดังนั้น ละครโทรทัศน์จึงเปรียบเสมือน “ตัวเชื่อมต่อทางสังคม” (social cement) รูปแบบหนึ่ง

จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ ทำให้ผู้วิจัยพบความพึงพอใจของผู้รับสารที่ได้รับจากละคร โทรทัศน์ ที่ว่า ทำให้ผู้รับสารมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด และการได้รับ ประโยชน์ทางด้านสังคมจากสื่อ จากผลการศึกษาด้านการวัดความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีการใช้สื่อ นั้น ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความต้องการและแรงจูงใจ รวมทั้งความพึงพอใจที่แม่บ้าน ได้รับจากการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และผลการวิจัยที่ระบุว่า ละครโทรทัศน์เปรียบเสมือน “ตัวเชื่อมต่อ ทางสังคม” (social cement) นั้น ผู้วิจัยจึงสนใจว่า ในเมื่อละครโทรทัศน์ทำให้เกิดประเด็นในการ พูดคุยสนทนา จนทำให้เกิดการเชื่อมต่อทางสังคม แล้วอินเทอร์เน็ตได้ก่อให้เกิดการเชื่อมต่อทาง สังคมเช่นละครโทรทัศน์หรือไม่ หากเกิดการเชื่อมต่อทางสังคม เป็นการเชื่อมต่อทางสังคมเพียง ในโลกเสมือนหรือมีการย้ายมาสู่โลกจริง

รัตนาวลี เกียรตินิยมศักดิ์ (2542) ศึกษาเกี่ยวกับมณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่าน สื่อกลางคอมพิวเตอร์ กรณีศึกษา www.pantip.com และ www.sanook.com พบว่าลักษณะใน มณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์นั้นเป็นเวทีเสวนาทงวัฒนธรรม (Culture Forum) ที่มีประเด็นตามความสนใจของผู้ใช้งาน และยังมีลักษณะเป็นชุมชนเสมือน (Virtual Communication) ที่เกิดขึ้นขนานไปกับโลกแห่งความเป็นจริง ลักษณะการมีส่วนร่วมเป็นการ ปฏิสัมพันธ์กับเครื่องคอมพิวเตอร์ (Machine Interactivity) หน้าที่ในมณฑลสาธารณะของการ สื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์คือ เป็นช่องทางให้ผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ การให้ข้อมูล

สาธารณะ การสอดส่องดูแลสภาพแวดล้อม การกระตุ้นเร้าและผลักดันเพื่อพัฒนาผลประโยชน์แห่งชาติ การสร้างสายสัมพันธ์ การให้ความบันเทิง และช่องทางการสื่อสารต้องห้าม นอกจากนี้ผู้ใช้งานยังใช้มณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์และความพึงพอใจของตนเอง คือ การใช้มณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากคนอื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และใช้เพื่อเป็นตัวกลางในการสร้างสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ

จากการศึกษางานวิจัยทั้งสองชิ้นนี้ เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้รับสาร เช่นเดียวกับ งานวิจัยของ ไสลทิพย์ (2534) ต่างกันตรงที่งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาการสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยผล การวิจัยพบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตทั้งให้ความบันเทิง ให้ความรู้ ให้ข้อคิดเห็น และเป็นตัวกลางในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เป็นเทคโนโลยีการสื่อสารที่สามารถใช้งานตามแต่ความต้องการของแต่ละคนได้ จากผลการศึกษาที่พบว่า การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์เป็นตัวกลางในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ นับว่าเป็นการเสริมผลการวิจัยของ ไสลทิพย์ (2534) ที่ว่าสื่อสามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์ขึ้นในสังคมได้ ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ในแง่ของการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมว่าแม่บ้านมีปฏิสัมพันธ์กันเพียงใด ประเด็นหรือเรื่องใดที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์กันมากที่สุด และประเด็นดังกล่าวนั้นได้มีบทบาทต่อสังคมอย่างไร

ฉัฐฐา ภะระตะศิลปิน (2544) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการและแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์เข้ามามีอินเทอร์เน็ต เกิดจากความต้องการและแรงจูงใจ 2 ประการ คือ ความต้องการและแรงจูงใจเชิงสังคม และความต้องการและแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ เพราะความนิยมในสังคม ความทันสมัยของอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์เกิดความสนใจในการใช้อินเทอร์เน็ต และผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์ได้มองเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งแตกต่างกันไปตามความต้องการของแต่ละคน โดยมีปัจจัย 2 ประการคือ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร กับการใช้เพื่อการทำงาน ส่วนในเรื่องของการทำงานผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์มีความจำเป็นต้องใช้อินเทอร์เน็ต เพราะวิธีการทำงานเปลี่ยนไป มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ทำให้ผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์ต้องศึกษาพัฒนาตนเองให้มีความทันสมัย เพื่อจะได้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ต ผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์มีวิธีการเรียนรู้หลายรูปแบบ ดังนี้ เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากผู้อื่น และเรียนรู้จากแหล่งที่เปิดสอน ปัญหาที่พบ

คือ พื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์ การต้องข้ามขั้นตอนมาใช้อินเทอร์เน็ต ความเข้าใจในพื้นฐานเรื่องคอมพิวเตอร์ไม่ดีพอทำให้เมื่อเกิดข้อขัดข้องในการใช้จะแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ลำบาก นอกจากนี้ยังประสบปัญหาด้านลักษณะทางกายภาพ คือปัญหาที่เสื่อมลงตามวัย เป็นอุปสรรค ต่อการใช้อินเทอร์เน็ตที่ต้องใช้สายตามองจอภาพคอมพิวเตอร์เกือบจะตลอดเวลา

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาความต้องการและแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อยุคใหม่ ที่มีข้อจำกัดและเป็นอุปสรรคต่อผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์มาก อาทิ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ปัญหาเรื่องอายุที่ตามมาด้วยด้วยเรื่องสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายของผู้วิจัยที่เป็นแม่บ้าน ด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลาว่างที่มีน้อย และความยากของเทคโนโลยี แต่กระนั้น กลุ่มเป้าหมายทั้งสอง คือ ผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์ และ กลุ่มแม่บ้าน ก็ยังมีความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจจะมียุทธประสงค์ในการเข้าใช้แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล อีกหนึ่งผลการศึกษาที่ผู้วิจัยสนใจก็คือ วิธีการเรียนรู้ของผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์ ที่มีการเรียนรู้หลายรูปแบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการเรียนรู้ของแม่บ้านด้วยว่าแม่บ้านมีการเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบใด งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อค้นหาความต้องการและแรงจูงใจในการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตและรูปแบบการเรียนรู้การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

ปุดยหนูช ยอแสงรัตน์(2551) ศึกษาการมีส่วนร่วมในพื้นที่สาธารณะของผู้หญิงโดยการส่งข้อความสั้น ผ่านรายการเล่าข่าวทางโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้หญิงใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทาง SMS เปลี่ยนพื้นที่สำหรับการพูดคุยทางรายการเล่าข่าวให้กลายเป็นศูนย์กลางของผู้หญิง ซึ่งเต็มไปด้วยมิตรภาพ ความเอื้ออาทรและความเข้าอกเข้าใจ ทดแทนสังคมในชีวิตจริงที่ขาดหายไป ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือเข้าสู่พื้นที่สาธารณะนั้นแสดงให้เห็นถึงทักษะในอีกขั้นหนึ่งของเพศหญิงที่สามารถใช้เทคโนโลยีได้ และการแสดงความคิดเห็นผ่าน SMS ในรายการเล่าข่าวทั้ง 2 ประเภทนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าสังคมไม่สามารถจำกัดผู้หญิงเป็นเพียงแม่บ้านได้อีกต่อไป SMS ในรายการเล่าข่าวเป็นส่วนสำคัญในการสร้างคุณค่าและอำนาจให้กับตนเอง การแสดงความคิดเห็นทาง SMS ผ่านรายการเล่าข่าวทางโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการต่อสู้เพื่อสร้างความเป็นตัวตนของผู้หญิงที่นอกเหนือจากบทบาทของแม่และภรรยา สร้างความจริงกับสังคมว่าผู้หญิงไม่ได้เป็นแค่ผู้ตามหรือผู้ถูกระทำอีก และเป็นกระบอกเสียงของผู้หญิงในการทำเรื่องส่วนตัวให้กลายเป็นเรื่องส่วนรวม เพื่อให้สังคมได้รับทราบถึงปัญหาและเห็นคุณค่าของผู้หญิงมากขึ้น

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยที่ทำให้เห็นบทบาทของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะอีกชั้นหนึ่ง ทำให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของผู้หญิงโดยการแสดงความคิดเห็นผ่าน SMS นั้นเป็นการขยายตัวตนของผู้หญิงให้มีบทบาทนอกเหนือไปจากบทบาทความเป็นแม่บ้าน แม่ และภรรยา เป็นการสร้างอำนาจให้เพศหญิงในทางหนึ่ง ทำให้ผู้หญิงกลายเป็นกระบอกเสียงให้กับสังคม ให้สังคมได้รับรู้ปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญ ทำให้เรื่องส่วนตัวกลายเป็นเรื่องส่วนรวมที่สังคมต้องให้ความสนใจ นอกจากนี้ยังทำให้เห็นถึงบทบาทของ SMS ที่มีบทบาทในการสร้างพื้นที่ให้กับผู้หญิง เพื่อให้ผู้หญิงได้แสดงบทบาทและความคิดเห็น เช่นเดียวกับอินเทอร์เน็ต ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ ทั้งยังมีพื้นที่ในการแสดงออกมากเมื่อเปรียบเทียบกับ SMS ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำงานวิจัยชิ้นนี้มาเป็นแนวทางในการศึกษาบทบาทของอินเทอร์เน็ตในการสร้างพื้นที่สำหรับผู้หญิง ให้ผู้หญิงได้มีพื้นที่ในการแสดงตัวตน มีบทบาท มีอำนาจในสังคม สามารถเป็นกระบอกเสียงเป็นตัวแทนของเพศหญิงในการบอกเล่าเรื่องราวและปัญหาที่ผู้หญิงเผชิญให้สังคมได้รับรู้

ระพีพร ทศรฐ (2552) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน โดยศึกษากรณีการบริโภคเว็บไซต์ไฮไฟฟ์ ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นเพศหญิงและความเป็นแม่บ้าน เข้ามามีบทบาทตั้งแต่ช่วงเวลาว่าง การใช้เวลาว่าง จวบจนการใช้เว็บไซต์ไฮไฟฟ์ กลุ่มตัวอย่างทั้งแม่บ้านที่มีบุตรและไม่มีบุตร มีชนชั้นทางสังคมเป็นตัวแปรร่วม กล่าวคือ แม่บ้านเป็นกลุ่มชนชั้นกลางตอนบนฐานะดี มีการศึกษา ด้วยปัจจัยดังกล่าวทำให้แม่บ้านมีเวลาว่าง เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจทำให้แม่บ้านมีกำลังทรัพย์ในการจ้างผู้ช่วยในการดูแลบ้าน มีเวลาว่างพอที่จะมีเวลาเป็นส่วนตัวจึงสามารถเกิดขึ้นได้ ผลการศึกษาอีกข้อที่ค้นพบคือ เว็บไซต์ไฮไฟฟ์เป็นเครื่องมือเกาะเกี่ยวสายสัมพันธ์เดิมทางสังคมของกลุ่มแม่บ้าน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นเครื่องมือในการสานสายสัมพันธ์ใหม่กับคนแปลกหน้า เพื่อสร้างความตื่นตัวแปลกใหม่ที่ต่างไปจากชีวิตประจำวัน ซึ่งการสานสายสัมพันธ์ใหม่นี้ แม่บ้านได้สร้างทักษะการวิเคราะห์ผู้รับสารขึ้นมา และมีการตั้งคำถามกับสิ่งที่พบหน้าเว็บไซต์ว่าเป็นจริงหรือไม่ และการสานสายสัมพันธ์ใหม่นี้จะเกิดขึ้นเฉพาะในโลกเสมือนเท่านั้น ไม่มีการล่วงเลยมายังชีวิตจริง (physical reality) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าแม่บ้านจะต้องการความแปลกใหม่ตื่นตัว แต่แม่บ้านก็ยังต้องการคงความปลอดภัยด้วยเช่นกัน

ในกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยสนใจผลการศึกษาในประเด็นของการสานสายสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นเฉพาะในโลกเสมือนเท่านั้น ไม่มีการล่วงเลยมายังโลกจริง แม่บ้านมีการสานสัมพันธ์กันเลยออกมาในโลกจริงหรือไม่ หากมี แม่บ้านมีวิธีการอย่างไรในการสานสัมพันธ์กัน และ จากการที่แม่บ้านมัก

ตั้งคำถามกับสิ่งที่พบตรงหน้ารวมทั้งมักสร้างเกราะป้องกันความปลอดภัยโดยการสร้างทักษะการวิเคราะห์ผู้รับสาร จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเหตุใดแม่บ้านจึงมีลักษณะและพฤติกรรมดังกล่าว และเมื่อแม่บ้านมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์และคัดเลือกผู้รับสารหรือคู่สนทนาอย่างไร ในกรณีที่มีการโยกความสัมพันธ์จากโลกเสมือนมาโลกจริง และจากผลการศึกษาที่พบว่า ฐานะและการศึกษาเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ฉะนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษาดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านว่า ฐานะและการศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยดังกล่าวหรือไม่ นอกจากนี้งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำให้เห็นบทบาทหน้าที่ของอินเทอร์เน็ตในการเกาะเกี่ยวสายสัมพันธ์กับกลุ่มแม่บ้าน การสร้างสายสัมพันธ์ใหม่ และการสร้างความตื่นตัวเปลี่ยนแปลงใหม่ ให้กับแม่บ้านอีกด้วย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้อินเทอร์เน็ตกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผู้รับสาร (Audience Analysis) หรือผู้ใช้สื่อ ซึ่งในที่นี้คือกลุ่มแม่บ้านผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โดยศึกษาศึกษา ความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านว่ามีลักษณะอย่างไร และทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างแม่บ้านที่ทำงานประจำกับแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ พร้อมทั้งศึกษาบทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับแม่บ้านว่ามีบทบาทและหน้าที่อย่างไรต่อความเป็นแม่บ้าน การศึกษาครั้งนี้ได้ระบุถึงแหล่งข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1.) แหล่งข้อมูลจากเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเป็นแม่บ้านที่ได้จากบล็อกและเว็บไซต์
  - 1.1 บล็อกที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน ซึ่งมีแม่บ้านเป็นเจ้าของบล็อก โดยคัดเลือกจากบล็อกที่อยู่ในหมวด “ครอบครัว” จำนวน 20 บล็อก ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purpose sampling) ในการคัดเลือก โดยใช้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเป็นแม่บ้าน อาทิ ครอบครัว งานบ้าน งานครัว เป็นต้น เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกบล็อกที่จะนำ มาใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการวิเคราะห์
  - 1.2 เว็บไซต์ pantip.com โดยผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาเฉพาะกระดานข้อความของห้อง “ซานเรือน” ซึ่งเป็นห้องสนทนาที่มีประเด็นหลักเกี่ยวกับ ครอบครัว แม่ และเด็ก ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้วิจัยที่ต้องการทำการศึกษาวเคราะห์เนื้อหาสาระเกี่ยวกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน ซึ่งหมายถึง บทบาทความแม่ เมีย และ ผู้ดูแลครอบครัว

1.3 เว็บไซต์ ladysquare.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์สำหรับผู้หญิงที่ได้รับความนิยมจากผู้หญิง และแม่บ้านเป็นจำนวนมาก โดยผู้วิจัยจะศึกษากระดานข้อความจากห้องสนทนาทุกห้องของเว็บไซต์เพื่อทำการเปรียบเทียบ

2.) แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่บ้านผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 20 คน โดยใช้เกณฑ์เรื่อง “การทำงานประจำ” เป็นเกณฑ์ในการจำแนก คือ แบ่งเป็น แม่บ้านที่ทำงานประจำ 10 คน และ แม่บ้านที่ไม่ทำงานประจำจำนวน 10 คน

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้อินเทอร์เน็ตกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน” ผู้วิจัยได้ใช้ตัวแปรในเรื่องของ “การทำงานประจำ” มาเป็นเกณฑ์ในการจำแนก คือ แบ่งเป็น แม่บ้านที่ทำงานประจำ และแม่บ้านที่ไม่ทำงานประจำ โดยแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีอายุระหว่าง 20-45 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกช่วงอายุดังกล่าว เนื่องจาก ผู้วิจัยคิดว่าผู้ที่อยู่ในช่วงวัยนี้น่าจะเป็นช่วงวัยที่เติบโตมาพร้อมกับพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นวิถีการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการใช้งานเทคโนโลยี

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

a.) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) ในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยคัดเลือกแม่บ้านที่ทำงานประจำจำนวน 9 คน และ แม่บ้านที่ไม่ทำงานประจำจำนวน 9 คน จากแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่ใช้อินเทอร์เน็ต โดยคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายที่มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 4 ชั่วโมง/วัน และมากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์ กลุ่มเป้าหมายมีความคุ้นเคยกับตัวผู้วิจัยมาแล้วบ้าง จากการรู้จักเป็นการส่วนตัวหรือการสนทนาสอบถามข้อมูลประกอบการวิจัยเบื้องต้น เพื่อการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้ง่าย ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับรองความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ผู้วิจัยจะต้องทำการศึกษาพฤติกรรมกรใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านในรูปแบบต่างๆในทางหนึ่งด้วย โดยผู้วิจัยจะสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกได้ดียิ่งขึ้น

- แม่บ้านที่ทำงานประจำ

- 1.) คุณวรรณพร อายุ 21 ปี อาชีพ ผู้ช่วยพยาบาล (สัมภาระ 24 ม.ค. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 2 ปี
- 2.) คุณสุวิรัตน์ อายุ 26 ปี อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน (สัมภาระ 12 ม.ค. 2554)
ไม่มีบุตร
- 3.) คุณอรุณรัตน์ อายุ 34 ปี อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน (สัมภาระ 23 ม.ค. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 6 เดือน
- 4.) คุณวินิตา อายุ 37 ปี อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน (สัมภาระ 15 ม.ค. 2554)
ไม่มีบุตร
- 5.) คุณลำยอง อายุ 38 ปี อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน (สัมภาระ 20 ม.ค. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 5 ปี
- 6.) คุณมัลลิการ์ อายุ 39 ปี อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน (สัมภาระ 2 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 2 คน อายุ 10 ปี และ 8 ปี ตามลำดับ
- 7.) คุณทิวรรักษ์ อายุ 41 ปี อาชีพ แพทย์ (สัมภาระ 9 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 7 ปี
- 8.) คุณสุภัทสร อายุ 41 ปี อาชีพ แพทย์, ประกอบธุรกิจส่วนตัว (สัมภาระ 9 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 2 คน อายุ 10 ปี และ 8 ปี ตามลำดับ
- 9.) คุณวิมลลา อายุ 43 ปี อาชีพ ประกอบธุรกิจส่วนตัว (สัมภาระ 8 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 3 คน อายุ 11 ปี, 8 ปี และ 5 ปี ตามลำดับ

- แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ

- 1.) คุณเจนเนตร อายุ 22 ปี (สัมภาระ 16 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 1 ปี
- 2.) คุณศิระโสภิต อายุ 28 ปี (สัมภาระ 13 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 3 ปี
- 3.) คุณกุลณัฐฐา อายุ 37 ปี (สัมภาระ 17 ม.ค. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 7 ปี
- 4.) คุณนริสา อายุ 44 ปี (สัมภาระ 26 ม.ค. 2554)
จำนวนบุตร 2 คน อายุ 13 ปี และ 10 ปี ตามลำดับ

- 5.) คุณวินธนี อายุ 42 ปี (สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)
จำนวนบุตร 2 คน อายุ 11 ปี และ 9 ปี ตามลำดับ
- 6.) คุณอมรรัตน์ อายุ 40 ปี (สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 2 คน อายุ 10 ปี (ฝาแฝด)
- 7.) คุณคัทรียา อายุ 29 ปี (สัมภาษณ์ 11 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 1 ปี
- 8.) คุณวัลลภา อายุ 30 ปี (สัมภาษณ์ 28 ม.ค. 2554)
จำนวนบุตร 2 คน อายุ 5 ปี และ 3 ปี ตามลำดับ
- 9.) คุณปวีณา อายุ 30 ปี (สัมภาษณ์ 5 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 2 ปี

b.) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ จากการนัดพบกันผ่าน อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้าน เมื่อวันที่ 12 ก.พ. 2554 ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างขึ้นมา 2 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำการ สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสร้างเครือข่าย วิธีการนัดพบ และวิธีการคัดเลือกผู้รับ สารและคู่สนทนาของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำ 1 คน และ ไม่ได้ทำงานประจำ 1 คน ได้แก่

- แม่บ้านที่ทำงานประจำ
คุณธัญญ์นรี อายุ 32 ปี อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน (สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 4 ปี
- แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ
คุณพรรณพิไล อายุ 32 ปี (สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)
จำนวนบุตร 1 คน อายุ 2 ปี

วิธีการศึกษา

- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
  - วิเคราะห์เนื้อหา เฉพาะเนื้อหาสารที่ปรากฏอยู่บน บล็อกที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 20 บล็อก รายชื่อบล็อกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีดังต่อไปนี้

- rabbit@norwich

- แม่บ้านครอว์ฟอร์ด

- Miss Suika	- แม่ยูอะ
- กู้ดจัง	- sa_momy
- ปูชาเก เซมารู	- momyintrend
- มามีตัวกลม	- เจ้าจอม
- แม่เจ้าธัญ	- คุณแม่ของเจ้าชายตัวน้อย
- ระแนงไม้	- Baby I love you
- Jittrees	- sinaporn
- nomkonwan	- พระจันทร์แค้นปอง
- แม่น้องกะบูน	- ผู้หญิง..อารมณ์ดี

การเก็บข้อมูลเนื้อหาของบล็อกนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษา โดยการเก็บข้อมูลเฉพาะเนื้อหา ของบล็อกที่มีการอัปเดตภายในเดือนธันวาคม 2553 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล ทุกๆปลายสัปดาห์ ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นทุกวันศุกร์ของเดือน ธันวาคม 2553 ดังวันที่ต่อไปนี้ 3,10,17,24 และ 31 ธันวาคม 2554 แล้วทำการลงรหัสว่าแต่ละบล็อกที่อัปเดตในเดือนดังกล่าวนี้ได้แสดงบทบาทใดบ้าง

- วิเคราะห์เนื้อหา เฉพาะเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่บน กระดานข้อความจากห้องสนทนาทุก ห้องของเว็บไซต์ ladysquare.com ที่ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกมาเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากระดานข้อความทั้งหมดของเดือน ธันวาคม 2553 โดยมีการเก็บข้อมูล ทุกๆปลายสัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นทุกวันศุกร์ของเดือน ธันวาคม 2553 ดังวันที่ต่อไปนี้ 3,10,17,24 และ 31 ธันวาคม 2553 โดยมีจำนวนกระทู้ทั้งสิ้น 181 กระทู้

- วิเคราะห์เนื้อหาเฉพาะเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่บน กระดานข้อความจาก ห้องชาน เรือน เว็บไซต์ pantip.com ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษากระดานข้อความของเดือน ธันวาคม 2553 แต่เนื่องจากในแต่ละวันเว็บไซต์ pantip.com มีการตั้งกระทู้ในห้องสนทนาเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลในวันคี่ของเดือนธันวาคม รวมทั้งสิ้น 16 วัน โดยในแต่ละวัน ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกระทู้ 10 กระทู้แรก ของห้องชานเรือน โดยผู้วิจัยทำการเปิดเว็บไซต์ เพื่อเข้าไปเก็บข้อมูลในเวลา 19.00 น. ของทุกวัน นับเป็นจำนวนทั้งสิ้น 160 กระทู้

วันที่เก็บข้อมูล 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29 และ 31

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ;

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้ตารางลงรหัสเป็นเครื่องมือ ผู้วิจัยจัดทำคู่มือลงรหัส เพื่อใช้พิจารณาบทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ที่มีต่อแม่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ ประยุกต์ใช้ แนวคิดบทบาท หน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกบุคคลของ McQuail (1987) มาเป็นเกณฑ์ในการ วิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่า บล็อกและเว็บไซต์ที่ ทำการศึกษานั้นได้ทำหน้าที่และแสดงบทบาทใดบ้างและบทบาทใดที่เด่นชัดมากที่สุด โดยแบ่งเป็น บทบาทหลัก คือบทบาทที่ตีความโดยตรงจากเนื้อหาสารนั้น และบทบาทรอง คือบทบาทที่เป็นผล จากบทบาทหลักดังกล่าว

1.) บทบาทในการให้ข้อมูล

- บทบาทในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม และโลกอย่าง เร่งด่วน
- บทบาทในการให้คำแนะนำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อ เลือกลงในการตัดสินใจ
- บทบาทในการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นและความสนใจทั่วไป
- บทบาทในการให้ความรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง
- บทบาทในการให้ความรู้สึกปลอดภัย เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการ

2.) บทบาทในการให้ข้อมูลเรื่องเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล

- บทบาทในการหาสิ่งสนับสนุนค่านิยมของตนเอง
- บทบาทในการหาต้นแบบของพฤติกรรมของตนเอง
- บทบาทในการรับรู้ความเป็นตนเอง

3.) บทบาทการมีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ในสังคม

- บทบาทในการเข้าใจพฤติกรรมของคนอื่น สร้างความเห็นอกเห็นใจในสังคม
- บทบาทในการค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองโดยเปรียบเทียบกับคนอื่นๆ ให้ความรู้สึก เป็นเจ้าของในสังคม
- บทบาทในการก่อให้เกิดการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ในสังคม
- บทบาทในการเป็นตัวทดแทนความเป็นเพื่อนในชีวิตจริง
- บทบาทในการช่วยรับผิดชอบบทบาทของสังคม

- บทบาทในการเป็นสิ่งสานสัมพันธ์ให้กับครอบครัว เพื่อน และสังคม

4.) บทบาทการให้ความบันเทิง

- บทบาทการเป็นหนทางที่ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงจากความโดดเดี่ยว หลีกหนีจากปัญหา
- บทบาทสร้างความผ่อนคลาย
- บทบาทสร้างความสุนทรีย์ ความรื่นรมย์
- บทบาทการเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อฆ่าเวลา
- บทบาทการเป็นหนทางที่ใช้เพื่อปลดปล่อยอารมณ์

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการลงรหัสไปพร้อมกับ ผู้ร่วมลงรหัสซึ่งเป็นเพื่อนของผู้วิจัย หนึ่งในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำ และเป็นนักศึกษาปริญญาโท วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อวัดความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยผู้วิจัยจะกำหนดให้กระทู้ 1 กระทู้ มีการลงรหัส 1 ครั้ง โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมลงรหัสจะอ่านกระทู้พร้อมๆกันจนจบกระทู้หนึ่งๆ แล้วทำการลงรหัสพร้อมกัน การลงรหัสดังกล่าวจะประเมินจากบทบาทที่เด่นชัดที่สุดของกระทู้นั้นๆ เนื่องจากกระทู้บางกระทู้จะมีการแสดงบทบาทหลากหลาย บทบาทด้วยกัน แต่ในทุกๆกระทู้จะมีบทบาทที่เด่นชัดที่สุด ผู้วิจัยและผู้ร่วมลงรหัสจะประเมินจากภาพรวมของเนื้อหาในกระทู้นั้นๆว่าแสดงบทบาทใดเด่นชัดมากที่สุด

การวิเคราะห์เนื้อหาจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบการสนทนาของแม่บ้านในบล็อก เว็บไซต์ ladysquare.com และ pantip.com ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้วิเคราะห์ว่า บล็อกและเว็บไซต์มีบทบาทหน้าที่ต่อระดับปัจเจกบุคคล และสังคมอย่างไร บทบาทใดที่เด่นชัดที่สุด เพื่อให้ได้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเป็นแม่บ้านด้วยว่ามีบทบาทต่อพฤติกรรมของแม่บ้านอย่างไรบ้าง โดยใช้ ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

- การวิเคราะห์ผู้รับสาร (Audience Analysis)

โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) การสังเกตการณ์ และการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Conversation) ในการทำการสัมภาษณ์ แม่บ้านผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็น

- a. แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำนอกบ้านจำนวน 10 คน

b. แม่บ้านที่ทำงานประจำนอกบ้าน จำนวน 10 คน

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

การสัมภาษณ์แม่บ้านแต่ละคนจะใช้การตั้งคำถามในประเด็นที่ต้องการศึกษาในลักษณะคำถามปลายเปิด แล้วซักถามเพิ่มเติมให้ละเอียดยิ่งขึ้นในประเด็นที่น่าสนใจ ทั้งนี้รายละเอียดปลีกย่อยดังกล่าว อาจนำไปสู่ประเด็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษา

ประเด็นคำถามหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก มีดังนี้

- 1) ลักษณะทางประชากรศาสตร์
  - a. อายุ
  - b. การศึกษา
  - c. อาชีพของคู่สมรส
  - d. อาชีพของตนเอง (กรณีที่เป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำ)
  - e. รายได้ของตนเอง และ ครอบครัว
  - f. จำนวนและอายุของบุตร
  - g. หน้าที่และภาระงาน (ในกรณีที่เป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำ หมายรวมถึงหน้าที่และภาระงานประจำด้วย)
  - h. กิจวัตรประจำวัน
  - i. การใช้เวลารว่าง

- 2) พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน
  - a. ใช้อินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ใดบ้าง
  - b. ความต้องการหลักในการใช้งานอินเทอร์เน็ต
  - c. แรงจูงใจและความคาดหวังที่ผลักดันให้เข้าใช้อินเทอร์เน็ต
  - d. เว็บไซต์ที่เข้าใช้บ่อย
  - e. เวลา สถานที่ และช่องทางที่ใช้เข้าถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
  - f. เรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตจากที่ไหน อย่างไร
  - g. ประเด็นหรือหัวข้อ ที่มักเป็นประเด็นหลักในการเข้าใช้อินเทอร์เน็ต
  - h. ใช้เพื่อการหาข้อมูลเพียงอย่างเดียวหรือมีการโต้ตอบระหว่างบุคคลอื่นด้วย

- i. ก่อนหน้าที่จะใช้สื่ออินเทอร์เน็ต แม่บ้านใช้สื่อใด ในจุดมุ่งหมายเดียวกัน อาทิ เพื่อติดตามข่าวสาร เพื่อแสวงหาความรู้ข้อมูล เพื่อคลายความเหงา ฯลฯ
  - j. เมื่อใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแล้วมีการใช้สื่อเดิม อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือไม่ อย่างไร หากมีการใช้สื่อเดิม ใช้สื่อเดิมในช่วงเวลาใด และมีรูปแบบพฤติกรรมการใช้สื่อเดิมอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับสื่ออินเทอร์เน็ต
  - k. ความรู้สึกที่มีต่อการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต
  - l. ความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต
  - m. สิ่งที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ต นอกเหนือจากความพึงพอใจ
- 3) สร้างแนวคำถาม โดยนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของบล็อกและเว็บไซต์ มาใช้ถาม อาทิ
- a. แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อครอบครัว
  - b. แม่บ้านมีการสนทนากับคู่สนทนาในอินเทอร์เน็ตในเรื่องใดบ้าง
  - c. สาเหตุที่แม่บ้านเลือกใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการแสดงตัวตน ปรึกษาหารือ หรือระบายความในใจ
  - d. ทักษะคติของแม่บ้านที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่ในการระบายความเครียด ปลดปล่อยอารมณ์
  - e. แม่บ้านมีการผันตัวเองมาเป็นผู้ส่งสาร (Sender) บ้างหรือไม่ หากเป็นแม่บ้านมักเป็น Sender ในเรื่องหรือหัวข้อการสนทนาใด
  - f. แม่บ้านมีประสบการณ์ในการพบปะพูดคุยกับคู่หรือกลุ่มสนทนาในอินเทอร์เน็ต บนโลกจริงบ้างหรือไม่

ทั้งนี้ อาจมีคำถามเพิ่มเติมนอกจากนี้ และ ภาษาที่ใช้ อาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมายแต่ละท่าน

การสังเกตการณ์

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ปฏิสัมพันธ์ของแม่บ้านที่มีความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งจากโลกเสมือนและมีการโยกความสัมพันธ์ดังกล่าวมาสู่โลกจริง โดยทำการสังเกตการณ์จากการนัดพบกันของกลุ่มแม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 11 คน ในวันที่ 12 ก.พ. 2554 ณ บ้านของคุณพรธมพิไล การนัดพบดังกล่าวเป็นการนัดพบกันผ่านเว็บไซต์ facebook.com ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการลงชื่อเพื่อขออนุญาตเข้าร่วมการรวมกลุ่มในครั้งนี้ด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ;

- 1.) เครื่องบันทึกเสียง
- 2.) แบบสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
- 3.) สมุดบันทึกที่ใช้ระหว่างการสัมภาษณ์และการถอดเทปการสัมภาษณ์
- 4.) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อป้องกันความผิดพลาดของข้อมูลอันเนื่องมาจากการสนทนาหรือการถอดเทป

ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น ผู้วิจัยได้ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) อ่านร่างงานวิจัย เพื่อรับรองความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้ทำการตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เป็นระยะๆ

การวิเคราะห์ผู้รับสาร (Audience Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการสังเกตการณ์ผู้วิจัยได้ใช้ แนวคิดวัฒนธรรมศึกษาว่าด้วยสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน แนวคิด การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (Computer Mediated Communication - CMC) ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการสนองความพึงพอใจต่อสื่อ (Uses and Gratification Approach) แนวคิดเรื่องการใช้เวลา มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอรายงานวิจัยในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) และแจกแจงข้อมูล พร้อมยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์หรือเนื้อหาสาระที่ปรากฏในบล็อกและเว็บไซต์บางส่วนมาประกอบ เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้ แนวคิดวัฒนธรรมศึกษาว่าด้วยสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน แนวคิด การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (Computer Mediated Communication - CMC) ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการสนองความพึงพอใจต่อสื่อ (Uses and Gratification Approach) แนวคิดเรื่องการใช้เวลา และทฤษฎีเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน (Functionalism) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

บทที่ 4 ความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน และพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำ

บทที่ 5 บทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ที่มีต่อบทบาทความเป็นแม่บ้าน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วกับการใช้อินเทอร์เน็ต มีวัตถุประสงค์ เพื่อค้นหาความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้าน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของแม่บ้าน และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำ ซึ่งในบทที่ 4 นี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก In-depth Interview ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มแม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแม่บ้านที่ทำงานประจำจำนวน 10 คน และไม่ทำงานประจำจำนวน 10 คน

ซึ่งในบทที่ 4 นี้ ผู้วิจัยจะแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 5 ส่วนด้วยกัน คือ

4.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

โดยผู้วิจัยจะศึกษาความเหมือนและแตกต่างของแม่บ้านโดยทำการวัดจาก

4.1.1 อายุ

4.1.2 การศึกษา

4.1.3 รายได้ครัวเรือน

4.1.4 รูปแบบครอบครัวของแม่บ้านที่ทำงานบ้านด้วยตนเอง

4.1.5 ภาวะการมีบุตร

4.2 ความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

4.3 พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

4.3.1 การเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ต

4.3.2 ช่องทางในเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

4.3.3 รูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ต

4.3.4 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสร้างเครือข่ายแม่บ้าน

4.3.5 การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการสานสัมพันธ์จากโลกเสมือน

4.3.6 พฤติกรรมการใช้สื่อประเภทต่างๆในชีวิตประจำวันของแม่บ้าน

4.4 ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของแม่บ้าน

4.5 เปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำ

4.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

กลุ่มประชากรที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือแม่บ้านที่ทำงานประจำจำนวน 10 คน และไม่ได้ทำงานประจำจำนวน 10 คน มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ดังนี้

4.1.1 อายุ

แม่บ้านที่เป็นกลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัยจำนวน 20 คน มีอายุอยู่ในช่วง 20-45 ปี เมื่อจำแนกแม่บ้านออกตามช่วงอายุและประเภทของแม่บ้าน โดยใช้เกณฑ์การทำงานประจำเป็นเกณฑ์ในการจำแนกแล้ว สามารถจำแนกออกตามช่วงอายุได้ดังนี้

อายุ (ปี)	จำนวนแม่บ้าน ที่ทำงานประจำ(คน)	จำนวนแม่บ้าน ที่ไม่ได้ทำงานประจำ(คน)
20-24	1	1
25-29	1	4
30-34	2	1
35-39	3	1
40-45	3	3
รวม	10	10

ตาราง 4.1 แสดงช่วงอายุของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำ

จากตารางทำให้เห็นว่า แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตนั้น มีช่วงอายุตั้งแต่ 20-45 ปี การที่ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดช่วงอายุของกลุ่มประชากรออกตามช่วงอายุดังกล่าว เนื่องจาก ช่วงอายุดังกล่าวเป็นบุคคลผู้มีวัยที่เติบโตมาพร้อมกับความเจริญและการพัฒนาของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ดังนั้นผู้ที่อยู่ในช่วงวัยดังกล่าว จึงมีความน่าจะเป็นที่จะมีโอกาสได้ใช้งานคอมพิวเตอร์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

4.1.2 การศึกษาและการทำงาน

ระดับการศึกษาของแม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำทั้งหมดจำนวน 20 คน มีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุปริญญา จนถึงระดับปริญญาโท ดั่งตาราง

ระดับการศึกษา	จำนวนแม่บ้าน ที่ทำงานประจำ (คน)	จำนวนแม่บ้าน ที่ไม่ได้ทำงานประจำ(คน)
อนุปริญญา	1	-
ปริญญาตรี	5	7
สูงกว่าปริญญาตรี	4	3
รวม	10	10

ตาราง 4.2 แสดงระดับการศึกษาของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำ

จากตารางจะเห็นได้ว่าแม่บ้านที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด คือ 12 คน รองลงมาคือระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งในที่นี้คือระดับปริญญาโทมีจำนวน 7 คน และน้อยที่สุดคือระดับอนุปริญญา คือมีจำนวน 1 คน

เมื่อพิจารณาจากระดับการศึกษาแล้วพบว่า แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตนั้น เป็นแม่บ้านที่มีความรู้ มีการศึกษาดี ซึ่งปัจจัยทางด้านการศึกษานี้เองที่มีส่วนในการอาจทำให้แม่บ้านได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีการ ใช้คอมพิวเตอร์ หรือทำให้แม่บ้านมีความสามารถในการเรียนรู้การเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตได้โดยง่าย นอกจากนี้ การทำงานในยุคข่าวสารและเทคโนโลยีก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แม่บ้านได้มีโอกาสเรียนรู้ สัมผัส และใช้งานคอมพิวเตอร์ เมื่อแม่บ้านมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีการใช้งานคอมพิวเตอร์แล้วนั้น แม่บ้านก็สามารถพัฒนาตนเองเพื่อฝึกฝนทักษะการใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างไม่ยากนัก

เมื่อพิจารณาลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านการศึกษาของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำแล้วจะเห็นว่า แม่บ้านทุกคนมีระดับการศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์ดี และแม่บ้านจำนวน 9 คน จากจำนวนทั้งหมด 10 คน เคยทำงานประจำมาก่อน บางท่านเคยทำงานในองค์กรที่มีชื่อเสียง และมีตำแหน่งหน้าที่การงานดี เหตุที่ลาออกสืบเนื่องมาจาก การมีบุตร ความต้องการที่จะดูแลลูก การได้รับการร้องขอจากสามี และการลาออกเพื่อแบ่งเบาภาระของสามีอันเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น

“แต่ก่อนพี่เป็นแอร์ค่ะ แล้วพี่ก็แต่งงาน **มีลูก** ตอนเล็กๆก็ให้คุณยายเลี้ยง พอโตได้หน่อย พี่ก็ออกจากงานมาเลี้ยงตัวเอง เด็กในวัยกำลังเรียนรู้**พี่อยากดูแลตัวเองมากกว่า** ค่ะ (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

“แต่ก่อนพี่ทำงานแบงค์ **พอพี่มีลูก** ลูกโตหน่อย **เค้าต้องเข้าโรงเรียน** ไม่มีใครรับ-
ส่ง **แฟนพี่ก็พอมีรายได้ก็พอสมควรแล้ว** **เค้าเลยบอกให้พี่ออกจากงานมาเลี้ยงลูก** พี่เลย
มาเป็นแม่บ้านอย่างนี้แหละ” (กุลณัฐฐา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17
ม.ค. 2554)

“พอเรียนจบโท พี่ก็ทำงานค่ะ **ทำมา 5 ปี** แล้วก็ออกมาช่วยแฟนทำธุรกิจ **พอมีน้อง**
กาย พี่เลยเป็นแม่บ้าน full time ทำงานบ้านเลี้ยงลูก” (พรรณพิไล อายุ 32 ปี แม่บ้านที่
ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

“พี่จบปริญญาโทค่ะ **แต่ก่อนเคยทำงานประจำมาก่อนที่จะมีลูกค่ะ** **พอมีลูก พี่ก็**
ออกมาเลี้ยงลูกเอง” (วินธนี อายุ 42 ปี แม่บ้านไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

“แต่ก่อนพี่ทำงานประจำนะ **แต่ตอนนี้พี่เลี้ยงลูกอย่างเดียวเลย** **อีกอย่างแฟนพี่**
เค้าประกอบธุรกิจส่วนตัวด้วยแหละ **ก็เลยออกมาคอยช่วยดูแลบ้าง**” (นริสา อายุ 44 ปี
แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

จากบทสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะแม่บ้านจะมีการศึกษาในระดับใด เคยประกอบอาชีพ
อะไร ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเพียงใด แต่สุดท้ายแม่บ้านเมื่อผู้หญิงแต่งงานมีครอบครัว
มีลูก แม่บ้านก็ต้องยอมเสียสละหน้าที่การงานของตนเองเพื่อมาดูแลครอบครัว ทำหน้าที่ในการเป็น
แม่ เมีย และแม่บ้าน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่เหนื่อย ต้องรับผิดชอบงานบ้านงานเรือนซึ่งเป็นงานที่ต้องทำ
ตลอดเวลา ไม่มีวันหยุดพัก ไม่ได้รับค่าตอบแทน แต่ก็เป็นหน้าที่ที่แม่บ้านทำด้วยความเต็มใจดังที่
ปิวิตา (อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ) กล่าวว่า “แต่ก่อนพี่ทำงานบัญชีว่าเหนื่อยมากแล้ว
นะ แต่พี่ว่าการเป็นแม่บ้าน เหนื่อยกว่าเป็นร้อยเท่าเลย ไหนจะลูก ไหนจะสามี ถึงพี่จะมีแม่บ้านช่วย
ทำก็เถอะ แต่มันก็เป็นอะไรที่เหนื่อยแล้วมีความสุขมาก ถึงแม้ว่าพี่จะจบ ป.โท แต่พี่ไม่เสียค่าเลย
ภูมิใจที่ได้ออกมาดูแลลูกและสามี” (สัมภาษณ์ 5 ก.พ. 2554)

การเก็บข้อมูลในส่วนของการศึกษาและการทำงานของแม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและ
ไม่ได้ทำงานประจำนั้น ทำให้ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แม่บ้านได้มีโอกาสเรียนรู้
วิธีการใช้งานคอมพิวเตอร์ผ่านกระบวนการการศึกษา อีกทั้งการทำงานในยุคโลกาภิวัตน์ ข่าวสาร
ข้อมูลทั่วทุกมุมโลกถูกเชื่อมโยงและเข้าถึงได้ด้วยอินเทอร์เน็ต การติดต่อสื่อสารเป็นเรื่องง่าย และ
ประหยัดเวลาและเงินขึ้นมาก เมื่อมีอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นตัวกลางในการสื่อสาร ด้วยเหตุผลต่างๆ
ดังกล่าวนี้ จึงเป็นเหตุให้องค์กรธุรกิจต่างๆให้ความสำคัญกับสื่ออินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์มาก

ดังนั้นเมื่อแม่บ้านเคยประสบการณในการผ่านการทำงานประจำ แม่บ้านย่อมได้มีโอกาสใช้งานคอมพิวเตอร์มาแล้วบ้างไม่มากก็น้อย

4.1.3 รายได้ในครัวเรือน

ระดับรายได้ในครัวเรือน (บาท/เดือน)	จำนวนแม่บ้าน ที่ทำงานประจำ(คน)	จำนวนแม่บ้าน ที่ไม่ได้ทำงานประจำ(คน)
ต่ำกว่า 20,000	-	1
20,001-40,000	1	2
40,001-60,000	2	1
60,001-80,000	2	-
80,001-100,000	1	1
100,000 ขึ้นไป	4	5
รวม	10	10

ตาราง 4.3 แสดงระดับรายได้ในครัวเรือน/เดือนของแม่บ้านที่ทำงานประจำและแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ

จากข้อมูลแสดงระดับรายได้ในครัวเรือน/เดือน ของแม่บ้านทำให้สามารถจำแนกแม่บ้านออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1.) แม่บ้านที่มีรายได้ในครัวเรือนสูง – แม่บ้านที่มีรายได้ในครัวเรือนตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป/เดือน มีจำนวนทั้งหมด 9 คน
- 2.) แม่บ้านที่มีรายได้ในครัวเรือนปานกลาง – แม่บ้านที่มีรายได้ครัวเรือนตั้งแต่ 10,000 – 100,000 บาท/เดือน มีจำนวนทั้งหมด 11 คน

จากการจำแนกกลุ่มแม่บ้านออกตามระดับรายได้ในครัวเรือน ข้อค้นพบแรกคือ แม่บ้านที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นแม่บ้านชนชั้นกลาง (แม่บ้านที่มีรายได้ครัวเรือนตั้งแต่ 10,000 – 100,000 บาท/เดือน) และแม่บ้านชนชั้นกลางตอนบน (แม่บ้านที่มีรายได้ในครัวเรือนตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป/เดือน) ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้แม่บ้านมีทุนทรัพย์ในการจัดหาอุปกรณ์เพื่อเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต รวมทั้งมีรายได้ที่เพียงพอต่อการที่ชำระค่าบริการอินเทอร์เน็ต ที่ถือว่ามียอดค่าบริการค่อนข้างสูง

นอกจากนี้จากการจำแนกแม่บ้านออกตามรายได้ครัวเรือนพบว่า ระดับรายได้ในครัวเรือน มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและภาระงานบ้านของแม่บ้าน กล่าวคือ แม่บ้านชนชั้นกลางตอนบนทั้งหมด 9 คนจากจำนวนทั้งหมด 20 คน มีการจ้างคนมาทำงานบ้านแทน แม่บ้านไม่ต้องทำงานบ้านด้วยตนเอง แม่บ้านมีหน้าที่เป็นนักจัดการงานบ้าน คอยควบคุมดูแลลูกจ้าง ตรวจสอบตราความเรียบร้อยของงานบ้าน และซื้อหาอาหารพร้อมทั้งเครื่องใช้ภายในบ้าน เช่น

สุภัทสร (อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ รายได้ในครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน) กล่าวว่า “ที่บ้าน..พี่จะเป็นผู้ควบคุมดูแลแม่บ้านอีกที อย่างเรื่องอาหารการกินกับข้าวมีอันนี้ทำอะไรดี พี่จะเป็นคนสั่ง แล้วพี่เป็นคนไปซื้อของเข้าบ้านเอง” (สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

ทิวรรค์ (อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ รายได้ในครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน) กล่าวว่า “ที่บ้านพี่มีแม่บ้านค่ะ พี่ไม่ได้ทำอะไร พี่ไม่ค่อยมีเวลาเท่าไร ปล่อยให้ทำหน้าที่ของแม่บ้าน ให้เค้าทำไป” (สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

วิมลลา (อายุ 43 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ รายได้ในครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน) กล่าวว่า “งานบ้านพี่ไม่ค่อยได้ทำหรอกค่ะ ที่บ้านพี่มีแม่บ้านทำอยู่ พี่ก็จะดูแลในส่วนของคุณกับสามี แล้วก็ดูแลสมาชิกในครอบครัวสามีค่ะ” (สัมภาษณ์ 8 ก.พ. 2554)

มัลลิการ์ (อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ รายได้ในครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน) กล่าวว่า “ที่บ้านพี่มีแม่บ้าน ก็ให้เค้าทำหมดแหละค่ะ แคไปทำงาน รับ-ส่งลูก เวลาที่แทบจะหมดไปแล้ว แต่ถ้าเป็นเรื่องจัดบ้าน พี่จะเป็นคนจัดเอง เดี่ยวไม่สวย เราต้องทำเอง แล้วก็พวกเรื่องอาหารการกิน ซื้อข้าวซื้อของอย่างนี้ พี่ก็จะซื้อเอง” (สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

จากบทสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าแม่บ้านที่มีการจ้างคนมาทำงานบ้านแทน ไม่ต้องทำงานบ้านหลักๆ อาทิ การปัดกวาดเช็ดถูบ้าน หรือการซักกรีดเสื้อผ้า แต่แม่บ้านก็ยังคงมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบงานภายในบ้าน กล่าวคือ แม่บ้านยังคงต้องทำหน้าที่ตรวจสอบตราความเรียบร้อยของบ้าน ดูแลลูกและสามี ทั้งในเรื่องความเป็นอยู่ การจับจ่ายใช้สอย สรรหาเครื่องอุปโภคบริโภค และอาหารการกิน แม้ว่าแม่บ้านจะทำงานประจำมาเหน็ดเหนื่อยเพียงใด แต่เมื่อกลับถึงบ้าน แม่บ้านก็ยังคงต้องสวมบทบาท แม่และภรรยาในการดูแลลูกและสามี อาทิ การหุงหาอาหาร การสอนการบ้านลูก เป็นต้น และไม่เพียงแม่บ้านที่ทำงานประจำเท่านั้น แม้แต่แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำที่แม้ว่าจะจ้างคนมาทำงานบ้านแทน แต่แม่บ้านก็ยังคงต้องมีหน้าที่ในการดูแลลูกและครอบครัว

การจ้างคนมาทำงานบ้านนั้นเป็นเพียงการแบ่งเบาภาระงานบ้านของแม่บ้าน ทำให้แม่บ้านพอที่จะมีเวลาเป็นของตนเองมากขึ้นเท่านั้น เช่น

นริสา (อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ รายได้ในครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน) กล่าวว่า “ที่บ้านที่มี maid...อย่างทีบอกว่างานบ้านที่ไม่ต้องทำเอง ก็มีตามดูงานบ้านนิดๆหน่อยๆ ว่าเรียบร้อยไหม ทำเองบ้างเป็นบางครั้ง นอกจากนั้นพี่ก็จะสอนการบ้านลูก แล้วก็ดูแลพวกอาหารการกินเค้ามากกว่า ส่วนของสามีพี่ พี่ไม่ค่อยได้ทำอะไรมากเท่าไร” (สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

วินธนี (อายุ 42 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ รายได้ในครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน) กล่าวว่า “ถึงแม้ที่บ้านที่มีแม่บ้าน แต่งานบ้าน พี่จะแยกกันทำคนละส่วนจะแบ่งๆกันทำ บางส่วนพี่จะเป็นคนจัดการเอง อย่างชั้นบน พี่จะทำเอง แล้วก็ชั้นล่างให้เค้าทำ เพราะชั้นบนมันเป็นพื้นที่ส่วนตัวของเราก็ไม่อยากจะให้ใครขึ้นมา พี่ก็จะกวาดบ้านถูบ้าน และก็ทำอาหารค่ะ ที่ทำเอง” (สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

ปวีณา (อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ รายได้ในครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน) กล่าวว่า “พี่อยู่บ้านเลี้ยงลูกเป็นหลัก ไม่ได้ทำงานบ้านเลย เพราะที่บ้านมีแม่บ้านกับพี่เลี้ยงลูกช่วยดูแล ก็จะมีทำอะไรให้แฟนพี่บ้าง อย่างเวลาเค้ากลับมาจากที่ทำงาน ดึกๆ เค้าหิว ถึงแม้เราจะง่วงแค่ไหน ก็ต้องลุกขึ้นมาหาอะไรให้เค้าทาน จะเรียกแม่บ้านก็เกรงใจ ส่วนเรื่องงานบ้านหรือดูแลลูก พี่จะเป็นคนคอยเช็คเค้าว่าเค้าดูแลลูกเรายังไง ดีไหม ทำงานบ้านสะอาดหรือเปล่า ถ้าไม่พอใจ พี่ก็จะบอกเค้า” (สัมภาษณ์ 5 ก.พ. 2554)

กุลณัฐฐา (อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ รายได้ในครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน) กล่าวว่า “งานบ้านนี้พี่ไม่ได้ทำเลย พี่จ้างเด็กมา 2 คน พี่จะเป็นคนคุมเค้าอีกที คอยตรวจดูว่าทำโอเคไหมมากกว่า แต่อาหารพี่ทำเองนะค่ะ...พี่ให้แม่บ้านเค้าทำงานแบบไปเข้าเย็นกลับ เฉพาะวันจันทร์-ศุกร์ เพราะไม่ชอบให้ใครมายุ่งเวลาส่วนตัว เวลาของครอบครัว ก็จะมีทำบ้านนิดหน่อยเวลาแม่บ้านไม่อยู่หรือวันเสาร์-อาทิตย์ อย่าง ล้างจาน กวาดบ้าน เช็ดครัวนอกนั้นก็ให้เค้ามาทำ” (สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

อมรรัตน์ (อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ รายได้ในครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน) กล่าวว่า “งานบ้าน พี่ทำกับข้าวอย่างเดียวค่ะ อย่างอื่นแม่บ้านเค้าทำหมดทุกอย่างเลย” (สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

จากบทสัมภาษณ์ของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำที่มีรายได้ครัวเรือน 100,000 บาท ขึ้นไป/เดือน ทำให้เห็นว่า จากการจ้างคนให้มาทำงานบ้านแทน แม่บ้านเหล่านี้จึงไม่ต้องรับผิดชอบงานบ้านมากนัก แม่บ้านจึงพอที่จะมีเวลาว่างบ้าง ถึงแม้ว่าแม่บ้านที่ทำงานประจำจะต้องมีภาระหน้าที่ในการเป็น working women แต่เมื่ออยู่บ้าน แม่บ้านก็ไม่มีภาระหน้าที่ในการจัดการงานบ้านเท่าไรนัก ดังนั้นแม่บ้านจึงพอที่จะมีเวลาที่จะนำไปใช้เพื่อสนองตอบความต้องการของตนเองโดยการใช้งานอินเทอร์เน็ตได้บ้าง

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้ง 20 คน ผู้วิจัยพบว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครัวเรือนสูงจำนวน 9 คน ล้วนแล้วแต่มีการจ้างคนมาทำงานบ้านแทน เป็นที่น่าสังเกตว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 100,000 บาท/เดือน นั้น ไม่มีการจ้างคนมาทำงานบ้านแทน ถึงแม้ว่าบางครัวเรือนนั้นจะมีรายได้ สูงพอประมาณ แต่เนื่องจากครัวเรือนดังกล่าวมีรูปแบบครอบครัวที่แตกต่างออกไป จึงเป็นเหตุให้ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจ้างคนมาทำงานบ้านแทน ดังจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

4.1.4 รูปแบบครอบครัวของแม่บ้านที่ทำงานบ้านด้วยตนเอง

รูปแบบครอบครัว เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ แม่บ้านที่ทำงานบ้านด้วยตนเอง มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อจำแนกประเภทของแม่บ้านโดยใช้เกณฑ์รูปแบบของครอบครัวมาจำแนกแล้ว จะสามารถแบ่งแม่บ้านออกได้ 2 กลุ่มคือ

1. แม่บ้านที่มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย จำนวน 5 คน
2. แม่บ้านที่มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 6 คน

(1) แม่บ้านที่มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย

จากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า แม่บ้านที่ทำงานบ้านด้วยตนเองและมีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย จำนวน 5 คน จากทั้งหมด 11 คน เป็นแม่บ้านที่อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวของตนเองหรือสามี การมีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยายจึงได้รับการลดทอนภาระงานบ้านลง เนื่องจากสมาชิกภายในบ้านมีจำนวนหลายคน บ้านหลังหนึ่งๆ จึงมีแม่บ้านจำนวนมากกว่า 1 คนขึ้นไป เหตุนี้จึงเกิดการแบ่งงานกันทำขึ้น ทำให้ภาระหน้าที่ในการรับผิดชอบงานบ้านของแม่บ้านที่มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยายมีไม่มากนัก เช่น

อรุณรัตน์ (อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ) “พี่ทำงานบ้านเองค่ะ แต่พี่อยู่บ้านแฟนพี่ ก็เลยไม่ค่อยได้ทำอะไรมาก ทำแต่ของสามีกับลูก ส่วนอย่างอื่นคนอื่นเค้าก็ทำหมด เพราะเค้าไม่ได้ทำงานกัน พี่ก็มีช่วยเค้าบ้างเวลาวันเสาร์-อาทิตย์” (สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

ลำยอง (อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ) “งานบ้าน พี่ก็จะทำวันเสาร์-อาทิตย์แหละ เพราะวันธรรมดา พี่กลับมาก็ค่ำๆแล้ว อาหารการกินแม่สามีกับพี่สาวแฟนพี่เป็นคนเตรียมให้หมด พี่เลยอาสาเป็นคนซื้อของเข้าบ้านให้แทน เกรงใจเค้า” (สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

(2) แม่บ้านที่มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว

แม่บ้านที่ทำงานบ้านด้วยตนเองและมีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว มีจำนวน 6 คน จากทั้งหมด 11 คน จากการเก็บข้อมูลแม่บ้านครอบครัวเดี่ยว พบว่าแม่บ้านจำนวน 3 คน จากแม่บ้านครอบครัวเดี่ยวทั้งหมด 6 คน แม่บ้านไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบงานบ้านเพียงผู้เดียว แต่ภาระงานบ้านได้ถูกแบ่งเบาไปโดยพ่อบ้านหรือสามี สามีจะเป็นผู้ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานบ้านของภรรยา เพื่อให้ภรรยาได้พักผ่อนจากภาระการดูแลบุตรและการทำงาน รวมถึงทำให้ภรรยาได้มีเวลาว่างเพื่อดูแลตนเองและผ่อนคลายความตึงเครียดด้วย เช่น

ศิระโสภิต (อายุ 28 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ) กล่าวว่า “สามีพี่ทำงานบ้าน พี่ก็จะช่วยเค้าบ้าง เพราะหลักๆพี่จะเลี้ยงลูก เค้าทำงานตอนกลางคืน กลางวันเค้าก็เลยมีเวลามาช่วยเรา เข้ามาเค้าก็จะ ขับรถไปส่งลูกที่โรงเรียน แล้วก็จะกลับมาทำงานบ้าน ซักผ้า แต่ไม่ใช่พี่ไม่ทำนะ พี่ก็ทำ แต่ทำแบบกวาดบ้านเล็กๆน้อยๆ **ก็รู้สึกผิดแหละ เขินเหมือนกัน เราเป็นผู้หญิง** แต่พอเราจะทำ เค้าก็บอกว่าไม่เป็นไร ถ้าเทียบกันพี่ทำงานบ้านน้อยมากจริงๆ เค้าคงเห็นว่าเราเลี้ยงลูกก็เหนื่อยแล้ว ไหนจะต้องสอนการบ้านอีก พอกลางคืนเค้าก็ไม่ได้อยู่ด้วย เค้าเลยทำงานบ้านให้ แล้วให้เราจัดการเรื่องลูก **พี่เลยต้องดูแลลูกและเอาใจใส่แฟนพี่ให้ดีที่สุด เป็นการตอบแทน**” (สัมภาษณ์ 13 ก.พ. 2554)

สุวีรัตน์ (อายุ 26 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ) “แฟนเราทำงานบ้านหมดเลย เรามีหน้าที่ทำงาน ช่วยกันเก็บเงิน แล้วก็เป็นผู้คิดให้เค้าอย่างเดียว เค้าบอกว่าแค่เราเป็นผู้คิดให้เค้าได้ก็พอแล้ว เรื่องงานบ้านเค้าเป็นทหาร เค้าทำเป็นหมดทุกอย่าง เผลอๆทำดีกว่าเราทำอีก เค้ามีระเบียบ ซึ่งเราไม่มี เค้าอยากทำ ก็เลยปล่อยให้เค้าทำไป เราก็มีหน้าที่ทำอย่างที่เค้าต้องการคือ ตั้งใจทำงานหาเงิน แล้วก็ดูแลเอาใจใส่เค้า..” (สัมภาษณ์ 12 ม.ค. 2554)

จากบทสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าพ่อบ้านหรือสามีจะแบ่งเบาระยะของแม่บ้านไป โดยการช่วยแม่บ้านทำงานบ้าน แต่ความเชื่อที่ว่างานบ้านเป็นงานของผู้หญิงของยังคงหยั่งรากฝังลึก ในจิตใจของผู้หญิงทุกคน ดังนั้นเมื่อผู้ชายทำงานบ้านให้ ผู้หญิงจึงรู้สึกผิด (Guilt Feeling) แม่บ้าน จึงต้องทำหน้าที่อื่น ๆ อย่างดีที่สุด เพื่อเป็นการชดเชยความรู้สึกผิดนั้น

ในส่วนแม่บ้านครอบครัวเดียวที่เหลืออีกจำนวน 3 ท่านนั้น เป็นแม่บ้านที่ต้องทำงานบ้านด้วยตนเอง จำแนกเป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำ 1 คน และแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ 2 คน ซึ่งจากการ สัมภาษณ์แม่บ้านที่ทำงานประจำนั้น แม่บ้านจะเลิกทำงานบ้านในวันหยุดสุดสัปดาห์ และช่วงค่า ของวันธรรมดา เวลาว่างที่เหลือจากการทำงานบ้าน และการทำงานประจำ แม่บ้านจะใช้เวลาดังกล่าว กับครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการสอนการบ้านลูก การทำกิจกรรมร่วมกันกับครอบครัว รวมถึงใช้เวลาใน การทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อตนเอง ไม่ว่าจะเป็น ดูโทรทัศน์ เสริมสวย และการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น

ธัญญ์นรี (อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ) กล่าวว่า “พี่ทำงานบ้านเอง แต่ถ้า เสื้อผ้าพี่จะส่งร้าน เพราะทั้งพี่กับแฟนทำงานกันทั้งคู่ ไม่มีเวลาทำไหว พี่ก็จะทำงานบ้าน วันเสาร์-อาทิตย์ อย่างวันธรรมดาเฉยๆ ไม่ไหวเลยนะ ทำได้แต่ล้างจานนิดหน่อย แล้วต้อง มาสอนการบ้านลูกอีก แค่นี้ก็ไม่ไหวแล้ว...แต่เล่นเน็ตก่อนนอนต้องขอสักนิดนะ” (สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

แม่บ้านครอบครัวเดียวที่ไม่ได้ทำงานประจำและต้องทำงานบ้านเองอีก 2 คน นั้น ผู้วิจัย พบว่าแม่บ้านมีภาระงานบ้านและการเลี้ยงดูบุตรค่อนข้างมาก เนื่องจากแม่บ้านทั้งสองเป็นผู้ที่มี บุตรอยู่ในช่วงวัย 0-3 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องได้รับการดูแลตลอดเวลา แม่บ้านจะมีเวลาทำงานบ้าน ได้เพียงช่วงที่พ่อบ้านหรือสามีกลับจากที่ทำงาน ช่วงที่ลูกหลับ และช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ที่พ่อบ้าน หรือสามีอยู่บ้าน จึงอาจกล่าวได้ว่า เวลาในการทำงานบ้านของแม่บ้านนั้นขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตของ บุตรในช่วงวัยดังกล่าว

4.1.5 บุตร

เมื่อพิจารณาปัจจัยในเรื่องของภาวะมีบุตร ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำ เป็นผู้มี บุตรทั้งสิ้นจำนวน 8 คนจากทั้งหมด 10 คน และแม่บ้านที่ไม่ทำงานประจำจำนวน 10 คนเป็นผู้มี บุตรทุกคน ซึ่งสามารถจำแนกออกตามการทำงานของแม่บ้าน อายุ และจำนวนบุตรได้ดังนี้

อายุบุตรของแม่บ้าน ที่ทำงานประจำ	จำนวนบุตร		
	1 คน	2 คน	2 คนขึ้นไป
0-3 ปี	2	-	-
3 ปีขึ้นไป	3	2	1
รวม	5	2	1

ตาราง 4.4 แสดงอายุบุตรของแม่บ้านที่ทำงานประจำ

อายุบุตรของแม่บ้าน ที่ไม่ทำงานประจำ	จำนวนบุตร		
	1 คน	2 คน	2 คนขึ้นไป
0-3 ปี	4	-	-
3 ปีขึ้นไป	2	4	-
รวม	6	4	-

ตาราง 4.5 แสดงอายุบุตรของแม่บ้านที่ไม่ทำงานประจำ

จากการรวบรวมข้างต้นพบว่า แม่บ้านที่ทำงานประจำและมีบุตรอายุ 0-3 ปี มีจำนวน 2 คน จากจำนวนแม่บ้านที่ทำงานประจำและมีบุตรทั้งหมด 8 คน ทั้งสองเป็นแม่บ้านที่มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย ดังนั้นจึงมีผู้แบ่งเบาภาระงานบ้าน ในขณะที่แม่บ้านออกไปทำงานนอกบ้าน สมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในครอบครัวขยาย อาทิ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ น้อง เป็นต้น จะเป็นผู้ดูแลบุตรของแม่บ้านในช่วงเวลาที่แม่บ้านไปทำงาน

ในส่วนของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำและมีบุตรอายุ 0-3 ปี มีจำนวน 4 คน จากจำนวนแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำและมีบุตรทั้งหมด 10 คน พบว่า แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำและมีบุตรอายุ 0-3 ปี จำนวน 2 คนจากทั้งหมด 4 คนเป็นแม่บ้านที่มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย 1 คน และเป็นแม่บ้านที่มีสามีเป็นผู้แบ่งเบาภาระงานบ้าน 1 คน

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำที่มีลูกอยู่ในวัย 0-3 ปี มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวและไม่มีผู้แบ่งเบาภาระงานบ้าน มีวิถีการดำเนินชีวิตและการทำงานบ้านแตกต่างไปจากแม่บ้านที่มีลูกอยู่ในวัยเรียน หรือมีผู้ทำงานบ้านแทน หรือแม่บ้านที่มีพ่อบ้านคอย

ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานบ้าน ดังที่กล่าวข้างต้น เนื่องจากแม่บ้านจะต้องทุ่มเทและใช้เวลาในช่วงกลางวันส่วนใหญ่ไปกับการดูแลลูก เพราะการเลี้ยงเด็กนั้นจะต้องใช้เวลาดูแลเอาใจใส่ตลอดเวลา ปล่อยให้คลาดสายตาไม่ได้ ดังนั้นการจัดการงานบ้าน แม่บ้านจึงต้องอาศัยช่วงเวลาที่ถูกหลับโดยต้องทำแข่งกับเวลา หรือ ต้องทำในช่วงที่สามีกลับมาจากที่ทำงานแล้ว โดยการให้สามีดูแลลูกแทน แล้วตนเองก็จะปลีกตัวไปทำงานบ้าน เช่น

คัทรียา (อายุ 29 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ จำนวนบุตร 1 คน อายุ 1 ปี) กล่าวไว้ว่า “พี่เลี้ยงลูกอยู่กับบ้าน แฟนที่ทำงานคนเดียว งานบ้านพี่ก็ทำเองหมดเลยคะ เป็นยายเพิ่งเลย ไหนจะงานบ้าน ไหนจะรบกับลูก ก็ต้องไปทำตอนเค้าหลับบ้าง ต้องรีบๆทำ ห้ามเสียงดังด้วยเค้าตื่น หรือไม่ก็ทำตอนที่แฟนพี่กลับมาแล้วบ้าง พอแฟนพี่กลับมา เราก็ต้องรีบกุ๊กกึ่งไปทำกับข้าว เก็บบ้าน ก็ไม่ได้ทำเป็นประจำทุกวันหรอกนะ เพราะไม่มีเวลา แค่ดูแลลูกเลี้ยงลูกอย่างเดียวเวลาก็หมดไปวันๆนี่แล้ว” (สัมภาษณ์ 11 ก.พ. 2554)

พรรณพิไล (อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ จำนวนบุตร 1 คน อายุ 2 ปี) กล่าวไว้ว่า “พี่ทำงานบ้านเอง ที่บ้านถึงเป็นแบบนี้ไง พี่ไม่ได้ทำเท่าไรหรอก ต้องเลี้ยงลูกปล่อยได้ทีไหนเด็กเล็ก บางทีก็รอให้เพื่อนๆมาบ้านนี้ แหะมาช่วยกันเก็บ คือจริงๆแล้ว บ้านพี่จะ อาทิตย์นึงเก็บบ้านทีนึง ต้องรอให้แฟนพี่อยู่บ้านก่อน จะได้มีคนดูน้องกาย งานบ้านที่พี่ทำทุกวันก็พวก ล้างจาน กวาดบ้าน แต่ไม่ได้กวาดทั้งบ้านนะ กวาดตรงที่ลูกอยู่นั้นแหละ ลูกไปอยู่ตรงไหน บ้านส่วนนั้นก็จะได้รับการเหลียวแลจากพี่บ้าง ซักผ้าก็ไม่ได้ทำทุกวันเหมือนกัน ซักเฉพาะของลูก พวกมีลูกเล็กอยู่กับบ้านก็อย่างนี้ทุกคนแหละ” (สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

จากการให้สัมภาษณ์ของแม่บ้านที่มีบุตรอยู่ในวัย 0-3 ปี มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวและไม่มีผู้ช่วยทำงานบ้านนั้น จะเห็นได้ว่า แม่บ้านจะต้องรับภาระงานบ้านเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า เพราะเด็กในวัยดังกล่าว เป็นวัยที่ผู้ปกครองต้องให้ความใส่ใจ เป็นวัยที่อยู่ในขั้นที่กำลังมีพัฒนาการและการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น งานบ้านก็ยังคงเป็นสิ่งที่แม่บ้านจำเป็นต้องทำ โดยเฉพาะงานบ้านที่ต้องทำทุกวัน อย่างการประกอบอาหาร ล้างจาน หรือการดูแลของใช้เด็กเล็ก

เมื่อพิจารณาดูการทำงานบ้านของแม่บ้านที่ต้องทำงานบ้านเองทั้งหมดแล้ว พบว่าแม่บ้านที่มีลูกนั้น งานบ้านของแม่บ้านถูกแยกออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของเรา (แม่บ้านและสามี) และ ส่วนของลูก สำหรับส่วนของเรานั้น แม่บ้านจะให้ความสำคัญรองลงไปจาก ส่วนของลูก ซึ่งแม่บ้านจะต้องทำ

ทุกวัน ด้วยความตั้งใจ ละเลียดอ่อน แม่บ้านจะต้องดูแลทะนุถนอมทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของลูก เสื้อผ้า เครื่องใช้ ขวดนม หรืออาหาร ไม่ว่าแม่บ้านจะเหนื่อยมาจากการทำงาน หรือเบื่อหน่ายการทำงาน บ้านเพียงใด แต่หากเป็นส่วนที่เป็นของลูก แม่บ้านก็จะทำด้วยความเต็มใจ ต่างจากการทำงานบ้าน ซึ่งเป็นส่วนของเรา(แม่บ้านและสามี) อาทิ ซักผ้า กวาดบ้าน ถูบ้าน รีดผ้า แม่บ้านจะไม่ทำทุกวัน เพราะเป็นงานที่น่าเบื่อหน่าย (boredom) ต้องตั้งใจทำ และกินเวลามาก แม่บ้านจะมีความรู้สึกที่แตกต่างกันระหว่าง การทำให้ลูกกับการทำให้ตนเองและสามี เพราะการทำให้ลูก แม่บ้านจะมี ภาวะผูกพันทางจิตใจเกรงว่าลูกจะไม่สบาย เกรงว่าจะไม่สะอาด จึงต้องใส่ใจและตั้งใจทำด้วยความรัก แต่สำหรับตนเองและสามีซึ่งเป็นผู้ใหญ่มีภูมิคุ้มกันแล้ว แม่บ้านก็จะไม่ให้ความสนใจทำงานบ้าน ส่วนที่เป็นของลูก แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ต เหล่านี้จึงเลือกทำงานบ้านในส่วนของตนเองและสามีในวันหยุดหรือช่วงเวลาที่สามีกลับมาถึงบ้าน ดังนั้นช่วงเวลาที่แม่บ้านเลี้ยงลูกตอนกลางวัน แม่บ้านจึงพอมีเวลว่างบ้างเป็นพักๆขณะลูกหลับ ในการเข้ามาใช้งานอินเทอร์เน็ตได้บ้าง

4.2 ความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการใช้อินเทอร์เน็ต

4.2.1 ความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำมีความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกันออกไป ตามแต่วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นความต้องการในการหาข้อมูล ความต้องการในการแสดงออกและการระบายอารมณ์ ความต้องการความทันสมัย หรือเพื่อที่จะต้องการติดต่อสื่อสาร สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความต้องการของผู้ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตทั้งสิ้น จากผลการวิจัยผู้วิจัยสามารถจำแนกความต้องการและแรงจูงใจที่ทำให้แม่บ้านเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตออกได้ 4 ด้าน ดังนี้

ความต้องการและแรงจูงใจ	จำนวน แม่บ้าน (คน)
1.) ความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสาร	18
2.) ความต้องการและแรงจูงใจด้านสถานภาพทางสังคม	10
3.) ความต้องการและแรงจูงใจด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อ สานสายสัมพันธ์ทางสังคม	9
4.) ความต้องการและแรงจูงใจด้านอารมณ์	4
รวม	41

ตาราง 4.6 แสดงความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

และจากสอบถามข้อมูลเรื่องความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านจำนวนทั้งหมด 20 คน ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า แม่บ้านหนึ่งคนไม่ได้มีเพียงความต้องการและแรงจูงใจเพียงเหตุผลเดียวในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตเท่านั้น เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านการใช้งานและข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นแม่บ้านแต่ละคนจึงมีความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างหลากหลายแตกต่างกันออกไปตามแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่มากที่สุดได้แก่ ความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสาร แม่บ้านจำนวน 18 คนจากทั้งหมด 20 คน มีความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสารเป็นเหตุผลหลักในการใช้งานอินเทอร์เน็ต อันดับที่สอง คือ ความต้องการและแรงจูงใจด้านสถานภาพทางสังคม ความต้องการความทันสมัย เป็นเหตุให้แม่บ้านจำนวน 10 คนจากทั้งหมด 20 คน มีความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ อันดับสามความต้องการและแรงจูงใจด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อสานสายสัมพันธ์ทางสังคม ความสะดวกสบายและความสามารถในการเป็นตัวกลางของการสื่อสาร ความสามารถในการเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในสังคม เป็นเหตุให้แม่บ้านจำนวน 9 คนจากทั้งหมด 20 คน เกิดความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต สุดท้ายความเหงา ความเครียด ความกดดัน เป็นปัจจัยที่ทำให้แม่บ้านจำนวน 4 คนจากทั้งหมด 20 คน เกิดความต้องการและแรงจูงใจด้านอารมณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อคลายเหงาและบำบัดความเครียด

1. ความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสาร

ความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตด้านข้อมูลข่าวสารนั้น เกิดขึ้นเนื่องจากการเล็งเห็นถึงประโยชน์ของอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูล เป็นแหล่งการเรียนรู้ขนาดใหญ่ ที่ผู้ใช้สามารถค้นหาสิ่งที่ตนเองต้องการได้อย่างรวดเร็ว มีความหลากหลายทางด้านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งผู้ใช้งานแต่ละคน มีความต้องการและความสนใจแตกต่างกัน ความต้องการข่าวสารข้อมูลดังกล่าว จึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้แม่บ้านเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเรื่องของความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตนั้น พบว่าแม่บ้านจำนวน 18 คนจากทั้งหมด 20 คน ต้องการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลเรื่องต่างๆ ตามที่แม่บ้านมีความสนใจ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถค้นหาข้อมูลได้ด้วยความเร็ว เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งสำหรับแม่บ้าน ซึ่งมีเวลาว่างไม่มากนัก ซึ่งหัวข้อที่แม่บ้านสนใจ อาทิ การเลี้ยงลูก การทำอาหาร สุขภาพ ความงามและแฟชั่น เป็นต้น แม่บ้านมักจะทำใช้อินเทอร์เน็ตในการหาข้อมูลที่ต้องการหาคำตอบ ต้องการวิธีการแก้ไขปัญหา การหาข้อมูลเพื่อส่งเสริมทักษะ เพื่อ อาทิ การบำรุงรักษารถยนต์ วิธีการแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

การสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทความเป็นแม่ของแม่บ้าน เป็นหัวข้อหลักที่แม่บ้านที่มีบุตรใช้ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อหาข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เรื่องการเลี้ยงดูบุตร สุขภาพ หรือแม้กระทั่งข้อมูลในการทำการบ้านของลูก ซึ่งปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนได้ถูกนำมาหลอมรวมอยู่ในอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะแม่บ้านจะต้องการหาแบบฝึกหัดแบบใด ก็สามารถค้นหาได้จากอินเทอร์เน็ต เช่น

“สำหรับลูก พี่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเรื่องการเรียนของเค้า บางทีแม่เพื่อนลูกเค้าเอาอะไรมาให้ลูกทำ เราก็อยากทำบ้าง พี่รู้ว่าอินเทอร์เน็ตมันมี source เยอะ มันก็เป็นอีกแรงจูงใจนะที่ทำให้พี่อยากเข้ามาใช้ เราก็เข้าไปช่วยเค้าดู ช่วยเค้าทำ พี่ก็จะ search หาข้อมูลใน google หาให้เค้า” (วินธนี อายุ 42 ปี แม่บ้านไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

นอกจากนี้ เมื่อแม่บ้านเกิดปัญหา ต้องการข้อมูล เพื่อที่จะนำไปแก้ไข เช่น เมื่อคนในครอบครัวไม่สบาย บาดเจ็บ หรือ เมื่อแม่บ้านต้องการจะซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน แต่เลือกชนิดและยี่ห้อไม่ถูก ความต้องการดังกล่าว จึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้แม่บ้านเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลในการตัดสินใจ ซึ่งการหาข้อมูลในการเสนอเลือกนั้น แม่บ้านมีการหาทั้งข้อมูลจากประสบการณ์จริง และ

ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นบทความ เพื่อนำมาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ข้อมูลก่อนการตัดสินใจ ทำให้แม่บ้านไม่ต้องเวลา การหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตช่วยประหยัดเวลาในการเลือกซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า อีกทั้งยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายอันเกิดจากความผิดพลาดในการเลือกซื้อได้อีกด้วย

การติดตามข้อมูลข่าวสารก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากอินเทอร์เน็ตมีพื้นที่ในการสื่อสารมาก เพราะ ฉะนั้นข่าวสารข้อมูลก็ย่อมมากตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นข่าวหรือบทความทางวิชาการ ต่างก็ถูกรวบรวมไว้ในอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้ใช้งานได้ใช้ประโยชน์ แม่บ้านก็เป็นกลุ่มคนในสังคมกลุ่มหนึ่งที่มีความต้องการในการติดตามข่าวสารมาก ถึงแม้ว่าแม่บ้านบางคนเป็นแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำก็ตาม แต่แม่บ้านก็ยังคงมีความต้องการ อยากรู้อยากเห็น ในประเด็นต่างๆ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สามารถสนองตอบความต้องการของแม่บ้านได้ ดังนั้นแม่บ้านจึงเกิดเคลื่อนย้ายตัวตนเข้ามาอยู่ในโลกของอินเทอร์เน็ต อันเต็มไปด้วยข่าวสารที่แม่บ้านสามารถติดตามได้ตลอดเวลา เช่น

“เวลาพียากรู้อะไร อย่างข่าวเนี่ย ถ้าพียากรู้นะ พีย่ต้องตามอ่านทั้งข่าว ทั้งบทความ อ่านหมดเลย เวลาใครพูดอะไรมาเราจะได้อูรู้ หรือเวลาใครถามอะไรเราจะได้อบอกได้ พีย่เป็นคนอยากรู้อะไรต้องรู้อให้ถึงแก่น ซึ่งอินเทอร์เน็ตช่วยพีย่ได้มาก” (กุลณัฐฐา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแม่บ้านสมัยใหม่ที่ต้องการเปิดโลกทัศน์ แม่บ้านจะขวนขวายหาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ เพราะแม่บ้านไม่ต้องการให้ตนเอง ถูกจัดอยู่ในกลุ่มของแม่บ้านผู้ทำงานหน้าเตา หลังครัว ไม่รู้เรื่องราวนอกบ้าน หรือความรู้อันเป็นประโยชน์ แม่บ้านเหล่านี้มีต้องการหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารข้อมูลที่มีสาระ เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น เพื่อนำมายกระดับความเป็นแม่บ้าน ให้มีคุณค่าและความรู้มากขึ้น ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อเดิมาๆที่แม่บ้านเคยใช้

ความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสารของแม่บ้านนั้น จะมีความแตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาสารของข้อมูลตามแต่ที่แม่บ้านแต่ละคนต้องการ แต่สิ่งที่แต่ละคนมีเหมือนกันก็คือ การไม่ได้รับข้อมูลหรือการขาดข้อมูลข่าวสารที่ตนเองอยากจะทำ ดั้งนั้นแม่บ้านจึงเกิดความ ต้องการและแรงจูง ใจที่จะได้มาซึ่งข้อมูลหรือข่าวสารนั้น แม่บ้านจึงแสวงหาวิธีที่จะได้มาซึ่งข้อมูล

ข่าวสารนั้นๆ ในอดีตแม่บ้านอาจจะใช้สื่ออื่นๆ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือในการค้นหา แต่ด้วยเวลาที่ไม่มีมากพอของแม่บ้าน ทำให้แม่บ้านมีแรงผลักดันที่จะเข้ามาใช้สื่ออินเทอร์เน็ต เนื่องจากเห็นว่าเป็นสื่อที่มีความสะดวก รวดเร็วในการค้นหาข้อมูลและการใช้งาน แม่บ้านสามารถใช้อินเทอร์เน็ตค้นหาข้อมูลต่างๆได้ในเวลาอันรวดเร็ว สะดวก สามารถควบคุมปริมาณการใช้สื่อได้ด้วยตนเอง และตรงตามความประสงค์ ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่แม่บ้านได้รับจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตนั้น แม่บ้านอาจได้ทั้งข้อมูลที่แม่บ้านต้องการ และข้อมูลซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการใช้อินเทอร์เน็ต

2. ความต้องการและแรงจูงใจด้านสถานภาพทางสังคม

ความต้องการและแรงจูงใจด้านสถานภาพทางสังคมเกิดจากความต้องการทันต่อยุคสมัยและเทคโนโลยี เพราะแม่บ้านสมัยใหม่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต มีคุณลักษณะร่วมคือ มีความกระตือรือร้น ต้องการติดตามข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา และปฏิเสธการเป็นแม่บ้านแบบบ้านๆ แม่บ้านจะ “ไม่ยอมรับในการเป็นแม่บ้านที่เป็นแม่บ้านแบบ passive แม่บ้านสมัยใหม่ต้องเป็นแม่บ้านที่ active” (สุรรัตน์ อายุ 26 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ม.ค. 2554) ซึ่งภาพลักษณ์ของผู้ที่ใช้เทคโนโลยีก็ย่อมปรากฏออกมาเป็นเช่นนั้น แม่บ้านจึงมีความต้องการที่จะอยากเป็นคนดูดีทันสมัยทันต่อเทคโนโลยี เพื่อไม่ให้ใครว่าเอาได้ว่าเป็นแม่บ้านแบบบ้านๆ และด้วยกระแสนิยมการเข้าร่วมสังคมออนไลน์ จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้แม่บ้านมีความต้องการที่จะใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อเข้าร่วมสังคมออนไลน์ ในการที่จะแสดงให้เห็นว่าแม่บ้านนั้นทันต่อกระแสนิยม ไม่ตกยุค เช่น

“facebook นี่พี่ชอบมากเลย มีเกมส์ให้เล่นด้วย เดียวนี้เค้าต้องมีกันหมดแล้ว ใครไม่มีเซย ซึ่งพี่ไม่อยากเซย แต่ก่อนพี่เห็นเค้าชอคุยกันใน facebook แล้วมีแค่เราที่ไม่มี ไม่รู้เรื่องเค้าคุยอะไรกัน มันทนไม่ได้ พี่เลยลองๆเล่น เล่นไปเล่นมาก็สนุกดี” (อรุณรัตน์ อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

ไม่เพียงเฉพาะสังคมออนไลน์เท่านั้นที่เป็นแรงดึงดูดให้แม่บ้านมีความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการและแรงจูงใจด้านสถานภาพทางสังคม ตัวเทคโนโลยีก็เช่นกัน ประเภทของเทคโนโลยีก่อให้เกิดชนชั้นขึ้นอีกระดับหนึ่งของการใช้เทคโนโลยี ผู้ใช้ Macbook จะดูเป็นคน Intrend ทันสมัย มีระดับ ซึ่งแม่บ้านได้กล่าวว่า “ตอนแรกพี่ใช้โน้ตบุ๊กปกตินี้แหละ แต่แฟนพี่บอกให้ใช้ Mac ตอนแรกพี่ไม่รู้จัก สักพักอ่านเจอในนิตยสาร โอ้ววว...ทำไม Mac มันถึงเก๋ สวย ดูดีมีระดับ ดู modem มากๆ วันต่อมาพี่ไปซื้อมาเลย ซื้อมากังๆอยู่เป็นเดือน ใช้ไม่เป็น

แต่เพราะอยากเก่งๆ อยากทันสมัย เลยต้องพยายาม” (กุลณัฐฐา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

ความต้องการและแรงจูงใจด้านสังคม เป็นความต้องการและแรงจูงใจที่แม่บ้านได้รับอิทธิพลมาจากสังคม เช่น ความทันสมัย กระแสสังคม การจูงใจจากสื่ออื่นๆ และสังคม เป็นต้น ซึ่งความต้องการและแรงจูงใจด้านสังคมของแม่บ้านนับว่ามีความสำคัญมากที่สุด เพราะแม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยนั้นถือได้ว่าเป็นแม่บ้านที่ทันสมัย มีความสนใจในเทคโนโลยี เห็นได้จากแม่บ้านมีช่องทางในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่นอกเหนือจากคอมพิวเตอร์หลากหลายช่องทางทันสมัย ไม่ว่าจะเป็น Notebook, Tablet, iPod หรือ Android Phone ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มาจากความต้องการและแรงจูงใจด้านสถานภาพทางสังคมทั้งสิ้น

3. ความต้องการและแรงจูงใจด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อสานสายสัมพันธ์ทางสังคม

ความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านในประเด็นต่อมาก็คือ ความต้องการที่จะติดต่อสื่อสารแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำบางคนก็จะต้องทำงานบ้าน เลี้ยงลูก อยู่แต่กับบ้าน และแม่บ้านที่ทำงานประจำบางคน ก็จะต้องทำทั้งงานประจำและงานบ้าน แม่บ้านเหล่านี้จึงไม่มีเวลาที่จะติดต่อสื่อสาร กับเพื่อน หรือคนรู้จัก แม่บ้านก็จะใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสาร เพื่อสานสายสัมพันธ์ทางสังคม ติดต่อกับโลกภายนอก ติดต่อกับเพื่อน เพื่อไม่ให้ความสัมพันธ์ลดระดับลง

“ถ้าพูดถึงเรื่องการติดต่อสื่อสาร พี่จะใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อกับเพื่อนๆ ค่ะ เพราะเราต่างก็ไม่ค่อยมีเวลาเจอกันเท่าไรนัก” (จิวรรณ อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

ความห่างไกลกับคนรัก หรือผู้ที่ผูกพันกันมานานก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แม่บ้านเกิดความต้องการและแรงจูงใจที่จะใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารเพื่อสานสายสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมีรูปแบบการสื่อสารที่แตกต่างไปจากเดิมที่เคยใช้โทรศัพท์ซึ่งได้ยินเพียงเสียงเท่านั้น แต่การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยี และโปรแกรมการสื่อสาร ให้มีความสมัตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้มากยิ่งขึ้น ผู้ใช้งานจึงสามารถเห็นหน้ากันได้ คู่กันได้ดังเช่นที่เคยใช้โทรศัพท์ แต่แตกต่างกันตรงที่การใช้โปรแกรมการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตนี้สามารถเห็น

หน้ากันได้ด้วย ทำให้ผู้อยู่ห่างไกล ได้คลายความคิดถึงกัน ได้ติดต่อสื่อสารกัน ในรูปแบบที่แปลกใหม่แต่ตรงใจผู้ใช้งานได้มากกว่าเดิม

“เวลาแฟนพี่เค้าไปต่างประเทศ เราก็ skype หากัน ก็เหมือนอยู่ด้วยกันทุกวัน เหมือนกับว่าเค้าไม่ได้ไปไหนไกล ต่างคนต่าง log in เข้ามา เห็นหน้ากัน ง่ายมากๆ ดีมากๆ” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

อเน็แหละ ใช้เว็บแคม ออนไลน์คุยกัน ก็ทำให้ระยะทางระหว่างเราดูใกล้กันมากขึ้นนะ” (นริสา อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

“แฟนเราเป็นทหาร ไม่ค่อยอยู่บ้านหรอกเค้าจะประจำอยู่ต่างจังหวัด กลับมาบ้านเดือนละ 2-3 ครั้ง ก็อยากจะเห็นหน้าเค้า โทรคุยมันก็ได้ยินแค่เสียง เลยพยายามเล่นอินเทอร์เน็ตให้คล่อง เพราะยอมรับว่า ก่อนหน้านี้ ใช้อะไรไม่เป็นเลย google เท่านั้น” (สุวีรัตน์ อายุ 26 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ม.ค. 2554)

นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารในการทำงานเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เป็นความต้องการและแรงจูงใจให้แม่บ้านเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต เนื่องจากปัจจุบันการรับส่งข้อมูลนิยมใช้การรับส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) แทนการส่งจดหมาย ซึ่งนอกจากจะเสียเวลาแล้ว ยังสิ้นเปลืองทรัพยากรกระดาษและมีค่าใช้จ่ายในการส่ง ส่งผลต่อต้นทุนของกิจการ ทำให้แม่บ้านเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ต เพื่อการติดต่อสื่อสาร โดยมีการทำงานเป็นแรงจูงใจ

“พี่ใช้ทำงานด้วย งานพี่ที่ต้องติดต่อสื่อสาร เพราะฉะนั้นพี่เลยอยากจะใช้อินเทอร์เน็ตให้เป็น พี่รู้ว่ามันจะเป็นประโยชน์ และอำนวยความสะดวก ย่นเวลาอะไรต่ออะไรได้อีกมาก” (สุภัทสร อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

คุณสมบัติอันโดดเด่นในเรื่องการสื่อสาร เป็นคุณสมบัติที่ทำให้เกิดความต้องการและแรงจูงใจเพื่อที่จะสานสายสัมพันธ์ทางสังคม เพราะอินเทอร์เน็ตสามารถที่จะอำนวยความสะดวกในเรื่องการสื่อสาร ทั้งในเรื่องส่วนตัวและการทำงาน อินเทอร์เน็ตสามารถส่งข้อมูล ติดต่อสื่อสารได้ทั้ง ข้อความภาพเคลื่อนไหว ภาพ และเสียง ทั้งยังประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าและมีความรวดเร็วกว่าใช้สื่ออื่นๆ ความต้องการด้านการติดต่อสื่อสารและความสามารถในการสื่อสารของอินเทอร์เน็ตจึงเป็นอีกหนึ่งแรงจูงใจ ที่ทำให้แม่บ้านหลายต่อหลายคนเข้ามาใช้งานอินเทอร์เน็ต

4. ความต้องการและแรงจูงใจด้านอารมณ์

ความต้องการและแรงจูงใจด้านอารมณ์เกิดจากความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจ เป็นความต้องการที่จะปลดปล่อยความรู้สึกหรืออารมณ์นั้น ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวอาจเป็นได้ด้วยกันหลากหลายรูปแบบอย่าง จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและแรงจูงใจด้านอารมณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ผู้วิจัยพบว่า อารมณ์ ความรู้สึกที่ผลักดันให้แม่บ้านเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต หลักใหญ่ๆ มี ดังนี้

ความรู้สึกเหงา เมื่อแม่บ้านเกิดความเหงา แม่บ้านจึงต้องการหาเพื่อน ซึ่งเพื่อนในที่นี้อาจจะไม่ใช่เพื่อนคุย แต่อาจจะเป็นเพื่อนในการฆ่าเวลา เพื่อคลายความเหงา ไม่ทำให้แม่บ้านรู้สึกโดดเดี่ยว อยู่บ้านทำงานบ้านตามลำพัง ดังเช่นที่แม่บ้านเคยได้ใช้ โทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อสิ่งพิมพ์เป็นเพื่อนเวลาอยู่บ้าน แต่ด้วยความสามารถของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ผู้รับสารสามารถเปลี่ยนเป็นผู้ส่งสารได้ ผู้รับสารสามารถสื่อสารกับผู้รับสารคนอื่นๆ ได้ และสามารถที่จะควบคุมสื่อได้ จึงทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตกลายเป็นเครื่องคลายความเหงาอันทรงประสิทธิภาพ ที่แม่บ้านต้องการใช้

“พี่เห็นลูกเล่นเฟสบุ๊ค เลยอยากเล่นบ้าง อยู่บ้านว่างๆ มันก็เหงาๆเนอะ เลยให้เค้าสอน” (นริสา อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

แม่บ้านหลายคนต้องการใช้อินเทอร์เน็ต โดยมีความเหงาเป็นแรงจูงใจ การใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ต้องการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อคลายเหงาก็มีด้วยกันหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็น การเล่นเกมส์ ใช้ฟังเพลง ดูคลิปวิดีโอ หรือ การดูข้อมูลข่าวสารก็เป็นการแก้เหงาได้ในทางหนึ่ง แต่ไม่ว่าจะเป็นการใช้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบใดเพื่อแก้เหงา แม่บ้านจะมีกระบวนการคลายเหงาที่แตกต่างจากการใช้สื่อประเภทอื่นๆ กล่าวคือ อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีจุดมุ่งหมาย ผู้ใช้งานต้องมีเป้าหมายที่จะใช้ แตกต่างจากการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ หรืออ่านหนังสือ ที่ผู้รับสารเพียง“เปิด”สื่อ ผู้รับสารก็สามารถใช้สื่อได้เลย หากจะใช้เพื่อคลายความเหงา เพียงแค่เปิดโทรทัศน์ เปิดวิทยุ หรือเปิดหนังสืออ่าน ผู้รับสารก็จะเข้าสู่กระบวนการคลายเหงาได้แล้ว แต่สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ผู้รับสารต้องมีส่วนร่วมกับสื่อ ผู้รับสารจำเป็นจะต้องมีทิศทางในการใช้งาน เพราะจะต้องมีการกรอก URL เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์ที่ต้องการ หากจะใช้หาข้อมูล ส่วนใหญ่ผู้ใช้งานจะใช้เว็บไซต์ google.com เป็นช่องทางในการหาข้อมูล ผู้ใช้งานก็จำเป็นที่จะต้องกรอกข้อความใดข้อความหนึ่ง

ซึ่งเป็นหัวข้อคำที่ผู้ใช้งานสนใจ หรืออยากจะใช้เพื่อคลายเหงา เช่น เกมส์ ละครย้อนหลัง เพลง หรือคำใดๆก็ตามแต่ความประสงค์ของผู้ใช้งาน

จากการสอบถามข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อคลายความเหงาของแม่บ้าน ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามกับแม่บ้านจำนวนหนึ่งทีกล่าวว่า แม่บ้านนั้นมีความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตมาจากความเหงา โดยผู้วิจัยตั้งคำถามว่า เวลาที่แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตคลายเหงา แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตทำอะไรบ้าง คำตอบที่ผู้วิจัยได้รับนั้น แม่บ้านจะใช้กล่าวว่า ใช้เล่นเกมส์ และ เปิดดูนั่นดูนี่ไปเรื่อยๆ คำตอบอย่างหลัง ทำให้ผู้วิจัยได้ถามถึงลิงก์ว่า “นั่นนี่” ของแม่บ้านคืออะไร แม่บ้านให้คำตอบว่า “ไม่รู้เหมือนกัน เปิดมาเจออะไรก็ดูไปเรื่อยๆ” คำว่า “เปิดมาเจออะไรก็ดูไปเรื่อยๆ” ดูเหมือนว่าจะไม่น่าจะใช้ได้กับสื่ออินเทอร์เน็ต แต่จากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยแล้ว ผู้วิจัยพบว่า การดูไปเรื่อยๆ ดูนั่นดูนี่ ของแม่บ้านนั้น คือพฤติกรรมการกด link หน้าเว็บไซต์ที่ใช้ประจำ ไปเรื่อยๆ เช่น

“บางที่หนูเข้าไปอ่านข่าวใช้ใหม่ แล้วบางเว็บไซต์มันจะมี link ไปเรื่อยๆ หนูก็กดดูตามไป อย่างล่าสุด เจอ link อ่านบทละคร เยี่ยมมากเลย หลังจากนั้น หนูไม่ได้ซื้อหนังสือละครมาอ่านอีกเลย” (วรรณพร อายุ 21 ปี สัมภาษณ์ 24 ม.ค. 2554)

ความรู้สึกต่อมาเป็นคือ ความรู้สึกเครียด กัดค้น อึดอัด ต้องการที่ระบาย หรือคำปรึกษา ความรู้สึกนี้ แม่บ้านจำนวนหนึ่งได้กล่าวกับผู้วิจัยว่า อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองความต้องการในการระบายความเครียดได้ดีที่สุด เพราะผู้ใช้งานสามารถควบคุมการใช้งานได้เอง และหากต้องการระบายความเครียดออกเป็นตัวหนังสือ ก็สามารถทำได้โดยไม่ต้องเงินอายุ เพราะการใช้การอินเทอร์เน็ตผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องระบุตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ผู้ใช้งานสามารถแสดงออกทางความคิด หรือระบายความอัดอั้นตันใจเท่าที่ตนเองต้องการ และผู้ใช้งานก็ยังสามารถเลือกพื้นที่ในการแสดงตัวตนได้ด้วย

แม่บ้านคนหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า แรกเริ่มนั้นแม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความเหงาและความเครียด เนื่องจากในอดีตแม่บ้านเป็นแอร์โฮสเตส แม่บ้านต้องเปลี่ยนผู้ร่วมงานในทุกๆ เทียวบิน และต้องดูแลผู้โดยสารให้ทันภายในเวลาที่กำหนดจึงเกิดความเหงาและความเครียด เมื่อเข้าพักที่โรงแรมในประเทศใดก็ตาม แม่บ้านก็จะรู้สึกเหงา ว่าเหว เพราะไม่มีเพื่อน การที่ต้องทำ ความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆ ตลอดเวลา ก็อาจจะทำให้แม่บ้านเกิดความรู้สึกเบื่อ แม่บ้านจึงเลือกที่จะ

นอนพักอยู่ที่ห้องคนเดียว แม่บ้านจึงมีความต้องการที่จะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อแก้เหงา และใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อที่จะลืมความกดดัน ความเครียดจากการที่ได้ผ่านมาเมื่อครู่

“สมัยพี่เป็นแอร์ มันก็เหงานะ เพราะต้องเปลี่ยนเพื่อนร่วมงานทุกไฟลท์เลย ก็ได้ใช้อินเทอร์เน็ตนี้แหละช่วยชีวิตไว้ แต่ก่อนยังทำอะไรได้ไม่มากอย่างนี้ ไม่งั้นนะพี่ใช้ระเบิดเลย” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

นอกจากนี้แม่บ้านยังใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการปลดปล่อยอารมณ์ ความรู้สึก หรือใช้เพื่อขอคำปรึกษา อาทิ ล้ายงค์ (อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ อาชีพ พนักงานบริษัท สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554) แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการระบายความรู้สึก และความเครียดที่ได้เผชิญ เธอระบายความเครียดในเรื่องครอบครัวและชีวิตคู่ เมื่อมีปัญหาแม่สามี เนื่องจากแม่สามีไม่ชอบพอเธอ อีกทั้งเมื่อเธอคลอดบุตร บุตรของเธอออกมาเป็นเด็กพิเศษยิ่งทำให้เกิดความกดดันมากขึ้น กอปรกับแม่บ้านต้องรับหน้าที่หลายบทบาท เป็นทั้งผู้บริหารเมื่ออยู่ที่ทำงานซึ่งต้องแสดงบทบาทของผู้หญิงทำงาน ผู้เข้มแข็ง และปราดเปรี้ยว เป็นทั้งแม่บ้าน และต้องทำเพิ่มเป็นสองเท่าเมื่อลูกเป็นเด็กพิเศษ ไม่ว่าจะเธอจะต้องได้รับแรงกดดันมาจากที่ทำงานและแม่สามีเพียงใด เมื่อเจอหน้าลูก เธอจำต้องยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์ดี คุยสนุกเพื่อให้ลูกมีรอยยิ้ม หัวเราะ ว่าจริง ไม่เท่านั้นเธอยังต้องช่วยสามีดูแลการเงินกิจการของสามี สิ่งเหล่านี้ทำให้แม่บ้านเกิดความเครียด แม่บ้านจึงต้องการหาทางระบายออก และต้องการคำปลอบประโลม คำปรึกษา แม่บ้านจึงได้พบว่า ในอินเทอร์เน็ตมีพื้นที่หนึ่งซึ่งเป็นพื้นที่ของผู้หญิงด้วยกันเองที่คอยรับฟัง และเป็นกำลังใจให้กันได้ แม่บ้านจึงมีโอกาสได้เข้าไประบายความเครียด สิ่งแม่บ้านได้รับกลับมานอกเหนือจากกำลังใจ คือ คำชื่นชมที่แม่บ้านและผู้หญิงทั้งหลายมีให้แก่กัน ทำให้แม่บ้านมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านกับคนกลุ่มอื่น อาทิ กลุ่มผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์ จากการศึกษาของ ฉัญฐา (2544) แล้วพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความต้องการและแรงจูงใจใกล้เคียงกัน คือ ผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์มีความต้องการและแรงจูงใจเชิงสังคม โดยได้รับอิทธิพลจากสังคม ในด้านความทันสมัยและความนิยม และความต้องการและแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ จากการสังเกตเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากใช้อินเทอร์เน็ต แต่สิ่งที่ทำให้ความต้องการและแรงจูงใจของกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มอื่นๆแตกต่างกัน คือ “วัตถุประสงค์และเนื้อหา” ที่ใช้ กล่าวคือ แม่บ้านมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อลูกและครอบครัว การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นพี่เลี้ยงในการช่วยดูแล

บุตร หาข้อมูลการเลี้ยงบุตร และแก้ปัญหาเกี่ยวกับบุตร ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้แม่บ้านมีความต้องการและแรงจูงใจแตกต่างจากคนกลุ่มอื่น และจากผลการศึกษาความต้องการและแรงจูงใจในการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ที่พบว่าแม่บ้านมีความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสารมากเป็นอันดับหนึ่งนั้น แสดงให้เห็นว่าแม่บ้านต้องการติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดโลกทัศน์ เพื่อสืบค้นข้อมูลที่ตนเองสนใจและมอบประสบการณ์ใหม่อย่างที่ไม่สามารถทำได้ การมีคุณลักษณะเป็นสื่อที่มีผู้ใช้งานสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ในเวลาเดียวกัน และความสดใหม่ของข้อมูลที่ผู้ส่งสารสามารถเผยแพร่ข่าวสาร สถานการณ์ปัจจุบันได้ตลอดเวลา ทำให้ปัจจัยด้าน “ข้อมูลข่าวสาร” กลายเป็นความโดดเด่นของสื่ออินเทอร์เน็ตที่แม่บ้านมีความต้องการเป็นอันดับสูงสุด

4.2.2 ความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามแม่บ้านถึงความพึงพอใจที่แม่บ้านได้รับจากอินเทอร์เน็ต แม่บ้าน ได้คำตอบในทิศทางที่หลากหลาย ซึ่งเกิดจากความต้องการและพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตที่ต่างกัน ผู้วิจัยพอที่จะสรุปความพึงพอใจที่แม่บ้านได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ตได้ดังนี้

ความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต	จำนวนแม่บ้านที่ได้รับ ความพึงพอใจ(คน)
1.) ความพึงพอใจด้านเนื้อหาข้อมูล ข่าวสาร	18
2.) ความพึงพอใจด้านสังคม มิตรภาพ	14
3.) ความพึงพอใจด้านความรวดเร็วของข้อมูล และการสื่อสาร	10
4.) ความพึงพอใจที่ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการเสริมบนอินเทอร์เน็ต	8
5.) ความพึงพอใจด้านอารมณ์และจิตใจ	6
รวม	56

ตาราง 4.7 แสดงความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

จากการสอบถามแม่บ้านถึงความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต แม่บ้านจำนวน 18 คน จากจำนวนทั้งหมด 20 คน มีความพึงพอใจในด้านการค้นหาข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สามารถค้นหาข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา สามารถอำนวยความสะดวก

ความสะดวกให้กับชีวิต ซึ่งเป็นคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตที่มีความเหมาะสมกับความเป็นแม่บ้านที่มีเวลาว่างน้อย แต่มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมาก เมื่อใช้อินเทอร์เน็ตเป็นผู้ช่วยในการหาข้อมูล แม่บ้านก็จะมีเวลาว่างมากขึ้น พอที่จะนำเวลาดังกล่าวไปใช้เพื่อความสุขของตนเองบ้าง

“ถ้าถามว่าพี่พึ่งพอใจไหม พี่คงตอบว่ามาก ไม่ใช่แค่พวกแม่บ้านด้วยนะ พี่ว่าใครๆก็ขาดไม่ได้ โดยเฉพาะวัยเรียนนี่สำคัญมากเลย คือ..พี่ชอบมากอะ เหมือนชีวิตจิตใจ เหมือนเป็นปัจจัยสี่ บางคนเพิ่มโทรศัพท์เข้ามาเป็นห้า แต่พี่เพิ่มอินเทอร์เน็ตด้วยเป็นปัจจัยที่หกเลย คือมันเหมือนเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิตไปแล้ว ต้องมีอะ ไม่มีเหมือนขาดอะไรไป เราจะทำอะไรกับมันก็ได้ เราอยากหาข้อมูล หรือเรื่องต่างๆ อะไรที่เราติดค้าง คาใจ อยากรู้ อย่างพี่มีลูกเนีย พี่ก็ได้ใช้เพื่อลูกด้วย ใช้หาข้อมูลให้เค้าโรงเรียนเออ อะไรเออ มันสะดวกรวดเร็ว เมื่อก่อนจำได้ว่าเวลาจะหารูปทำรายงานนะ ต้องนั่ง...ถ่อไปถึงราชดำเนิน ไปศึกษาภัณฑ์ แต่ตอนนี้ไม่ต้องแล้ว ไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง ไหนจะต้องมานั่งตัดแปะ แต่พอมีอินเทอร์เน็ตนะ เซฟรูปมาปริ้นท์ส่งได้เลย” (วัลลภา อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 28 ม.ค. 2554)

นอกจากความพึงพอใจในด้านข้อมูลข่าวสารและความสามารถในการสืบค้นแล้ว แม่บ้านยังมีความพึงพอใจในมิตรภาพที่เกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ต แม่บ้านจำนวน 14 คนจากทั้งหมด 20 คน ให้ความเห็นว่า เมื่อเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต ทำให้แม่บ้านมีเพื่อนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากอินเทอร์เน็ตมีผู้ใช้งานหลากหลาย แต่มีลักษณะเฉพาะสูง กล่าวคือ ถึงแม้ว่าอินเทอร์เน็ตจะดูเหมือนเป็นสื่อสาธารณะ มีผู้ใช้งานจำนวนมาก แต่อินเทอร์เน็ตก็เป็นสื่อที่มักกลุ่มเฉพาะ แต่ละเว็บไซต์ก็ยังคงมีกลุ่มย่อยๆแบ่งออกตามค่านิยมและความสนใจของคนในสังคม เพราะฉะนั้นอินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถค้นหารสนิยม ความชอบ และเอกลักษณ์เฉพาะตัวได้ ดังนั้นเพื่อนที่ได้จากการใช้อินเทอร์เน็ต จึงมักมีรสนิยมเดียวกัน ความชอบเดียวกัน คนที่มีวิถีชีวิตเหมือนกันก็จะได้มาเจอกันบนโลกอินเทอร์เน็ต

“พึ่งพอใจมากนะ พี่มีความรู้สึกว่ามันได้เพื่อนเพิ่มขึ้นเยอะเลยแหละ มันมีอะไรที่เราต้องรู้เยอะ เราได้ทั้งเพื่อน ได้ทั้งความรู้ มันทำให้เราไม่เหงาใจ บางทีอยู่บ้านเฉยๆ มันก็เหงาๆนะ อีกรูปอย่างอินเทอร์เน็ตมันเปิดกว้าง มีข้อมูลข่าวสารเยอะ ทั่วทุกมุมโลกเลย” (ปวีณา อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 5 ก.พ. 2554)

“อินเทอร์เน็ตมันเป็นอะไรที่รวดเร็วทันใจ พี่ว่านะทำให้พี่ได้เพื่อนแท้ด้วยแหละ เพราะว่าพอเรียนจบ ทำงานพี่ก็ไม่มีเพื่อนเลย ก็ได้อินเทอร์เน็ตนี่แหละที่ช่วยหาเพื่อนให้ แล้วพี่ก็ชอบมากด้วย เพราะเพื่อนแบบพอเค้ารู้ว่าเป็นแบบนี้ๆ จากข้อมูลส่วนตัวของเรา เค้าพอใจ เค้าชอบเหมือนเราก็คงคุยกัน คุยกันได้ทุกเรื่อง” (พรรณพิไล อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

นอกจากอินเทอร์เน็ตจะมีส่วนก่อให้เกิดมิตรภาพใหม่ขึ้นแล้ว อินเทอร์เน็ตยังมีส่วนทำให้ความสัมพันธ์ของคนในสังคมกลับมาแน่นแฟ้นกันอีกครั้งมีบทบาทในการสานสัมพันธ์ เกาะเกี่ยว และฟื้นฟูสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมกล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่บ้านทุกคน ล้วนแล้วแต่มี facebook ด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งแม่บ้านเหล่านี้พบว่าหลังจากที่ได้ใช้ facebook แม่บ้านได้เจอเพื่อนเก่าอีกครั้ง ได้เจอคนที่รู้จักกันแต่ไม่ได้เจอกันมานานแล้ว ทำให้วันวานเก่าๆ ย้อนกลับมาอีกครั้ง สิ่งนี้เป็นผลพลอยได้จากการใช้ facebook ของแม่บ้าน เพราะแม่บ้านจำนวนครึ่งหนึ่งของทั้งหมดนั้น เริ่มต้นการใช้งานด้วยความต้องการและแรงจูงใจด้านสถานภาพทางสังคม ความต้องการเข้าร่วมสังคมออนไลน์ โดยมีความทันสมัยไม่ตกยุคเป็นแรงจูงใจ แต่สิ่งที่แม่บ้านได้รับนอกเหนือจากความทันสมัย นั่นก็คือ การได้เจอเพื่อนเก่า แม่บ้านจึงใช้ผลพลอยได้นี้ในการสานสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและคนในสังคมของตนเอง รวมทั้งเกาะเกี่ยว เหนี่ยวรั้งผู้คนและความสัมพันธ์และมิตรภาพเหล่านั้นไว้ ให้ยังมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ รวมทั้งเป็นช่องทางในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เคยรู้จักกัน เป็นช่องทางที่ทำให้ผู้คนที่เคยอยู่ในสังคมเดียวกันนั้น ได้กลับมาเจอกันอีก เช่น

“เพื่อนพี่สมัยเรียนได้กลับมาเจอกับมาคบกันอีกครั้งก็เพราะ facebook นี่แหละ ไม่งั้นก็หายกันไปเลยนะ ได้เจอเพื่อนเก่า ก็มีเรื่องให้คุยเพิ่มขึ้น พี่ชอบนะ” (วัลลภา อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 28 ม.ค. 2554)

“เพื่อนเก่าๆ พี่ก็ค้นหาเจอในเน็ตนะ ตอนนั้นพี่ใช้ไฮไฟว์ไป พอมาเป็น facebook ก็ตามมากันอีก อินเทอร์เน็ตเลยทำให้ย้อนวันวานกลับมาอีกครั้ง ทำให้ได้เจอเพื่อนเก่าๆ บางคนไม่ได้เจอกันมา 30 ปี ก็เพิ่งมาเจอกันตอนนี้แหละ” (วิมลณี อายุ 42 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

“ก็จะมีเพื่อนเก่ามาแอด ก็ทำให้เราได้เจอเพื่อนเก่า หายกันไปนานแล้วก็ได้กลับมาเจอกันอีก บางที่เป็นเพื่อนตั้งแต่มัธยมเลยก็มีนะ ไม่ได้เจอกันเป็น 10-20 ปีอะ ก็มาเจอกันอีก” (นริสา อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

“ทำให้ได้เจอเพื่อนเก่าๆ คนที่เคยรู้จักกัน บางทีก็เป็นคนตอนเด็กๆเลยนะ เห็นหน้าตอนนี้คือจำไม่ได้ แต่ยังจำชื่อได้ไง สมัยแต่ก่อนชอบเรียกชื่อจริงกัน ก็มาเจอกันใน facebook ไม่เคยคิดเลยนะว่าจะได้มาเจอกันอีก ก็ได้อินเทอร์เน็ตนี่แหละเป็นตัวกลาง ก็ไม่คิดว่าจะลิงค์หากันได้ ก็ลิงค์หากัน อย่างพีที่โบสถ์ เค้าไปอยู่อเมริกา เรายินกว่าไปอยู่แล้ว จะไปแล้วไปลับ นี่ก็คุยกันทุกวันเลย เหมือนเค้าอยู่ใกล้ๆนี่เอง” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

ความรวดเร็วของข้อมูลก็เป็นอีกความพึงพอใจหนึ่งในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน แม่บ้านจำนวน 10 คนจากทั้งหมด 20 คน มีความพึงพอใจในความรวดเร็วของข้อมูลที่สามารถค้นหาได้จากอินเทอร์เน็ต ความรวดเร็วของข้อมูลทำให้แม่บ้านมีความรู้สึกตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา การได้อัปเดตข่าวสารอันสมัยและมีความสดใหม่ ทำให้แม่บ้านรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง และรู้สึกว่าตนนั้นไม่ล้าหลัง ทันสมัยตลอดเวลา ซึ่งแม่บ้านเหล่านี้ก็มักจะนำสิ่งต่างๆที่อ่านข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต มา เล่าสู่กันฟัง หรือเหล่าผู้คนในครอบครัวฟัง ทำให้ข่าวสารข้อมูลนั้นได้รับการขยายต่อและเผยแพร่ การอัปเดตข้อมูลกันเองของกลุ่มแม่บ้านก็ได้ทำให้แม่บ้านเกิดความรู้สึกร่วมกัน และรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือการรู้สึกว่าตนเองนั้น เป็นแม่บ้านที่ไม่ธรรมดา เป็นแม่บ้านไฮเทค เช่น

“อินเทอร์เน็ตเนี่ยมันโอเคตรงที่เวลาเราจะหาอะไร เราก็หาได้เลย มันจะได้เรื่อง ความรวดเร็ว และการที่เรา control มันได้ คือเราเลือกได้เองว่าเราจะหาอะไร ทำอะไร อย่างพี่อยากได้ iPhone มันยังไม่ออกใช้ใหม่ iPhone5 อะ พี่ก็เปิดไปดูพี่ก็อยากได้ พี่ก็เอามาบอกแฟน แฟนพี่ก็งง iPhone5 อะไร...มีด้วยหรือ iPhone4 เพิ่งเปิดตัวไปเองนะ เราก็บอก... มีสิดูจากอินเทอร์เน็ต พี่ก็กดให้ดูในเน็ตดูว่ามันมีอะไรเพิ่มขึ้นบ้าง หน้าตาเป็นยังงัย เค้าก็ตื่นเต้นใหญ่” (จินฉวี อายุ 42 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

“ชอบมาก...วันที่จะอยู่แต่กับคอมฯ แบบว่าพอใช้อินเทอร์เน็ตแล้วพี่ไม่ค่อยได้ดู TV ฟังวิทยุ อ่าน หนังสือพิมพ์ เลย เพราะว่าอินเทอร์เน็ตสามารถทำได้ทุกอย่างจริงๆ เร็วกว่าสื่ออื่นมาก อย่างพี่เนี่ยก็จะมีกลุ่มผู้ปกครองลูก..พี่ไปเจอข้อมูลนู่นนี่มาก็เอามาเล่า คนอื่นก็เล่า ทำให้ได้รู้ว่า อ้อ...เดี๋ยวนี้มันเป็นแบบนี้แล้วหรือ แต่ก่อนเด็กๆชอบจะว่าผู้ใหญ่ไม่รู้เรื่อง เดี่ยวว่าไม่ได้แล้วนะคะ เค้าไฮเทคแล้ว” (กุลณัฐรฐา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

การบริการผ่านอินเทอร์เน็ต อาทิ e-booking, e-banking ก็เป็นอีกการใช้งานหนึ่งที่แม่บ้านได้รับความพึงพอใจมาก แม่บ้านจำนวน 8 คนจากจำนวนทั้งหมด 20 คนพึงพอใจ เพราะช่วยให้ประหยัดเวลา ทำให้แม่บ้านมีเวลาว่างมากขึ้น นอกจากนี้การใช้บริการเหล่านี้ยังมีความเชื่อมต่อกัน เช่น การจองที่นั่ง ของสถานที่ ผ่านบริการ e-booking แล้วก็โอนเงินผ่าน e-banking หรือ การซื้อสินค้าผ่าน e-commerce แล้วโอนเงินผ่าน e-banking บริการต่างๆเหล่านี้ ทำให้แม่บ้านสามารถทำธุรกรรมต่างๆ ได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยที่ไม่ต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สูญเสียพลังงานจากความเหน็ดเหนื่อยที่จะต้องเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆเพื่อทำธุรกรรม เมื่อแม่บ้านมีเวลาเพิ่มขึ้น แม่บ้านจึงสามารถนำเวลาที่ได้ไปทำสิ่งอื่นตามแต่ความต้องการของแม่บ้านเอง เช่น

“พี่ใช้อินเทอร์เน็ตทำหลายอย่างมากเลยนะ e-banking จองโรงแรม ซื้อของ ขายของ พี่ว่ามันทำให้พี่มีเวลามากขึ้น พี่ทำทั้งงานประจำ งานบ้าน ไหนจะธุรกิจ หัวหมุนเลย อินเทอร์เน็ตช่วยพี่ได้เยอะ” (ลำยอง อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

“อินเทอร์เน็ตมันก็สะดวกดีนะค่ะ แต่ก่อนจะไปเที่ยวก็ต้องหาข้อมูลจากหนังสือ ก็ต้องไปร้านหนังสือ พอใช้อินเทอร์เน็ตสบายมาก อยากรู้อะไรก็เปิดเลย ได้รู้ตอนนั้นเลย หาง่ายไม่ต้องเสียเงินด้วย แถมเวลาจองผ่านอินเทอร์เน็ตได้ลดราคาอีกต่างหาก คุ่มมาก” (นริสา อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

นอกจากนี้เพราะการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ไม่จำเป็นต้องระบุตัวตนที่แท้จริง ทำให้แม่บ้านเกิดความพึงพอใจที่ได้ใช้พื้นที่แห่งนี้ในการระบายอารมณ์หรือแสดงออกทางความคิดโดยไม่ต้องเป็นกังวลว่า ใครจะรู้ว่าเราเป็นใคร และการที่อินเทอร์เน็ตมีพื้นที่ในการแสดงออกมาก ทำให้แม่บ้านสามารถระบาย หรือเล่าเรื่องราวได้มากเท่าที่ต้องการ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สื่ออื่นไม่สามารถทำได้ ผู้ที่ให้คำปรึกษา หรือให้กำลังใจก็เป็นคนในกลุ่มที่แม่บ้านเลือกที่จะใช้พื้นที่ในการระบายออกนั่นเอง เพราะฉะนั้นผู้ให้คำปรึกษา หรือผู้ที่จะมาให้คำแนะนำ จึงเป็นกลุ่มคนที่ผู้ใช้งานเป็นผู้เลือกเองได้ว่า จะต้องการคำแนะนำจากกลุ่มใด เช่น การปรึกษาปัญหาลูกก้าวร้าว แม่บ้านส่วนใหญ่ก็จะเข้าไปปรึกษาในเว็บไซต์เฉพาะทาง เช่น momypedia.com ที่จะมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำอยู่ด้วย ในบางครั้งแม่บ้านก็จะนำข้อความของตัวเองไปโพสต์ไว้หลายๆพื้นที่เพื่อที่จะต้องการข้อคิดเห็นอันหลากหลาย การเปิดโอกาสให้แม่บ้านได้ระบายผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเช่นนี้ ทำได้ แม่บ้านได้ระบายความเครียด ทั้งยังได้รับกำลังใจ อันนำมาซึ่งความพึงพอใจในการใช้อินเทอร์เน็ต

เป็นอย่างมาก แม่บ้านจำนวน 6 คนจากจำนวนทั้งหมด 20 คน ได้รับความพึงพอใจจากอินเทอร์เน็ต เพราะช่วยให้แม่บ้านสามารถคลายความเครียดได้ มีพื้นที่ในการระบายออก และสามารถเป็นกระบอกเสียงให้ผู้หญิงได้

“อินเทอร์เน็ตได้ทำให้เราได้ข้อมูลอย่างที่ต้องการ ได้อะไรหลายๆอย่าง ได้ระบาย ได้คุยกับคนมากมาย ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากคนอื่น อย่างบางคน มีไอเดียดีๆ ข้อคิดดีๆ ก็มาแชร์กัน และเราก็ไม่จำเป็นต้องแสดงตัวตนที่แท้จริงเสมอไปด้วย เราโพสต์ไปก็ไม่มีใครรู้ว่าเราเป็นใคร อยู่ที่ไหน” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

“ที่พอใจนะ ตรงที่เราสามารถใช้พื้นที่ตรงนี้ในการแสดงออกได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องเขินอาย เพราะไม่มีใครรู้จักเรา และคนที่อ่านเรื่องของเราก็เป็นคนเฉพาะกลุ่มๆหนึ่งเท่านั้น” (อรุณรัตน์ อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

แต่เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ปราศจากมิติทางด้านเวลา สถานที่ และขอบเขตของข้อมูล กอปรกับต้องอาศัยเครือข่ายสัญญาณในระบบโทรคมนาคม จึงอาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ขึ้นได้ จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่าแม่บ้านที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีการพร่ำบ่นเนื่องจากประสบปัญหา และไม่ได้รับความพึงพอใจการใช้อินเทอร์เน็ตเท่าที่ควร ซึ่งเกิดมาจากผลกระทบของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เปิดกว้างและเข้ามามีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในทุกขณะ รวมถึงปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่ครอบคลุมและมีความเร็วไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาสุขภาพเพราะอินเทอร์เน็ตต้องผู้ใช้งานต้องมีส่วนร่วมกับสื่อค่อนข้างมาก และเครื่องมือในการเข้าถึงสื่อมีขนาดเล็ก ต้องใช้งานในระยะประชิด ดังนั้น อาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับสายตา คอ และหลังขึ้นได้ จากข้อบกพร่อง และข้อติเตียนเกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ต ที่แม่บ้านกลุ่มตัวอย่างได้กล่าวไว้นั้น ผู้วิจัยจึงพอที่จะสรุปรวมได้ดังนี้

ข้อเสีย/ข้อบกพร่องของอินเทอร์เน็ต	จำนวนแม่บ้านที่ไม่ประทับใจและไม่ได้รับความพึงพอใจ
1.) สัญญาณอินเทอร์เน็ต	7
2.) การใช้เวลากับสื่อ	6
3.) ผลกระทบของการใช้อินเทอร์เน็ตต่อสุขภาพ	5
4.) คุณลักษณะความเป็นพื้นที่สาธารณะของอินเทอร์เน็ต	3
5.) อินเทอร์เน็ตทำให้ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมทางสังคม	2
รวม	23

ตาราง 4.8 แสดงข้อเสีย/ข้อบกพร่องของอินเทอร์เน็ตที่ทำให้แม่บ้านผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเกิดความไม่พอใจ

1.) สัญญาณอินเทอร์เน็ต

แม่บ้านจำนวนจำนวน 7 คนจากจำนวนทั้งหมด 20 คน มีข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากสัญญาณอินเทอร์เน็ตเนื่องจากอินเทอร์เน็ตจำเป็นที่จะต้องใช้อินเทอร์เน็ตจากสายโทรศัพท์ ในบางครั้งเมื่อมีผู้ใช้งานหลายๆ ระบบจึงเกิดความล่าช้า และอาจถึงกับล่มได้ ประเด็นดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความไม่พอใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านอย่างมาก เช่น

“ถ้าพี่ไม่มีอินเทอร์เน็ตพี่ว่าพี่อยู่ไม่ได้อะ จู่ๆอินเทอร์เน็ตขาดออกไปแป๊บหนึ่งนี่ พี่กรี๊ด..เลยนะ พี่แบบทำไมอะ ทำไมเข้าไม่ได้ โกรธอะ ทำไมขึ้นเข้าเน็ตไม่ได้ เหมือนมันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไปแล้ว” (วัลลภา อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 28 ม.ค. 2554)

“อู๋..วันไหน เน็ตล่มนะ พี่สติแตกเลย โทรไปวันทูลุเลยนะ เมื่อไหร่จะเสร็จสักที กว่าจะทำเสร็จ พี่แทบบ้า เป็นจริงๆนะ พี่โทรบ่อยมากๆ ทุกครึ่งชั่วโมงเลย โทรไปเค้าก็บอกว่าเรารับเรื่องร้องเรียนแล้ว กำลังดำเนินการ โทรไปก็ครั้งก็พูดเหมือนเดิม แล้วถ้าพี่ยกหูโทรศัพท์บ้านแล้วมันใช้ได้ แต่อินเทอร์เน็ตยังใช้ไม่ได้นะ พี่ก็จะโทรไปวันอีก” (พรรณพิไล อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

“พี่ก็ชอบนะแต่บางครั้งมันก็มีอุปสรรคที่ความเร็วอินเทอร์เน็ตไง บางทีเน็ตก็ล่ม มันก็ค้างอยู่อย่างนั้น แล้วพี่กับเพื่อนๆก็จะติดมากเลยนะอินเทอร์เน็ตเนี่ย พอค้างมันก็เสียอารมณ์” (ธัญญ์นรี อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่พึงพอใจในสัญญาณอินเทอร์เน็ตเท่าใดนักนั้น เป็นแม่บ้านที่ค่อนข้างมีพฤติกรรมการเล่นอินเทอร์เน็ตมากทีเดียว คือมีพฤติกรรมการเล่นอินเทอร์เน็ตจากหลากหลายช่องทาง ผ่านอุปกรณ์การสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป ตามแต่อิริยาบถในแต่ละวันของแม่บ้าน รวมถึงมีการใช้เวลาในการเล่นอินเทอร์เน็ตจำนวนมากกว่า 4 ชั่วโมงขึ้นไป เช่นกัน เช่น พรพรรณพิไล แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ อายุ 32 ปี (สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554) มีพฤติกรรมการเล่นอินเทอร์เน็ตหลากหลายช่องทาง ตามแต่กิจกรรมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา กล่าวคือ แม่บ้านจะใช้โทรศัพท์มือถือติดตัวไว้ตลอดเวลา ดังนั้นแม่บ้านจึงสามารถหยิบโทรศัพท์ขึ้นมาเพื่อใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ทุกช่วงเวลา ระหว่างเลี้ยงลูก ใกวเป็ดลูก แม่บ้านจะเปลี่ยนไปใช้แท็บเล็ต ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตเนื่องจากจอมีขนาดใหญ่ขึ้น แต่ก็ยังมีการใช้สมาร์ทโฟนควบคู่กันไปด้วย แต่เมื่อแม่บ้านมีเวลาว่างจริงๆ คือปราศจากภาระงานใดๆ เช่นตอนกลางคืน เมื่อลูกและสามีเข้านอนหมด แม่บ้านจะเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตจากคอมพิวเตอร์ เนื่องจากมีความสะดวกและความสามารถในการใช้งานมากที่สุด เนื่องจากจอและแป้นพิมพ์มีขนาดใหญ่ ระบบการประมวลผลมีความรวดเร็ว กว่า จากพฤติกรรมดังกล่าวมีแม่บ้านเป็นจำนวนทั้งสิ้น 7 คนที่มีพฤติกรรมเช่นนี้ และไม่ได้ได้รับความพึงพอใจเท่าที่ควรในเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ต โดยแบ่งเป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำจำนวน 3 คน และแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำจำนวน 4 คน

2.) การใช้เวลากับสื่อ

เนื่องด้วยคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ผู้รับสารต้องมีส่วนร่วมกับการสื่อตลอดเวลา ทำให้ผู้รับสารเกิดความเพลิดเพลิน จนกระทั่งลืมเวลาในโลกที่แท้จริง ทำให้แม่บ้านจำนวน 6 คนจากจำนวนทั้งหมด 20 คน รู้สึกกังวลใจถึงผลที่จะตามมาจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้านหรือของใครก็ตามที่อาจจะใช้เวลาไปกับสื่อมากเกินไป จนอาจทำให้เวลาที่ควรจะต้องใช้กับครอบครัวได้ถูกแบ่งสรรปันส่วนไปใช้กับสื่ออินเทอร์เน็ต จนอาจทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ ดังที่แม่บ้านได้แสดงทัศนะและให้ข้อคิดเห็นกับผู้วิจัยเอาไว้ว่า

“พี่ค่อนข้างหัวโบราณนิดนึง พี่ว่าอินเทอร์เน็ตมันมีข้อดี ในเรื่องข้อมูลข่าวสาร และการติดต่อสื่อสาร แต่มันก็มีข้อเสีย คือว่า บางครั้งเราอยู่ในโลกของมันมากเกินไป จนกระทั่งเราลืมที่จะสนใจโลกที่แท้จริง จนมันมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ต่อสถาบัน ในสังคม เช่น ครอบครัว อย่างถ้าต่างคนต่างเข้าเน็ต มันลืมโลกไปเลยนะ อินเทอร์เน็ตมันดึงความสนใจเราไปเยอะ เราก็อยากจะอยู่กับมันต่อตลอด เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่จัดสมดุลของการใช้ หลายคนติดอินเทอร์เน็ต ทำให้เวลาที่ต้องใช้กับครอบครัว ที่เราต้องพูดคุยกันมันน้อยลง และอาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน เพราะคนนึงคิดอย่าง อีกคนคิดอย่าง” (สุภัทสร อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

และ มัลลิการ์ (อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ) ก็กล่าวว่า “พี่ว่า อินเทอร์เน็ตมันมีบางอย่างที่ไม่เหมือนสื่ออื่น มันมีแรงดึงดูด เวลาเราใช้เราต้องให้ เวลาของมัน ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ถ้าเราใช้เวลาของมันมากเกินไป มันก็ไม่ดี มันทำให้เราสนใจสิ่งรอบข้างน้อยลงแม้แต่ลูก เพราะฉะนั้นพี่จะพยายามไม่ใช้ อินเทอร์เน็ตขณะที่อยู่กับครอบครัว” (สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นเป็นทัศนคติของแม่บ้านที่มีทัศนคติต่อการใช้เวลากับ อินเทอร์เน็ตเป็นเวลานาน แม่บ้านให้คำแนะนำว่าเราควรที่จะจัดสรรเวลา และความเหมาะสมของ เวลาและสถานที่ ที่จะใช้งานด้วย เนื่องจากมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมากที่ไม่มีขอบเขตในการใช้ อินเทอร์เน็ต ใช้อินเทอร์เน็ต จนกระทั่งเกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวหรือสังคม ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าว แม่บ้านประสบปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต เกินขอบเขตเวลา และไม่สามารถควบคุมเวลาการใช้งานอินเทอร์เน็ตได้เนื่องจากความเพลิดเพลิน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อ กับการความสัมพันธ์ของบุคคลรอบข้าง

แม่บ้านได้ให้สัมภาษณ์ว่า ปกติแล้วแม่บ้านจะไม่ใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างที่อยู่กับลูก จะใช้ก็ ต่อเมื่อ แม่บ้านต้องช่วยลูกทำการบ้าน หรือ ใช้อินเทอร์เน็ตหาข้อมูลสอนการบ้านให้ลูก แต่เพราะ อินเทอร์เน็ตสามารถเปิดหน้าเพจหลายเว็บไซต์ขึ้นกันได้ แม่บ้านจึงสามารถที่จะเปิดสลับไปมา ระหว่างเว็บไซต์หนึ่งและอีกเว็บไซต์หนึ่งได้ เมื่อแม่บ้านเกิดความสนใจในเว็บไซต์ที่แม่บ้านเปิดก่อน ไว้ จึงเป็นเหตุให้แม่บ้านลืมเวลาที่ควรจะหันกลับมาสนใจลูก เช่น

“เวลาที่พี่สอนการบ้านเค้า พี่ก็จะเอา Notebook มาวางไว้ข้างๆด้วย เพราะพี่ต้องใช้เวลาข้อมูลทำการบ้านให้เค้า พอเวลาที่พี่ปล่อยให้เค้าทำเอง พี่ก็จะหันมาเปิดเว็บนี้ดู เพื่อดูว่าเค้าทำอะไรไปเลย ว่าสอนลูกอยู่ หันมาอีกทีลูกหลับ รู้สึกแย่มาก..” (กุลณัฐริสา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

นอกจากนี้แม่บ้านยังยอมรับว่าเมื่อใช้อินเทอร์เน็ตแล้ว ทำให้แม่บ้านสนใจงานบ้านลดลง แม่บ้านเลือกที่จะใช้เวลาอยู่กับอินเทอร์เน็ตมากกว่าที่จะเอาเวลาไปปัดกวาด เช็ด ถูบ้าน ซักผ้า ซึ่งเป็นงานที่น่าเบื่อ เหนื่อย และกินเวลานาน ในทางกลับกัน ถึงแม้ว่าแม่บ้านจะสนใจที่จะทำงานบ้าน อันแสนน่าเบื่อลดลง แต่งานบ้านที่แม่บ้านไม่สามารถเพิกเฉยได้เลยก็คือ งานในส่วนของ การดูแลลูก และสามี และงานที่จำเป็นต้องทำทุกวัน เช่น การทำอาหาร การเอาใจใส่ดูแลลูก ซึ่งเป็นงานที่แม่บ้านต้องทำด้วยความรักความปรารถนาดี แต่ก็มีแม่บ้านคนหนึ่งได้ให้ทัศนคติในเรื่องนี้ว่า แม่บ้านให้ความสำคัญกับลูกและสามีมาก่อนสิ่งอื่นใด การที่แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตจนไม่มีเวลาทำงานบ้านนั้น ไม่ใช่เวลาแม่บ้านจะเพิกเฉยต่องานบ้าน แต่เป็นเพราะแม่บ้านต้องการที่จะดูแลลูกตลอดเวลา ซึ่งอินเทอร์เน็ตเป็นเพียงสื่อเดียวที่สามารถทำได้ แม่บ้านสามารถไต่ถามวิธีการเลี้ยงลูก ความปกติแม่เพียงเล็กน้อยของลูกจากอินเทอร์เน็ตได้ตลอด การที่แม่บ้านคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนแม่บ้านด้วยกัน ทำให้แม่บ้านได้รับข้อมูลใหม่ ประสบการณ์แปลกใหม่ ซึ่งแม่บ้านได้นำมาปรับใช้กับครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวมีกิจกรรมทำร่วมกัน เป็นการสร้างเสริมความสุขของครอบครัวให้มากขึ้น

จากประเด็นในเรื่องเวลาที่ต้องใช้ไปกับสื่อ นั้น แม่บ้านอีกหนึ่งคนได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสังคมในเชิงที่ว่า อินเทอร์เน็ตนั้นได้ทำให้เวลาที่เราควรจะมีปฏิสัมพันธ์กับคนและสังคมลดน้อยลง มนุษย์ไม่คุยกันต่อหน้า ไม่โทรหากันเช่นเคย แต่กลับยกเอาสังคมไปไว้ในอินเทอร์เน็ต ไปมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านอินเทอร์เน็ต แต่แม่บ้านก็ไม่ได้ยกเอาแง่ลบของการใช้เวลาในอินเทอร์เน็ตขึ้นมาเป็นประเด็น แม่บ้านกลับเสนอมุมมองอีกแง่หนึ่งเพื่อมองการใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตในแง่มุมมองอื่นๆ เพื่อที่จะเสนอข้อคิดเห็นในมุมมองของแม่บ้านผู้ซึ่งต้องเลี้ยงลูกดูแลบ้าน ไม่ค่อยได้เจอเพื่อน พบปะผู้คน และการมีเวลาว่างซึ่งไม่ตรงกับผู้อื่น อินเทอร์เน็ตจึงอาจจะนำไปสู่การติดปีกของแม่บ้าน ให้แม่บ้านไปออกมาโบยบินภายนอกบ้านได้เป็นครั้งคราว ถึงแม้ว่าข้อคิดเห็นดังกล่าวจะเกิดจากแม่บ้านที่ทำงานประจำก็ตาม แต่นั่นได้แสดงให้เห็นว่า มิตรภาพความโอบอ้อมอารี การคิดถึงผู้อื่นยังคงอยู่ในจิตใจของผู้หญิงเสมอ ดังนี้

“แน่นอนว่าพีพอใจนะ มันทำให้ชีวิตสะดวกสบายมากขึ้น แต่มันก็ทำให้เวลาของเราหมดไปกับมันมาก บางทีเราก็คิดว่าเอ๊ะ..เราใช้เยอะไปหรือเปล่า เวลาที่เรา interact กับคนเนี่ยมันจะน้อยลง บางทีเพื่อนเนี่ย เบอร์โทรศัพท์เค้าก็มี ที่นี้แทนที่เราจะโทรไปคุย ก็ไม่อะ คุยกันผ่านอินเทอร์เน็ต คือมัน..ทำไมไม่รู้เหมือนกันนะ เมื่อก่อนก็โทรนะ แต่ตอนนี้หลังๆมานี้ ไม่โทรแล้วอะ นัดกัน คุยกัน ในเน็ตตลอด ซึ่งมันก็ค่อนข้างทำให้ห่างนะ แต่มันก็ทำให้เกิด ความถี่ความบ่อยมากขึ้น เกิด bonding ขึ้นมา อย่างเราออนไลน์เข้าไป เห็นว่าเพื่อนยังออนไลน์อยู่ เราก็คุยกันได้ ในขณะที่การคุยโทรศัพท์ เราจะโทรไป เราก็ไม่รู้ว่าจะไปสายจะเค้าว่างจะคุยหรือเปล่า แต่อินเทอร์เน็ตมันเห็นชัดๆอยู่แล้วว่าเค้าว่างไหม เพราะพีก็มีเพื่อนที่เป็นแม่บ้าน..แม่บ้านไง ถ้าเค้ายังไม่ว่างเวลาที่เราทักไป เค้าว่างเมื่อไหร่ เค้าก็ตอบเราเอง มันต้องมีสักช่วงเวลาหนึ่งแหละที่เราว่างตรงกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นช่วงเวลาสั้นๆก็ตาม” (มัลลิการ์ อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

3.) ผลกระทบของการใช้อินเทอร์เน็ตต่อสุขภาพ

เนื่องจากอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อต้องมีส่วนร่วมกับสื่อที่ต้องใช้ความตั้งใจ ความสนใจกับหน้าจอกอมพิวเตอร์ตลอดเวลา ดังนั้น การใช้สายตา การนั่ง และ การที่ต้องพิมพ์ต้องใช้มือกดแป้นพิมพ์เป็นเวลานาน จึงอาจส่งผลต่อสุขภาพตา และกล้ามเนื้อส่วนต่างๆของร่างกายได้ นี่จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แม่บ้านจำนวน 5 คนจากจำนวนทั้งหมด 20 คนยังไม่รู้สึกพึงพอใจอินเทอร์เน็ตเท่าที่ควร

“ถ้าเต็มสิบเนี่ย โดยส่วนตัวพีให้แค่ 7 ส่วนตัวแล้ว พีไม่ค่อยจะปลื้มมากเท่าไร เพราะเวลาใช้มากมันจะมีผลต่อสุขภาพของเรา ในส่วนของตา หรือปวดหัว ปวดหลัง เมื่อยคอ อะไรอย่างนี้” (วิมล อายุ 43 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 8 ก.พ. 2554)

“แต่บางทีมันก็ไม่ดีตรงที่เข้าไปจะทำให้ปวดตา แล้วก็จะมีผลต่อกระดูกและกล้ามเนื้อด้วย คนไข้ที่โรงพยาบาลเป็นกันบ่อย หนูก็เป็น” (วรรณพร อายุ 21 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 24 ม.ค. 2554)

จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยพบว่าแม่บ้าน ที่มีปัญหาสุขภาพจากการใช้งานอินเทอร์เน็ต ล้วนแล้วแต่เป็นแม่บ้านทำงานประจำ แสดงให้เห็นว่า แม่บ้านที่ทำงานประจำ ต้องใช้คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตในการทำงานเป็นเวลานาน ไม่มีเวลาที่พอผ่อนคลายอิริยาบถเนื่องจากการทำงาน ต่าง

จากแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ที่สามารถพักสายตาเปลี่ยนอิริยาบถไปผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ทำกิจกรรมอื่นๆค้นเวลาได้ แต่แม่บ้านที่ทำงานประจำซึ่งมีเวลาว่างน้อยกว่าไม่สามารถทำได้เนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องทำงาน เมื่อแม่บ้านมีเวลาว่างจากการทำงาน แม่บ้านก็ใช้เวลาดังกล่าวไปกับสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อสนองความต้องการส่วนตัวอีก สายตาและกล้ามเนื้อจึงไม่ได้รับการผ่อนคลาย แม่บ้านยังมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสม อาทิ การใช้อินเทอร์เน็ตในรถ หรือขณะขับรถ ผ่านสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต เนื่องจากอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ เนื่องจากสายตาดูต้องทำงานหนักขณะรถวิ่ง ก่อให้เกิด อาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ และปวดตา ซึ่งแม่บ้านเหล่านี้ก็ประสบปัญหาดังกล่าว แต่แม่บ้านไม่สามารถยับยั้งพฤติกรรมของตนเองได้

นอกจากผลกระทบต่อสุขภาพโดยตรงที่เกิดจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตแล้ว อินเทอร์เน็ตยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมด้วย นั่นก็คือ ความเครียด เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความรวดเร็วของข้อมูลสูง ก่อให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคม เกิดการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อยุคสมัย ซึ่งแม่บ้านก็เป็นคนกลุ่มหนึ่งที่ต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยดังกล่าว เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร แม่บ้านเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการจัดการครอบครัว ดังนั้นแม่บ้านจึงต้องปรับตัวในทันต่อโลกยุคใหม่ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำไปสู่ภาวะความตึงเครียด ทั้งในแง่ของการเข้าสู่ภาวะการบริโภคข้อมูลข่าวสารที่มากเกินไปจนความจำเป็น และ ในแง่ของการแข่งขัน สังคมในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูง แม่บ้านเป็นกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว กล่าวคือ แม่บ้านที่ทำงานประจำจะต้องทำงานควบคู่ไปกับการพัฒนาของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ แม่บ้านต้องปรับตัวและเรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อความมั่นคงของหน้าที่การงานและชีวิต ในส่วนของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อที่จะไม่ตกยุคและต้องเรียนรู้เพื่อนำมาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของลูก แม่บ้านสมัยใหม่จึงต้องเปิดโลกทัศน์และศึกษาเรียนรู้ ข้อมูลต่างๆเพื่อวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อนำมาปรับใช้กับลูกของตน เพื่อให้ลูกของตนมีศักยภาพหรือความสามารถสูงสุดในรูปแบบที่แม่แต่ละคนต้องการที่จะให้ลูกเป็น

4.) คุณลักษณะความเป็นพื้นที่สาธารณะของอินเทอร์เน็ต

จากความเป็นพื้นที่สาธารณะของอินเทอร์เน็ตนั้น การใช้เทคโนโลยีอย่างไม่ซีดจางัด และไม่ไต่รตรองก่อนนั้น อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล บุคคลหนึ่งๆอาจได้รับผลกระทบจากการสื่อสาร หรือการเผยแพร่ข่าวสารอันไม่มีมูลความจริง เนื่องด้วยการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

เพราะอินเทอร์เน็ตมีความสามารถในการกระจายข้อมูลมาก ดังนั้น แม่บ้านจึงใส่ใจและมีความวิตกกังวลกับประเด็นดังกล่าว แม่บ้านจำนวน 3 คน จากจำนวนทั้งหมด 20 คน มีทัศนคติในแง่ลบต่อประเด็นในเรื่องความเป็นพื้นที่สาธารณะมาก แม่บ้านมีความห่วงใยและวิตกกังวลทั้งในแง่ของผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนที่อยู่ในยุคที่จะต้องใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารและสืบค้นข้อมูล และมีความวิตกต่อสังคม คือ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง และความไม่เข้าใจกันของคนในสังคม

ดังที่ แม่บ้านคนหนึ่งก็เคยได้มีโอกาสใช้พื้นที่ดังกล่าวแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติทางการ เมืองของตนเอง แต่แม่บ้านได้เลือกใช้พื้นที่ที่แม่บ้านเข้าใจว่าเป็นพื้นที่ส่วนตัวที่เจ้าของน่าจะมีสิทธิ์พิมพ์อะไรลงไปก็ได้ อย่าง facebook ในการแสดงออก และระบายความรู้สึก แต่ผลกลับไม่ใช่ความพึงพอใจที่ควรจะได้ การระบายในพื้นที่ดังกล่าวกลับเป็นดาบสองคม ที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างแม่บ้านกับคนในสังคมของแม่บ้านเกิดความขัดแย้งกัน

“พี่ว่าอินเทอร์เน็ตเนี่ย ทำให้คนเรากล้าขึ้นนะ เมื่อก่อนพี่จะมีความคิดทางการเมืองแบบหนึ่ง เวลาเราจะพูดออกจากปาก เราก็จะพูดกับเฉพาะคนที่มีทัศนคติเดียวกับเรา แต่พอมีอินเทอร์เน็ตนะ พี่ก็ไม่สนใจเลย พี่ก็จะโพสต์เลย ใส่ความคิดเห็นไปเลย เต็มที่พี่คิดแบบนี้เนี่ย มันทำให้กล้าขึ้น บางทีมันก็เป็นดาบสองคมนะ เพราะเราก็ไม่รู้ว่าจะไป public ที่ไหนต่อหรือเปล่า แล้วคนบางคนมาอ่านก็จะไม่พอใจ มันก็จะไปมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกัน อย่างพี่เป็นเพื่อนใน facebook กับลูกพี่ลูกน้องแล้วเค้าเห็นเราเขียนแบบนี้ เค้าเป็นอีกสีหนึ่ง เค้าก็จะว่าเราว่าเป็นพวกหัวรุนแรง ไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นแบบนี้ ทั้งที่จริงๆเราก็ไม่ใช่ กลายเป็นภาพพจน์เราเปลี่ยนไปเลยนะ ทีนี้ก็เลยคิดว่า การที่เราจะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อที่จะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเนี่ย เราคงต้อง select กลุ่มคนที่เราต้องการ communicate ด้วยจะดีกว่านะ” (มัลลิการ์ อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

ความรู้สึกไม่สบายใจต่อความเป็นสาธารณะของอินเทอร์เน็ต นอกจากจะเป็นความกังวลใจเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการแสดงทัศนคติบนโลกออนไลน์ที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งแล้วนั้น แม่บ้านยังกังวลในเรื่องเกี่ยวกับ ความเป็นสาธารณะดังกล่าว อาจทำให้ลูกๆตนของเสฟสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างไม่เหมาะสม ใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่ควร เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็น Individual media แม่บ้านอาจเข้าไปดูแล จัดการ หรือควบคุม พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของ

ลูกไม่ได้มาก เด็กๆมักมีความอยากรู้อยากเห็น ความเป็นสาธารณะมากเกินไปของอินเทอร์เน็ต อาจส่งผลต่อการรับเอาพฤติกรรมที่ผิด หรือการลอกเลียนแบบสิ่งไม่ได้

5.) อินเทอร์เน็ตทำให้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางวัฒนธรรม และพฤติกรรมทางสังคม

เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ไร้พรมแดน ดังนั้นจึงก่อให้เกิดการรับวัฒนธรรม หรือ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนในสังคม เกิดการแพร่ขยายทางวัฒนธรรม ซึ่งในประเด็นดังกล่าว มี แม่บ้านจำนวน 2 คนจากจำนวนทั้งหมด 20 คน เกิดความวิตกกังวล และ แสดงทัศนคติในแนวทาง ความเป็นห่วงเป็นใยสังคม และวัฒนธรรม อันควรค่าแก่การอนุรักษ์ จะถูกกลืนไป เพราะความ ต้องการความสะดวกสบาย และความรวดเร็ว ในการสื่อสาร และรับส่งข้อมูล

ด้วยคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อที่มีความรวดเร็วทางด้านข้อมูลข่าวสาร และการ ประหยัดทรัพยากร จากประเด็นดังกล่าวทำให้หลายภาคส่วนขององค์กรได้หันมาใช้ประโยชน์จาก อินเทอร์เน็ตในการบริหารและการจัดการ จนในบางครั้งได้ทำให้วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ บางอย่างได้ ขาดหายไปจากสังคม ในประเด็นดังกล่าว แม่บ้านมีความรู้สึกเสียตาย และห่วงแหนประเพณีและ วัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น

อรุณรัตน์ (อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ) กล่าวว่า “บางทีพี่ว่าการมี อินเทอร์เน็ตมันทำให้ก็ขาดอรรถรสอะไรบางอย่างไปนะ อย่างประกาศผล entrance พี่จำได้ เลยนะ สมัยพี่ต้องไปเกษตรตั้งแต่เช้ามีด เอาไฟฉายไปส่อง แล้วบรรยากาศก็แบบ..มันก็ได้ อารมณ์มากๆ ใครไม่ติดก็ร้องไห้กันไป ได้อารมณ์ไปอีกแบบ ตอนนี้อะ..ไม่มีอะ อย่างตอน น้องพี่เอ็นนะ พี่เห็นเค้านั่งอยู่หน้าคอมฯ รอลุ้นเอ็นฯ ปรากฏคนใช้เยอะเน็ตล่ม ดูไม่ได้ แล้ว เข้าใจปะ ว่าเรื่องแบบนี้มันแบบมีผลต่อความรู้สึกอะ เครียดเลย” (สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

หรือการกลืนวัฒนธรรมดั้งเดิม โดยใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาแทนที่ ก็เป็นสิ่งที่หนึ่งที่ทำให้ แม่บ้านเกิดความรู้สึกกังวลใจ เพราะเยาวชนคนรุ่นใหม่ควรที่จะได้เรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรม ผ่าน กิจกรรมและวัฒนธรรมต่างๆ นอกจากนี้แม่บ้านให้ความเห็นว่า การปรากฏตัวและการกระจายตัว ของอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีอิทธิพลต่อคนทุกรุ่นทุกวัย ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่สิ่งหนึ่งที่แม่บ้าน ให้ความสนใจ และมีความวิตกกังวลมาก นั่นคือ การเข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชน การมอม

เมมาเยาวชนให้ยึดติดกับทุนนิยม และเสริมสร้างความซึ่เกียจให้กับคนรุ่นใหม่ ซึ่งแตกต่างจากคนรุ่นเก่าที่ต้องดำเนินการทำธุรกรรม กิจกรรมต่างๆ อาทิ สมัครเรียน ฯลฯ ด้วยตนเองทั้งหมด แต่เด็กรุ่นใหม่เพียงนั่งหน้าจอ คอมพิวเตอร์ ก็สามารถสมัครเรียนได้ จงที่นั่งเรียนได้ ทำทุกอย่างได้โดยไม่ต้องลุกไปไหน ซึ่งแม่บ้านมีความเห็นว่า ข้อดีคือ สะดวกสบาย รวดเร็ว และข้อเสีย แม่บ้านกลับเห็นว่ามากกว่า หากมองในมุมผลกระทบ คือ เป็นการสังสมพฤติกรรม อุปนิสัย และจิตใจ ให้ชีวิตเต็มไปด้วยความรีบเร่ง แข่งขัน ใจร้อน ไม่อดทน ไม่มีสมาธิ สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาอารมณ์และจิตใจของเยาวชนในทางอ้อม นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังก่อให้เกิดช่องว่างทางสังคม ทำให้ช่องว่างทางสังคมเด่นชัดขึ้น คนในถิ่นทุรกันดารขาดโอกาสในการเรียนรู้เทคโนโลยี ทำให้ไม่มีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ ในขณะที่สังคมเมืองมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างสุดโต่ง เด็กอายุ 2-3 ปีสามารถใช้คอมพิวเตอร์พกพาหรือแท็บเล็ตได้โดยการปลุกฝังเลี้ยงดูของพ่อแม่ ในขณะที่ประชากรท้องถิ่นยังคงใช้วิธีการเดิมๆในการเรียนรู้จดจำ

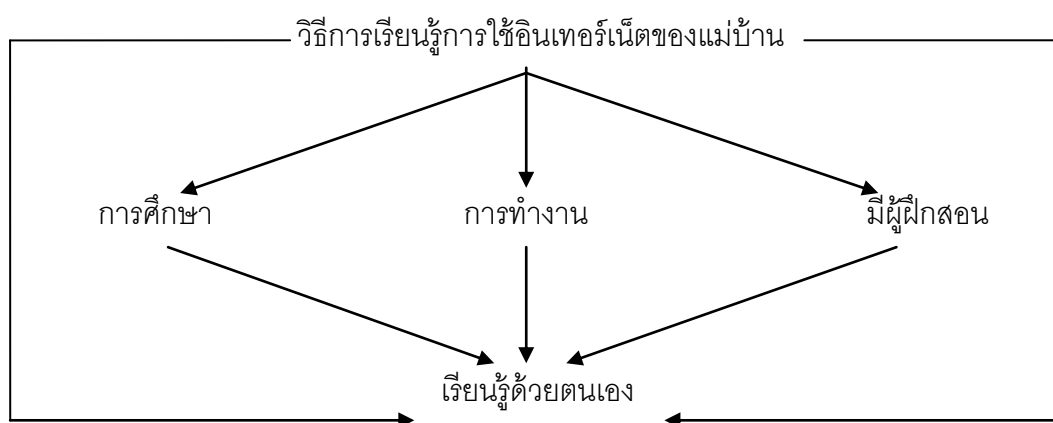
ผลกระทบทางการศึกษาเป็นสิ่งที่แม่บ้านมีความกังวลมากที่สุดสำหรับการก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัล เนื่องจากแม่บ้านมีความกังวลใจในเรื่องวิถีชีวิตของเยาวชนยุคใหม่ที่เทคโนโลยีก้าวเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตมนุษย์ ซึ่งอาจจะเกินความพอดี ทำให้มนุษย์มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมและแนวปฏิบัติดั้งเดิมก็ดูเหมือนจะจางหายไปจากชีวิตประจำวัน จากเดิมที่นักเรียน นักศึกษา จะทำรายงานต้องเข้าห้องสมุด แต่ปัจจุบันกลับมีห้องสมุดขนาดใหญ่ไว้เพียงเปิดคอมพิวเตอร์ เข้าอินเทอร์เน็ต รายงานที่ดูเหมือนจะต้องใช้เวลาในการค้นหา ก็กลับหามาได้เพียงพริบตาเดียว

จากแบบคำตอบคำพึงพอใจและความไม่พอใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่า แบบคำตอบความพึงพอใจมีจำนวน 56 คำตอบ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าแบบคำตอบความไม่พอใจซึ่งมีจำนวน 23 คำตอบ แสดงให้เห็นว่า แม่บ้านทั้งหมด 20 คนมีความพึงพอใจในการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าความไม่พอใจ แสดงให้เห็นว่าแม่บ้านกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีทัศนคติเชิงวิเคราะห์ (critical) คือมองทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ด้วยคุณลักษณะของสื่อที่ต้องอาศัยตัวกลางการสื่อสาร และต้องใช้ความสนใจกับสื่อค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับสื่ออื่น รวมทั้งเป็นสื่อสาธารณะที่ไม่มีกการคัดกรองเนื้อหาข่าวสาร แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะในแง่ดีและประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตแล้ว แม่บ้านจึงเกิดความพึงพอใจในการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า ซึ่งหากแม่บ้านไม่มีทัศนคติในแง่บวกแล้วนั้น พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตคงเกิดขึ้นไม่ได้ จึงสามารถสรุปได้ว่าแม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตนั้นมีความพึงพอใจในการใช้อินเทอร์เน็ต ในด้านต่างๆดังกล่าวข้างต้น

4.3 พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

4.3.1 การเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ต

จากคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ต ที่ผู้รับสารสามารถใช้งานได้ตามความต้องการของแต่ละปัจเจกบุคคล โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาหรือสถานที่ในการเข้าถึง มีความสามารถในการหยุดพักและเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ เป็นปัจจัยทำให้แม่บ้านเกิดความต้องการและแรงจูงใจในลักษณะต่างๆ นำมาซึ่งการเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่ระยะแรกเริ่มของแม่บ้าน ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้านมีวิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ต ดังแผนผังต่อไปนี้

ภาพ 4.1 แสดงวิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

แม่บ้านมีวิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ต 4 วิธีการด้วยกันคือ

- 1.) การทำงานที่ต้องใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
- 2.) การศึกษาและฝึกอบรม
- 3.) การได้รับการฝึกสอนจากผู้ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นมาก่อน
- 4.) การเรียนรู้ด้วยตนเอง

ซึ่งจากการสอบถามวิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตในระยะเริ่มแรกของแม่บ้าน พบว่าหากแม่บ้านมีวิธีการเรียนตาม 3 วิธีแรกนั้น ไม่ว่าจะแม่บ้านจะมีวิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตด้วยวิธีใดก็ตาม สุดท้ายแล้วแม่บ้านก็ต้องเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือวิธีการที่ 4 ซึ่งเป็นหนึ่งใน

วิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการอัปเดตข้อมูลข่าวสาร มีการพัฒนาเทคโนโลยีตลอดเวลา เพราะฉะนั้น การเรียนรู้ด้วยวิธีการใดๆก็ตาม จึงเป็นเพียงหนทางที่ทำให้แม่บ้านเริ่มที่จะเรียนรู้และรู้จักกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตเท่านั้น แต่สำหรับการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างแท้จริงนั้น แม่บ้านจำเป็นที่จะต้องเกิดการเรียนรู้การใช้งานในทุกๆวันที่ใช้จนเกิดความเคยชิน และนำไปสู่การใช้งานเป็นในที่สุด

วิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน	จำนวนแม่บ้าน
1. การทำงานที่ต้องใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	9
2. การศึกษาและฝึกอบรม	8
3. การได้รับการฝึกสอนจากผู้ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นมาก่อน	4
4. การเรียนรู้ด้วยตนเอง	3
รวม	24

ตาราง 4.9 แสดงวิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

วิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

1. การทำงานที่ต้องใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

แม่บ้านบางคนมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการทำงาน แม่บ้านเหล่านี้ก็ต้องเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ตจากความจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อการทำงาน จึงเป็นโอกาสที่แม่บ้านจะได้สัมผัสกับโลกอินเทอร์เน็ตไร้พรมแดน ซึ่งนำไปสู่การใช้งานอินเทอร์เน็ตในรูปแบบอื่นๆตามความต้องการของแม่บ้านต่อไป เช่น

“ที่เริ่มเล่นเน็ตตอนทำงานนี้แหละ แต่ก่อนที่ทำงานบริษัทพวก ICT ต้องใช้ทำงาน ตอนแรกก็ใช้ไม่เป็น ทำไปทำมาก็เป็นไปเอง แรกๆก็ใช้ทำงานอย่างเดียวนะ แต่พอเป็นแล้วก็ลองเปิดนู่นเปิดนี่ดูบ้าง” (ลำยองค์ อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

“จริงๆที่เคยใช้ตอนเรียน แต่ก็ไม่ได้ใช้อะไรมาก มาใช้เป็นจริงๆ คือตอนทำงาน ที่ทำงานต้องติดต่อกันทางอีเมลไงคะ แรกๆก็ใช้อีเมลบริษัทนั่นแหละ หลังๆเริ่มโปรก็เริ่มมา เปิดดู google บ้าง เริ่มใช้ msn บ้าง” (ศัตรียา อายุ 29 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 11 ก.พ. 2554)

4. การศึกษาและฝึกอบรม

แม่บ้านที่อยู่ในช่วงอายุที่เติบโตมาพร้อมๆกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ แม่บ้านเหล่านี้ก็จะได้มีโอกาสศึกษาวิธีการใช้งานคอมพิวเตอร์ หรือวิธีการใช้งานอินเทอร์เน็ตมาบ้างแล้ว จากการศึกษาในระดับชั้นต่างๆ หรือการฝึกอบรมในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ ทำให้แม่บ้านได้เรียนรู้วิธีการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งมีส่วนสำคัญในการใช้งานอินเทอร์เน็ตมาก แม่บ้านกลุ่มนี้จึงสามารถที่จะใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็น จากการศึกษาเรียนรู้วิธีการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาก่อน เช่น

“พี่มีเรียนตอน ปวส. เรียนคอมพิวเตอร์ธุรกิจ เลยได้ใช้ตั้งแต่ตอนนั้นเป็นต้นมา เทคโนโลยีมันก็ยากขึ้นเรื่อยๆนะ อย่าง facebook นี่ตอนแรกพี่ก็ว่ายาก แต่เล่นไปเล่นมา มันก็ได้เรียนรู้ไปเองอะ ผิดก็ไม่ใช่ไร เพราะมันแก้ไขได้” (วินิตา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 15 ม.ค. 2554)

“พี่มีเรียนคอมพิวเตอร์ธุรกิจตอน ปวส. ใจ แล้วพี่ก็ได้ไปอบรมคอมพิวเตอร์ ตอนเรียน ป.ตรีด้วย ตอนนั้นเค้าจะสอนใช้อินเทอร์เน็ตด้วย เลยพอเป็นบ้าง พี่ก็ใช้มาเรื่อยๆ มันก็ advance ไปตามเวลาอะ แล้วก็ใช้เน็ตมาตั้งนานแล้วนะ จำไม่ได้เหมือนกันว่าตั้งแต่เมื่อไหร่ ตอนแรกๆก็งงๆเงอะๆงะๆแหละ เป็นทุกคนอะพี่ว่า พอใช้ไปใช้มาก็เป็นไปเอง” (กุลณัฐฐา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

5. การได้รับการฝึกสอนจากผู้ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นมาก่อน

สำหรับผู้ไม่มีโอกาสได้ศึกษาวิธีการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และในระหว่างการทำงานไม่มีโอกาสที่จะได้ทำงานในส่วนที่ต้องใช้งานคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต แม่บ้านเหล่านี้ก็จะอาศัยการสอบถามจากผู้ที่ใช้เป็น หรือให้ผู้ใช้ที่เป็นสอนหรือบอกวิธีการใช้งานอินเทอร์เน็ต จากนั้นแม่บ้านก็จะทำตามคำบอกเล่า และเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองในที่สุด เช่น

“**พี่ถามเพื่อนที่เค้าใช้เป็น** อย่างเพื่อนพี่เค้าใช้มาก่อน ก็ถามเค้า แต่ก่อนก็ให้เพื่อนเข้า website ให้เลยนะ ให้สมัคร account ให้ด้วย แล้วเราค่อยใช้ ครั้งแรกเลยเี่ยวพอ account มันใช้ไม่ได้ มัน junk เพื่อนพี่เค้าก็สมัครให้อีก แล้วบอกให้เราเอาอันนี้ไปใช้แทน หลังจากนั้นเลยลองเล่นดู ลองด้วยตัวเองนี่แหละ ก็โอเคนะ ก็พอทำได้...แต่ก่อนจะเป็นแบบถ้ามีเรื่องต้องใช้ก็จะไหว้วานเพื่อน ให้เพื่อนเปิดให้ คือจะไม่เปิดเอง ยืมมือเพื่อนตลอด” (สุภัทสร อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

“**พี่ก็ดูมาจากลูก** เค้าเก่งไง พี่ก็ทำอะไรไม่ค่อยเป็น ทำไม่ได้ก็ถามลูก เค้าก็จะเปิดให้ เค้าก็ใช้ทำการบ้านของเค้า นี่แหละ..พี่ก็ได้**เรียนรู้มาจากลูก ลูกสอน** จากนั้นพี่ก็ลองกดๆ ทำๆเอง” (นริสา อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

“แต่ก่อนก็เล่นไม่เป็น ทำอะไรไม่เป็นเลย ทำได้แต่หาข้อมูลเวลาทำรายงาน ส่วนพวก hotmail, hi5, facebook อะไรเนี่ยให้เพื่อนสมัครให้หมดเลย ให้เพื่อนตั้งชื่อตามใจชอบเลย **เค้าก็สอนเราเล่น** แล้วเราก็ค่อยๆทำเองไปเรื่อยๆ มันก็ยากนะ ตอนแรกๆก็บอกให้เพื่อน อัพโหลดรูปให้หน่อย ตกแต่ง profile ให้หน่อย แต่หลังๆเพื่อนคงเบื่อ ไม่สนใจเราแล้ว เราเลยต้องใช้เอง **เดี๋ยวนี้คล่องแล้ว**” (สุวิรัตน์ อายุ 26 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ม.ค. 2554)

6. การเรียนรู้ด้วยตนเอง

เป็นวิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ดูเหมือนจะยากที่สุด สำหรับแม่บ้านที่ไม่มีทั้งโอกาสในการศึกษา ไม่ได้ใช้ในการทำงาน และไม่มีผู้ฝึกสอน แม่บ้านเหล่านี้จะเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองเองตั้งแต่ต้น ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง จากนั้นแม่บ้านจะเกิดความเคยชินและความชำนาญ จนกระทั่งใช้งานเป็นในที่สุด

“**พี่ลองเล่นเองเลย** พี่ก็ลองกดเข้าไป google ก่อนเลย จำได้ว่าครั้งแรกที่ใช้อะ จะหาข้อมูลไปเทียบเหนือกับแฟน พี่ก็ลอง search เข้าไปเองเลย ลองไปเรื่อยๆ ใช้ทุกวันๆจนเริ่มพอรู้เรื่อง แล้วมันก็คล่องไปเอง” (อรุณรัตน์ อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นว่า ไม่ว่าแม่บ้านจะมีวิธีการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตจากแหล่งใดก็ตาม สุดท้ายแล้วแม่บ้านก็ต้องเรียนรู้วิธีการใช้งานอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความสลับซับซ้อน มีความแปลกใหม่ มีพัฒนาการ และความเปลี่ยนแปลง

ตลอดเวลา ดั่งนั้นแล้ว ไม่ว่าจะแม่บ้านจะมีทักษะในการใช้งานอินเทอร์เน็ตมาแล้วหรือไม่ก็ตาม ในที่สุดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก็จะต้องเป็นทักษะที่แม่บ้านจะต้องนำมาใช้ในการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตตลอดเวลาที่ตั้ง ลำยองศ์ (อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ) กล่าวว่า “อินเทอร์เน็ตเนี่ยมันต้องเรียนรู้ตลอดเวลาเนี่ยว่า ไม่ใช่ที่บอกว่าตอนนี้ที่เล่นเน็ตเป็น แล้วที่จะเป็นทุกอย่าง เพราะอินเทอร์เน็ตมันยุ่งยากอะ พี่ว่าคนเราต้องเรียนรู้การใช้ตลอดเวลาอยู่แล้ว อย่างแต่ก่อนฮิตอะไรกันละ diary ใช้นิโม่ พี่ก็มีนะ สักพักก็เป็น hi5 เดียวนี้ก็ต้องเขียน blog เล่น facebook กับ twitter พี่เล่นทุกอย่าง เคยมโห่งกับทุกอย่างด้วย แรกๆไม่มีใครเป็นหรอก ก็ต้องเรียนรู้ใหม่กันทั้งนั้น” (สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

“เวลาคนอื่นเค้าคุยอะไรกัน พี่ก็ลองดูสิเว็บนี้ต้องทำไง อย่างตอนนั้นฮิต hi5 พี่ก็อะไร...งง..อะไรคือ hi5 พี่เลยลองสมัครดู เพื่อนๆตกใจกันใหญ่ บั๊ยสมัคร hi5 บั๊ยไม่หลงเขาแล้ว... แต่ก่อนพี่จะใช้หาข้อมูลอย่างเดียวเลยนะ พี่เพิ่งจะมาใช้พวก social network เมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง แต่ก่อนจะเปิดดูอย่างเดียวเลย แต่หลังๆมาก็เริ่มสมัคร account เว็บนั้นเว็บนี้ ก็ลองไปเรื่อยๆแหละ” (อรุณรัตน์ อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

แม่บ้านแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป บางคนใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นอยู่แล้ว แต่ใช้งานโปรแกรมหรือเว็บไซต์บางประเภทไม่เป็น แม่บ้านก็ต้องอาศัยทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการนำทักษะนี้ออกมาใช้ โดยแม่บ้านบางคนอาจมีเป้าหมายที่เป็นแรงผลักดัน ทำให้แม่บ้านต้องการที่จะเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น โดยเป้าหมายดังกล่าวอาจจะเป็น ความต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดของแม่บ้าน หรือเป็นการมองเห็นคุณประโยชน์และข้อดีของอินเทอร์เน็ต จึงทำให้แม่บ้านมีความขวนขวายในการที่จะเรียนรู้วิธีการใช้งานอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ เช่น

“พี่ว่าเน็ตถึงมันจะยาก แต่พี่ว่ามันจะเป็นอะไรที่เอื้อประโยชน์ให้กับคนที่ใช้มากเลย ถ้าใช้ได้ ใช้เป็นนะ ใ่อะไรจะสบายมาก อยากรู้อะไรกดเลย ไม่ต้องรอ ไม่ต้องออกไปซื้อหนังสือ ไม่มีโฆษณาเหมือน TV ด้วย อย่างตอนแรกพี่ไม่เป็นนะ แต่พี่อยากดู **เว็บเกาหลี** ใจเห็นน้องข้างบ้านดู พี่ก็ลองเข้านู่นเข้านี่ดู ก็เป็นไปเอง” (จินิตา อายุ 37 อาชีพ พนักงานบริษัท สัมภาษณ์ 15 ม.ค. 2554)

“กับคอมฯนี่พี่ทำอะไรไม่เป็นเลยนะ ได้แต่พิมพ์ และก็เฝ้ากับเพื่อนอย่างเดียวเลย จะให้ทำอะไรที่ advance นี้อย่างขอจริง ทำไม่เป็น แต่ที่อยากหาข้อมูลให้ลูก พี่เริ่มต้นทุก

อย่างเองหมดเลย ตั้งแต่หาข้อมูลทุกอย่าง พี่ก็หาด้วยตนเอง ทั้งๆที่ไม่ค่อยจะเป็นนี่แหละ แต่เพื่อลูกพี่ทำได้” (ศิริโสภิต อายุ 28 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 13 ก.พ. 2554)

“แต่ก่อนทำอะไรไม่เป็นเลยคะ แต่พอเอาลูกไปไว้กับแม่ที่ต่างจังหวัด คิดถึงลูกอยากเห็นหน้าลูกเลยลองถามเพื่อน ก็ลองทำเองดู แล้วก็รีบไปซื้อเว็บแคมส่งไปต่างจังหวัดเลย” (วรรณพร อายุ 21 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 24 ม.ค. 2554)

“เนื่องจากความรู้เรื่องอินเทอร์เน็ตของพี่เนี่ยยังไม่ค่อยโปรเท่าไหร่นะ พี่มา develop เรื่องนี้หลังจากพี่ทำงาน เพราะฉะนั้นเราก็ไม่ได้ไป take course ที่มันลึกซึ้ง ใช้งานเนี่ยค่อนข้างน้อย เพราะมีความรู้ด้านนี้น้อย ก็จะใช้งานเพื่อตอบสนองในสิ่งที่เราอยากได้เท่านั้นเอง อื่นๆเนี่ยพี่ว่าก็ยังสามารรถดึงมาใช้ได้อีก แต่ว่าเราก็ยังไม่รู้ใจว่าจะไปค้นหาจากที่ไหน พี่ยังไม่รู้จักวิธีการ...แต่พี่ก็จะผลักดันตัวเองโดยการว่า มีเรื่องต้องใช้ใจ” (สุภัทสร อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

จากบทสัมภาษณ์ในข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าแม่บ้านทั้งหลายมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้อินเทอร์เน็ต เนื่องจากแม่บ้านเล็งเห็นประโยชน์ของการใช้อินเทอร์เน็ต และมีความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตในการทำงานรวมทั้งเพื่อสนองตอบความต้องการของตัวเอง จึงผลักดันตัวเองโดยการ นำความต้องการมาเป็นเป้าหมาย แล้วใช้ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองมาเป็นหนทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น

ในประเด็นของการเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ตนั้น จากข้อจำกัดในเรื่องภาษาอังกฤษและทักษะคอมพิวเตอร์นั้น ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยบางคนอาจไม่มีทักษะคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตมาก่อน แต่แม่บ้านทุกคนไม่มีอุปสรรคทางด้านทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจากแม่บ้านทุกคนมีการศึกษาดี และมีความรู้ความเข้าใจทักษะภาษาอังกฤษ แม้แต่แม่บ้านที่มีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญา ก็มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากแม่บ้านทำงานเป็นผู้ช่วยพยาบาลในโรงพยาบาลนานาชาติ และแม่บ้านก็มีความชอบที่จะเรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงไม่มีแม่บ้านคนใดที่มีอุปสรรคทางด้านภาษาอังกฤษเลย

4.3.2 ช่องทางในเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

จากการได้ทำการสอบถามข้อมูลการใช้สื่อประเภทต่างๆของแม่บ้าน จึงได้พบว่าแม่บ้านมีลักษณะ การใช้สื่อหลากหลายประเภทและหลากหลายรูปแบบ อันเนื่องมาจาก เทคโนโลยีได้มีการ

พัฒนาให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้งานให้ผู้ใช้งานได้สามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น และสามารถใช้งานได้หลากหลายรูปแบบตาม que ผู้ใช้งานต้องการ สื่อหลากหลายประเภทได้ถูกหลอมรวมให้เข้ามาอยู่ในช่องทางการสื่อสารเดียวกัน เช่น โทรศัพท์มือถือ ซึ่งในอดีตโทรศัพท์มือถือเป็นเพียงเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารเท่านั้น แต่ปัจจุบันโทรศัพท์มือถือได้กลายเป็นเครื่องมือ ที่มีความสามารถในการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ด้วย

ในปัจจุบันไม่เพียงโทรศัพท์มือถือเท่านั้นที่มีความสามารถในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต แต่เพราะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างก้าวไกล ทำให้มนุษย์ในโลกยุค 2.0 ได้มีโอกาสใช้อุปกรณ์ การสื่อสารที่มีความทันสมัย สามารถนำพาอุปกรณ์การสื่อสารที่มีความสามารถในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตไปได้ทุกที่ เท่ากับว่าไม่ว่ามนุษย์จะอยู่ที่ไหน หากพื้นที่แห่งนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถเข้าถึงได้ มนุษย์จะสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทุกที่ทุกเวลา ปัจจุบันได้มีผู้คิดค้นและผลิตโทรศัพท์มือถือจำพวก Smart Phone, Android Phone หรือแม้กระทั่งอุปกรณ์การสื่อสารรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า Tablet PC ออกมามากมายเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ที่ต้องทำงานแข่งกับเวลาและเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร มนุษย์ต้องการการติดต่อสื่อสารที่มีความรวดเร็วและสามารถติดตามข่าวสารได้ตลอดเวลา และสามารถไปด้วยกันได้ทุกที่โดยไม่จำเป็นต้องพกพาคอมพิวเตอร์ Notebook ไปไหนมาไหนอีกต่อไป

แม้บ้านในปัจจุบันก็มีการปรับตัวให้ทันต่อกระแสเทคโนโลยีเช่นเดียวกัน เห็นได้จากผลการวิจัย ที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่บ้านทั้งหมดนั้น ปรากฏว่าแม่บ้านมีวิธีการและช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ไม่ใช่มีเพียงเฉพาะช่องทางในการเข้าถึงด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น โดยแม่บ้านบางคนใช้ช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตเกือบจะครบทุกช่องทางไม่ว่าจะเป็น การเข้าถึงด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์, Notebook, โทรศัพท์มือถือ หรือแม้กระทั่ง Tablet PC อย่าง iPad และ iPod Touch เช่น

กุลณัฐฐา (อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ) แม่บ้านที่ใช้ช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตครบทุกช่องทาง เธอกล่าวว่า “พี่ว่าอินเทอร์เน็ตนี้มันดีมากเลยนะ พี่ชอบมาก แล้วยังพี่ใช้ MacBook ด้วย ใช้อิน..เลิศมาก ทำอะไรได้รวดเร็วทันใจ มันไม่เหมือนวินโดวปกติทั่วไปอะ Mac มันแบบ ตอบโจทย์ทุกอย่างจริงๆ เนี่ยอย่างพี่นะ พี่ใช้ทุกอย่างของตระกูลนี้ PC, MacBook, iPhone, iPod, iPad พี่ใช้หมด แล้วยังมันแบบสามารถเชื่อมต่อกันได้หมดเลยนะ นี่ Steve Jobs ก็ป่วยอีก แยกแล้วด้วย พี่เลยแอบคิดว่าแล้ว Mac ต่อๆไปจะโอเคไหม แต่

เค้าเก่งมากเลยนะ คิดได้ไงอะ พี่ว่าคนใช้ Mac อะ พอซื้ออย่างก็ต้องซื้ออีกอย่าง มันต้องเป็นตระกูลเดียวกัน ใช้แล้วจะปลื้มมาก..เหมือนพี่ พี่นั่งติดตามข่าวสารทุกวัน เปิดมันดูอยู่นั้น ในเน็ตอะ ทั้งข่าว Steve Jobs ข่าวเทคโนโลยี บางทีพี่ก็คิดนะว่าพี่จะเอาไปทำอะไรพี่ก็เป็นแม่บ้านอยู่แต่กับบ้าน แต่คนเรานั้นชอบนี่เนอะ ห้ามกันไม่ได้ อีกอย่างมันพี่ว่ามันเหมาะกับ life style พี่จริงๆ” (สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

จากบทสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า แม่บ้านในปัจจุบันไม่ใช่เพียงแค่“ทัน”ต่อกระแสเทคโนโลยีเท่านั้น แต่แม่บ้านยังมีการ“ติดตาม”กระแสเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารหรือข้อมูลต่างๆ โดยแม่บ้านเห็นว่าเทคโนโลยีที่ถูกผลิตคิดค้นออกมาใหม่นั้น สามารถตอบสนองต่อความต้องการของแม่บ้านได้ เป็นการตอบสนองความต้องการในแง่ของความสะดวกในการใช้งาน และการเข้าถึงข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ ด้วยเหตุนี้แม่บ้านสมัยใหม่จึงหันมาสนใจเทคโนโลยีมากขึ้น เห็นได้จากผลการวิจัยที่ปรากฏตัวเลขของจำนวนแม่บ้านที่ใช้ช่องทางต่างๆ การเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตโดยแบ่งออกตามระดับรายได้ครัวเรือนและสถานภาพการทำงาน สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน	จำนวนแม่บ้านแบ่งออกตามรายได้ครัวเรือน/เดือน (คน)		รวม
	รายได้ในครัวเรือนตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป/เดือน	รายได้ครัวเรือน 10,000 – 100,000 บาท/เดือน	
คอมพิวเตอร์	10	10	20
Notebook	9	6	15
โทรศัพท์มือถือ Smart Phone	4	5	9
อื่นๆ อาทิ Tablet, iPad, iPod เป็นต้น	2	2	4

ตาราง 4.10 แสดงช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านจำแนกตามรายได้ครัวเรือน

ช่องทางในการเข้าถึง สื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน	จำนวนแม่บ้านแบ่งออกตามรายได้ ครัวเรือน/เดือน (คน)		รวม
	แม่บ้านที่ทำงาน ประจำ	แม่บ้านที่ไม่ได้ ทำงานประจำ	
คอมพิวเตอร์	10	10	20
Notebook	10	5	15
โทรศัพท์มือถือ Smart Phone	3	6	9
อื่นๆ อาทิ Tablet, iPad, iPod เป็นต้น	1	3	4

ตาราง 4.11 แสดงช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านจำแนกตามสถานภาพการทำงาน

จากผลการวิจัย พบว่า แม่บ้านแต่ละคนมีวิธีการและช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตแตกต่างกันออกไปตามสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ความจำเป็นในชีวิตประจำวัน และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของแต่ละคน แม่บ้านทุกคนใช้คอมพิวเตอร์ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต หรือ Notebook ในการใช้งานอินเทอร์เน็ต แต่ด้วยเทคโนโลยีอันล้ำสมัยในปัจจุบัน ทำให้ช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตมีมากขึ้น แม่บ้านเหล่านี้ก็ได้มีการปรับตัวให้ทันต่อยุคสมัย และยังมี การปรับตัวมากขึ้นเท่าใด ก็ดูเหมือนว่าเทคโนโลยีดังกล่าวจะตอบรับและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของแม่บ้านมากขึ้นทุกขณะ เห็นได้จาก

“แต่ก่อนพี่จะเข้าด้วย notebook แต่ตอนนี้ส่วนใหญ่เข้าด้วย iPad แล้ว มันก็สะดวก ดีนะ ดีกว่าเยอะเลย พี่จะใช้เวลาอยู่บนรถ เพราะมันเป็นช่วงที่พี่ว่างๆ ว่างๆ แต่ก่อนเวลาคนขับรถ ขับไป..ก็นั่งทำอะไรละ ..ไม่มีอะไรทำ เสียเวลา เดียวนี้พี่ก็เอา iPad ขึ้นมาอ่านข่าวบ้าง หาข้อมูลบ้าง มันก็สะดวกดี” (วิมลลา อายุ 43 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 8 ก.พ. 2554)

“ชีวิตพี่จะดูยุ่งวายมาก เพราะพี่ต้อง deal งานลูกค้าทั้งงานประจำ และกิจการของแฟน แล้วกับแบงค์ เป็นอะไรที่พี่ต้องไปบ่อยมาก แต่ก่อนพี่เดินไปแบงค์วันละ 4-5 รอบ แต่เดี๋ยวนี้ตั้งแต่พี่มี Mobile Banking ใ้อีโ..สบายมาก เวลาจะทำอะไรเอานิ้วจิ้มๆ อยู่กับโทรศัพท์นั่นแหละ แล้วลูกค้าเค้าก็ใช้ BB ไร เค้าก็จะ deal งานกับเราได้ตลอดเวลา แล้วนี่นะพี่เล่น twitter พี่ follow ตาม จส.100 บ้าง ตามนักข่าว หนังสือพิมพ์บ้าง พี่ก็จะรู้อะไรที่

เร็วมาก สดมากจริงๆ อย่างโรงเรียนลูกอยู่ไกลที่ทำงาน พี่ก็ดูสิ เส้นนี้รถติดใหม่ ถ้าติดจะได้ไปเส้นอื่น ดีมากเลย” (ลำยอง อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

“ตอนนี้พี่ใช้ทุกอย่าง iPhone, BB ใช้หมดค่ะ ออนไลน์ตลอดเวลา ใครติดต่อพี่ ติดต่อกันได้ทุกที่ทุกเมื่อจริงๆ พี่จะทำอะไรอยู่พี่ก็สามารถเอาไปด้วยได้ จะเข้าห้องน้ำ จะนั่งรถ คิดดูทำกับข้าวยังเอาไปวางไว้ข้างเตาได้เลย” (พรรณพิไล อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

“พี่ว่ามันโอเคมากเลยนะ มันทำให้เราไม่พลาดทุกการติดต่อเลย อย่างพี่เล่นหุ้นพี่ก็ดูได้ตลอด คือปกติเนี่ยการใช้คอมฯ หรือ notebook เราก็ว่าเราได้ข้อมูลที่อัปเดตแล้ว แต่พี่ว่าพอมาใช้พวก smart phone อะไรพวกนี้ มันเร็วกว่ามากๆ เพราะมัน online ผ่าน edge ไซ้ใหม่ละ พี่เหมาจ่าย เพราะฉะนั้นพี่ก็จะ online 24 ชั่วโมงเลย แล้วมันเปิดดูได้เลย ไม่ต้องเปิดเครื่อง..แล้วก็รอ..เหมือนพวกคอมฯ หรือ notebook คิดดูบางทีตีสามลุกขึ้นมาให้นมลูก พี่ยังเปิดดูไปด้วยเลยว่ามีข่าวสารอะไรอัปเดตบ้าง” (อรุณรัตน์ อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

“เวลาเล่นผ่านมือถือส่วนใหญ่จะเล่นเวลาให้นมลูก หรือว่าเบื่อกๆ นอนกูกูกู ไกวเปล ฝ้าฝ้านอน จะไม่ค่อยมีอะไรทำ ดู TV ก็ไม่ได้ คอมฯก็เอามาเปิดไม่ได้ ต้องเล่นเน็ตผ่านมือถือแหละค่ะ ก็เปิดดูนู่นนั่นนี่ไปเรื่อย จะเอาอรรถรสอะไรมาไม่ได้ มันไม่เหมือนกับเวลาเล่นผ่านคอมฯค่ะ” (เจนเนตร อายุ 22 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 16 ก.พ. 2554)

และจากคุณสมบัติของสื่ออินเทอร์เน็ต ที่ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ทำให้แม่บ้านสามารถเข้าใช้งานในเวลาใดก็ได้ที่แม่บ้านมีเวลาว่าง “..พี่ชอบมากนะอินเทอร์เน็ตเนี่ย เปิดก็โงกก็ได้ ลูกหลับก็ไปเปิดได้ อินเทอร์เน็ตมันไม่ได้ต้องเป็นเวลานี้ ไม่ใช่ว่าเปิดตอนตี 2 แล้วจะไม่มีอะไรให้เราดู มันไม่ใช่..ไม่เหมือนโทรทัศน์งั้น” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

ด้วยอำนาจการสื่อสารที่อยู่ในมือผู้ใช้งาน ผู้ใช้งานสามารถควบคุมการเปิดรับข่าวสารได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของแม่บ้านที่ไม่ค่อยมีเวลาว่าง และมักจะมึนงงจนจุกจิกให้ทำตลอดทั้งวันอยู่เสมอ ทำให้แม่บ้านไม่สามารถบริโภคสื่อเป็นเวลานานๆติดต่อกัน ดังนั้น การที่ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตสามารถเป็นผู้ควบคุมการสื่อสารเองได้ และแม่บ้านก็มีวิถีชีวิตที่เหมาะสมกับคุณสมบัติของสื่อดังกล่าว ทำให้แม่บ้านสามารถทำงานบ้านได้มากขึ้นได้ไม่ต้องพะวงกับสื่อที่จะไหลไปตามเวลาดังเช่นโทรทัศน์หรือวิทยุ

“อินเทอร์เน็ตนะมันไม่ได้เป็นนายเรา เราเป็นนายมัน เราควบคุมมัน เพราะฉะนั้น อย่างแม่บ้านเนี่ย ทำงานบ้าน ดู TV รู้เรื่องด้วยหรือพี่สงสัย ดูๆไปก็วิ่งไปตากผ้า ดูๆไปก็ไป ทำกับข้าว เวลาดูละครก็ไม่ต่อเนือง พี่เลยว่าอินเทอร์เน็ตอะมันดีกว่านะ เราจะทำอะไร เราก็ไม่ต้องกังวลว่าเราจะไม่ได้ดู แล้วเราจะดูเมื่อไหร่ก็ได้ อย่างละครเนี่ย ไม่จำเป็นต้องดู ตอน 20.30 น. เลยนะ จะดูก็ไม่งงก็เรื่องของคุณ ดีสามก็ดูได้ ดูใน youtube ไง” (กุลณัฐสุ อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

“บางครั้งพี่ก็เดินไปทำนู่นทำนี่ พี่ก็เปิดคอมฯทิ้งไว้ มันไม่ได้หายไปไหน มันก็หยุดอยู่ ตรงครั้งสุดท้ายที่เราเปิดนั้นแหละ พี่ก็เดินไปทำนู่นทำนี่เสร็จก็กลับมาเล่นต่อ ไม่ต้องกังวลว่า จะไม่ได้ดูเหมือน TV ซึ่งเวลาดูติดพันอยู่ แล้วมันโฆษณา เราเดินลูกไปไหน จะกังวลมากกว่าจะ กลับมาดูไม่ทัน แต่อินเทอร์เน็ตมันไม่ใช่ อย่างดู youtube เราจะไปเข้าห้องน้ำหรือทำอะไร เราก็ pause ไว้ก่อนได้” (วินธนี อายุ 42 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

จากตาราง 4.10 และ 4.11 จะเห็นได้ว่าปริมาณและประเภทของการครอบครองเครื่องมือการสื่อสารที่เป็นช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน เมื่อจำแนกตามรายได้ครัวเรือนแล้ว พบว่าแม่บ้านที่มีรายได้ครัวเรือนรายได้ในครัวเรือนตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป/เดือน และรายได้ครัวเรือน 10,000 – 100,000 บาท/เดือน มีปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าระดับรายได้ครัวเรือนไม่มีผลต่อการครอบครองเครื่องมือการสื่อสารในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน แต่เมื่อพิจารณาถึงการใช้จ่ายสภาพการทำงานมาจำแนกการครอบครองเครื่องมือการสื่อสารแล้ว พบว่า แม่บ้านที่ทำงานประจำทุกคน มีคอมพิวเตอร์ Notebook ในครอบครอง แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของการทำงานต่อการครอบครองเครื่องมือการสื่อสาร คนทำงานในยุคนี้จำเป็นต้องมีคอมพิวเตอร์ Notebook เพื่อทำงานนอกสถานที่ สามารถเคลื่อนย้ายสถานที่ในการทำงานได้ และเมื่อพิจารณาถึงการครอบครองเครื่องมือสื่อสารอย่าง Smart Phone และ Tablet แล้วพบว่า แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ มีปริมาณการครอบครองเครื่องมือการสื่อสารที่สูงกว่า แม่บ้านที่ทำงานประจำ นั่นเป็นเพราะวิถีชีวิตของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ที่ส่วนใหญ่มีภาระผูกพันอยู่กับบุตร ไม่ว่าจะบุตรจะเข้าสู่ระบบการศึกษาแล้วหรือไม่ก็ตาม แม่บ้านที่มีบุตรในวัย 0-3 ปี จะใช้เครื่องมือสื่อสารไร้สายจำพวกดังกล่าวในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในช่วงเวลาที่เลี้ยงดูบุตร ให้นมบุตร เพราะเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีขนาดเล็ก พกพาได้ และไม่รบกวนลูก นอกจากนี้ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร (Chat) ของเครื่องมือสื่อสารดังกล่าว ยังเป็นส่วนที่ทำให้แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ มีเพื่อนคุยตลอดเวลา แม่บ้านจึงไม่เกิดความเหงาเมื่ออยู่บ้าน นอกจากนี้แม่บ้านที่มีบุตรในวัยเรียน แม่บ้านใช้อุปกรณ์สื่อสารดังกล่าว เพื่อฆ่าเวลาและเพื่อความเพลิดเพลินระหว่างรอลูกเรียนพิเศษ และระหว่างรอรับลูก

กลับจากโรงเรียน จะเห็นได้ว่าเครื่องมือสื่อสารในรูปแบบของอุปกรณ์ไร้สายมีความสัมพันธ์กับเวลาว่างและวิถีชีวิตของแม่บ้านมากกว่าสถานภาพการทำงาน เนื่องจากการทำงาน แม่บ้านต้องอยู่ใน “ระบบทุนนิยม” ซึ่งมีการกำหนดแบบแผนการทำงานไว้แล้ว ต่างจากแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ที่มีวิถีชีวิตไม่หยุดนิ่ง มีกิจกรรมทำตลอดเวลา ดังนั้นเครื่องมือสื่อสารแบบไร้สายจึงมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำมากกว่า

4.3.3 วัตถุประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ต

จากคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สามารถใช้งานได้สะดวกสบาย ไร้ข้อจำกัดด้านระยะทาง ทั้งยังเป็นคลังข้อมูลที่ยิ่งใหญ่ มีบริการมากมายเพื่ออำนวยความสะดวก ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของแต่ละบุคคลก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย

เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้านจะมีพฤติกรรม การใช้อินเทอร์เน็ตในหลากหลายด้าน ซึ่งผู้วิจัยพอที่จะจำแนกออกตามวัตถุประสงค์ของการใช้ได้ดังนี้

- 1.) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตนเอง
- 2.) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัว
- 3.) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสังคม

1. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตนเอง

แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำ มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านจะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็น เพื่อการทำงาน เพื่อการติดตามข่าวสาร เพื่อแก้เหงา เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อความทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวก หรือเพื่อการติดต่อสื่อสาร

(1.1) การทำงาน

นอกจากการใช้อินเทอร์เน็ตในที่ทำงานแล้ว แม่บ้านยังมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยให้การทำงานมีความสะดวกสบายมากขึ้นด้วย กล่าวคือ เมื่อแม่บ้านทำงานติดขัดอาจเกิดมาจากข้อมูลที่

ไม่เพียงพอ หรือความไม่รู้ แม่บ้านก็จะใช้อินเทอร์เน็ตเป็นตัวช่วยในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการทำงาน เพื่อทำความเข้าใจ ช่วยให้งานมีความราบรื่นขึ้น เช่น

“การถ้ำ *weight* กันแล้ว พี่ว่า พี่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าครอบครัวนะ เพราะทุกวันพุธ พี่จะมีสอนศาสนาคุณพ่อคุณแม่ที่โรงเรียนลูกพี่ ที่ ICS ตอนเย็นอะคะ แล้วพี่ก็ต้องใช้หนังสือประกอบการสอน ศัพท์เฉพาะบางคำก็แปลไม่ออก พี่ก็จะเปิดเว็บ *dictionary* หาคำแปล อย่างเมื่อคืนนี้พี่ก็เปิดเว็บ *dictionary* ตลอดเลย พี่ต้องเตรียมสอนอะคะ” (สุภัทสร อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความสำคัญกับวงการการศึกษามาก เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางวิชาการเอาไว้มากมาย แม่บ้านที่กำลังศึกษาอยู่จึงมีพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียน การศึกษาของตนเอง เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อการทำรายงาน เช่น

“เราเรียนโท เราได้ใช้ประโยชน์มากๆเลย ทำวิจัยนะ เดียวนี้ก็ไม่ต้องไปเดินแจกแล้วแบบสอบถามหะ มันมีโปรแกรมในเน็ต เราก็แค่พิมพ์แบบสอบถามของเราไป เราก็เอา *link* ไปแปะไว้ให้คนนั้นคนนี้ สามารถเลือกกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายกว่าเดิมอีก อย่างแต่ก่อนอ่าน *text* ตรงไหนไม่เข้าใจก็ไปเปิดดูในเน็ต มันจะมีคลิปภาพจำลองการทดลอง ทำให้เราทำงานง่ายขึ้น” (สุรรัตน์ อายุ 26 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ม.ค. 2554)

“ก็มีเอาไว้อ่านแล้วก็อ่าน *lecture* อาจารย์ในเน็ตคะ อาจารย์จะมี *blog* ส่วนตัวอัปเดตข้อมูลให้นักศึกษาอ่าน” (เจนเนตร อายุ 22 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 16 ก.พ. 2554)

(1.2) การติดต่อสื่อสาร

การใช้ประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำบางคนก็ต้องทำงานบ้าน เลี้ยงลูก อยู่แต่กับบ้าน และแม่บ้านที่ทำงานประจำบางคน ก็จะต้องทำทั้งงานประจำและงานบ้าน แม่บ้านเหล่านี้จึงไม่มีเวลาที่จะติดต่อสื่อสารกับเพื่อน หรือคนรู้จัก แม่บ้านก็จะใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสาร เพื่อรักษาระดับความสัมพันธ์ และเพื่อเป็นช่องทางในการพูดคุย

“ถ้าพูดถึงเรื่องการติดต่อสื่อสาร พี่จะใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อกับเพื่อนๆ ค่ะ เพราะเราต่างก็ไม่ค่อยมีเวลาเจอกันเท่าไรนัก” (ทิวรรค์ อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

“พี่เอาไว้ติดต่อส่งข่าวสารกับเพื่อนๆ แม่ที่โรงเรียนลูก นัดกันผ่านอินเทอร์เน็ตอะไร อย่างนี้อะค่ะ” (มัลลิการ์ อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

แม่บ้านบางคนมีญาติ หรือคนรู้จักอยู่ต่างประเทศ แม่บ้านก็จะใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ที่อยู่ห่างไกล ทำให้ระยะทางไม่เป็นอุปสรรคอีกต่อไป ทำให้แม่บ้านสามารถสื่อสารกับผู้ที่อยู่คนละสถานที่ได้ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

“พี่ก็จะมีใช้ facebook คู่กันบ้างนะ อย่างพี่คนรู้จัก เพื่อนบ้าง ญาติบ้าง อยู่ต่างประเทศ ก็ใช้อินเทอร์เน็ตนี้แหละ ใช้เว็บแคม ออนไลน์คุยกัน ก็ทำให้ระยะทางระหว่างเรา ดูใกล้กันมากขึ้นนะ” (นริสา อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

“อย่างแฟนพี่เค้าไปต่างประเทศ พี่คิดถึงก็ skype หากัน ก็เหมือนอยู่ด้วยกันทุกวัน มันเหมือนกับว่าเค้าไม่ได้ไปไหนไกล แล้วพี่ก็มีนะ skype คุยกับเพื่อนนี้แหละ หรือนัดกันไปซื้อของอะไรอย่างนี้” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

(1.3) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นตลาดซื้อ-ขายสิ่งของ (e-commerce)

ปัจจุบันการขายสินค้าและบริการในอินเทอร์เน็ตเป็นที่นิยมมาก เนื่องจากสะดวกสบาย ไม่ต้องเดินทาง ไม่เสียเวลา ซึ่งเหมาะสมกับวิถีชีวิตของแม่บ้านผู้ซึ่งมีเวลาไม่มาก แม่บ้านเหล่านี้จะใช้อินเทอร์เน็ตเป็นทั้งตลาดในการซื้อของ และแม่บ้านบางคนก็มีการขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตอีกด้วย อินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยแม่บ้านมีรายได้บ้าง เนื่องจากแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านต้องอยู่บ้าน ทำงานบ้าน เลี้ยงลูก งานเหล่านี้เป็นงานที่ทั้งหนักและเหนื่อย เมื่อมีช่องทางในการซื้อ-ขายบนอินเทอร์เน็ตขึ้นมา แม่บ้านที่เดิมเคยรับบทบาทเพียงการเป็น แม่บ้าน และภรรยา จึงมีบทบาทในการเป็น แม่ค้า เพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งบทบาท

“พี่ขายเสื้อผ้าในเน็ตเริ่มขายมาตั้งแต่เค้าเริ่มฮิต hi5 กัน อยากทำงานที่บ้านเลย ถ่ายรูปลง hi5 ขาย จนกระทั่งมาเป็น facebook พี่ก็ยังขายอยู่ ก็ดีนะ ได้ตั้งค..ไม่ต้องไปขอแฟน” (ศิระโสภิต อายุ 28 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

(1.4) การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการระบายอารมณ์หรือแสดงออกทางความคิด

จากการสัมภาษณ์พบว่าแม่บ้านส่วนหนึ่งได้ใช้อินเทอร์เน็ตในการระบายอารมณ์ ความเครียด หรือความอัดอั้นที่อยู่ในใจ ซึ่งเรื่องบางเรื่องเป็นเรื่องที่แม่บ้านไม่รู้ว่าจะหันหน้าไปพึ่งใคร ไม่สามารถพูดคุยกับใครได้ โดยมากจะเป็นความเครียด ความขัดแย้งในครอบครัว หรือความประพฤติของลูก

ลำยอง (อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ อาชีพ พนักงานบริษัท) ได้ให้ข้อมูลว่าตอนแม่บ้านคลอดลูกคนโต ลูกออกมาเป็นดาวนชินโดรม พร้อมทั้งลื่นหัวโล้น ต้องเข้า ICU แม่บ้านเครียดและเก็บตัวอยู่หลายวัน แม่บ้านให้ข้อมูลว่า แม่บ้านเกือบจะเสียดิ แม่บ้านไม่รู้จะทำยังไงไม่รู้จะพูดกับใครเลยระบายลงไปในเน็ต ปรากฏว่า มีคนมาให้กำลังใจ พร้อมเล่าประสบการณ์ที่หนักหนาสาหัสกว่าของตนเอง แม่บ้านจึงมีอาการดีขึ้น จนแม่บ้านถึงกับเอ่ยปากว่า

“คิดดูสิคนใกล้ชิด พ่อ แม่ พี่น้อง หรืออย่างแฟนที่เค่าปลอบใจกันอยู่ตั้งนานที่ไม่ดีขึ้นเลย แต่พอพี่ได้ระบายผ่านอินเทอร์เน็ต พี่กลับดีขึ้นอย่างไม่น่าเชื่อ พี่ว่ามันเหมือนกับเรา ได้เปิดมุมมอง ได้ออกไปเห็นกลุ่มคน สังคม หรือประสบการณ์ชีวิตของคนอื่น ที่มันเลวร้ายกว่าที่เราเจอ แต่พอเราได้อ่านข้อความต่างๆ พี่รู้สึกเลยว่าเราต้องเข้มแข็ง แล้วลูกจะเข้มแข็ง” (ลำยอง อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

ด้วยคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องแสดงตัวตนที่แท้จริง เป็นสื่อที่มีพื้นที่มาก ผู้ใช้งานสามารถถ่ายทอดข้อความหรือข้อมูลได้อย่างไม่จำกัด อีกทั้งยังเป็นสื่อที่มีความรวดเร็วในการโต้ตอบหรือรับส่งข้อมูลอีกด้วย จึงเอื้อประโยชน์ให้แม่บ้านที่มีความเครียดต้องการพื้นที่ในการระบายออกหรือต้องการปรึกษาปัญหาที่แม่บ้านไม่สามารถที่จะปรึกษาผู้ใดได้ในโลกจริง โดยที่แม่บ้านไม่ต้องแสดงตัวตนที่แท้จริงให้ใครรู้ หากไม่มีพื้นที่ดังกล่าว แม่บ้านหลายๆคนอาจจะต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อหน่วยของสังคมตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับสังคม เช่น

“พี่จะมาปรึกษาเพื่อนๆหรือแม่เพื่อนลูกก็ไม่กล้าใช้ไหมละ อายเพื่อนไง พี่ก็ต้องใช้ช่องทางนี้แหละ เค่าไม่รู้ว่าเป็นใคร ไม่รู้จักฉัน ไม่รู้จักเธอ แต่พี่ก็ได้ปรึกษาหาทางออกให้กับชีวิต” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

เรื่องบางเรื่องมันก็ลึกลับซับซ้อน ลึกซึ้งเกินกว่าจะเล่าให้ใครฟังนะ อย่างสมมติเรื่องเพศอย่างเนี่ย ใคร...จะมานั่งเล่าให้กันฟัง จะเอามาปรึกษากัน น้อยอะจริงๆ แต่ในอินเทอร์เน็ตมันทำได้ไง อย่างที่เห็น เห็นไหมละ ว่ามีคนมาเล่า มาปรึกษา มาถามทุกเรื่องเลย

นะ ไม่เว้นกระทั่งเรื่องพวกนี้ เพราะอะไร เพราะเราต่างไม่รู้จักกันไง ว่าจริงๆแล้วคุณคือใคร มันดีตรงนี้แหละ (สุวิรัตน์ อายุ 26 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ม.ค. 2554)

2.) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัว

(2.1) การหาข้อมูลสุขภาพ

แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำมักมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสมาชิกในครอบครัว โดยที่แม่บ้านไม่รู้ตัว ซึ่งเมื่อผู้วิจัยสอบถามแม่บ้านถึงการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต แม่บ้านมักจะกล่าวว่าแม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตนเองเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อผู้วิจัยสอบถามลึกถึงไปถึงรายละเอียดข้อมูลในการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยพบว่า ข้อมูลข่าวสารที่แม่บ้านกล่าวว่าแม่บ้านใช้เพื่อตนเองนั้น มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่า อุดมการณ์แม่บ้านที่ต้องทำเพื่อครอบครัวนั้นได้หยั่งรากฝังลึกลงไปในชีวิตจิตใจของแม่บ้าน จนกระทั่งแม่บ้านไม่รู้สึกรู้ว่าสิ่งที่แม่บ้านได้ทำลงไปนั้นแม่บ้านได้ทำเพื่อครอบครัวไม่ใช่เพื่อตนเอง แต่สิ่งที่แม่บ้านคิดก็คือ การได้ทำเพื่อครอบครัวก็เหมือนได้ทำเพื่อตนเอง สมาชิกในครอบครัวเป็นสุข แม่บ้านก็เป็นสุขด้วย และเมื่อคราวใดที่สมาชิกในครอบครัวเดือดร้อน มีความทุกข์ หรือเจ็บป่วย แม่บ้านก็จะมีความทุกข์ตามไปด้วย เช่น

อย่างคุณแม่สามีของพี่ป่วย หมอบอกว่าไม่มีทางรักษาแล้ว ที่บ้านก็เครียดกันมาก พี่ก็เครียดมาก พี่ก็ search ดูเลย เคื่บบอกว่าโรคนี้ละ ควรรักษาแบบนี้ ให้ทำอย่างนี้ อย่างนั้น เราก็ดูๆ บางคนเค้าก็ไปฝังเข็ม ถามว่าเชื่อได้ไหม มันก็ได้นะ เพราะบางคนเค้าก็เคยมีญาติเค้าเป็นมา เค้าก็บอกไปลองนวดดูสิ ทำจิตใจให้แจ่มใส ออกกำลังกายอะไรแบบนี้ ก็คือมันเป็นอะไรที่เราสามารถจะเข้าถึงได้เร็ว แล้วก็พี่ว่ามันก็น่าจะพอช่วยได้นะ” (วิมล อายุ 43 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 8 ก.พ. 2554)

(2.2) การหาข้อมูลทำอาหาร-ร้านอาหาร

นอกจากนี้แม่บ้าน ผู้มีหน้าที่ต้องคอยดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัว ในทุกๆเรื่อง รวมถึงเรื่องสุขภาพและโภชนาการ แม่บ้านมักใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งในการหาข้อมูลในเรื่องสุขภาพ อาหาร แม่บ้านมักใช้อินเทอร์เน็ต เป็นตัวช่วยในการทำอาหาร โดยการค้นหาสูตรแล้วนำมาทำตาม เพื่อให้คนในครอบครัวทาน แม่บ้านบางคนทำอาหารเป็นอยู่แล้ว แต่สามีต้องการทานอาหารที่แม่บ้าน

ไม่รู้จำมาก่อนเลย แม่บ้านไม่เคยได้ลิ้มลอง แม่บ้านก็จะใช้อินเทอร์เน็ตในการหาสูตรอาหาร เพื่อจะ มาฝึกทำหลายๆสูตร หาสูตรที่ดีที่สุด เพื่อเอาใจสามี

“เวลาพี่จะทำ พี่ก็บรินท์ออกมา สูตรไหนทำแล้วโอเค..ผ่าน!! ก็ซิดถูกไว้เลยนะ ถ้าสูตร ไหนไม่ผ่านก็โยนทิ้งเลย บางทีเราก็ได้มาหลายสูตรไง พี่ก็ลองผิดลองถูก ก็อ่านจากของคน ที่ คำทำมาแล้ว อันนี้เวิร์ค อันนี้มันไม่เวิร์ค เราก็จะเอามา apply ใช้กับสูตรของเรา พอออกมา อร่อยสามีชม แม่ชม ลูกทานได้หมด พี่ก็ชื่นใจ พี่เลยมีความสุขกับการหาสูตรอาหารใน อินเทอร์เน็ตมาก” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

(2.3) การหาข้อมูลท่องเที่ยว

การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งรูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตที่แม่บ้านนิยมใช้กัน มาก คือใช้กันทุกคน ปัจจุบันเว็บไซต์ agency ต่างๆ ได้ก่อตั้งขึ้นมากมาย ในอินเทอร์เน็ต ซึ่ง สามารถอำนวยความสะดวกให้กับแม่บ้านได้ อีกทั้งยังช่วยแม่บ้านประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย เนื่องจากเว็บไซต์จำพวกนี้จะมีส่วนลดให้กับผู้จองโรงแรม ที่พัก หรือโปรแกรมการท่องเที่ยวผ่าน ทางเว็บไซต์ แต่แม่บ้านบางคนก็ไม่ได้ใช้บริการเว็บไซต์ประเภทดังกล่าว แม่บ้านจะใช้เพียงการหา ข้อมูลการท่องเที่ยว ข้อมูลโรงแรมที่พัก ข้อมูลการเดินทาง ร้านอาหาร เพื่อนำมาประกอบการ ตัดสินใจในการไปท่องเที่ยวกับครอบครัว เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามถึงประเด็นนี้ แม่บ้านมักเข้าใจว่านี่ เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตนเอง แต่เมื่อผู้วิจัยพิจารณาจากการให้สัมภาษณ์และภาพรวมแล้ว ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า แท้จริงแล้ว นี่เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัวของแม่บ้าน เพราะเมื่อมี โปรแกรมท่องเที่ยวของครอบครัว แม่บ้านจะต้องเป็นผู้รับหน้าที่ในการจัดแผนการท่องเที่ยวไม่ว่า จะเทศกาลใด การท่องเที่ยวที่แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตในการหาข้อมูลนั้น เป็นการไปท่องเที่ยว พักผ่อนกับครอบครัว ไม่ใช่กับเพื่อนเพื่อความสนุกสนานของตนเองฝ่ายเดียว

“เวลาไปเที่ยวเนี่ยอินเทอร์เน็ตจะช่วยเรามากๆในการหาที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว การเดินทาง ตัวเครื่องบิน พี่จะใช้บ่อยมากๆ ล่าสุดพี่ไปสิงคโปร์กับลูก ไป Resorts World Sentosa อินเทอร์เน็ตช่วยทุกอย่างเลย จองตั๋ว จองโรงแรม ดีสุดๆ ได้ส่วนลดด้วย พี่อยู่ บ้านว่างๆ พี่ก็จะศึกษาไปก่อนด้วยว่าร้านนี้อยู่ตรงไหน ช่วยประหยัดเวลาได้เยอะเลย” (วินธนี อายุ 42 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

“พี่ใช้เวลาหาข้อมูลต่างๆให้ครอบครัว อย่างเช่น เรื่องการท่องเที่ยว อะไรประมาณนี้ ค่ะ เรื่องอื่นไม่ค่อยนะ” (ทิวรรณ อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

2.4 การหาข้อมูลสำหรับการเลี้ยงดูบุตร

นอกจากนี้แม่บ้านยังมีการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการหาข้อมูลให้ลูกด้วย ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลูกที่แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตในการหาข้อมูลนั้น แม่บ้านที่มีลูกอยู่ในวัยแรกเกิด-ระดับอนุบาล แม่บ้านมักใช้อินเทอร์เน็ตในการแสวงหาข้อมูลด้านโภชนาการ วิธีการเลี้ยงดู และข้อมูลด้านสุขภาพของลูก เพราะแม่บ้านเห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ เป็นข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์ตรงของพ่อแม่ท่านอื่นๆ แม่บ้านจึงเลือกที่จะใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการหาข้อมูลต่างๆด้วยตนเอง โดยที่ใช้สื่อบุคคล เช่น แพทย์ หรือ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นเพียงความเห็นประกอบเท่านั้น เท่ากับว่าเมื่อแม่บ้านหันมาใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแล้ว ทำให้แม่บ้านรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เหตุการณ์ต่างๆด้วยตนเองได้ แม่บ้านหลายคนกล่าวว่า แม่บ้านเลือกที่จะเชื่อถือข้อมูลความคิดเห็นจากอินเทอร์เน็ตมากกว่าเพราะมีข้อมูลหลากหลาย สามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสม หรือนำมาประยุกต์ใช้กับตัวเองได้ แต่ที่แม่บ้านเลือกที่จะเชื่อถือสื่อบุคคลน้อยลง ก็เพราะแม่บ้านเห็นว่าความเห็นจากแพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นเพียงความคิดเห็นโดยรวม ซึ่งเกิดมาจากการวิจัย หรือการทดลองทางการแพทย์ แต่เด็กแต่ละคนย่อมมีพฤติกรรมและอาการแตกต่างกัน ดังนั้นแม่บ้านจึงเลือกที่จะเชื่อถือข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์จริงมากกว่า

แม่บ้านที่มีลูกในวัยเรียนก็มักจะใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการหาข้อมูลทำการบ้าน สอนการบ้านให้ลูก หรือหาข้อมูลสถานศึกษาเพื่อให้ลูกได้รับสิ่งที่ดีที่สุด ถึงแม้ว่าแม่บ้านจะกล่าวว่าไม่มีเวลาเพียงใดก็ตาม แต่สำหรับลูก แม่บ้านจะจัดสรรเวลาให้ได้เสมอ แม่บ้านที่มีลูกในวัยเรียนทุกคนจะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลทางการเรียน เพื่อเสริมความเข้าใจของลูก ให้ลูกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และจดจำ ซึ่งส่วนใหญ่แม่บ้านจะใช้เว็บไซต์ google, karntv และ momypedia เป็นแหล่งในการหาข้อมูลประเภทดังกล่าวให้กับลูก

กับลูกเนี่ย พี่ใช้อินเทอร์เน็ตช่วยในการสอนการบ้านเค้าด้วย เพราะคนโตพี่ เรียนยากมาก บางทีเด็กเวลามองไม่เห็นภาพ แกก็จะไม่เข้าใจ อย่างระบบสุริยจักรวาล พี่ก็จะ search ภาพให้เค้าดูว่ามันเป็นอย่างนี้นะ ดาวพฤหัสบดีใหญ่ที่สุดนะลูก ถ้าเด็กเห็นภาพ มันก็จะ get กว่าไง พี่เลยใช้อินเทอร์เน็ตนี่แหละเป็นสื่อการสอน มันก็สำคัญนะอาถู (google) เนี่ย (วัลลภา อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 28 ม.ค. 2554)

อินเทอร์เน็ตนี้ส่วนใหญ่ที่จะเอาไว้หาข้อมูล พี่ก็จะหาข้อมูลต่างๆให้ลูกคะ หากจากอินเทอร์เน็ต อย่างการบ้านลูกอย่างนี้พี่ก็จะหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนะคะ” (ทิวรรค์ อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

3.) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสังคม

นอกจากแม่บ้านจะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสนองตอบความต้องการที่ตัวเองจะใช้เพื่อตนเอง และครอบครัวแล้ว ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้านส่วนหนึ่งมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสังคม ที่น่าสนใจคือ แม่บ้านที่มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเช่นนี้มีแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำรวมอยู่ด้วย เนื่องจากอาชีพแม่บ้านที่มีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบงานบ้าน ถึงแม้ว่าแม่บ้านบางคนอาจจะไม่ต้องทำงานบ้านเอง แต่หน้าที่ในการดูแลครอบครัว บำบัดทุกข์บำรุงสุข และเยียวยาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของคนในครอบครัว ก็ยังคงเป็นหน้าที่ของแม่บ้านอยู่ดี การมีผู้ช่วยเหลือการทำงานบ้าน เป็นเพียงการแบ่งเบาภาระซึ่งน้อยนิดเมื่อเทียบกับสิ่งที่แม่บ้านยังคงต้องรับผิดชอบอยู่

ความเป็นแม่บ้านและงานบ้าน เป็นอาชีพและงานที่ไม่มีความก้าวหน้า ไม่มีผลงาน และไม่ได้รับการเชิดชูเกียรติจากสังคม แม่บ้านบางคนเคยทำงานประจำ มีหน้าที่การงานที่ดี ได้รับการยอมรับจากสังคมประสบความสำเร็จในการงานอาชีพ เมื่อแม่บ้านแต่งงาน มีลูก แม่บ้านจำเป็นที่จะต้องสละซึ่งความสำเร็จนั้น เพื่อมาทำหน้าที่เป็นกองกำลังสำคัญที่จะคอยดูแลและผลักดันให้ลูกๆและสามีของเธอก้าวไปสู่ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจที่เคยมีต่อตนเองเมื่อครั้งที่เธอทำงานจึงแปรเปลี่ยนมาเป็นความภาคภูมิใจและความอึดอ้อมใจที่เธอได้มีส่วนทำให้สามีและลูกของเธอมีความสุขและประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าความสำเร็จดังกล่าวของลูกๆ จะเป็นเพียง การที่ลูกได้ขึ้นแสดงนาฏศิลป์ในงานโรงเรียน ได้รับประกาศนียบัตรนักกอล์ฟเยาวชน หรือ ความสุขที่ได้เห็นสามีสดชื่น มีความสุข กับการจัดทริปท่องเที่ยวของเธอ สิ่งเหล่านี้ แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำให้ความเห็นว่า แม่บ้านรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองกว่าครั้งที่ตัวเองเคยประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานอย่างเทียบไม่ได้ เช่น

“พี่จะมีความสุขมาก เวลาได้สอนลูกรำไทยแล้วลูกทำการแสดงบนเวทีได้ดี ...อย่างลูกชายพี่ ก็ได้รางวัลนักกอล์ฟเยาวชน เวลาลูกๆประสบความสำเร็จ พี่จะรู้สึกภูมิใจในตัวเองมาก ปลื้มกว่าตอนที่ตัวเองได้เป็นแอร์ฯ ได้บิน International อีก ความรู้สึกแบบ..ลูกเราทำได้ ซึ่งแม่ก็คงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ลูกประสบความสำเร็จนะพี่ว่า” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

แค่แฟนที่หลับตา แล้วบอกว่าสบายจัง เวลาที่พี่พาไปเที่ยว พี่ก็รู้สึกดีมากแล้ว เห็น ลูกเล่นสนุก สามีผ่อนคลายสบายอุรา พี่ก็คิดว่า เออ..นี่เราคิดไม่ผิดจริงๆที่ยอมลาออกจาก งานแล้วมาเป็นแม่บ้านเต็มตัว อย่างน้อยเวลาที่เราต้องเสียไปกับการหาที่พัก ที่กิน ที่เที่ยว ก็ ไม่เสียหลาย เมื่อแลกกับรอยยิ้มของลูกและสามี พี่ถือว่าคุ้มสุดๆ” (กุลณัฐรฐา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

แต่นั่นก็เป็นเพียงฉากหนึ่งของความรู้สึกที่มีต่ออาชีพแม่บ้านของเธอเท่านั้น แต่อีกมุมหนึ่ง แม่บ้านเหล่านี้ก็กลับรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจในการเป็นแม่บ้านอยู่ลึกๆ เพราะบริบทของสังคมได้ให้คุณค่า ของการเป็นแม่บ้านไว้น้อยเหลือเกิน แม่บ้านเหล่านี้จึงรู้สึกว่า การเป็นแม่บ้านของตนเองนั้น เป็น การลดทอนความรู้ความสามารถที่ตนเองมี แม่บ้านจึงคิดหาหนทางที่จะเพิ่มคุณค่าให้กับตนเอง พร้อม ทั้งได้พัฒนาศักยภาพ และความรู้สึกได้รับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถชดเชยความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำ ใจนั้นลงไปได้ จากการที่แม่บ้านได้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและสังคม

(3.1) การเผยแพร่ข่าวสาร-สถานการณ์ปัจจุบันอันเป็นประโยชน์

การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและสังคมของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำนั้น แม่บ้านมักจะกระทำโดยการเผยแพร่ข่าวสารที่น่าสนใจ หรือเป็นประเด็นอยู่ในขณะนั้น พร้อมทั้งเสนอ ความคิดเห็น และวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ แล้วรายการต่อสาธารณชนต่อไป เป็นการใช้ความรู้ ความสามารถ ที่ตนเองมีเพื่อสร้างความเข้าใจในข่าวสารให้กับบุคคลในสังคม แม่บ้านบางคนมีความรู้ ทางด้านภาษา ต่างประเทศหลากหลายภาษา แม่บ้านก็จะแปลข่าวต่างประเทศและรายงานข่าวให้ สังคมได้รับรู้ เมื่อสังคมหนึ่งสังคมใดเกิดความเดือดร้อน หากแม่บ้านทราบ แม่บ้านก็จะคอยช่วยทำ หน้าที่ประชาสัมพันธ์ในการระดมความช่วยเหลือไม่ว่าจะในรูปแบบของตัวเงินหรือสิ่งของเพื่อส่งต่อไป ให้สังคมที่ได้รับความเดือดร้อนต่อไป

“พี่อยู่บ้านเฉยๆ ถ้าไม่ทำอะไรเลยก็ดูเหมือนจะว่างไปไหม วันๆพี่ก็เลย นั่งอัปเดต ข่าวสารทั้งไทยทั้งเทศแหละ แล้วก็เอามาถ่ายทอดต่อ บอกให้คนอื่นได้รู้ บางทีพี่ไปเจอเว็บไซต์ ที่เค้ารับบริจาคเงินให้มูลนิธิต่างๆ พี่ก็จะเอามาแบ่งปัน มา share อย่างข่าวเนี่ยบางคนเค้า ทำงาน เค้าไม่มีเวลาอ่านข่าวใช้ไหม พี่ก็จะคอยเป็นนักข่าว คอยนั่งรายงานข่าวสารให้เพื่อนๆ อยู่ที่บ้าน” (กุลณัฐรฐา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

“การที่พี่อยู่บ้านเฉยๆเนี่ย พี่คิดว่าเราก็น่าเอาเวลาที่เรามีไปทำประโยชน์อะไรให้กับ สังคมได้บ้าง บางทีเวลาพี่ไปเปิดเจอ social campaign พวก social responsibility อะไร

อย่างนี้พี่ก็จะเอามาบอกต่อ บอกปากเปล่าบ้าง เอาไปแปะไว้หน้า wall บ้าง แปะตามเว็บบอร์ดบ้าง พี่ว่ามันน่าจะดีนะถ้าทุกคนมีความรับผิดชอบต่อสังคม และพร้อมจะทำอะไรก็ได้ที่เป็นการช่วยเหลือสังคม คนละเล็กละน้อยก็ยิ่งดี” (วัลลภา อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 28 ม.ค. 2554)

“พี่รู้สึกว่ ถ้าเราทำอะไรเพื่อสังคม เป็นการตอบแทนสังคมบ้าง มันก็จะดี เวลามีข่าวสารอะไรใหม่ๆ พี่ก็จะคอยบอกให้คนอื่นทราบ โดยการเอาไปแปะไว้หน้า facebook หรือบางทีพี่ก็จะเอาไปบอกต่อในสังคมจริงๆอะคะ อย่างเวลาที่ไปรับลูกที่โรงเรียน มันก็จะมีพ่อแม่ผู้ปกครองอะไรพวกนี้ เค้าก็จะคุยๆกัน บางคนเค้าไม่เล่นเน็ตเค้าไม่รู้ เราก็บอกเค้าว่ามันเป็นอย่างนี้แล้วนะ”(อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามถึงประเด็นนี้ และผู้วิจัยได้ย้อนกลับไปพิจารณาลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยพิจารณาที่ประวัติการทำงาน of แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ผู้วิจัยพบว่า แม่บ้านที่มีพฤติกรรมที่ชอบติดตามข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตอยู่ตลอด และมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสังคม แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำเหล่านี้เคยประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและการเรียนมาก่อนในอดีต ก่อนที่จะมาทำหน้าที่เป็นแม่บ้านเต็มตัว ซึ่งการติดตามข่าวสาร อัปเดตข้อมูลตลอด ของแม่บ้านนั้นได้สร้างความรู้สึกรื่นรมและเห็นคุณค่าของตนเอง ความรู้สึกของการเป็นคนทันสมัยทำให้แม่บ้านไม่ถูกมองจำถูกติดอยู่กับคำว่า “แม่บ้าน” ซึ่งเสมือนเป็นการลดทอนคุณค่าของแม่บ้าน ดังที่

วินธนี (อายุ 42 ปี แม่บ้านไม่ได้ทำงานประจำ) กล่าวว่า “ทำไมคนต้องคิดว่าแม่บ้านต้องไม่รู้อะไร หลังเขา วันๆเอาแต่ดูละคร..เดี๋ยวนี้แม่บ้านเรียนสูงนะ อย่างเพื่อนที่จบศึนทร์ ทำงานได้ 2 ปี แต่งงาน มีลูก ลาออก เสียหายความรู้ความสามารถใหม่ละ ส่วนพี่จบโทที่จุฬาเหมือนกัน พี่ยังออกจากงานมาอยู่บ้าน เลี้ยงลูกเลย เดี่ยวนี้ใครเขียนอาชีพแม่บ้าน ไปดูถูกเค้าไม่ได้นะ.. ทำไมสังคมชอบดูถูกอาชีพแม่บ้านทั้งๆที่บ้านไหนๆก็มีแม่บ้านกันทั้งนั้นแหละ” (สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

ไม่เฉพาะแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำเท่านั้น แม้แต่แม่บ้านที่ทำงานประจำ ก็มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสังคม โดยแม่บ้านบางคนได้ให้ความเห็นว่า ทำให้ตนเองรู้สึกมีค่าขึ้น เพราะคำพังการทำงานในบริษัท แม่บ้านรู้สึกว่ตัวเองเป็นเพียงกลไกเล็กๆของบริษัทเท่านั้น ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่อะไรมากมายนัก แม่บ้านจึงชอบที่จะก้าวเข้ามามีบทบาทในโลกไซเบอร์ ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม โดยการรายงานข่าว ส่งต่อข่าวสารให้สังคมได้รับรู้ และแก้ไขปัญหาต่างๆได้ทันท่วงที อาทิ

แม่บ้านที่ทำงานประจำคนหนึ่ง เธอชอบใช้งานอินเทอร์เน็ตสังคมออนไลน์อย่าง twitter มาก เธอจะ follow ตามพวงสำนักข่าวต่างประเทศ CNN BBC NHK หรือกระทั่ง Al Jazeera แม่บ้านได้ให้ข้อมูลว่า แม่บ้านมีความรู้ภาษาต่างประเทศเพียงภาษาอังกฤษและญี่ปุ่นเท่านั้น แต่บางทีข่าวใน Al Jazeera เป็นภาษาอาหรับ แต่ก็จะมีผู้ tweet มาแปลเป็นภาษาอังกฤษให้ แม่บ้านก็จะ tweet ต่อแปลเป็นภาษาไทยให้คนไทยได้อ่านอีกทีหนึ่ง เมื่อมีคนมาขอบคุณหรือชมเชย แม่บ้านจะรู้สึกปลื้มและภาคภูมิใจในใจตนเองเป็นอย่างมาก

ลำยองค์ (อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ อาชีพ พนักงานบริษัท) กล่าวว่า “เวลาที่พี่แปลข่าวใน twitter ให้คนอื่นอ่าน พี่คิดแค่ว่า เออ..เวลาเราอ่านภาษาอะไรไม่ออก ความรู้สึกมันก็แบบ ทำไมไม่มีคนมาแปลให้ เราก็อยากรู้ พี่ว่าก็คงมีคนอยากรู้เหมือนกันแหละ พอเราแปลให้ เข้ามารับขอบคุณมาชม พี่จะรู้สึกดีอย่างบอกไม่ถูกเลย ทำให้พี่มีแรงที่จะทำอย่างนี้ต่อไป แต่ก็มีนะคนขวางโลก ต้องมาจับผิดการแปลของเรา ว่าสำนวนนี้ต้องแปลว่าแบบนี้ มาว่าเรา โอ้โฮ..พี่คิดเลยว่าคุณไม่เคยคิดที่จะทำอะไรเพื่อคนอื่น ก็อย่ามาทำตัวเป็นคุณครูภาษาต่างประเทศในนี้ดีกว่า ถ้าคุณคิดว่าคุณแปลดี ทำไมพี่ไม่เห็นเค้าทำอะไรแบบนี้บ้างเลย” (สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

แม่บ้านที่ทำงานประจำให้ความเห็นว่า การเข้ามามีบทบาทต่อสังคมทำให้เธอรู้สึกมีภาคภูมิใจ การได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมทำให้ชีวิตของเธอมีคุณค่าขึ้น แต่เพราะสังคมออนไลน์เป็นสังคมที่เปิดกว้าง ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตสามารถแสดงความคิดเห็นได้ตรงไปตรงมาที่ต้องการโดยไม่จำเป็นต้องใส่ใจใคร เพราะการใช้งานอินเทอร์เน็ตผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องแสดงตัวตนที่แท้จริง การสนทนาตอบโต้เป็นการตอบโต้ผ่านตัวหนังสือซึ่งแฝงไปด้วยอารมณ์ที่แสดงออกมาทางภาษาที่ใช้เขียน ผู้มีความเห็นต่างกันจึงสามารถเดินทางมาพบกันได้เสมอในโลกของอินเทอร์เน็ต

(3.2) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยเหลือสังคม

นอกจากการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสังคมในประเด็นการให้ข่าวสารข้อมูลแล้ว แม่บ้านยังมีพฤติกรรมในการขอความช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของเพศหญิง แม่บ้านทำประโยชน์ต่อสังคมโดยการให้คำปรึกษา ให้กำลังใจหรือตอบคำถาม ให้เสนอแนะ ชี้แนะแนวทางในปัญหาต่างๆ กับผู้คนในอินเทอร์เน็ตอีกด้วย เช่น

“แฟนพี่เค้าเป็นคนเทศนาในโบสถ์ และก็เป็นหมอด้วย เพราะฉะนั้นมันก็จะมีความเว็บไซต์ของโบสถ์ แล้วในนั้นก็จะมีกระดานข้อความ ถาม-ตอบ สามีกับพี่ก็จะเป็นคนตอบเกี่ยวกับเรื่องของศาสนาที่เค้าถามมา พี่ว่าการที่มีตรงนี้นั้นก็ดีนะค่ะ บางทีเค้าเครียด มีความทุกข์ เราได้ช่วยเค้า เราก็อิมเอมใจ..บางทีมีคนถามเรื่องสุขภาพ พี่ก็จะตอบทางอีเมลกลับไป” (สุภัทสร อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

โดยที่แม่บ้านให้ความเห็นตรงกันว่า อินเทอร์เน็ตนั้นเป็นสื่อหนึ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ได้ เป็นสื่อที่ใช้ได้ง่ายและรวดเร็ว เมื่อมีปัญหา ปัญหาก็จะได้รับการแก้ไขได้ทันทีที่ บางคนที่เข้ามาบรรยายอารมณ์ อาจมีปัญหาอยากจะทำตัวตาย แล้วมีใครสักคนให้ความเห็น ให้กำลังใจ ก็สามารถทำให้คนๆหนึ่งดีขึ้น ทำให้คนหนึ่งคนไม่ต้องฆ่าตัวตาย สามารถหาทางออกให้ปัญหาชีวิตได้ นับว่าสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือผู้คนได้มากมาย เนื่องจากแม่บ้านมีความเป็นผู้หญิง มีความโอบอ้อมอารีเป็นลักษณะนิสัยพื้นฐานอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อพบผู้ใดตกทุกข์ได้ยาก หรือมีปัญหา แม่บ้านก็จะยื่นมือเข้าช่วย

“พี่คิดว่าการศึกษา ตอบปัญหาในอินเทอร์เน็ต มันก็ดีนะ มันเหมือนได้ช่วยเหลือผู้คน ผู้ที่อาจจะไม่กล้าที่จะเปิดเผยตัวเอง ไม่กล้าโทรศัพท์ มันก็เป็นโอกาสที่เราจะช่วยเหลือเค้าได้ นี่เป็นมุขดี ทุกอย่างที่ว่ามันมีมุขลบเสมอ เพราะบางคนใช้โอกาสที่ได้รับเข้ามาเอาเปรียบ เข้ามาหลอก แต่พี่ก็ยังเชื่อว่าอินเทอร์เน็ตมันก็ยังมีส่วน positive มากกว่า negative อยู่นะ ไม่ว่าจะมาปรึกษา หรือระบายความอัดอั้นตันใจ ความเครียด ไม่ว่าจะทางไหนพี่ว่ามันก็เป็นวิธีการเดียวกัน ในการทำให้เค้ามีความสบายใจมากขึ้น” (สุภัทสร อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

4.3.4 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสร้างเครือข่ายแม่บ้าน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นที่เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารและการสนทนา ระหว่างกันของแม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้านได้มีการสร้างเครือข่ายแม่บ้านเกิดขึ้นในอินเทอร์เน็ตเป็นกลุ่มๆ โดยแม่บ้านแต่ละคนจะมีปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็นต่างๆ ระหว่างกันทั้งในระดับบุคคล และกลุ่มบุคคล ซึ่งการรวมตัวดังกล่าวเกิดขึ้นในเว็บไซต์ facebook.com ซึ่งรวมกันเป็นกลุ่มในลักษณะของ fanpage ซึ่งมีประเด็นเรื่อง “ลูก” เป็นหัวเรื่องหลักใน

การรวมกลุ่ม และแม่บ้านก็จะมีการแลกเปลี่ยนอีเมลระหว่างกันเพื่อถ่ายทอด บอกข่าวสาร ความรู้หรือ ข้อมูลในเรื่องต่างๆ เช่น การอบรมการทำขนม หรือวิธีการดูแลรักษาเครื่องใช้ในครัวเรือน เป็นต้น

“บางทีนะพวกเรื่องข่าวสารเกี่ยวกับเด็กๆ ข้อมูลโภชนาการ หรือโรคภัยไข้เจ็บ ข่าวสารเกี่ยวกับแม่บ้าน เวลาเมื่ออบรมทำอาหาร เย็บปักถักร้อย หรือเสริมสวยเนี่ย พวกแม่บ้านเค้าจะส่งเป็นอีเมลหากันนะค่ะ พี่ก็ได้ แต่แบบพี่ไม่ได้ไปหรอก ก็อ่านๆดู ก็เป็นประโยชน์ดีบางทีเค้าก็ share สูตรอาหารบ้างอะไรบ้างใน facebook พี่ก็เข้าไปดู อย่างสูตรอาหารที่เค้าส่งมา บางทีพี่ก็ปรับมาลองทำ ชวนแฟนพี่ลองทำดู พี่ว่านะที่พี่ทำตัวเป็นแม่บ้านได้บ้างก็เพราะเราได้มาเจอมารู้จักแม่บ้านคนอื่นๆผ่านอินเทอร์เน็ตนี่แหละ อย่างพี่..ความเป็นแม่บ้านไม่ต้องพูดถึง พวกแม่บ้านที่เค้ามีความเป็นแม่บ้านมากกว่าเรา หรือเค้าเป็นแม่บ้านมานานกว่า เค้าก็จะมาบอกเล่า เหมือนการสอนไปในตัว ทำให้คนที่ไม่ค่อยเป็นแม่บ้านเท่าไรรู้จักทำนู่นทำนี่มากขึ้น” (ศิริโสภิต อายุ 28 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 13 ก.พ. 2554)

การที่แม่บ้านมีโอกาสได้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันนั้น ทำให้แม่บ้านมือใหม่ได้มีโอกาสได้ศึกษาและเรียนรู้บทบาทความเป็นแม่บ้านไปโดยไม่รู้ตัว อย่างเช่น การทำอาหาร การเลี้ยงดูลูก โดยที่แม่บ้านไม่ต้องไปเรียนจากที่ไหน เป็นการศึกษาด้วยตนเอง หากไม่เข้าใจ ก็สามารถถามแม่บ้านในกลุ่มเครือข่ายแม่บ้านได้ตลอดเวลา นับว่าอินเทอร์เน็ตนี้ได้มีบทบาทในการเป็นแหล่งอบรมบ่มเพาะบทบาทการเป็นแม่บ้าน เพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและอุดมการณ์ความเป็นแม่บ้าน ให้มีการสืบทอดต่อไป

นอกจากนี้ การที่แม่บ้านได้เข้ามาใช้สื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นช่องทางในการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายแม่บ้านขึ้นมานั้น ทำให้แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ มีเพื่อนร่วมอุดมการณ์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านเหล่านี้จะไม่ค่อยมีโอกาสได้ออกไปไหน ยกเว้นเสียแต่ว่าออกไปรับ-ส่งลูกที่โรงเรียน อินเทอร์เน็ตก็เป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้แม่บ้านได้พบปะกับเพื่อน หรือทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆ ซึ่งเป็นเพื่อนที่มีแนวความคิด วิถีชีวิตใกล้เคียงกัน มีอาชีพเดียวกัน และมีเวลาว่างคล้ายคลึงกัน ทำให้แม่บ้านเหล่านี้ได้มีเพื่อนคุย มีเพื่อนคู่คิด ช่วยให้แม่บ้านคลายเหงาไปได้บ้าง เช่น

“อินเทอร์เน็ตมันก็ดีนะ ทำให้เราได้เจอสังคมใหม่ๆ พี่เป็นแม่บ้านอยู่บ้าน เพื่อนวัยเดียวกันเค้าก็ทำงานกันหมด พี่ก็จะไม่ค่อยได้มีโอกาสได้เจอเพื่อนเท่าไร มันทึ่เหงานะ บางทีเพื่อนนัดเจอกัน เรายังไปไม่ได้หรอก เพราะต้องเลี้ยงลูก อินเทอร์เน็ตก็ทำให้พี่หายเหงาได้บ้าง ทำให้ได้เพื่อนเพิ่มขึ้น ได้เจอเพื่อนใหม่ๆ ตลอดเวลา และก็ได้อยู่กับเพื่อนที่ไม่ค่อยได้เจอด้วย” (ศิระโสภิต อายุ 28 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 13 ก.พ. 2554)

“เพื่อนๆ ที่คุยกันใน facebook เค้าก็มีลูกเหมือนกัน บางคนเป็นแม่บ้านเหมือนเรา กลางวันก็จะมา chat กันหน้าคอมนี่แหละ สมาคมแม่บ้านสุดๆ เวลาเพื่อนๆ สงสัยอะไร อยากรู้อะไร ถ้าพี่รู้พี่ก็จะบอกเค้า ให้ข้อมูลเค้าไป ส่วนใหญ่ก็เรื่องลูกนั่นแหละ” (พรธนา พิไล อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

“พี่ก็มีเพื่อนที่คุยกันในอินเทอร์เน็ตนะ หลายคนด้วย ส่วนใหญ่ก็เป็นแม่บ้านด้วยกันนี่แหละ อยู่บ้านเลี้ยงลูกเหมือนกัน ก็มาคุยกันที่นี่ คุยนานๆ เข้าก็สนิทเป็นเพื่อนกันไปเลย” (ศัตรียา อายุ 29 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 11 ก.พ. 2554)

เครือข่ายแม่บ้านดังที่กล่าวมานั้น เป็นการรวมกลุ่มกันของสมาชิกที่มีสถานะเป็นแม่บ้านเป็นจำนวนมาก ซึ่งในกลุ่มใหญ่นั้นก็จะเกิดการแบ่งตัวออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ขึ้นอยู่ภายใน โดยอาจเกิดจากวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความคล้ายคลึงกัน แม่บ้านบางคนอาจมีความชื่นชอบอะไรคล้ายๆ กัน แม่บ้านเหล่านี้ก็มีการสนทนาระหว่างกันเกิดขึ้น เมื่อเวลาผ่านไป ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวก็จะมีรอยแยกย้ายจากความสัมพันธ์ที่เคยเป็นเพียงความสัมพันธ์ในโลกเสมือน ก็จะกลายมาเป็นความสัมพันธ์ในโลกจริง แม่บ้านเหล่านี้จะมีการนัดพบกันในโลกจริง เช่น

“อย่างกลุ่มเพื่อนที่พี่คุยๆ อยู่ ก็เจอกันในอินเทอร์เน็ตนะ คุยกันมานานแล้ว แล้วก็มันนัดเจอกันหลายครั้งแล้วเหมือนกัน ไปกินข้าว หรือเวลาที่มีวันเกิดใครก็นัดกินเลี้ยงกัน” (ศัตรียา อายุ 29 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 11 ก.พ. 2554)

“เพราะเทคโนโลยี ทำให้พี่มีเพื่อนมากขึ้น ได้มีเพื่อนที่ไม่ใช่แค่เป็นเพื่อนเรานะ แต่ได้เพื่อนลูกด้วย เพราะพี่จะชอบคุยกับพวกแม่ๆ คนที่มีลูกเหมือนกัน คุยเรื่องลูก อยุ่ลูกกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร บางคนไปทำกิจกรรมมากก็จะเอามาบอก เราก็ได้รับข่าวสาร ลูกก็ได้ทำกิจกรรมด้วย มีเพื่อนเล่นด้วย เพื่อนๆ พี่ที่มีลูกรุ่นราวคราวกัน เค้าเลยเล่นกันได้ สนุกสนานกันทั้งแม่ทั้งลูก เพื่อนพี่น้องก็เจอกันในเน็ตนะ ติดตามข้อมูลกันมาสักพักก็ลองคุยกัน จากนั้นก็นัดเจอกันเลย” (ธัญญ์นรี อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ อาชีพ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

ในบางครั้งด้วยความที่โลกของอินเทอร์เน็ตเป็นโลกที่มีความเสรีและเปิดกว้างมากนั้น ก็ได้ทำให้เกิดผู้ไม่ประสงค์ดีก้าวล่วงเข้ามา ผู้ที่ตั้งใจเข้ามาเพื่อหลอกลวง โดยทำทีมาแสดงความหวังดี หรือมาแสดงความสนิทสนมกับผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต หรือแม้แต่ผู้ใดก็ตามที่มีอุปนิสัยไม่พึงประสงค์ ซึ่งในประเด็นดังกล่าว แม่บ้านที่รวมกลุ่มกันในอินเทอร์เน็ตก็ได้นั่งนอนใจ แม่บ้านทั้งหมดจะมีการส่งต่อข่าวสารให้ทราบโดยทั่วกันว่า ผู้ใดไม่ประสงค์ดีอย่างไร เป็นการเตือนภัยให้แก่กัน ดังที่ ศิระโสภิต (อายุ 28 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ) กล่าวว่า “เวลาจะไปเจอกับเพื่อนๆ ในเน็ต พี่ว่านะ.. เราต้องสนิทกันมาจากเน็ตแล้วสักพักหนึ่งก่อนที่จะมานัดเจอกัน คือ..มันก็มีนะแบบว่า ส่งข้อความมาเตือนว่าคนนั้นคนนี้เป็นยังไง ก็จะมีคนมาเตือนกันว่าคนนั้นนิสัยไม่ดี คนไหนไม่น่าไว้วางใจ เพื่อนๆ ก็จะเตือนๆ กันตลอด แต่พี่อะ โชคดีหน่อยตรงที่พี่ยังไม่เจอคนไม่ดี คนที่จะมาหลอกลวงเรา เพราะพี่ก็เลือกเพื่อนเลือกกลุ่มที่คุยเหมือนกัน” (สัมภาษณ์ 13 ก.พ. 2554)

4.3.5 การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการสานสัมพันธ์จากโลกเสมือน

และจากการที่ผู้วิจัยได้ลงสนามเพื่อเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ เมื่อวันที่ 12 ก.พ. 2554 ซึ่งกลุ่มแม่บ้านประมาณ 12 คนได้นัดพบกันผ่านทางอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ facebook.com การนัดพบดังกล่าวเป็นการนัดพบเนื่องในวันเกิดของบุตรชายของแม่บ้านท่านหนึ่งคือ คุณพรรณพิไล (อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554) ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ โดยผู้วิจัยได้เรียนขออนุญาตไปงานเลี้ยงดังกล่าว ผ่านทางคุณพรรณพิไลเจ้าของงาน คุณพรรณพิไลตอบรับด้วยอัธยาศัยที่ดี

และผู้วิจัยได้สุ่มเลือกแม่บ้านที่มางานเลี้ยงในครั้งนั้นขึ้นมาอีก 1 คน คือ คุณธัญญ์นรี (อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ อาชีพ พนักงานบริษัท สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554) ในการใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่จะได้จาก คุณพรรณพิไลเนื่องจากคุณธัญญ์นรี เป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำ ซึ่งตรงกับเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้วิจัย อีกทั้งแม่บ้านทั้งคู่ยังมีลักษณะทางประชากรใกล้เคียงกัน คือ มีอายุเท่ากัน ระดับรายได้ในครัวเรือนอยู่ในระดับเดียวกัน ต่างกันที่ระดับการศึกษา เท่านั้น โดย คุณพรรณพิไล เป็นผู้มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท และ คุณธัญญ์นรีเป็นผู้มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี

“พี่เนี่ยจะนัดเจอเพื่อนในเน็ตบ่อยมากเลยนะ นัดเจอกันชวนไปกินข้าว เดินเล่น ซื้ของให้ลูก พาลูกไปเที่ยวอะไรอย่างนี้ บางทีก็ชวนเพื่อนมาบ้าน มาจัดปาร์ตี้ ธีมอะไรก็ว่ากันไป ลูกๆก็เล่นกันไป แม่ๆก็เม้ากัน อาหารพี่ก็จะให้แฟนไปซื้อมาเตรียม พอเพื่อนๆมาก็จะมาช่วยกันทำ” (พรรณพิไล อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

“เพื่อนที่พี่คุยๆอยู่ แล้วมีมานัดเจอกัน พี่ก็รู้จักจากเน็ตทั้งนั้นแหละ พี่ว่าลูก ทำให้พี่เป็นแบบนี้ ที่พี่เสพติดอินเทอร์เน็ตเนี่ยก็เพราะลูกเลย สังเกตสิว่าคนที่พี่คุยด้วยหนะก็จะเป็นคนที่ เป็นแม่ทั้งนั้น เอาเรื่องลูกนี้แหละมาคุยกัน แต่ถ้าใครไม่มีลูก เราก็ไม่รู้ว่าจะหาเรื่องอะไรไปคุยกับเค้า” (ธัญญ์วี อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

จากบทสัมภาษณ์ในข้างต้นทำให้เห็นว่า แม่บ้านทั้งสองคนนั้น มีพฤติกรรมการพบปะพูดคุยกับเพื่อนที่รู้จักผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นการโยกเอาความสัมพันธ์ที่เดิมเป็นเพียงความสัมพันธ์ในโลกเสมือน มาอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง และประเด็นที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ดังกล่าวก็คือ เรื่องลูกนั่นเอง แม่บ้านทั้งสองให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า “ลูก” เป็นปัจจัยที่ทำให้แม่บ้านต้องการใช้อินเทอร์เน็ต และประเด็นเรื่องลูกก็ได้ทำให้แม่บ้านมีการเชื่อมโยงถึงกัน จนกลายเป็นมิตรภาพระหว่างกันขึ้นมา และจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์สถานการณ์และบรรยากาศการนัดพบกันของกลุ่มแม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยพบว่า

บรรยากาศภายในงานเต็มไปด้วยความสนุกสนาน ผู้ร่วมงานสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสามีของแม่บ้าน และกลุ่มลูกของแม่บ้าน ทั้ง 3 กลุ่มนี้จะแยกตัวกันออกไปตามพื้นที่ของแต่ละกลุ่ม แต่ละกลุ่มก็จะมีกิจกรรมที่ทำแตกต่างกันออกไป กลุ่มแม่บ้านก็จะรวมตัวกันอยู่ตามห้องครัวและหน้าเตาที่ตั้งอยู่ในสวนซึ่งถูกจัดเป็นงานเลี้ยง ส่วนกลุ่มสามีของแม่บ้านก็จะนั่งสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยี และเรื่องรถยนต์ กันอยู่บริเวณม้านั่งในสวน สุดท้ายลูกๆของแม่บ้านทั้งหมดต่างพร้อมใจกันทำกิจกรรมต่างๆที่แม่บ้านเป็นผู้จัดหาไว้ให้ และเล่นของเล่นอยู่ในสนามเด็กเล่นซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน

แม่บ้านที่ได้มานัดพบกันนี้เป็นแม่บ้านที่มีวิถีชีวิตคล้ายคลึงกัน มีความชอบและมีลักษณะพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่คล้ายกัน มีเป้าหมายในการใช้อินเทอร์เน็ตเหมือนกัน กล่าวคือ แม่บ้านกลุ่มดังกล่าวเป็นแม่บ้านที่มีเป้าหมายในการใช้อินเทอร์เน็ตคือ เพื่อหางานการแสดงหรือถ่ายแบบให้กับลูก ลูกๆของแม่บ้านจำนวนหนึ่งเคยผ่านการ casting งานมาแล้วบ้าง แม่บ้านกลุ่มนี้ชอบที่จะถ่ายรูปลูกของตนแล้วนำไปโพสต์ไว้ในอินเทอร์เน็ต แล้ว comment ให้กัน บางครั้งแม่บ้านมีการหา

งานการแสดงและถ่ายแบบให้แก่ลูกของกันและกันด้วย เป็นต้นว่าแม่บ้านที่ทำงานประจำ จะไม่มีเวลาหาข้อมูลเองเท่าไรนัก แม่บ้านคนอื่นๆที่พอมีเวลาว่าง จากการไม่ได้ทำงานประจำ ก็จะนำข้อมูลที่ได้มาบอกให้ทราบโดยทั่วกัน เช่น

“ส่วนใหญ่ในเน็ตที่จะคุยกับแม่ๆด้วยกัน อย่างเพื่อนกลุ่มนี้เค้าชอบพาลูกไป แคสติ้งงานกัน แล้วถ้าคนไหนมีประสบการณ์ในการพาลูกไปมาก่อนก็จะมาบอกเรา เค้าก็จะให้ข้อมูลเรา ก็เหมือนเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์ระหว่างกัน บางทีก็มีดันกันเองเหมือนกันนะ ลูกคนนี้เหมาะกับงานนี้ ทำให้ลูกเราก็ตลอยได้งานไปด้วย” (ธัญญ์นรี อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

แม่บ้านส่วนใหญ่ที่มานัดพบกันจะรู้จัก สนทนากันมาเป็นเวลาพอสมควรแล้วผ่านทาง facebook.com ซึ่งแม่บ้านจะมีการสนทนากันตลอดทั้งวัน ตั้งแต่ช่วงเช้าไปจนถึงประมาณ 24.00 น. แต่จะมีแม่บ้านบางคนเช่นกันที่มีการใช้เวลาที่ตึกกว่านั้น จากการที่ผู้วิจัยลองสอบถามแม่บ้านที่มาในงานเลี้ยงนี้ แม่บ้านให้ข้อมูลว่า แม่บ้านต้องเอาลูกเข้าอนน และให้สามีหลับก่อนจึงจะมาเล่นอินเทอร์เน็ตได้อย่างสบายใจ

แม่บ้านบางคนไม่รู้จักกันมาก่อน ก็จะมาทำความรู้จักกันในงานเลี้ยงที่จัดขึ้นนี้ บางคนเพิ่งจะรู้จักกัน ก็มีแลกเปลี่ยนอีเมลซึ่งกันและกันเพื่อที่จะไปคุยกันต่อในอินเทอร์เน็ต สำหรับแม่บ้านที่รู้จักกัน เคยได้มีโอกาสคุยกันมาก่อนหน้านี้แล้ว แต่ยังไม่เคยเจอกัน แม่บ้านจะค่อนข้างไว้ตัวในช่วงแรก แต่เมื่อเวลาผ่านไป แม่บ้านคนอื่นๆก็จะมีการชักชวนกันไปทำอาหาร ผลัดกันดูแลเด็กๆ กำแพงที่แม่บ้านได้สร้างขึ้นในช่วงแรก ก็ได้สลายไป ส่วนแม่บ้านที่เคยได้มีโอกาสพบปะกันมาก่อนหน้านี้แล้วนั้น แม่บ้านจะมีความสนิทสนมกันอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่แม่บ้านที่เคยได้มีการพบปะกันมาก่อนมักจะเป็นแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ เพราะช่วงกลางวันแม่บ้านจะมีช่วงเวลาที่แม่บ้านว่าง แม่บ้านเหล่านี้มีลูกเล็ก แม่บ้านก็จะพาลูกของตนไปทำกิจกรรมต่างๆ เช่นว่ายน้ำ หรือซื้อของ เป็นต้น

“ก็มีนะ วันธรรมดา ช่วงกลางวันเนี่ย พี่ก็จะพาลูกไปเดอะมอลล์ ไปว่ายน้ำ พี่ก็จะออกไปถามเพื่อนดูสิว่า มีใครว่างไหม ซึ่งส่วนใหญ่จะว่างกัน ถ้าใครว่างก็มาเจอกัน ไปว่ายน้ำด้วยกัน บางทีเพื่อนๆจะไปซื้อของให้ลูกก็ออนมาถามพี่ ให้พี่ไปช่วยเลือกด้วย” (พรรณพิไล อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

ผู้วิจัยพบว่า แม่บ้านที่ทำงานประจำนั้น ไม่ค่อยได้มีโอกาสได้มาพบปะสังสรรค์กับเพื่อนในอินเทอร์เน็ตเท่าไร เนื่องจากแม่บ้านต้องทำงาน เมื่อถึงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ แม่บ้านก็ยังคงต้องทำงาน

บ้านและใช้เวลา่วมกันกับครอบครัว แม่บ้านจึงทำได้แค่เพียงคุยกับแม่บ้านคนอื่นๆผ่านทาง อินเทอร์เน็ตเท่านั้น มีบ้างที่แม่บ้านที่ทำงานประจำจะได้มีโอกาสได้ไปพบปะสังสรรค์กับแม่บ้านคนอื่นๆ แต่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก ซึ่งการนัดพบกันดังกล่าวนั้น แม่บ้านที่ทำงานประจำให้ความเห็นว่า หากเป็นการ นัดพบกันเนื่องในเทศกาลต่างๆ เช่น วันเกิด วันปีใหม่ วันเด็ก ฯลฯ แม่บ้านจึงจะไปร่วมกิจกรรมด้วย

“ส่วนใหญ่วันเสาร์-อาทิตย์ที่ต้องอยู่กับครอบครัว ถ้าพี่ทำงานบ้านเรียบร้อยแล้ว พี่ กับแฟนก็จะพาลูกออกไปเที่ยว ไปสวนสาธารณะ ไปห้างอะไรพวกนี้ พาเค้าไปทำกิจกรรม ร่วมกับเราเรื่อยๆ เพราะพี่ทำงาน ไม่มีเวลาให้เค้าเท่าไร กับเพื่อนๆเนี่ย พี่ก็ไม่ค่อยได้เจอ บ่อยหรอก อาศัยคุยๆกันใน facebook เวลาเค้าไปไหนกันเราก็อิจฉานะ แต่ครอบครัวก็ สำคัญกว่าใช้ใหม่ละ อย่างวันนี้ที่พี่มาได้ เพราะวันเกิดน้องกายลูกหน่อย (พรรณพิไล) ปกติพี่ ก็ไม่ค่อยได้มาเจอพวกเพื่อนๆหรอก ถ้าจะไป meeting เนี่ยต้องนัดแบบเป็นเทศกาลอะ พี่ถึง จะไป” (ธัญญ์นรี อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

ประเด็นที่แม่บ้านใช้ในการพูดคุยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องผู้หญิงๆ อย่างเช่น เรื่องความสวย ความงาม เรื่องแฟชั่น ท่องเที่ยว ข่าวสารในขณะนั้น และเรื่องของลูกและสามี โดยแม่บ้านแต่ละคนก็จะแลกเปลี่ยนเรื่องราวและประสบการณ์การใช้ชีวิตและความเป็นอยู่ของแต่ละคนให้กันฟัง บ้างก็พูดคุยกันเรื่องวีรกรรมของลูก บ้างก็นินทาสามี ทำให้บรรยากาศมีความเป็นกันเองและสนุกสนาน ไม่มีใครเคอะเขินใคร ทุกคนล้วนแสดงความคิดเห็นและเล่าประสบการณ์ของตนเองอย่างเต็มที่

นอกจาก พรรณพิไล และ ธัญญ์นรี แล้ว ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็น แม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำจำนวนหนึ่ง มีประสบการณ์ในการพูดคุย สนทนา กับ คนที่ไม่รู้จักกันมาก่อนผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้านด้วยกันเอง เมื่อมีการพูดคุยกัน อย่างต่อเนื่อง จนมีความสนิทสนมกันในระดับหนึ่ง แม่บ้านก็จะมีการนัดเจอกันในที่สุด เช่น

“ก็จะมีคุยกับเพื่อนๆใน facebook ด้วยค่ะ บางคนคุยกันถูกคอกันดีมาเจอกัน ไป กินข้าวกัน อย่างบางคนเราก็ดูรูปเค้าก่อนมาเค้าเป็นยังงัย ดูนานๆเข้าเราก็พอรู้ว่าเค้ามี life style ประมาณไหน แล้วค่อยลองคุยๆดู ถ้าคุยถูกคอกัน ก็โอเค บางทีก็จะมีคนที่เค้าดู profile เรา ดูรูปเรา รูปลูกเรา แล้วเค้าชอบ เค้าเข้ามา comment เราก็ทักทายเค้าตอบ ก็คุย กัน ก็เลยกลายเป็นว่า บางคนกลายเป็นเพื่อนเป็นพี่เป็นน้อง มาสนิทกันจริงๆ” (เจนเนตร อายุ 22 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 16 ก.พ. 2554)

แม่บ้านที่รู้จักกันเหล่านี้ มักใช้เรื่องลูกเป็นเรื่องที่ใช้เปิดประเด็นในการสนทนาระหว่างกัน และเมื่อมีการนัดพบกันในโลกจริง แม่บ้านเหล่านี้ก็มักจะนำลูกไปด้วย เพื่อวัตถุประสงค์ที่ว่าต้องการให้ลูกได้มีเพื่อน ได้เจอเพื่อนใหม่ๆ โดยคาดหวังว่าลูกจะได้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวเข้าหาผู้อื่น เห็นได้ว่า ไม่ว่าแม่บ้านจะทำอะไร แม่บ้านจะคำนึงถึงลูกตลอดเวลา ไม่เว้นแม้แต่ในเวลาที่คุณเองควรจะ ได้สังสรรค์กับเพื่อนฝูง เวลาที่ควรจะเป็นเวลาสำหรับการแสวงหาความสุขของตนเองจริงๆ

“อย่างเวลาที่เล่นเน็ตแล้วมานัดเจอกับแม่บ้านคนอื่นๆนะ ถ้าเค้ามีลูกเค้าก็จะเอาลูกมา ลูกพิกี้ได้เพื่อนด้วย ทำให้ลูกไม่ได้มีแต่สังคมของเพื่อนที่โรงเรียน ลูกแต่ละคนก็อายุไม่เท่ากัน ลูกเราก็เป็นลูกคนเดียว พอมาเจอกัน เค้าก็ได้มีโอกาสเป็นทั้งพี่ทั้งน้อง ทำให้เค้ารู้จักการแบ่งปัน เสียสละ รู้จักเข้าสังคม เพราะเราเข้าใจว่า เวลาที่เด็กอยู่กับเพื่อน กับพี่ หรือกับน้อง เด็กๆจะมีการแสดงออกที่แตกต่างกัน พี่มีลูกคนเดียวพี่เลยอยากให้เค้าได้เรียนรู้ตรงนี้” (ศิริโสภิต อายุ 28 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

“เวลาที่นัดเจอกันกับเพื่อนในเน็ตอะ มันก็ดีนะ ลูกจะได้มีเพื่อนใหม่ๆ เค้าจะได้รู้จักปรับตัว พิกี้ได้เพื่อนด้วยแหละ ก็เพลินๆ เฮฮากันไปทั้งแม่ทั้งลูก” (ฉัญญ์นรี อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

แต่ในทางกลับกันจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประเด็นของการพูดคุยติดต่อกับบุคคลแปลกหน้าหรือการนัดพบกันในโลกจริง ผู้วิจัยพบว่า แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำ จะมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเหมือนพฤติกรรมที่แท้จริงของตนเอง กล่าวคือ หากแม่บ้านเป็นคนไว้ตัว สงวนท่าที รักษาความเป็นส่วนตัวสูง ไม่ไว้ใจคนแปลกหน้า เมื่อแม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านก็จะเป็นไปในลักษณะนั้นด้วย แม่บ้านจะไม่ชอบที่จะคุยกับคนแปลกหน้า หากต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง เช่นใน facebook แต่หากเป็นการใช้งานเว็บไซต์ที่ผู้ใช้งานไม่ต้องแสดงตัวตนที่แท้จริง แม่บ้านจะสามารถโต้ตอบกับคนแปลกหน้าได้ เนื่องจากการใช้งานเว็บไซต์ไม่ใช่เพียง “แปลกหน้า” กัน แต่ยัง “ไม่รู้หน้า” กันด้วย หากไม่มีการแลกเปลี่ยนรูปภาพหรือแบ่งปันรูปภาพระหว่างกัน และรูปแบบการสนทนาก็ไม่ใช่ในรูปแบบของการสนทนาโต้ตอบไปมา แต่เป็นการถามเพื่อรอคำตอบเสียมากกว่า เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าแม่บ้านที่มีพฤติกรรมไม่สนทนากับคนแปลกหน้านั้น แม่บ้านจะปกคความเป็นตัวของตัวเองออกไปทุกที่ ทั้งในโลกเสมือนและโลกจริง

ในส่วนของแม่บ้านที่มีพฤติกรรมการสนทนากับแม่บ้านคนอื่นๆในอินเทอร์เน็ตนั้น แม่บ้านจะไม่มีพฤติกรรมสงวนอาณาเขตส่วนตัวของตนเอง มีการเปิดรับด้วยความยินดี เห็นได้จากการขอ

อนุญาต นัดสถานที่ในการทำการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างเลือกสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เอง จากการสังเกตทำให้ผู้วิจัยพอที่จะประเมินได้ว่า แม่บ้านที่เลือกใช้บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัวของตนเป็นสถานที่ในการสัมภาษณ์นั้น แม่บ้านจะไม่หวงพื้นที่ส่วนตัว แม่บ้านจะเปิดรับทุกคนและทุกการสนทนา ในทางกลับกัน แม่บ้านที่เลือกให้ใช้พื้นที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหาร โรงเรียนลูก เป็นต้น เป็นสถานที่ในการสัมภาษณ์ แม่บ้านในกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมการสงวนพื้นที่ส่วนบุคคล โดยไม่ต้อนรับบุคคลแปลกหน้า แต่การเลือกพื้นที่ในการสัมภาษณ์นั้น ถึงแม้ว่าแม่บ้านจะใช้พื้นที่สาธารณะเป็นสถานที่ในการสัมภาษณ์ แต่แม่บ้านก็ยังคงไว้ซึ่งความเป็นส่วนตัว กล่าวคือ แม่บ้านก็จะเลือกร้านหรือสถานที่ที่มีคนบางตา ไม่พลุกพล่าน หากมีการกล่าวคือข้อมูลเฉพาะหรือข้อมูลที่เป็นส่วนตัว แม่บ้านจะมีปฏิกิริยาหวาดระแวงเกรงว่าคนอื่นจะได้ยินอย่างชัดเจน

ซึ่งแม่บ้านในกลุ่มนี้มักจะเป็น แม่บ้านที่มีระดับรายได้ในครัวเรือน 100,000 บาทขึ้นไป/เดือน และมีหน้าตาทางสังคม แม่บ้านกลุ่มนี้จะไม่สนทนากับคนแปลกหน้า หรือคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อนเลย อันเนื่องมาจากความต้องการการเป็นส่วนตัว การรักษาไว้ซึ่งพื้นที่ส่วนบุคคล และเพื่อความรู้อีกมั่นคงปลอดภัย เช่น

“พี่เล่น skype ด้วย แต่คุยเฉพาะคนรู้จักนะ คนไม่รู้จักไม่คุย โดแล้วนะ ก็จะไม่คุยกับลูก เวลาลูกเรียนคอมฯที่โรงเรียน หรือคุยกับเพื่อนๆ แต่อย่างพวก webboard อะไรเนี่ย พี่ไม่ใช้เลย” (จินธิ อายุ 42 ปี แม่บ้านไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

“อย่างเพื่อนใน facebook เนี่ยจะเป็นญาติ เป็นเพื่อนของพี่มากกว่า ไม่มีคนที่ไม่รู้จัก แอดมาก็ไม่รับไม่คุย เรามีสิทธิ์เลือกนะ account เราชื่อ” (นริสา อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

“อย่างพวกคนที่พี่คุยด้วยเนี่ย ก็จะเป็นคนที่พี่สนิท คนที่รู้จัก คนที่ไม่รู้จักมา add เป็นเพื่อน พี่ก็ยังไม่ค่อยกล้ารับเท่าไร” (สุภัสสร อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

“อย่างเวลา chat เนี่ย โดยปกติพี่จะไม่คุยกับคนไม่รู้จักนะ จะคุยเฉพาะคนรู้จักกัน แต่ถ้าเป็นเว็บบอร์ดก็คุยได้ มันจะเป็นการโต้ตอบกันมากกว่าการพูดคุยใจ หรือเวลาซื้อ-ขายของอะไรแบบนี้ก็ต้องคุยกัน ถ้าเป็น facebook นี้พี่จะรับเฉพาะคนรู้จัก คนไม่รู้จักจะไม่รับเลย” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

“พี่เอาไว้คุยกับเพื่อนเท่านั้นเลยคะ ไม่มีคนไม่รู้จักเลย เพราะถ้าฟังปกติพี่ก็ไม่มีเวลาอยู่แล้ว เพื่อนพี่ยังไม่ค่อยมีเวลาคุยเลยอย่าว่าแต่คนแปลกหน้าเลยคะ” (จิรวรรค อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

นอกจากนี้ยังพบว่าแม่บ้านที่ทำงานประจำที่มีระดับรายได้ครัวเรือน 100,000 บาทขึ้นไป/เดือน นั้นก็มีการเลือกรับผู้รับสารหรือคู่สนทนาเช่นเดียวกัน ได้แก่

“แต่พี่จะคุยแต่กับคนรู้จักนะ ตั้งแต่เป็นแม่คน มองโลกในแง่ร้ายมากขึ้น มองคนที่ไม่รู้จักมากขึ้น ต้องเจอหน้าเราถึงยอมคุยด้วย” (มัลลิการ์ อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

“ถ้าคุย พี่จะคุยกับเฉพาะญาติ เพื่อน เพื่อนลูก อะไรประมาณนี้ค่ะ ไม่คุยกับคนอื่นเลยนะ หนึ่งคือไม่รู้จะคุยอะไร สองคือเราไม่รู้จักกันแล้วแบบพี่จะรู้ได้ไงว่าเค้าเป็นใคร มาจากไหน มีอะไรแอบแฝงหรือเปล่า คือถ้าคุย แล้วเข้ามาคุยมยามใน profile เรา เราไม่มีสิทธิ์รู้เลยนะว่าเค้าเอา profile เราไปทำอะไรหรือเปล่า อาจจะเอาไปพูดต่อ หรือ copy รูปไป พี่ว่ามันเสี่ยงเกินไป น่ากลัว แต่ถ้าเป็นไปในลักษณะของการช่วยเหลือกัน ร่วมมือกัน ระดมพลตรงนี้พี่ว่ามันดี แต่พี่ว่าแบบนั้นมันต้องเป็นแบบคุยกันในเว็บบอร์ดนะ เพราะมัน Public กว่า พี่ว่าอย่างพวก msn, skype หรือ facebook พี่ว่ามันยังมีกลิ่นของความเป็น Private อยู่มากอะค่ะ” (วิมลลา อายุ 43 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 8 ก.พ. 2554)

กล่าวโดยสรุปคือ แม่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นแม่บ้านที่มีรายได้ครัวเรือน 100,000 บาทขึ้นไป/เดือนนั้น และอยู่ในชนชั้นกลางตอนบน กล่าวคือแม่บ้านกลุ่มนี้เป็นแม่บ้านกลุ่มที่นิยมการบริโภคอย่างหรูหรา มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในระดับสูง และมีฐานะทางสังคม แม่บ้านจะมีการเลือกผู้รับสารและคู่สนทนา ด้วยเหตุผลในเรื่องของการรักษาความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย เพราะแม่บ้านในกลุ่มนี้จะเป็นแม่บ้านที่อยู่ในสังคมค่อนข้างดี มีระดับรายได้ในครัวเรือนต่อเดือนค่อนข้างสูง แม่บ้านจะใช้อินเทอร์เน็ตสนทนากับคนไม่รู้จัก ก็เพียงการใช้งานเว็บบอร์ดเท่านั้น เนื่องจากเว็บบอร์ดมีคุณลักษณะที่สามารถปกปิดตัวตนที่แท้จริงของผู้ใช้งานได้จากการตั้งชื่อ account แต่หากเป็นการใช้งานเว็บไซต์สังคมออนไลน์อย่าง facebook.com หรือโปรแกรมที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารอย่าง msn และ skype เนื่องจากเว็บไซต์เหล่านี้ผู้ใช้งานจำเป็นต้องแสดงตัวตนที่แท้จริง และผู้ใช้งานมีสิทธิ์ในการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวและการเลือกคู่สนทนาได้

4.3.6 พฤติกรรมการใช้สื่อประเภทต่างๆในชีวิตประจำวันของแม่บ้าน

ในแต่ละช่วงของวัน หากเป็นแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านจะมีสื่อต่างๆให้เลือกบริโภคตามความต้องการและความพึงพอใจอยู่ตลอด หากแต่จะมีลักษณะการบริโภคสื่อที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละช่วงของวัน ซึ่งเป็นผลมาจาก ภาระหน้าที่ที่แม่บ้านต้องรับผิดชอบ ในขณะที่แม่บ้านที่

ทำงานประจำ แม่บ้านจะถูกจำกัดสิทธิในการบริโภคสื่อ เนื่องจากในช่วงกลางวันแม่บ้านจะต้องใช้เวลาไปกับการทำงาน แม่บ้านจะได้ใช้สื่อเพียงชั่วครู่เท่านั้น เช่น ดั่งนั้นแล้ว แม่บ้านที่ทำงานประจำจึงมีอิสระในการเลือกบริโภคสื่อในช่วงเวลาที่อยู่กับบ้านเท่านั้น แต่อิสระที่แม่บ้านได้รับนั้น ก็เป็นอิสรภาพที่ต้องเลือก ระหว่างการบริโภคสื่อ ภาระงานบ้าน และการดูแลครอบครัว ที่แม่บ้านต้องสวมหมวกอีกใบเมื่อก้าวเข้าสู่บริบทของคำว่า “บ้าน” และจากการที่แม่บ้านถูกลดทอนอิสรภาพในการบริโภคสื่อ นั้น ก็ทำให้แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ มีแบบแผนการบริโภคสื่อที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสื่อต่างๆที่แม่บ้านเลือกใช้ในแต่ละวันมีดังต่อไปนี้

สื่อประเภทต่างๆ ที่แม่บ้านใช้ในชีวิตประจำวัน	จำนวนแม่บ้านที่ ใช้ (คน)
โทรทัศน์	20
หนังสือ, นิตยสาร	19
วิทยุ	12
หนังสือพิมพ์	8
อินเทอร์เน็ต	20

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนแม่บ้านที่เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ

พฤติกรรมการรับชมสื่อโทรทัศน์ของแม่บ้าน

จากการเก็บข้อมูลในเรื่องการใช้สื่อประเภทต่างๆของแม่บ้านเริ่มต้นที่สื่อโทรทัศน์ ทำให้ผู้วิจัยพอที่จะวิเคราะห์ได้ว่าแม่บ้านทั้งหมด 20 คน ยังคงมีพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์อยู่ เพียงแต่เป็นการรับชมแบบไหลไป (flow) คือเปิดทิ้งไว้เป็นเพื่อนขณะทำกิจกรรมอย่างอื่น หรือการรับชมตามสามีและลูก มีเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆเท่านั้นที่แม่บ้านตั้งใจดู กล่าวคือ แม่บ้านจะเลือกดูเฉพาะรายการที่ตนเองต้องการจะดู อาทิ ละคร รายการทอล์กโชว์ วาไรตี้ต่างๆ เป็นต้น แต่หากเป็นรายการข่าว แม่บ้านจะเปิดดูผ่านๆ เปิดทิ้งไว้เป็นเพื่อนมากกว่าตั้งใจดู เนื่องจากแม่บ้านนิยมบริโภคข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตมากกว่า จากการเก็บข้อมูลพฤติกรรมการใช้สื่อโทรทัศน์ของผู้วิจัยจึงสามารถจำแนกแม่บ้านออกได้เป็น 2 กลุ่มตามพฤติกรรมการใช้สื่อโทรทัศน์ คือ แม่บ้านที่มี

พฤติกรรมการดูโทรทัศน์แบบไหลไป (flow) เป็นที่เกิดขึ้นจากการดูตามสมาชิกในครอบครัว ไม่ให้ความสนใจเท่าไรนัก และพฤติกรรมการดูโทรทัศน์แบบจำเพาะเจาะจง คือดูเฉพาะรายการที่ตนสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการที่แสดงให้เห็นถึงความมีระดับ แม่บ้านกลุ่มดังกล่าวมีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ที่แตกต่างไปจากแม่บ้านโดยทั่วไป อาทิ การรับชมรายการข่าวทางโทรทัศน์ช่องทางเล็ก หรือการดูรายการต่างประเทศทางโทรทัศน์ เป็นต้น

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แม่บ้านถึงพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์นั้น ผู้วิจัยพบว่าถึงแม้ว่าแม่บ้านจะมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ แต่แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตกลับไม่ค่อยมีพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ เท่าใดนัก ซึ่งเป็นเพราะปัจจัยด้านเวลาและความชอบส่วนตัว แม่บ้านให้ความเห็นว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่ต้องดูตามที่สถานีกำหนดให้ ผู้รับสารไม่มีสิทธิในการเลือกรับสาร ถึงแม้ว่าผู้รับสารจะมีสิทธิในการเปลี่ยนช่องได้ก็ตาม แต่ผู้รับสาร เป็นได้เพียงผู้ฟัง ผู้ดู ไม่สามารถที่จะแสดงความคิดเห็น หรือโต้แย้งอะไรได้เลย แม่บ้านกล่าวว่า รายการทีวีในช่วงกลางวันนี้ ผลิตมาเอาใจคุณแม่บ้านมากขึ้น แต่แม่บ้านเองกลับดูโทรทัศน์น้อยลง เป็นเพราะรายการต่างๆมีลักษณะของความเป็นผู้หญิงมากเกินไป โดย อมรรรัตน์ กล่าวว่า “พี่จะว่างช่วง 9 โมงถึงเที่ยงใช่ไหม ใ่อีหช่วงนั้นแหละ ไม่มีอะไรดูเลย พี่เลยเล่นเน็ตอย่างเดียวเลย พี่ดู TV นี่น้อยมากเลยนะ แทบจะไม่ได้ดูเลย ไม่มีเวลา ไม่ชอบด้วย พี่รู้ว่าพวกอะไรๆเบาสมองอย่างก่อนบ่ายคลายเครียดหรืออย่างรายการพวกผู้หญิงๆเนี่ย คำผลิตมาเพื่อแม่บ้านอย่างพวกเรา แต่พวกเรคงไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายคำมัน พี่เลยไม่ค่อยชอบ ถ้าโทรทัศน์ที่พี่จะดูเลยนะ ก็คงเป็นใน True Vision แหละ อย่าง Martha Stewart หรือพวกรายการข่าวของทูลู ช่อง TNN24 หรือ Money Channel ดูข่าว ดูหุ้น ไปเรื่อย เพราะถ้าช่องพวกนี้มันมีข่าวทุกวัน” จากบทสัมภาษณ์ของอมรรรัตน์ ยิ่งเป็นการตอกย้ำการปฏิเสธความเป็นแม่บ้านในรูปแบบก่อน แม่บ้านกลุ่มนี้จะเชื่อเสมอว่าตนเป็นแม่บ้านไฮเทค ผู้มีความรู้รอบ และไม่ใช่แม่บ้านที่ชอบอะไรเบาสมอง

นอกจากนี้ยังมีแม่บ้านอีกจำนวนหนึ่งที่มีพฤติกรรมไม่ชอบดูโทรทัศน์ ซึ่งเป็นรสนิยมส่วนบุคคล ไม่ได้เกิดจากการเปลี่ยนพฤติกรรมเพราะการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น

“พี่เป็นคนไม่ชอบดู TV ไม่ดูละคร ไม่ดูอะไรเลย นานๆทีถึงจะเปิดที ที่ไม่ชอบเพราะพี่ไม่รู้จะดูอะไร อย่างอยู่บ้านกลางวันเนี่ย เปิดช่องไหนมีละครทุกช่อง พี่ไม่ชอบ” (ศิระโสภิต อายุ 28 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

“โทรทัศน์นี่พี่ไม่ค่อยได้ดู ไม่ชอบ ถ้าดูก็จะดูตอนช่วงกลางคืน ดูข่าว ดูละคร ดู variety ต่างๆ แค่นั้นอะค่ะ **ดูตามแฟนมากกว่า**” (วัลลภา อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 28 ม.ค. 2554)

“จะดูก็เฉพาะตอนนอนแฟนพี่เค้าจะดูนู่นดูนี่ไปเรื่อยพวกรายการต่างๆ **พี่ก็ดูๆ ตามที่เค้าเปิด** แต่พี่เป็นคนไม่ชอบดู TV อยู่แล้วไง ก็ดูผ่านๆ พี่ไม่ค่อยชอบ” (ปวีณา อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 5 ก.พ. 2554)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่า แม่บ้านที่ไม่ชอบดูโทรทัศน์นั้น ไม่ใช่ที่ไม่มีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์เกิดขึ้นเลย แต่เป็นการดูที่เป็นการดูไปตามที่สามีเป็นผู้เปิด เป็นการดูตามผู้อื่นมากกว่า และอีกสาเหตุหนึ่งที่แม่บ้านไม่ดูโทรทัศน์นั้นก็เกิดจากภาระหน้าที่ทั้งนอกบ้านและในบ้าน ที่แม่บ้านต้องรับผิดชอบ ทำให้แม่บ้านไม่มีเวลาดูโทรทัศน์เลย และด้วยคุณลักษณะของโทรทัศน์ที่มีตารางเวลาชัดเจน แต่แม่บ้านไม่ได้มีเวลาว่างอย่างชัดเจน ทำให้แม่บ้านเหล่านี้ไม่ชอบที่จะดูโทรทัศน์ เพราะเวลาว่างที่ไม่เป็นเวลา ทำให้การรับชมขาดตอน แม่บ้านจึงเลือกที่จะใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ผู้รับสารเป็นผู้ควบคุมสื่อ สามารถหยุดพัก หรือดำเนินการต่อได้โดยการควบคุมของผู้ใช้งาน

อีกสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการใช้สื่อโทรทัศน์ของแม่บ้านมาก นั่นก็คือลูก ดังจะเห็นจากบทสัมภาษณ์ได้ว่า แม่บ้านหลายๆท่านไม่ดูโทรทัศน์เพราะเป็นห่วงลูก เกรงว่าลูกสายตาจะเสีย สมาชิกจะสั้น ผู้เป็นแม่จึงยอมที่จะเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อรักษาไว้ซึ่งสายตาและสมาชิกที่ดีของลูก ดังนี้

ปวีณา (อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ) กล่าวว่า “อย่างโทรทัศน์เนี่ย พี่ค่อนข้างเน้นหนัก เข้มงวดมากเลยนะ ไม่ค่อยอยากให้ลูกดู TV ก็เลยกลายเป็นว่า เราไม่ได้ดูไปด้วยเลย..แต่ตอนนี้คุณหมอเริ่มอนุญาตให้ลูกพี่ดู TV ได้แล้ว แต่ให้แค่วันละครึ่งชั่วโมง ไม่ค่อยได้ดูเท่าไรหรอก จะดูน้อยมาก ก็ยังกังวลๆอยู่” (สัมภาษณ์ 5 ก.พ. 2554)

ศัตรียา (อายุ 29 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ) กล่าวว่า “ส่วนใหญ่โทรทัศน์นี่พี่จะดูตอน 20.30 น. ไปแล้ว ตอนลูกเข้านอน ตอนกลางวันไม่ดูเลย เพราะพี่มีลูกเล็กด้วยแหละ มันก็ไม่ควรที่จะดู TV เพราะมันจะมีผลต่อสายตาและการรับรู้ของเด็ก พี่เลยไม่ดู TV ตอนกลางวัน กลัวลูกสายตาสั้น สมาชิกเสีย” (สัมภาษณ์ 11 ก.พ. 2554)

เจนเนตร อายุ 22 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ) กล่าวว่า “โทรทัศน์นี้ไม่ค่อยได้ดูเลยคะ ไม่มีเวลาเลย ไม่ค่อยชอบด้วยคะ แล้วอีกอย่างลูกเล็กด้วยยังไม่ขวบหนึ่งเลย ดู TV ก็กลัวลูกจะได้รับผลกระทบนะคะ” (สัมภาษณ์ 16 ก.พ. 2554)

แต่ก็ยังมีแม่บ้านอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังคงชอบที่จะใช้โทรทัศน์ในการติดตามข่าวสาร หรือเพื่อสาระบันเทิงต่างๆอยู่ โดยที่แม่บ้านให้เหตุผลว่าเป็นสื่อที่เข้าถึงง่าย ไม่ต้องให้ความสนใจมาก และสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อนยุ่งยากแฉกเช่นอินเทอร์เน็ต สามารถเปิดไปด้วยทำอะไรไปด้วยได้ ซึ่งเป็นแม่บ้านที่มีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์แบบทั่วไป

“โทรทัศน์ เราก็ดูนะ อย่างช่วงก่อนว่างงานไง เราดูลากยาวเลยอะ ตั้งแต่ละครวันช่อง 5 มาดำนานรักดอกเหมย แล้วก็ดูสี่สັນบันเทิงสด แล้วจบทีละครวันช่องสาม ชอบตรงที่เราสามารถเปิดไปด้วยทำอย่างอื่นไปด้วยได้ อย่างเวลาอาบน้ำ แต่งตัว ทานข้าว เราก็เปิดทิ้งไว้” (สุริรัตน์ อายุ 26 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ม.ค. 2554)

“โทรทัศน์เนี่ย พี่จะดูช่วงกลางวันและกึ่งกลางคืน ข้าวพี่จะดูช่วงเช้า กลางคืนดูละคร อย่างข่าวเนี่ยพี่จะดู TV คือพี่ว่ามันสะดวกอะ กลับบ้านเปิดมาก็ได้ดูข่าวแล้ว” (นริสา อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

“ถ้าเป็นข่าวเนี่ย พี่ก็ยังชอบดู TV อยู่นะ ก็ดูพวกเรื่องเล่าเช้านี้บ้าง เพียงวันทันเหตุการณ์บ้าง แต่ตั้งแต่เย็นไปพี่จะไม่ค่อยได้ดู เพราะเด็กๆเค้าจะชอบดูพวกการ์ตูนกัน พี่ชอบดูข่าวใน TV เพราะเราไม่ต้องอ่านเอง ทำความเข้าใจเอง ก็แล้วแต่คนอีกอะพี่ว่า บางคนก็ไม่ชอบ” (วิมลณี อายุ 42 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

“ถ้าเป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่อินเทอร์เน็ตนะ ก็คงเป็นโทรทัศน์นี่แหละพี่ดู ก็ดูพวกซีรีส์เกาหลี หรือละครอย่างเดียวเลยคะ ข่าวสารบ้านเมืองอะไรพี่ไม่ได้สนใจเลย ปวดหัวเปล่าๆ แค่อ่านลูกก็มันไปสามตลบ ดูหนึ่งดีกว่าสบายใจกว่า ข่าวพี่ไม่ดูหรอก เพราะเดี๋ยวเล่นเน็ตก็เจอ (ที่หน้าหลักของเว็บไซต์วาร์ไรต์ทั่วไป อาทิ kapook.com เป็นต้น)” (พรรณพิไล อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

ความสะดวกของสื่อโทรทัศน์อยู่ที่ผู้ชมสามารถเปิดการใช้งานได้ง่าย ในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งการดูโทรทัศน์ยังไม่ต้องให้ความสนใจมากก็ได้ แม่บ้านจึงสามารถทำงานอย่างอื่นไปพลางดูโทรทัศน์ไปพลางได้ นอกจากนี้ความสามารถในการทำความเข้าใจ โทรทัศน์เป็นสื่อที่ผู้รับสารไม่ต้องทำความเข้าใจมากเท่าสื่อที่ต้องใช้การอ่าน แม่บ้านใช้เพียงการฟังและการดูก็

สามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยาก แม่บ้านที่ทำงานประจำ ซึ่งมีเวลาว่างน้อยอย่าง ทิวรรักษ์ (อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554) ผู้เป็นคุณหมอมอ ด้วยอาชีพหมอมอที่มีเวลาว่างไม่มากนัก จึงเลือกที่จะใช้สื่อโทรทัศน์ในการติดตามข่าวสาร เพราะแม่บ้านไม่มีเวลาในการอ่านและทำความเข้าใจด้วยตนเองเหมือนคนกลุ่มอื่นๆ แม่บ้านจึงติดตามข่าวสารโดยการเปิดรายการข่าวทิ้งไว้ในตอนเช้า ระหว่างการเตรียมตัวไปส่งลูกและไปทำงาน

พฤติกรรมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และหนังสือของแม่บ้าน

สำหรับพฤติกรรมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือหนังสือ ซึ่งเป็นสื่อที่แม่บ้านเลือกใช้มากเทียบเท่ากับสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อโทรทัศน์ คือมีจำนวน 19 คนจากทั้งหมด 20 คน เนื่องจากนิตยสารหรือหนังสือเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะง่ายต่อการใช้งาน สามารถหยิบจับขึ้นมาอ่านเมื่อไหร่ก็ได้ สามารถหยุดพักได้ แต่ก็ยังเป็นสื่อที่ผู้รับสารจำเป็นต้องให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

เมื่อพิจารณาถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แม่บ้านยังคงมีพฤติกรรมในการเลือกซื้อนิตยสาร ซึ่งแม่บ้านได้ให้เหตุผลถึงการเลือกซื้อนิตยสารและสิ่งพิมพ์ว่า เป็นสื่อที่มีความน่าสนใจ รูปแบบสวยงาม และเหมาะกับวิถีชีวิตของแม่บ้าน แม่บ้านให้ความเห็นว่า หากเปรียบเทียบกับสื่ออื่นๆ นิตยสารเป็นสื่อที่สร้างความผ่อนคลายให้แม่บ้านได้มากที่สุด ไม่มีเสียงรบกวน สามารถพกพาไปได้ทุกสถานที่ และไม่สร้างความลำบากใจให้กับคนในครอบครัวหากแม่บ้านจะใช้เวลาอยู่กับการอ่านหนังสือเป็นเวลานาน ต่างจากการใช้อินเทอร์เน็ตขณะที่อยู่กับครอบครัว ซึ่ง ล้ายงค์ (อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ) ได้ให้ข้อมูลในประเด็นนี้ว่า “แฟนพี่กับพี่จะเป็นหนอนหนังสือมาก ชอบอ่านพวกนวนิยายแปล บางทีพี่ว่างก็เอาหนังสือมาอ่านกับสามี นั่งอ่านกันคนละมุมห้อง 2-3 ชั่วโมง แฟนพี่ไม่ว่าอะไรเลยนะ แต่พอเล่นอินเทอร์เน็ตเท่านั้นแหละ แค่อีก 20 นาทีเค้าก็ว่าแล้วบอก..มัวแต่เล่นเน็ตไม่สนใจสามี พี่ก็งง เวลาอ่านหนังสือขั้นก็ไม่สนใจเหมือนกันแหละ พี่ว่าสำหรับครอบครัวแล้วภาพพจน์อินเทอร์เน็ตมันไม่ค่อยดีเท่าไรนะ” (สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

การบริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์แม่บ้านจะเลือกซื้อเฉพาะเล่มที่สนใจ แต่มีแม่บ้านจำนวน 3 คนจากทั้งหมด 19 คน เป็นสมาชิกรับนิตยสารเป็นรายปักษ์ ซึ่งหากเป็นการเลือกซื้อเฉพาะเล่มที่สนใจนั้น แม่บ้านจะพิจารณาดูที่หน้าปก เนื้อหาด้านก่อนว่ามีเนื้อหาใดที่สนใจไหม หากไม่มีความน่าสนใจมากเท่าไรแม่บ้านก็จะไม่ซื้อ เพราะปัจจุบันนิตยสารมีราคาค่อนข้างสูง แม่บ้านบางคนจึงเลือกที่จะใช้อินเทอร์เน็ตประกอบกันไปด้วยบ้าง เช่น

“พีก็ซื้ออะนิตยสารอะ ก็แล้วแต่ชอบ ต้องดูก่อนอีกแหละว่าปกนี่ชอบไหม แต่ที่ชอบดูก็คงจะเป็น InStyle ชอบดู แต่ก่อนนิตยสารอะไรพวกนี้ พีก็บอຍนะ ซื้อบอຍกว่าปัจจุบันมาก แต่เดี๋ยวนีไม่ค่อຍได้ซื้อเลย search เน็ตเอา ไม่เสียตังค์ด้วย ถ้าเล่มไหนชอบถึงซื้อ” (วัลลภา อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 28 ม.ค. 2554)

“พวกนิตยสาร หรือหนังสือ ท่องเที่ยวอะไรอย่างนี้พีก็ซื้อนะ อย่างหนังสือของ Martha เนี่ยประจำเลย แต่ถ้าเป็นหนังสือหรือนิตยสาร พีต้องขอเปิดก่อนไ้ว่าเราชอบไหม ถ้าชอบหรือสนใจจริงๆ ถึงจะซื้อ... เวลาซื้อหนังสือ เราต้องเลือก ว่าเราชอบเล่มไหน แต่อินเทอร์เน็ตนี่มันได้หมดอะ บางทีไม่ค่อຍสนใจหรอก ไปอ่านผ่านๆ ดูผ่านๆ หนังสือนี้สนใจจริงๆ ถึงจะอ่านจะซื้อ แต่เน็ตพีก็คลิกๆ เข้าไปดูหน่อย สนใจ-ไม่สนใจไม่รู้แหละ ลองอ่านดูสิ มันเป็นยังงี้” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

“ชอบนิตยสารพวกแม่ๆ แต่ก็ต้องดูเนื้อหาข้างในก่อนด้วย จริงๆซื้อทุกเดือนเลยนะ แต่ว่าไม่ค่อຍซ้ากัน บางเดือน M&C บางเดือน Real Parent แล้วแต่ บางครั้งก็ซื้อพวกแพชั่นไปเลย ถ้าเปรียบเทียบกับอินเทอร์เน็ต มันก็ให้อารมณ์คนละแบบนะ อินเทอร์เน็ตก็เด่นเรื่องข้อมูล แต่จะเอาเพลินๆก็สู้นิตยสารไม่ได้” (เจนเนตร อายุ 22 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 16 ก.พ. 2554)

จะเห็นได้ว่า แม่บ้านบางคนได้ใช้หนังสือหรือนิตยสารติดตามข้อมูลข่าวสารเช่นเดียวกับการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งถือว่าเป็นการใช้วัตถุประสงค์เดียวกันในการเปิดรับสื่อทั้งสอง แต่สุดท้ายแล้วแม่บ้านก็ยังค่อຍชอบสื่อเดิมคือหนังสือหรือนิตยสารอยู่ โดยแม่บ้านได้แสดงทัศนคติโดยเปรียบเทียบว่า เหตุใดจึงชอบที่จะใช้หนังสือหรือนิตยสารในการติดตามข่าวสาร หรือสาระบันเทิงต่างๆ โดยส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าการอ่านในรูปแบบของหนังสือหรือนิตยสารที่มีลักษณะเป็นเล่มนั้น จะให้อรรถรสและอารมณ์ในการอ่านมากกว่าการอ่านจากอินเทอร์เน็ต แต่อินเทอร์เน็ตจะให้ข้อมูลที่กว้างกว่า มีข้อมูลมาก และอัปเดตตลอดเวลา แต่หากข้อมูลเชิงลึก แม่บ้านก็ยังค่อຍต้องใช้หนังสือหรือนิตยสารเป็นแหล่งในการอ่าน

“นิตยสารเนี่ยพีก็ชอบอ่านนะ พีว่าการที่มันเป็นรูปแบบหนังสือมันให้ความรู้สึกคนละอย่างกัน ถ้าเราอ่านบทความ หรือนิยาย online นะ พีว่ามันไม่ได้อารมณ์ พีว่าหนังสือโอเคกว่า” (วินฉนิ อายุ 42 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 31 ม.ค. 2554)

“แต่ถ้าเป็นข้อมูลเชิงลึก พีจะชอบหนังสือมากกว่า มันลึกกว่านะ มันลึกคนละแบบ อินเทอร์เน็ตคนก็ว่าลึกระดับนึงแล้วนะ แต่พีว่าหนังสือมันลึกกว่าเยอะ และเราได้เปิดมัน ได้รส

สัมภาษณ์ เราได้ใช้เวลากับมัน จริงๆ kinder พี่ก็มีนะ แต่ว่ามันก็ไม่ใช่อะ มันก็ไม่ได้จับนะ มันไม่ได้รสสัมผัส มันไม่เหมือนกัน” (มัลลิการ์ อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ อาชีพสัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

ในขณะเดียวกัน จากผลการสัมภาษณ์พบว่าแม่บ้านบางคนเมื่อมีพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแล้ว แม่บ้านก็เลิกบริโภคสื่ออนิตยสารไปทันที ด้วยเหตุผลของเวลา และความประหยัด เช่น

“แต่ก่อนนะ หนังสือ, magazine พี่จะอ่านเวลาที่จะไปท่องเที่ยว พี่จะไปซื้อ magazine เช่น Trips, อสท. หรือพวก eyewitness ของประเทศต่างๆอะไรอย่างนี้ แต่เดี๋ยวนี้พี่สามารถ search จากอินเทอร์เน็ตได้เลย มัน world wide แถมประหยัดเงินด้วย แล้วก็ไม่ต้องเสียเวลาออกไปซื้อหนังสือด้วย” (สุภัทสร อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

จากพฤติกรรมกรรมการอ่านนิตยสารและสื่อสิ่งพิมพ์ของแม่บ้าน ผู้วิจัยสามารถจำแนกประเภทของนิตยสารและสื่อสิ่งพิมพ์ที่แม่บ้านอ่านได้ดังนี้

ประเภทของนิตยสาร และสื่อสิ่งพิมพ์	จำนวนแม่บ้าน (คน)
1.) ไลฟ์สไตล์และแฟชั่น	16
2.) ท่องเที่ยว	12
3.) อาหารและสุขภาพ	10
4.) แม่และเด็ก	7
5.) นวนิยาย	6
6.) จัดบ้าน แต่งสวน	4
7.) ธรรมะ	2

ตาราง 4.13 แสดงประเภทของนิตยสารและสื่อสิ่งพิมพ์ที่แม่บ้านอ่าน

จากตารางจะเห็นได้ว่าแม่บ้านนิยมอ่านนิตยสารและสื่อสิ่งพิมพ์ประเภท ไลฟ์สไตล์และแฟชั่น ท่องเที่ยว และอาหารและสุขภาพเป็นอันดับต้นๆ บ่งบอกถึงคุณลักษณะของความเป็นผู้หญิงที่ไม่ว่าแม่บ้านจะเสพข้อมูลข่าวสารปริมาณมากเพียงใด แต่เมื่อแม่บ้านเลือกอ่านนิตยสาร

และสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นชื่อแห่งการพักผ่อนหย่อนใจ แม่บ้านกลับเลือกที่จะอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเบาๆ (soft) เพื่อที่จะใช้เวลากับสื่อสิ่งพิมพ์อย่างเพลิดเพลินในช่วงที่มีเวลาว่าง

พฤติกรรมมารับฟังสื่อวิทยุของแม่บ้าน

พฤติกรรมมารับฟังสื่อวิทยุของแม่บ้าน จำนวน 12 คนจากทั้งหมด 20 คน เกิดขึ้นขณะขับรถ เป็นการรับฟังโดยการเปิดไปเป็นเพื่อนแก้เหงา เป็นสื่อที่แม่บ้านให้ความสนใจในการรับสารน้อยที่สุด เพราะเป็นการเปิดเพื่อความเพลิดเพลิน ยกเว้นกรณีที่แม่บ้านใช้เพื่อฟังข่าว หรือฟัง จส.100 แต่ก็ยังเป็นสื่อที่ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของแม่บ้านได้มากนัก เพราะแม่บ้านจะเลือกฟังอย่างตั้งใจเมื่อข่าวสารที่ตนเองสนใจหรือต้องการฟังมาถึงเท่านั้น เช่น

“ปกติไม่ค่อยได้ใช้นะ ที่บ้านไม่ได้เปิดเลยแหละ ถ้าฟังพีก็เปิดตอนขับรถ เปิดฟังเพลงไปเรื่อยๆ แต่ถ้ารถติด หรือรีบเมื่อไหร่ พีก็จะเปลี่ยนไปฟัง จส.100 ก็ไม่ได้ตั้งหน้าตั้งตาฟังนะ สนใจฟังเฉพาะเส้นทางที่เราจะผ่าน” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

แต่ก็มีแม่บ้านบางคนที่ใช้สื่อวิทยุอย่างตั้งใจ โดยการใช้เพื่อการฟังธรรมะ ในช่วงเช้าของวันหยุด เพื่อปฏิบัติธรรมตาม แม่บ้านให้สัมภาษณ์ว่า โดยปกติแล้วแม่บ้านจะไม่ค่อยได้ฟังวิทยุเท่าไร เพราะเวลานั่งรถไปกับสามี สามีจะฟังคลื่นกีฬาหรือไม่ก็ฟังเพลง ซึ่งแม่บ้านไม่ได้สนใจฟัง แม่บ้านจะใช้ฟังอย่างตั้งใจในตอนเช้าของวันเสาร์และวันอาทิตย์ โดยฟังคลื่นวิทยุสุภาวิกา AM1107KHz ของสถานีธรรมสถาน เพื่อฟังธรรมและนั่งสมาธิ การฟังธรรมะผ่านคลื่นวิทยุนี้แม่บ้านจะตั้งใจฟังเฉพาะช่วงเช้าวันหยุด ส่วนในวันธรรมดาที่แม่บ้านไปทำงาน แม่บ้านก็จะเปิดคลื่นธรรมะอื่นๆคลอไประหว่างการทำงานด้วย ซึ่งแม่บ้านให้ความเห็นว่าทำให้จิตใจสงบ และมีสมาธิในการทำงาน

“พี่ชอบฟังธรรมะ ก็จะฟังเวลาอยู่ที่ทำงาน ทำให้ทำงานดีขึ้น มีสมาธิ ลองดูสิ แล้วก็ฟังตอนเช้าวันเสาร์-อาทิตย์ พีก็จะฟังไปด้วยนั่งสมาธิไปด้วย” (อรุณรัตน์ อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

เนื่องจากอินเทอร์เน็ตมีคุณลักษณะเป็นสื่อกลางของการสื่อสารมวลชน คลื่นวิทยุต่างๆ จึงมีการช่องทางการรับฟัง โดยการฟังผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งแม่บ้านคนหนึ่งก็ได้มีพฤติกรรมมารับฟัง

วิทยุผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เธอได้กล่าวว่าเมื่อเธอได้เข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตในการฟังเพลงแล้วนั้น เธอรู้สึกชอบเพราะอินเทอร์เน็ตดีกว่าตรงที่ไม่ต้องปรับเสาสัญญาณ และไม่เปลืองค่าไฟฟ้าเนื่องจากใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าเพียงอย่างเดียวคือ คอมพิวเตอร์แต่ได้ทั้งฟังเพลงและหาข้อมูลไปในเวลาและเครื่องใช้ไฟฟ้าเครื่องเดียวกัน

ส่วนใหญ่ที่ก็จะเข้า Cool93 เข้าไปฟังเพลง เดียวนี้มันสะดวก คือเราไม่ต้องเปลืองค่าไฟหลายต่อเงิ จะฟังเพลง เล่นอินเทอร์เน็ตก็สามารถทำได้ด้วยคอมพิวเตอร์ตัวเดียวกัน คือพี่ชอบฟังวิทยุนะ เพราะมันได้อารมณ์กว่าเปิด CD ฟัง มันมีดีเจ คุยเป็นเพื่อนด้วยไง ทำให้เราไม่รู้สึกรู้ว่าอยู่คนเดียว เพราะพี่อยู่บ้านก็อยู่คนเดียวกับลูกตัวเล็กๆ เปิดเพลงฟัง เปิดวิทยุก็ช่วยแก้เหงาได้ แต่เนี่ยมันมีอินเทอร์เน็ตไง เราสามารถฟังผ่านอินเทอร์เน็ตได้ มันเลยตอบใจหทัย เพราะพี่จะใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว” (ศัทธาธิยา อายุ 29 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 11 ก.พ. 2554)

สำหรับแม่บ้านที่ไม่มีพฤติกรรมมารับฟังวิทยุ นั้น แม่บ้านให้ข้อมูลว่า แม่บ้านไม่ชอบฟังวิทยุ เนื่องจากปัจจุบันสถานีวิทยุต่างๆ เต็มไปด้วยผู้สนับสนุนรายการ มีการโฆษณา ทำให้สุนทรียะที่ควรจะได้รับจากการฟังเพลงหดหายไป ดังนั้นแม่บ้านจึงชอบที่จะฟังเพลงจากแผ่นซีดีมากกว่า อีกทั้งในปัจจุบันที่มีกระแสความนิยมในการติดตั้งเครื่องเล่น DVD พร้อมจอแสดงผล หรือติดตั้งจานดาวเทียมในรถยนต์ ทำให้พฤติกรรมมารับฟังวิทยุในรถยนต์เปลี่ยนแปลงไป โดยที่มีพฤติกรรมมารับชมโทรทัศน์เข้ามาแทนที่

พฤติกรรมติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์

จากตาราง จะเห็นได้ว่าจำนวนแม่บ้านที่ติดตามข่าวสารโดยการอ่านหนังสือพิมพ์ มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีเพียง 8 คน จากทั้งหมด 20 คนเท่านั้น เนื่องจาก แม่บ้านได้เปลี่ยนไปใช้อินเทอร์เน็ตในการติดตามข่าวสารแทน เพราะแม่บ้านไม่มีเวลาที่จะอ่านหนังสือพิมพ์ อีกทั้งด้วยคุณสมบัติของอินเทอร์เน็ตที่ผู้รับสารสามารถควบคุมข้อมูลที่ต้องการทราบได้ ก่อให้เกิดความสนใจและความตั้งใจในการรับสารมากกว่าการเปิดหนังสือพิมพ์ ซึ่งมักจะเป็นการเปิดผ่านๆ ดูว่ามีอะไรน่าสนใจหรือไม่ แตกต่างจากการดูในอินเทอร์เน็ตที่ผู้รับสารสามารถเลือกอ่านข้อมูลข่าวสารที่ตนเองต้องการได้มากเท่าที่ผู้รับสารจะต้องการ

“พี่ก็อ่านหนังสือพิมพ์นะ แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยแล้ว แต่ชอบอ่านในเน็ตมากกว่า มันง่ายดี เราก็เปิดไปในส่วนที่เราต้องการอ่านที่เราสนใจได้เลย ไม่ต้องหาอ่านจากหนังสือพิมพ์” (มัลลิการ์ อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

“พี่จะชอบติดตามข่าวสาร เปิดอินเทอร์เน็ตก็อ่านได้แล้ว manager.com เลยค่ะ อ่านได้ทุกอย่าง อยากจะรู้เพิ่มก็ search ไปสิ แต่หนังสือพิมพ์เนี่ย เปิดมาก็แบบ..เลอะมือ มือดำเหม็นด้วย สมัยเป็นแอร์ ต้องจับหนังสือพิมพ์ตลอด เวลาอยู่บนเครื่อง มันเวียนมาก เกลียดสุดๆ เกลียดหนังสือพิมพ์มาก แต่แฟนพี่เค้าอ่านหนังสือพิมพ์นะ อ่านที่ทำงาน เลขาเค้าเป็นคนเตรียมให้กัน” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

“พี่อ่านข่าวสารบ้านเมืองเป็นหลักเลยนะสำหรับเวลาใช้อินเทอร์เน็ต พี่จะชอบอ่านข่าวต่างๆค่ะ ส่วนใหญ่พี่จะเข้าพวก manager.com, thaiinsider.com การที่พี่ต้องทำงานด้วย เลี้ยงลูกด้วย ต้องเข้าสังคม พี่ว่ามันก็เป็นประโยชน์นะ หลังๆนี้พี่ว่าพี่อ่านข่าวในเน็ต มันจะน่าสนใจกว่า ตรงที่มันมีความสดมากกว่า เพราะว่าเวลาที่เรารับข่าวจากอินเทอร์เน็ต แล้วเราไปอ่านหนังสือพิมพ์ เราจะรู้เลยว่าข่าวนี้เราอ่านมาแล้ว อ่านจากอินเทอร์เน็ต เข้าใจว่า เนื้อหา มันค่อนข้างเยอะกว่า บางทีก็มีบทวิจารณ์ด้วย เราก็จะได้ความรู้และข้อมูลมากขึ้น ซึ่งตรงนี้ จริงๆแล้วหนังสือพิมพ์ ก็มีนะ แต่เข้าใจว่าอาจถูกจำกัดด้วย เหตุผลทางธุรกิจทำให้มันมีพื้นที่ไม่มากอะค่ะ” (วิมลลา อายุ 43 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 8 ก.พ. 2554)

“พี่อะ จะเป็นคนไม่ชอบดูโทรทัศน์ ไม่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ อะไรพวกนี้เลยนะ พี่ชอบที่จะได้คิดวิเคราะห์ ได้เปรียบเทียบ พี่ว่าอินเทอร์เน็ตมันตอบโจทย์มากกว่า แต่อย่างหนังสือพิมพ์นี่ ก็อ่านนะ 2-3 ฉบับ อ่านตามแฟน ถ้าจะเปรียบเทียบกับอินเทอร์เน็ตที่เราสามารถอ่านได้ทุกสำนัก โอ้โฮ..พี่ไม่ต้องซื้อทุกฉบับเลยหรอ พี่เป็นแม่บ้านนะ ไม่ใช่ นักวิชาการ คงไม่ต้องถึงขนาดนั้นมั้ง” (กุลณัฐสุลา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

แม่บ้านให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการติดตามข่าวสารไว้ดังคำให้สัมภาษณ์ข้างต้น ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า แม่บ้านยังคงมีพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์อยู่ แต่เป็นเพียงการอ่านผ่านๆ หรือเลือกอ่านเฉพาะประเด็นที่ตนเองสนใจ อาทิ ข่าวบันเทิง ข่าวสุขภาพ ข่าวการเมือง และข่าวเศรษฐกิจ แม่บ้านชอบที่จะติดตามข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตมากกว่าเพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีรูปแบบการสื่อสาร 2 ทาง two-way communication แม่บ้านสามารถแสดงความคิดเห็นได้ นอกจากนี้ข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตยังมีความสดใหม่ เจาะลึก สามารถรายงานข่าวได้

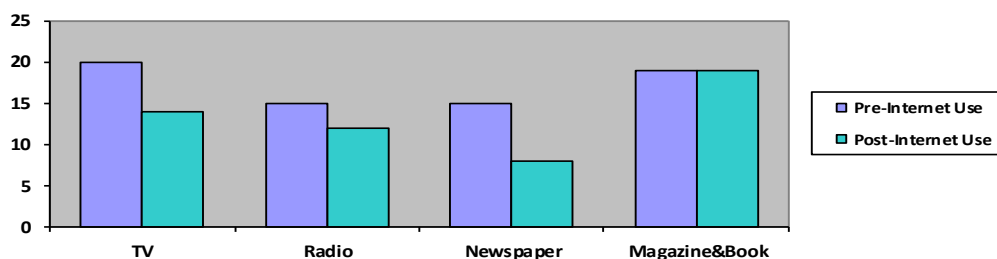
ตลอดเวลา และไม่รู้ว่าใครก็สามารถทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวเป็นผู้ให้ข้อมูลได้ ด้วยเหตุนี้ผู้ติดตามข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตจึงจะได้ใช้ทักษะการวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูลอันหลากหลาย และด้วยปัจจัยทางด้านเวลาที่ผู้เป็นแม่บ้านมีเวลารว้างน้อยนิด ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ปราศจากมิติทางด้านเวลาและสถานที่ได้กลายมาเป็นแหล่งในการติดตามข่าวสารของแม่บ้าน

แต่จากการสัมภาษณ์แม่บ้านจำนวน 8 คนที่ยังคงติดตามข่าวสารจากการอ่านหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้าน 5 ใน 8 คน มีการรับหนังสือพิมพ์ทั้งรายวันและรายสัปดาห์ให้มาส่งที่บ้านเป็นประจำ แม่บ้าน 2 ใน 8 คน มีพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ในที่ทำงาน ในช่วงเช้าระหว่างทานกาแฟ และแม่บ้าน 1 ใน 8 คน มีพฤติกรรมนิยมติดตามข่าวสารจากการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นจำนวนมาก หลากหลายฉบับและสำนักพิมพ์ เนื่องจากแม่บ้านท่านนี้ มีหน้าที่การงานเป็นผู้บริหาร จึงต้องติดตามข่าวสารรอบด้านอยู่เสมอ แม่บ้านท่านนี้ให้เหตุผลที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารในอินเทอร์เน็ตว่าไม่มีเวลา และการอ่านในอินเทอร์เน็ตเป็นการอ่านแบบจำเพาะเจาะจงเกินไปต้องใช้เวลา แม่บ้านต้องการข้อมูลในมุมมองกว้างเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ในสังคม เศรษฐกิจและการเมือง แม่บ้านจึงเลือกอ่านจากหนังสือพิมพ์ที่มีการคัดสรรมาให้อ่านแล้วดีกว่า อีกทั้งแม่บ้านมีพฤติกรรมการติดตามอ่านบทความของคอลัมน์นิสต์หลายท่าน แม่บ้านจึงยังคงยืนยันที่จะอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อการติดตามข่าวสารต่อไป

และจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อต่างๆของแม่บ้านในชีวิตประจำวันพบว่า เมื่อแม่บ้านเริ่มใช้อินเทอร์เน็ตแล้ว แม่บ้านก็ยังมีการใช้สื่อเดิมอยู่ เพียงแต่อาจจะมีควมบ่อยความถี่ลดลง และยังคงใช้สื่อต่างๆเพื่อวัตถุประสงค์เดิมที่เคยใช้ ประกอบไปกับการใช้อินเทอร์เน็ตด้วย ดังตาราง

วัตถุประสงค์ในการบริโภคสื่อประเภทต่างๆ	ก่อนที่จะมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต	เมื่อมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต
ติดตามข่าวสาร	โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์	โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์, อินเทอร์เน็ต
ค้นคว้าหาข้อมูล, ความรู้	หนังสือ, นิตยสาร	หนังสือ, นิตยสาร, อินเทอร์เน็ต
ความเพลิดเพลินและสาระบันเทิง	โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือ, นิตยสาร	โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือ, นิตยสาร, อินเทอร์เน็ต
ติดต่อสื่อสาร	จดหมาย, โทรศัพท์	โทรศัพท์, อินเทอร์เน็ต

ตาราง 4.14 เปรียบเทียบการบริโภคสื่อประเภทต่างๆของแม่บ้านตามวัตถุประสงค์การใช้งานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภาพ 4.2 แผนภูมิ แสดงจำนวนแม่บ้านที่ใช้สื่อประเภทต่างๆเปรียบเทียบระหว่างก่อนใช้อินเทอร์เน็ต และหลังใช้อินเทอร์เน็ต

จากตารางจะเห็นได้ว่าไม่ว่าแม่บ้านจะบริโภคสื่อด้วยวัตถุประสงค์ใด แม่บ้านก็ยังคงมีพฤติกรรมการใช้สื่อเดิมควบคู่ไปกับสื่ออินเทอร์เน็ตในการใช้งานในวัตถุประสงค์นั้นๆอยู่ เพียงแต่อาจเป็นการใช้งานที่เป็นการเสริมการใช้งานของสื่อเดิม หรืออาจมีปริมาณการใช้งานที่ลดน้อยลงกว่าเดิม ในระยะเวลาหนึ่งๆ มีเพียงการใช้จดหมายที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเท่านั้นที่แม่บ้านเปลี่ยนไปใช้อินเทอร์เน็ต คือ e-mail หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แทนที่ (Substitution) การใช้จดหมายในการติดต่อสื่อสารไปเลย เช่น

“ถ้าจะพูดถึงแต่ก่อนเลยนะ..คงเป็นจดหมายเลยแหละ แต่ตอนนี้ไม่เขียนแล้วอะ พิมพ์แทน ส่ง e-mail ไป attach รูปไปก็ได้นะ จะเอาสวยแค่ไหนละ อ้อ..อย่างแต่ก่อนสมัครงาน ก็จะใช้จดหมายใช้ใหม่ แต่เดี๋ยวไม่แล้วไงสมัครทางเน็ต ส่ง e-mail แทน” (มัลลิการ์ อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

นอกจากนี้ยังพบว่าแม่บ้านมีการใช้สื่อต่างๆกับอินเทอร์เน็ตเพื่อเสริมกัน คือใช้ทั้งสื่อเดิมที่เคยใช้และอินเทอร์เน็ตควบคู่กันไปด้วย เช่น

“บางที่พี่อ่านหนังสือ หรือดูโทรทัศน์อยู่ แล้วเจออะไรที่น่าสนใจ พี่ก็จะเข้าไป search ต่อในอินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ตมันจะหาข้อมูล สามารถตอบคำถามหรือให้ข้อมูลที่เรากำลังหาได้หมดเลย หรือ บางที่พี่ก็ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นตัวหลัก คือใช้อินเทอร์เน็ตก่อน แล้วค่อยไปหาหนังสืออ่าน ดูในหนังสือต่ออะไรอย่างนี้คะ หนังสือพิมพ์บางครั้งก็ไม่ได้ให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อความต้องการของเรา พี่ก็จะไปหาอ่านและศึกษาเพิ่มจากจากอินเทอร์เน็ต คือพี่ก็จะ search ไปเลย จากนั้นพี่ก็จะได้ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ” (ทิวรรค์ อายุ 41 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 9 ก.พ. 2554)

“อย่างตอนนี้พี่แพลนกันว่าจะไปยุโรป เราก็ต้องศึกษาข้อมูล ไป search ในเน็ต ซะเป็นส่วนใหญ่ แล้วก็ไปซื้อหนังสือมาประกอบเอา ถ้ามีข้อมูลไม่มาก ไม่กระจ่างพอ ไม่ครอบคลุม พี่ก็ต้องไปหาหนังสือมาใช้อ่านประกอบไปด้วยว่า สายนั้นสายนี้มีอะไร น่าสนใจไหม เราจะต้องเลือกสายไหนดีอะไรอย่างนี้ บางที่พี่ก็จะไปถามในเน็ตด้วยนะว่าไปสายไหนดี ก็จะมีคนมาตอบเต็มไปหมดเลยว่าตกลงไปสายไหนดี” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

“บางที่พี่ดู TV แล้วเจอร้านอาหาร ที่พี่น่าสนใจ พี่ก็จะจดๆไว้ แล้วค่อยไป search ในอินเทอร์เน็ตอีกที เพื่อดูรายละเอียด TV มันมาไวไปไวอะ ดูไม่ทัน” (วินิตา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 15 ม.ค. 2554)

“พี่ก็จะ search หาข้อมูลสุขภาพบ้าง ท่องเที่ยวบ้าง บางทีดู TV แล้วอยากได้ข้อมูลร้านนี้จังเลย หรือดูรายการ TV แล้วเค้าบอกว่า ถ้าคนมีอาการนี้ จะเสี่ยงเป็นโรคนี้ พี่ก็จะรีบเดินไป search หาข้อมูลในอินเทอร์เน็ตเลยนะ บางทีเราก็เพิ่งรู้ว่า มีโรคแบบนี้ด้วย จะได้เอามาบอกที่บ้านว่าไม่ควรทำอะไรเดี๋ยวจะไม่สบายเอานะ นี่แหละพี่ว่านะถ้าพี่ไม่ได้ดู TV พี่จะรู้ได้ไงว่ามีแบบนี้ด้วย พี่ต้องดูทั้งสองอย่างเลย บางที่พี่เปิดไว้คู่กันเลยนะ ดูไปด้วยเล่นอินเทอร์เน็ตไปด้วย พอ TV โฆษณาก็หันมาสนใจอินเทอร์เน็ต พอ

รายการมาก็พักจากเน็ตแป๊บหนึ่ง เป็นอย่างนี้สลับกันไป เป็นประจำเลย บางทีพีก็เปิด TV ทิ้งไว้เฉยๆไม่ได้ดูหรอก เปิดไว้ให้มีเสียง แก่เหงา” (นริสา อายุ 44 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 26 ม.ค. 2554)

“ละครเนี่ยเราจะเป็นมากเลยนะ บ่อยมากที่จะอ่านหนังสือก่อน **อ่านทั้งนวนิยาย เป็นเล่ม แล้วก็ที่มันเป็นบทละครเล่มละ 20 ่อะ อ่านหมด** อยากรู้ว่ามันต่างกันตรงไหน บางทีมันต้องตัดใจ เราก็ โห..เสียอารมณ์ ฉากนั้นชอบด้วย **ก่อนที่มันจะออนแอร์ทาง TV** เราก็เลยจะรู้เรื่องราวของละครนั้นหมดแล้ว ทีนี้เวลาละครมาเราก็หมดกังวลอีกต่อไป เวลาจะทำอะไร เดินไปไหน หรือไม่ได้ดู เราก็ยังรู้เรื่องราวในละคร สามารถปะติดปะต่อได้ แต่เวลาอ่านมันก็ให้อารมณ์ไม่เหมือนกันนะ นิยายมันจะได้รรถรสกว่า แต่ถ้าจะเอาตามละครใน TV มันเป็นยังไงก็ต้องอ่านเล่มย่อ แต่ส่วนใหญ่เราจะอ่านเล่มย่อรอบเดียวนะ แต่นิยายเนี่ยบางเรื่องชอบมากอ่าน 7-8 รอบได้ อ่านจนต้องไปซื้อฉบับจริงเป็นของตัวเอง ละครบางเรื่องเราก็ดูเป็น 10 รอบแล้วมั้ง อย่างสายโลหิตเนี่ย ดูตั้งแต่มันออนแอร์จริงๆ จนมันเอามารีรันไปสองรอบ แล้วดูเองใน youtube อีกไม่รู้กี่รอบเลย นิยายไม่ต้องพูดถึงหลายรอบเหมือนกัน ชอบมากๆ” (สุริรัตน์ อายุ 26 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ม.ค. 2554)

จากพฤติกรรมการใช้สื่อของแม่บ้านในช่วงต้นทำให้ผู้วิจัยพอที่จะสรุปได้ว่า การใช้สื่อโทรทัศน์ หนังสือและนิตยสารของแม่บ้านนั้น แม่บ้านจะใช้เพื่อเสริมกัน (Add-on) กับสื่ออินเทอร์เน็ต คือมีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งสองทางคือ ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเสริมสื่ออื่น และการใช้สื่ออื่นเพื่อเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งโดยสรุปแล้วพฤติการณ์ใช้สื่อต่างๆของแม่บ้านนั้นยังคงมีการใช้เดิมอยู่ เพียงแต่มีการเปลี่ยนแปลงลดพฤติกรรมการใช้ลง สำหรับ สื่อโทรทัศน์และหนังสือหรือนิตยสาร ยังคงเป็นสื่อที่แม่บ้านยังคงใช้อยู่ กลับกันวิทยุและหนังสือพิมพ์ แม่บ้านมีแนวโน้มในการลดพฤติกรรมการใช้ลง แล้วหันไปใช้สื่อประเภทดังกล่าวบนอินเทอร์เน็ตแทน

4.4 ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า มีปัจจัยหลายอย่างด้วยกันที่เป็นตัวเข้ามากำหนดพฤติกรรม การใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน แม่บ้านแต่ละคนก็มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันออกไป ตามแต่ตัวแปรที่เข้ามามีอิทธิพลในการเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

- 4.6.1 อายุของบุตรและจำนวนบุตร
- 4.6.2 สถานภาพการทำงาน
- 4.6.3 ภาระงานบ้าน
- 4.6.4 ชนชั้นทางสังคม
- 4.6.5 รูปแบบเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต

4.6.1 อายุของบุตรและจำนวนบุตร

บุตร เป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน อีกทั้งยังมีส่วนในการเป็นแรงจูงใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้านด้วย แม่บ้าน 8 คนจากจำนวนทั้งหมด 20 คน ให้ความเห็นว่า ที่แม่บ้านเริ่มต้นเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตอย่างจริงจัง ก็เนื่องมาจากมีลูก ในอดีตแม่บ้านที่มีสถานภาพเป็นคุณแม่ทั้งหลายจะใช้วิธีการซักถามผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ หรือการอ่านหนังสือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเลี้ยงดูลูกของตน แต่เมื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น แหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ทั้งหลายก็ได้ถูกรวบรวมไว้ในอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้งานสามารถ สืบค้นได้ในเวลาไม่นาน ดังนั้นแม่บ้านจึงตัดสินใจเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อสืบค้นข้อมูล วิธีการเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้บุตรมีคุณภาพชีวิตและพัฒนาการที่ดี และแม่บ้านก็ยังได้ข้อมูลที่ตรงใจ ตรงตามความต้องการ ได้ข้อมูลที่รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์และเมื่อเกิดปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน่วงที โดยใช้เวลาค้นหาข้อมูลหรือคำตอบจากอินเทอร์เน็ตในเวลาไม่นานนัก เช่น

“มันดีตรงที่ เราสามารถรู้ได้เลยว่า ลูกเราเป็นอะไร ลูกเราเหมือนคนอื่นหรือเปล่า ถ้ามีลูกใครเป็นเหมือนกัน เราจะได้ถามได้เลย บางทีถามหมอ หมอก็ตอบวิชาการ เราอยากได้ประสบการณ์จริง ซึ่งบางทีพี่ก็ไม่รู้ว่าจะไปหาเค้าคนนั้นได้จากที่ไหนในชีวิตจริง แต่อินเทอร์เน็ตเราหาได้” (ลำยองค์ อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

“มันยากเหมือนกันนะค่ะ การเลี้ยงลูก แล้วยิ่งเราเลี้ยงเองด้วย เรายังไม่มีประสบการณ์ทั้งพ่อทั้งแม่ ก็ได้อินเทอร์เน็ต และพี่ๆในนี้แหละค่ะ ที่คอยช่วยตอบคำถาม ให้คำแนะนำต่างๆ ซึ่งเดี๋ยวนี้ มันไม่เหมือนแต่ก่อน โรคภัยไข้เจ็บมันเยอะมาก ถ้าลูกผิดปกตินิดหน่อย เราถามไป แปปเดียวก็ได้คำตอบแล้ว แล้วการเลี้ยงลูกให้มีคุณภาพก็มีหลายวิธี ถ้าอ่านหนังสือบางที่เราก็ได้มุมมองไม่มาก แต่อินเทอร์เน็ตทำให้ได้วิธีการที่เยอะ แต่เราเลือกได้เลยว่า แบบไหนที่น่าจะเหมาะกับการนำมาใช้กับลูกเรา” (เจนเนตร อายุ 22 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 16 ก.พ. 2554)

นอกจากปัจจัยเรื่องการมีบุตรจะมีส่วนทำให้แม่บ้านเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแล้ว ผู้วิจัยพบว่า อายุของบุตร ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน หากจะจำแนกแม่บ้านออกตามอายุของบุตรแล้ว ผู้วิจัยพบว่าช่วงอายุของบุตรที่ทำให้แม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน คืออายุประมาณ 3 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่เด็กกำลังเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับอนุบาล เมื่อลูกเข้าโรงเรียน เท่ากับว่าแม่บ้านจะเกิดเวลว่างเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้แม่บ้านมีเวลาในการทำในสิ่งที่ตนปรารถนามากขึ้น แม่บ้านที่มีบุตรอยู่ในวัย 0-3 ปีนั้น แม่บ้านจะต้องทุ่มเทเวลา อุทิศทั้งร่างกายและแรงใจในการเลี้ยงดูลูก ขวบปีแรก เป็นวัยที่จะต้องประคบประหงมดูแลมิได้วางสายตา เมื่อลูกเริ่มมีพัฒนาการเมื่อก้าวพ้นขวบปีแรก เริ่มเดิน เริ่มพูด แม่บ้านก็จะต้องคอยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่างๆ ให้กับลูก จะต้องตามประกบอยู่ตลอดเวลา เพราะเป็นวัยกำลังซน กำลังเรียนรู้จดจำ ดังนั้นแม่บ้านที่มีลูกอยู่ในช่วงอายุดังกล่าว ก็จะต้องอุทิศเวลาทั้งหมดนั้นเพื่อลูก เวลาที่จะใช้เพื่อทำงานบ้านจึงมีไม่มากนัก เพราะแม่บ้านจะต้องรีบทำเวลาที่ลูกหลับ งานเลี้ยงเด็กเป็นงานที่ไม่มีจังหวะ เพราะเด็กต้องการเวลาตลอดเวลาแม่บ้านที่มีลูกวัยนี้จึงไม่ค่อยได้ทำงานบ้านมากสักเท่าไร เมื่อเทียบกับแม่บ้านที่มีลูกโต และไม่มีผู้ช่วยทำงานบ้าน

สื่อที่แม่บ้านที่มีลูกอยู่ในวัย 0-3 ขวบ แม่บ้านมักจะใช้ อินเทอร์เน็ต และ สื่อสิ่งพิมพ์ เพราะสื่อทั้งสองเป็นสื่อที่สามารถใช้ควบคู่ไปกับการเลี้ยงดูลูกได้ ผู้รับสารทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมสื่อด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นสื่อที่จะไม่รบกวนสมาธิของลูก ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เป็นแม่กังวลใจมากที่สุด ดังที่ ปวีณา (อายุ 30 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ) กล่าวว่า “คงมีแต่นิตยสารกับเน็ต นี่แหละที่สามารถใช้ตอนเลี้ยงลูกได้อย่างอื่นมันมีเสียง มีภาพหนะค่ะ คุณหมอห้าม บอกว่าเดี๋ยวลูกสมาธิสั้น” (สัมภาษณ์ 5 ก.พ. 2554)

ในขณะที่แม่บ้านที่มีบุตรอยู่ในวัยเรียน แม่บ้านจะเริ่มมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น แต่เวลาว่างดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยพบว่า แม่บ้านก็ยังคงทุ่มเทไปกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุตร แม่บ้านจะอุทิศตัวและเวลาเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของลูก อาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จของผู้เป็นแม่ ถูกเชื่อมโยงกับการศึกษาของลูก เมื่อลูกมีความสำเร็จในการศึกษา ผู้เป็นแม่ซึ่งคอยดูแล กวดขัน จะรู้สึกประสบความสำเร็จมากกว่าลูกอีกเท่าทวีคูณ เมื่อลูกต้องเข้าสู่วัยอนุบาล แม่บ้านก็จะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ระบบโรงเรียน เพื่อหาโรงเรียนที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับลูกของตน เช่น

“ตอนลูกพี่จะเข้าโรงเรียนพี่ใช้อินเทอร์เน็ตเยอะมาก เพราะเราไม่รู้ว่าจะโรงเรียนไหนดี บางทีที่ที่ดีก็ไม่เหมาะกับลูกเรา เพราะฉะนั้นก็ต้องเลือกที่เหมาะสมกับลูกเรา เดียวนี้ระบบการเรียนมันมีเยอะมาก พี่ก็ตระเวนหาไปสืบกว่าที่ได้” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

แม่บ้านที่มีบุตรอยู่ในวัยเรียนเหล่านี้ ยิ่งบุตรอายุมากขึ้นเท่าไร เวลาว่างของแม่บ้านก็ยิ่งจะมีเพิ่มมากขึ้น แต่แทนที่แม่บ้านจะใช้เวลาว่างดังกล่าวเพื่อความพอใจของตนเอง แม่บ้านกลับใช้เวลาว่างดังกล่าวเพื่อลูก เมื่อลูกเข้าโรงเรียนแม่บ้านต้องคอยตามรับ-ส่งที่โรงเรียน สอนการบ้าน อินเทอร์เน็ตจึงเป็นสื่อหนึ่งที่ช่วยให้แม่บ้านสามารถปฏิบัติหน้าที่แม่และคุณครูไปในเวลาเดียวกันได้ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งเอกสารทางวิชาการต่างๆ ทำให้แม่บ้านสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาในยุคปัจจุบันได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

นอกจาก “อายุบุตร” แล้ว ผู้วิจัยพบว่า “จำนวนบุตร” เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน เพราะจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์กับเวลาว่างของแม่บ้าน เมื่อบุตรจำนวนมากขึ้น เวลาว่างของแม่บ้านก็จะลดน้อยลง เนื่องจากต้องใช้เวลาไปกับการดูแลบุตรในแต่ละช่วงวัย และลูกแต่ละคนก็ความต้องการที่แตกต่างกัน เช่น วิมลดา (อายุ 43 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554) ที่มีบุตรเป็นจำนวนมากที่สุดในจำนวนแม่บ้านกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด คือมีบุตรจำนวน 3 คน แม่บ้านให้ข้อมูลว่าแม่บ้านมีเวลาว่างน้อย เมื่อมีเวลาว่างแม่บ้านก็จะอุทิศเวลาให้กับลูก เนื่องจากมีลูก 3 คน แต่ละคนมีความสามารถทางดนตรีและความสามารถพิเศษแตกต่างกันออกไป แม่บ้านจึงต้องใช้เวลาว่างอันน้อยนิดที่ตนเองมีเพื่อส่งเสริมความสามารถของลูก โดยการเป็นผู้ฝึกซ้อมดนตรีให้กับลูก และเป็นผู้พาลูกไปเรียนพิเศษ จากตารางเวลาของแม่บ้านที่มีบุตร 3 คนเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแม่บ้านที่มีบุตรจำนวน 1 และ 2 คน นั้น พบว่า เวลาว่างของแม่บ้านมีความแตกต่างกันตามจำนวนบุตร ยิ่งจำนวนบุตรมากขึ้น แม่บ้านก็ยิ่งจะมีเวลาว่างลดน้อยลง

4.6.2 สถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงานเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ในแง่ของเนื้อหา รูปแบบ และเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต สำหรับเนื้อหาการใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ทำงานประจำมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการทำงาน ดังนั้นจึงมีเนื้อหาที่ค่อนข้างหนัก แม่บ้านที่ทำงานประจำใช้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบของการ รับ-ส่งข้อมูล อีเมล และการสืบค้นข้อมูล ในขณะที่แม่บ้านอยู่ที่ทำงาน เมื่อแม่บ้านกลับบ้านแม่บ้านจะใช้อินเทอร์เน็ตตามความประสงค์อย่างเสรี ซึ่งเป็นไปในรูปแบบของการใช้เพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลิน อาทิ การดู youtube เป็นต้น และการติดต่อสื่อสารเพื่อการสานสัมพันธ์ โดยการใช้สังคมออนไลน์ อาทิ facebook เป็นต้น รูปแบบการใช้งานอินเทอร์เน็ต

เนื้อหาการใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านจะใช้อินเทอร์เน็ตตามความต้องการของแต่ละปัจเจกบุคคล แม่บ้านแต่ละคนมีความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกัน ดังนั้นเนื้อหาที่แม่บ้านแต่ละคนใช้จึงมีความแตกต่างกันตามความสนใจของแม่บ้าน จากการปราศจากภาระการทำงานในระบบทุนนิยมทำให้แม่บ้านสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างเสรี และมีรูปแบบการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสืบค้นข้อมูล การติดต่อสื่อสาร และความบันเทิง

สำหรับเวลาที่แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ต เป็นที่น่าสังเกตว่าแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ มีพฤติกรรมการใช้เวลากับสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีการไหลของเวลามาก ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ บางวันมีการใช้อินเทอร์เน็ตช่วงกลางคืนไปจนกระทั่งเวลา 02.00-03.00 น. โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่บ้านที่มีลูกอยู่ในวัย 0-3 ปี แม่บ้านให้เหตุผลว่าที่แม่บ้านเล่นเวลานั้น เนื่องจากเป็นเวลาที่ลูกหลับสนิท และปราศจากภาระงานใดๆสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้เต็มที่ หากเป็นช่วงกลางวัน แม่บ้านมีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องงานบ้าน การตรวจตราความเรียบร้อยของบ้าน และการเลี้ยงดูบุตร การใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงกลางวันของแม่บ้านจึงมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบมีการขัดเป็นจังหวะเป็นระยะๆ (Distracted and Interrupted) ซึ่งแตกต่างจากการใช้ในช่วงกลางคืนที่มีความต่อเนื่องของการใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตมากกว่า

การใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ทำงานประจำ ค่อนข้างจะมีระเบียบแบบแผนในการใช้งานมากกว่า แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำคือ จะเล่นเป็นช่วงเวลาเดียวกันในแต่ละวัน และมี

ขอบเขตการใช้งานที่ค่อนข้างชัดเจน มีวินัยในการใช้อินเทอร์เน็ต คือ แม่บ้านจะใช้ช่วงกลางวัน แต่จะไม่ติ๊กจนเกินไป ในช่วงเวลาประมาณ 21.00-23.00 น. เพื่อที่จะไม่เกิดอาการอ่อนเพลียในวันรุ่งขึ้นเมื่อต้องทำงาน แสดงให้เห็นว่า ระบบงานได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและแบบแผนการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน จึงส่งผลให้แม่บ้านที่ทำงานประจำมีแบบแผนการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีระเบียบมากกว่าแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ

4.6.3 ภาระงานบ้าน

เมื่อวิเคราะห์เรื่องภาระงานบ้านจากลักษณะทางประชากรศาสตร์แล้ว พบว่า แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตนั้นเป็นแม่บ้านที่ไม่ค่อยได้ทำงานบ้าน ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลักๆ คือ 1. มีผู้ช่วยทำงานบ้าน 2. มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย และ 3. สามีช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้าน การปลดภาระงานบ้านเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมกาใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ทำให้แม่บ้านสามารถมีเวลาในการทำอะไรเพื่อตนเองบ้าง ในขณะที่แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านมีพฤติกรรมกาใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงกลางวัน แบบดำเนินการไปพร้อมกับการทำงานบ้าน และการดูแลบ้านเรือน แต่การที่แม่บ้านจะสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างปราศจากข้อโต้แย้ง เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ค่อนข้างมีภาพพจน์ที่ไม่ดีในบริบทของครอบครัว ซึ่งมีสาเหตุมาจากความสามารถในการดึงดูดความสนใจของอินเทอร์เน็ต ที่ผู้ใช้จะลืมหืมโลกจริงไปชั่วขณะ นั้น แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตต้องได้รับการอนุญาตและสนับสนุนจากสามีไม่ว่าทางใดก็ตาม จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แม่บ้านในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า สามีเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเกิดพฤติกรรมกาใช้อินเทอร์เน็ต เพราะ สามีโดยเฉพาะอย่างยิ่งสามีของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ จะต้องเป็นผู้จัดหาเครื่องมือสื่อสารและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตให้กับแม่บ้าน นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าทัศนคติเรื่องงานบ้านของสามีมีความสัมพันธ์กับภาระงานบ้านของแม่บ้าน ดังนี้

- ทัศนคติของสามี

แนวความคิดและทัศนคติของผู้เป็นสามีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมกาใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน จากการสัมภาษณ์พบว่า แม่บ้านที่ไม่มีผู้ช่วยทำงานบ้าน และอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ส่วนใหญ่สามีจะเป็นผู้ช่วยเหลือแม่บ้านในการทำงานบ้าน และไม่คาดหวังว่าแม่บ้านจะต้องเป็นแม่ศรีเรือน สามีของแม่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีแนวความคิดที่ต้องการให้ภรรยาเป็นเพื่อนคู่คิด เป็นกุนชื้อให้สามียามที่สามีต้องการคำปรึกษา หรือต้องการความ

ช่วยเหลือ สามีไม่ต้องการให้ภรรยาเป็นช่างเท้าหลัง แต่ต้องก้าวเดินไปด้วยกันได้อย่างองอาจ เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์ลูกไปถึงข้อมูลของผู้เป็นสามี ผู้วิจัยพอที่จะสรุปได้ว่า สามีของแม่บ้านที่มีทัศนคติเช่นนี้ เป็นผู้ชายที่อายุไม่มากนัก จัดอยู่ในผู้ชายหัวสมัยใหม่ที่มักเลือกผู้หญิงที่ความรู้ ความคิดฉลาด รอบรู้ มากกว่าความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ซึ่งผู้ชายเหล่านี้เห็นว่าในปัจจุบัน มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นเครื่องทุ่นแรงในการทำงานบ้านมากมาย แม่บ้านไม่จำเป็นต้องมาเหน็ดเหนื่อยทำงานบ้าน ซึ่งแม่บ้านก็มีการศึกษาที่ดี ควรที่จะใช้ความรู้ที่มีนั้นให้เกิดประโยชน์ สามีจึงเห็นว่าหากแม่บ้านทำแต่งงานบ้าน ดูโทรทัศน์ ภรรยาก็จะไม่มี ความแตกต่างจากแม่บ้านโดยทั่วไป เสียหาย ความรู้ที่ร่ำเรียนมา ผู้ชายเหล่านี้มีความเชื่อว่าแม่บ้านจะไม่มีพัฒนาการทางความคิดหากเขาแต่ทำงานบ้าน สามีจึงอนุญาตผ่อนผันให้แม่บ้านทำงานบ้านตามความพึงพอใจของตนเอง โดยคิดว่าหากแม่บ้านพอใจที่จะทำเมื่อใด งานก็จะออกมาเรียบร้อย และแม่บ้านก็มีความสุข แต่หากแม่บ้านต้องเหน็ดเหนื่อยทุกขั้นตอนกับการทำงานบ้าน แม่บ้านก็จะไม่มีความสุข ครอบครัวก็ไม่มีความสุข แคขอให้แม่บ้านทำหน้าที่ของแม่ให้ดีที่สุด เอาใจใส่ดูแลลูกให้ดีที่สุด และเป็นกำลังใจ เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับสามีได้ เพียงเท่านี้ผู้เป็นสามีก็มีความพึงพอใจแล้ว

การปฏิบัติตนต่อผู้เป็นภรรยาเช่นนี้ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลืองานบ้าน หรืออนุญาตให้แม่บ้านผ่อนผันการทำงานบ้านได้นั้น ส่งผลให้แม่บ้านเกิดความสุข ไม่เหน็ดเหนื่อยกับการเป็นแม่บ้าน แม่บ้านสามารถออกไปทำกิจกรรมต่างๆ ได้ เวลาไปพบปะเพื่อนฝูง และมีเวลาใช้อินเทอร์เน็ตได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเมื่อผู้เป็นสามีปฏิบัติเช่นนี้ แม่บ้านเองนั้นก็เกิดความรู้สึกผิดและความละอายขึ้นในใจ แม่บ้านจึงต้องแสดงบทบาทหน้าที่ในการเป็นแม่และเมียที่ดีด้วยวิธีการอื่นแทน ไม่ว่าจะเป็นการทู่เหตุแกล้งอย่างสุดหัวใจ การศึกษาหาความรู้ ติดตามข่าวสาร เพื่อนำมาพูดคุยกับสามียามที่สามีต้องการความคิดเห็น หรือ การค้นหาสูตรอาหารใหม่ๆ มาเพื่อให้สามีรับประทาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้แม่บ้านให้ข้อมูลว่าแม่บ้านได้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นตัวช่วยในการสืบค้น ติดตามข่าวสาร เพื่อทำหน้าที่ภรรยาและแม่ของลูกที่ดีให้สมกับที่สามีได้ทำการช่วยเหลืองานบ้าน และให้โอกาสแม่บ้านได้แสดงศักยภาพในการเป็นแม่และคู่คิดที่ดี

4.6.4 ชนชั้นทางสังคม

จากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าแม่บ้านกลุ่มเป้าหมายที่ใช้อินเทอร์เน็ตมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด จึงศึกษาลงไปว่าปัจจัยใดที่ทำให้พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านมีความแตกต่างกัน เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยพิจารณาจาก การศึกษา

รายได้ครัวเรือน การทำงาน และวิถีชีวิตของแม่บ้าน ผู้วิจัยพบว่า ตัวแปรที่ทำให้พฤติกรรม การใช้ อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านมีความแตกต่างกัน คือ รายได้ครัวเรือนและวิถีชีวิตของแม่บ้าน ซึ่งจัดอยู่ใน ปัจจัยทางด้านชนชั้นทางสังคม ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ แม่บ้านชนชั้นกลางตอนบน (upper middle class) คือแม่บ้านที่มีรายได้ครัวเรือนตั้งแต่ 100,000 บาท/เดือนขึ้นไป และแม่บ้านชนชั้น กลาง (middle class) คือแม่บ้านที่มีรายได้ครัวเรือนตั้งแต่ 10,000-100,000 บาท/เดือน

แม่บ้านที่จัดอยู่ในชนชั้นกลางตอนบน มีจำนวน 7 คน ทุกคนล้วนมีผู้ช่วยทำงานบ้าน มี การศึกษาที่ดีถึงดีมาก มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดี มีวิถีชีวิตที่ดี สามีหรือตนเองประกอบอาชีพที่มี หน้าที่มาในสังคม นิยมความหรูหรา มีระดับ บุตรของแม่บ้านทุกคนล้วนศึกษาอยู่ในโรงเรียนนานาชาติ แม่บ้านเหล่านี้ มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่คล้ายคลึงกัน คือ มีพฤติกรรมห่วงพื้นที่ส่วนบุคคล และปิดตัวเอง ไม่นิยมคุยกับคนแปลกหน้าหากไม่ใช่เรื่องจำเป็นอย่างเช่น การให้คำตอบ คำแนะนำ ใน สิ่งที่ตนทราบ หรือ การตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบในเว็บบอร์ด หากเป็นการสนทนา หรือการใช้เว็บไซต์ สังคมออนไลน์ facebook แม่บ้านจะไม่เปิดรับบุคคลที่ไม่รู้จักเข้ามาเป็นเพื่อนเลย นอกจากนี้แม่บ้าน ในกลุ่มนี้นิยมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่ออ่านข่าวสารข้อมูลเชิงลึก ค่อนข้างมีเนื้อหาที่ค่อนข้างหนัก เช่น เรื่องโรคภัย แม่บ้านในกลุ่มนี้จะไม่ใช่แค่อ่านข่าวว่าโรคนี้กำลังระบาดให้ระวัง แต่จะสืบค้นไปศึกษาให้ เห็นถึงต้นตอ การแพร่เชื้อ อาการของโรค และวิธีการป้องกันและรักษาในหลากหลายวิธี หรือ การอ่าน ข่าวภูมิอากาศของโลกที่แปรปรวน แม่บ้านจะศึกษาว่าพายุลูกนี้พัดมาจากไหน ทิศใด น่าจะมีความ รุนแรงเพียงใด หรือ การอ่านข่าวการเมืองระหว่างประเทศ และต่างประเทศ แม่บ้านก็จะศึกษาไปถึง ประวัติศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์ ให้รู้ถึงแก่น เพื่อที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังและถกเถียงกัน แม่บ้านในชนชั้น กลางตอนบนจะนิยมใช้เว็บไซต์ที่มีความเฉพาะเจาะจง เช่น อ่านข่าว แม่บ้านก็จะเปิดเว็บไซต์ หนังสือพิมพ์เลย เช่น manager.com การหาข้อมูลเรื่องลูกแม่บ้านก็จะนิยมใช้เว็บไซต์ที่เน้นแต่เรื่อง เด็กโดยเฉพาะเช่น momypedia.com การสนทนาในอินเทอร์เน็ตของแม่บ้านชนชั้นกลางตอนบน แม่บ้านเพียงแค่อย้ายสถานที่จากโลกจริงมาสู่โลกเสมือนเท่านั้น กล่าวคือ แม่บ้านก็ยังคงคุยกับเพื่อน กลุ่มเดิม ทุกคนล้วนแล้วแต่เป็นคนในวงสังคมของตนเอง เมื่อคุยในโลกเสมือนก็ย้ายไปคุยกันต่อใน โลกจริง สลับกลับกันไปมา เป็นเพียงแค่การเหนี่ยวรั้งความสัมพันธ์ และสานความสัมพันธ์เท่านั้น ไม่ เกิดการสร้างความสัมพันธ์ใหม่แต่อย่างใด ทุกคนที่แม่บ้านสนทนาด้วยในอินเทอร์เน็ต แม่บ้านต้อง รู้จัก เห็นหน้าคร่ำตากันมาก่อนจึงจะคุยด้วย

ส่วนแม่บ้านที่อยู่ในชนชั้นกลาง แม่บ้านจะมีลักษณะ open relationship เปิดกว้าง สามารถคุยได้กับทุกคน แต่เมื่อคุยแล้วหากไม่พอใจ แม่บ้านก็จะยุติความสัมพันธ์นั้นไว้ ด้วยการไม่คุยต่อ แต่หากไม่พอใจมาก แม่บ้านก็จะลบออกจากความเป็นเพื่อนทันที (ในกรณีที่แม่บ้านใช้ facebook) แต่แม่บ้านจะไม่ปิดกั้นตนเองตั้งแต่ต้นเพราะแม่บ้านเห็นว่ามิตรภาพเกิดขึ้นได้ทุกที่ หากเราไม่ปิดกั้น ดังเช่น คัทริยา (อายุ 29 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ) กล่าวว่า “พี่คุยได้หมดเลยนะ ใครคุยมาก็คุยตอบสนิทสนมเป็นเพื่อนกันอย่างรวดเร็ว พี่ว่ามันโอเคอะ เราได้เพื่อน เพื่อนในเน็ตก็น่ารักมาก มีอะไรจะช่วยเหลือกันตลอด เวลาเราทุกข์ เคาก็ช่วยปลอบ ช่วยแก้ปัญหา แต่ถ้าเจอคนไม่โอเค ก็ลบ.. แค่นั้นก็จบ” (สัมภาษณ์ 11 ก.พ. 2554) เว็บไซต์ที่แม่บ้านชนชั้นกลางใช้ มักจะเป็นเว็บไซต์ที่มีความเป็นวาไรตี้ เน้นความเพลิดเพลิน การพูดคุย แม่บ้านชนชั้นกลางจะชอบเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเบาๆ คลายเครียด อาทิ เว็บไซต์ดูโทรทัศน์ย้อนหลัง เว็บไซต์สังคมออนไลน์ เล่นเกมส์ออนไลน์ อาทิ เกมส์เศรษฐี เกมส์ใน facebook เป็นต้น หากเป็นข่าวสาร แม่บ้านชนชั้นกลางจะอ่านข่าวออนไลน์จากหน้าเว็บไซต์ คือ อ่านแล้วไม่ต่อยอด อ่านเพื่อให้ทราบความเป็นไปของสังคม

4.6.5 รูปแบบเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต

รูปแบบเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่แม่บ้านมีไว้ในครอบครอง เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน กล่าวคือ ปริมาณการครอบครองเครื่องมือสื่อสาร และประเภทของเครื่องมือสื่อสารที่สามารถเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน การที่แม่บ้านมีเครื่องมือสื่อสารมากกว่า 1 ประเภทขึ้นไปไว้ในครอบครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องมือสื่อสารผ่านตัวกลางอินเทอร์เน็ตที่สามารถเคลื่อนที่ (mobile) ได้ โอกาสในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตก็จะมีมากกว่าผู้ที่ครอบครองเครื่องมือสื่อสารผ่านตัวกลางอินเทอร์เน็ตจำนวนน้อย

การใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพา (notebook) ทำให้แม่บ้านสามารถนำเอาคอมพิวเตอร์แบบพกพาไปใช้ในสถานที่ต่างๆ ได้ โดยที่ยังสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ในรูปแบบของการใช้คอมพิวเตอร์ แตกต่างจากการใช้ Smart Phone และ Tablet ที่เป็นการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของเครื่องมือสื่อสารแบบไร้สาย จึงมีความสะดวก และสามารถนำเอาเครื่องมือสื่อสารดังกล่าวเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลาในทุกๆสถานที่

จากการเก็บข้อมูลการใช้เครื่องมือสื่อสารที่ใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ผู้วิจัยพบว่าเมื่อแม่บ้านเปลี่ยนเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามคุณลักษณะของเครื่องมือสื่อสาร เมื่อแม่บ้านใช้คอมพิวเตอร์ที่แม่บ้านทุกคนมีไว้ในครอบครอง แม่บ้านก็จะนั่งเป็นที่ เป็นทางและมีส่วนร่วมกับสื่อค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับการใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพา หรือ notebook (แม่บ้านจำนวน 15 คนมีไว้ในครอบครอง) แต่แตกต่างกันเล็กน้อย ตรงที่แม่บ้านจะใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพาได้ในทุกๆมุมในบ้าน หรือพกพาไปในที่สาธารณะได้ในกรณีที่มีเต้าเสียบปลั๊กไฟ แต่แม่บ้านไม่สามารถใช้สื่อแล้วแบบมีการเคลื่อนย้ายอิริยาบถได้ ซึ่งต่างจากการใช้เครื่องมือสื่อสารแบบไร้สาย ได้แก่ Smart Phone (แม่บ้านจำนวน 9 คนมีไว้ในครอบครอง) และ Tablet (แม่บ้านจำนวน 4 คนมีไว้ในครอบครอง) ที่แม่บ้านสามารถเคลื่อนย้ายเครื่องมือสื่อสารแบบไร้สายตามวิถีชีวิตประจำวันของแม่บ้านได้ เครื่องมือสื่อสารแบบไร้สายเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยกับทำให้แม่บ้านสามารถนำเอาสื่อเข้าไปถึงพื้นที่ส่วนตัวได้ในทุกๆพื้นที่ และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ทุกเวลา นับว่าเครื่องมือสื่อสารแบบไร้สายเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างปราศจากเวลาและสถานที่โดยแท้จริง เห็นได้จาก การใช้เครื่องมือสื่อสารแบบไร้สายในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ในขณะที่เลี้ยงดูบุตร ให้อาหาร รดลูกเรียนพิเศษ หรือใช้อินเทอร์เน็ตภายใต้ผ้าห่มบนเตียงในช่วงก่อนนอน

4.4 เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำ

งานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในเรื่องของการทำงานประจำเป็นเกณฑ์ในการจำแนกแม่บ้านออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแม่บ้านที่ทำงานประจำ และกลุ่มแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อว่าแม่บ้านทั้ง 2 กลุ่มนี้น่าจะมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน และจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกแม่บ้านทั้ง 2 กลุ่มนั้น ผู้วิจัยจึงพบว่า แม่บ้านทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน ตามบริบทของการทำงาน และภาระงานบ้าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้เป็นตาราง ดังนี้

แม่บ้านที่ทำงานประจำ		แม่บ้านไม่ได้ทำงานประจำ
บ้าน	ที่ทำงาน	บ้าน
1. Switching Role และ Child-Oriented Behavior	1. เกิด Switching Role แต่ไม่มากนัก เนื่องจากมีระบบงานเข้ามาควบคุม	1. Switching Role และ Child-Oriented Behavior
2. ใช้ตามความต้องการของตนเอง ; ความบันเทิง, ติดต่อสื่อสาร, หาข้อมูล, คลายความเครียด เป็นต้น	2. ใช้ในการทำงาน ; หาข้อมูล, ติดต่อสื่อสาร เป็นต้น	2. ใช้ตามความต้องการของตนเอง ; ความบันเทิง, ติดต่อสื่อสาร, หาข้อมูล, คลายเหงา เป็นต้น

ตาราง 4.15 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมมารู้ใช้อินเทอร์เน็ต

ของกลุ่มแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำ

4.4.1 การใช้เวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ต

แม่บ้านที่ทำงานประจำ – แม่บ้านที่ทำงานประจำจะมีช่วงเวลาที่ชัดเจนในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ทั้งในเวลาทำงานและที่บ้าน เนื่องจากมีการใช้แบบแผนการใช้เวลาที่แน่นอน ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานระบบการทำงานมีส่วนช่วยจัดการเวลาของแม่บ้านให้มีระเบียบแบบแผน เมื่อกลับถึงบ้าน แม่บ้านที่ทำงานประจำมักจะใช้ชีวิตอย่างเป็นกิจวัตร เช่น กลับบ้าน ทำกับข้าว ทานข้าว สอนการบ้าน เอาลูกเข้านอน ดูโทรทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ต นอน เป็นต้น แม่บ้านที่ทำงานประจำจึงจะมีการใช้เวลาที่ค่อนข้างแน่นอนในแต่ละวัน เช่น

“พี่ตื่นตั้งแต่ตี 4 มาหุงข้าว มาเตรียมของใช้ของลูก ทำกับข้าวของลูก freeze ไว้ให้คุณย่า เพราะแม่แฟนพี่เค้าเลี้ยงลูกให้ช่วงกลางวัน ทำนู่นทำนี่ กว่าพี่จะได้ไปอาบน้ำก็เกือบ 6 โมงแล้ว พี่ทำงาน 9.00-18.00 น. ถึงบ้านก็สัก 19.30 น. ได้ กลับมาถึงก็จะรีบอาบน้ำ แล้วก็เตรียมเอาลูกขึ้นนอน พอลูกนอนพี่ก็ค่อยลงมากินข้าว กว่าเจอล้างชวดนม หนึ่งชวดนมอะไรเสร็จก็ประมาณ 22.30 น.ได้ แต่ก่อนนอนพี่ก็ขอลงเน็ตแป๊บหนึ่งสักครึ่งชั่วโมงก็ยังดีแล้ว ค่อยนอน” (อรุณรัตน์ อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

จากบทสัมภาษณ์ของแม่บ้านที่ทำงานประจำจะเห็นได้ว่า แม่บ้านสามารถระบุงเวลาที่ใช้ทำกิจกรรมและงานบ้านต่างๆในแต่ละวันได้ เป็นเพราะเวลาในการทำงานประจำของแม่บ้านที่มาจำกัดแบบแผนการใช้ชีวิต ไม่เว้นแม้แต่แม่บ้านที่มีผู้ช่วยทำงานบ้าน แม่บ้านก็ยังคงได้รับอิทธิพลจากเวลาของการทำงานประจำ ในการจัดสรรเวลาของการดำเนินชีวิตและการใช้อินเทอร์เน็ตเช่นกัน

แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ – แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ทั้งที่มีผู้ช่วยทำงานบ้านและไม่มี แม่บ้านต่างมีช่วงเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ไม่แน่นอน ทั้งเวลาที่ใช้ และระยะเวลาที่ใช้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาระงานบ้าน หรือสิ่งที่แม่บ้านต้องทำในวันหนึ่งๆ เช่น

“เอาแน่เอานอนไม่ได้หรอก ขึ้นอยู่กับว่า พี่จะออกไปไหนหรือเปล่า อย่างตอนเย็นก็ต้องดูว่าคนผู้ชายเค้ากลับเมื่อไหร่ ถ้ากลับดึก พี่ก็เล่นดึกที่เดียวรอเค้า ถ้ากลับเย็นพี่ก็เล่นช่วงค่ำๆ (กุลณัฐฐา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 17 ม.ค. 2554)

“เก้าโมงถึงเที่ยงเนี่ยพี่ใช้แน่ๆ แต่หลังจากนั้นตอนกลางคืนอะไรอย่างนี้ไม่แน่นอน บางทีนั่งๆอยู่คิดปิ้งปองอะไรขึ้นมาได้ก็เอามาเปิดดู อย่างพวกรายการอาหารอย่างนี้ บางทีพี่ก็เปิดเน็ตทำ บางทีพี่ก็ใช้หนังสือ แล้วแต่วันแล้วแต่เมนู” (อมรรัตน์ อายุ 40 ปี แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 4 ก.พ. 2554)

และการที่แม่บ้านอยู่บ้าน แม่บ้านจึงมีโอกาสที่จะได้ใช้เวลาอยู่กับสื่อหลายชนิด สามารถเลือกใช้สื่อต่างๆในเวลาใดก็ได้ ตามที่ตนพอใจ อีกทั้งแม่บ้านยังคงต้องมีหน้าที่ในการดูแลบ้าน แม่บ้านที่ทำงานบ้านเองก็ต้องทำงานบ้าน ส่วนแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานบ้านเอง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำงานบ้านเอง แม่บ้านก็จะมีอะไรคอยให้ทำอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็น ดูแลลูก ทำอาหาร ออกไปซื้อกับข้าว สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ทำให้เวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละวันมีเวลาที่ไม่แน่นอน

4.4.2 รูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ต

จากตาราง 4.13 จะเห็นได้ว่าเมื่อใดก็ตามที่แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน แม่บ้านจะมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกขัดจังหวะหรือมีการพักเป็นระยะๆ อันเนื่องมาจาก ภายในบ้านคือพื้นที่ส่วนตัว เป็นพื้นที่ผู้อาศัยจะทำอะไรก็ได้ตามความต้องการ โดยที่ไม่มีเจ้านายหรืองานมาเป็นตัวแปรในการกำหนดแบบแผนการใช้อินเทอร์เน็ต ฉะนั้นแม่บ้านจึงสามารถใช้อินเทอร์เน็ตไป ค่อยไป เล่น

กับลูกไป หรือใช้ในระหว่างการทำงานบ้านได้ นอกจากนี้ด้วยเพราะพื้นที่ภายในบ้านเป็นพื้นที่ในการดูแลเอาใจใส่ของแม่บ้าน ซึ่งแม่บ้านจะมีกิจกรรมต้องทำอยู่เรื่อยๆ แม่บ้านจึงมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกขัดเป็นช่วงๆเป็นระยะ และการถูกขัดจังหวะโดยการ Switching ไป-มา ระหว่างภาระหน้าที่กับการใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่บ้านที่มีบุตร แม่บ้านเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำ หรือแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ล้วนแต่มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบ Child-Oriented Behavior คือ การยึดลูกเป็นสรวง กล่าวคือ แม่บ้านที่มีบุตรจะมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบตามลูก อาทิ ต้องสอนการบ้าน จัดการพาลูกเข้านอนก่อนจึงได้ใช้ หรือการเปลี่ยนอุปกรณ์ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตตามพฤติกรรมและกิจกรรมของลูก เป็นต้น

แต่เมื่อแม่บ้านที่ทำงานประจำต้องออกไปทำงานนั้น จะเห็นได้ว่าแม่บ้านจะมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีความต่อเนื่องกันของเวลา ไม่ค่อยมีการหยุดพัก หรือขัดจังหวะ เนื่องจากเวลาของการทำงานได้ถูกออกแบบมาให้แรงงานทำงานอย่างเป็นระบบ อนุญาตให้พักสายตาได้เพียงชั่วคราวหนึ่งเท่านั้น การใช้อินเทอร์เน็ตในที่ทำงานของแม่บ้าน แม่บ้านจึงจะได้ใช้เพียงในช่วงเช้าก่อนเข้างาน เวลาพักเที่ยง และเวลาเลิกงาน เท่านั้น จะเห็นได้ว่าเวลาที่แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตจะเป็นเวลาที่ไม่ใช่เวลาทำงาน เป็นเวลาที่งานอนุญาตให้แรงงานได้พัก เพื่อฟื้นฟูพลังโดยการทานข้าว และเวลาที่งานอนุญาตให้แรงงานได้เลิกจากงาน เพื่อกลับไปพักผ่อน เตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในวันต่อไป เช่น

“ที่ทำงานเกี่ยวกับยา ชื่อยา พี่ก็จะใช้คอมพิวเตอร์ทุกวัน ใช้เวลาทำงานด้วยเพราะพี่จะต้องคอยข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อยา ชื่อโรค พวกรงานวิจัยต่างๆ อะไรอย่างนี้ในอินเทอร์เน็ต พี่เลยจะใช้อินเทอร์เน็ตตลอด เพราะ ชื่อยาเค้าส่งมาให้เราทำทุกวัน พี่ก็จะใช้ทุกวัน ถ้างานเสร็จพี่ก็จะมานั่งเปิดเปิดนี้ดู ทำงานมันก็เครียดนะ พี่ก็จะมาเปิดดูคอนเสิร์ตเกาหลี ดูข่าว ดูรูปดารา แก่เครียด แต่จะต้องดูตอนใกล้พักเที่ยงหรือตอนเลิกงานนะ ใช้เวลางานเดี่ยวนายว่าเอา” (วินิตา อายุ 37 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 15 ม.ค. 2554)

จากตารางจะเห็นได้ว่า “บ้าน” เป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน แม่บ้านที่ทำงานประจำจะได้ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตทั้งในเรื่องของงานและเรื่องส่วนตัว สำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการทำงานของแม่บ้านที่ทำงานประจำ แม่บ้านมักจะใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-mail ในการรับ-ส่งข้อมูล และใช้เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นในที่ทำงานเท่านั้น ครั้งเมื่อแม่บ้านกลับมาถึงบ้านแม่บ้านก็จะหยุดพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตแบบการทำงานทันที เปลี่ยนอิริยาบถในการใช้อินเทอร์เน็ตมาเป็น

การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง มิใช่เพื่อตอบสนองความต้องการของเจ้านายหรือองค์กร

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านนั้น แม่บ้านจะใช้เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว อาทิ เพื่อความบันเทิง เพื่อคลายความเครียด เป็นต้น ทั้งแม่บ้านที่ทำงานประจำและแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ซึ่งในกรณีของแม่บ้านที่ทำงานประจำ แม่บ้านไม่สามารถทำได้ในที่ทำงาน หากจะทำก็ต้องทำแบบหลบๆ ซ่อนๆ เปิดไปเปิดมา ไม่ต่อเนื่องกัน เนื่องจากในเวลาการทำงาน งานต้องมาก่อน เรื่องส่วนตัว เพราะฉะนั้นแม่บ้านที่ทำงานประจำจึงเลือกที่จะใช้เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัวในเวลาทำงานอนุญาตให้ผู้ทำงานได้พักได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นแม่บ้านก็มีพฤติกรรมการใช้แบบหลบๆ ซ่อนๆ อยู่ เนื่องมาจากการทำงานอันน่าเบื่อ และมีความเครียด งานซึ่งต้องใช้อินเทอร์เน็ตในการทำงาน อินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้ในหลายๆรูปแบบในเวลาเดียวกัน จึงเป็นทางออกที่สำคัญของแม่บ้านในการที่จะขอหลบหนีจากความวุ่นวายและความเครียดในที่ทำงาน โดยการใช้อินเทอร์เน็ตในแบบที่ตนปรารถนา เช่น

“เวลาเปิดที่ทำงานพีก็เปิดอินเทอร์เน็ตไปด้วยทำงานไปด้วย ว่างๆงานน้อย ก็เปิดหน้าต่างที่ดูค้างไว้ขึ้นมา เปิด-ปิด เปิด-ปิด ไปมาอย่างนี้แหละ อินเทอร์เน็ตมันเป็นสื่อที่ไม่เหมือนสื่ออื่นนะพี่ว่า แบบว่าอยู่กับเราได้ ทำงานก็สามารถใช้ด้วยได้” (ธัญญ์นรี อายุ 32 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ก.พ. 2554)

“พีจะเปิดสลับไปกับการทำงานเลย ทำงานสักพักก็เปิด MSN มาดูสิมีใครทักมาหรือเปล่า ถ้ามีพีก็จะตอบ แล้วค่อยรีบกลับมาทำงานต่อ เป็นอย่างงี้ ทั้งวันแหละ แต่ถ้าวันไหนงานเยอะก็ไม่ได้แทบไม่ได้เล่นเลยนะ ต้องกลับไปเล่นที่บ้าน” (ลำยอง อายุ 38 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 20 ม.ค. 2554)

แต่ก็มีแม่บ้านที่ทำงานประจำบางคนที่ต้องทำงานตลอดเวลาไม่มีเวลาใช้อินเทอร์เน็ตในเรื่องส่วนตัว แม่บ้านเหล่านี้ก็จะกลับมาใช้เพื่อการส่วนตัวที่บ้าน ซึ่งแม่บ้านสามารถใช้ได้ตามความต้องการอย่างเสรี เช่น

“อินเทอร์เน็ตพีใช้ตลอดเวลาเลยนะ แต่ใช้ทำงานเพราะเวลาทำงานพีก็ต้องใช้ทุกวัน และต้องดูราคาน้ำมัน ดูราคาโลหะในตลาดโลกอยู่ตลอด ราคาพวกนี้มันจะขึ้น-ลงผันผวนตลอดเวลา ราคามันจะวิ่งตลอดเลยนะ ไม่นิ่ง เหมือนหุ้นอะคะ พีถึงต้องเปิดอินเทอร์เน็ต

ตลอด ต้องเช็คตลอด พี่ถึงไม่ได้ใช้เพื่อตัวเองเลย ต้องกลับไปใช้ตอนดึกๆ” (มัลลิการ์ อายุ 39 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2554)

“ที่ office เนี่ย ส่วนใหญ่พี่จะใช้อินเทอร์เน็ตในการรับ-ส่งอีเมลอย่างเดียวเลยคะ คือจะใช้เรื่องงานล้วนๆอะคะ ถ้าเลิกงานเมื่อไหร่ พี่ค่อยมาดูสิ่งที่อยากดู หรือเล่นเกมส์ ก็จะใช้ใน iPad บนรถบ้าง ไม่ก็กลับไปใช้ที่บ้านไปเลย” (วิมลลา อายุ 43 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 8 ก.พ. 2554)

จากพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่มีการใช้งานในที่ทำงาน ที่แม่บ้านยอมรับว่าเมื่อใช้อินเทอร์เน็ตในที่ทำงานก็มีบ้างที่แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ตในเรื่องส่วนตัว โดยการเปิดหน้าเว็บไซต์ซ้อนไปกับการทำงาน เมื่อมีเวลาว่างแม่จะเป็นช่วงสั้นๆ 2-3 นาที แม่บ้านก็จะเปิดหน้าเว็บไซต์ที่เปิดค้างอยู่แล้วเปิดกลับมาทำงานต่อ ในบางครั้งแม่บ้านก็เปิดสลับมาดูความเคลื่อนไหวเฉยๆว่า เว็บไซต์ที่เปิดดูอยู่นั้นมีความเคลื่อนไหวอย่างไรบ้าง แม่บ้านที่ทำงานประจำกล่าวว่า แม่บ้านรู้สึกมีความสุขกับการที่ได้พักสมองจากการทำงานโดยการเปิดเว็บไซต์สลับกันไปกับการทำงาน แต่ในบางครั้งแม่บ้านรู้สึกว่าประสิทธิภาพในการทำงานจะลดลง เพราะจิตใจที่พะวงอยู่กับทั้งงานประจำและเรื่องส่วนตัว อีกทั้งอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ผู้ใช้งานต้องให้ความสนใจค่อนข้างมาก ทำให้ในบางครั้งเมื่อบ้านเปิดมาดูเว็บไซต์ที่เปิดซ้อนกับการทำงานแล้วนั้น แม่บ้านจะใช้เวลานานเกินไปจนไปรบกวนเวลาการทำงานของแม่บ้าน ทำให้งานประจำของแม่บ้านเสร็จล่าช้ากว่ากำหนด

“พี่ต้องใช้คอมฯทำงานอยู่แล้ว พี่ก็จะเปิดดูนู่นนี่เวลาทำงาน พอพี่รอ approve งาน พี่ก็จะเปิดมาดูเว็บไซต์ที่เปิดค้างไว้ ก็ดูๆไปเรื่อย บางทีงาน approve มานานแล้วแหละ แต่พี่ก็ยังคงดูอยู่ งานเลยเสร็จช้า แต่ก่อนไม่เป็นนะ รอก็คือรอ แต่พี่ว่ามันก็ดีอย่างแหละ ตรงที่เราได้พักผ่อนบ้าง บางทีใช้สมองมากๆก็ล้านะ ก็อยากพักบ้าง รู้ว่ามันเป็นวิธีที่ผิด แต่มันมีความสุขนี่ ตอนนี้อยู่ที่ทำงานพี่ block ไม่ให้ใช้ facebook ในที่ทำงานไปแล้ว เพราะพนักงานหมกมุ่นจนไม่ทำงานทำการ” (อรุณรัตน์ อายุ 34 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 23 ม.ค. 2554)

“เรานี่ประจำเลยออนเอ็มบ้างแหละ เปิด kapook บ้างแหละ พอรู้สึกเบื่อๆหัวหน้าไม่อยู่ก็เปิดขึ้นมาดู พอเดินมาก็ปิด บางทีเล่นเพลนินๆนะ หัวหน้ามา อ้าว..แยะแล้ว..งานไม่เดิน” (สุวีรัตน์ อายุ 26 ปี แม่บ้านที่ทำงานประจำ สัมภาษณ์ 12 ม.ค. 2554)

ไม่เฉพาะแม่บ้านที่ทำงานประจำเท่านั้น แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำก็มีประสิทธิภาพในการทำงานบ้านลดลงเช่นกัน เนื่องจากแม่บ้านทำงานบ้านไปด้วยเล่นอินเทอร์เน็ตไปด้วย แม่บ้านจะเดินไปเดินมาบ่อยครั้งระหว่างอินเทอร์เน็ตกับการทำงานบ้าน ทำให้งานบ้านที่ควรจะเสร็จ ก็เสร็จล่าช้าออกไป แต่นั่นกลับทำให้แม่บ้านมีความสุขกับการทำงานบ้านมากขึ้น แม่บ้านได้คุยกับเพื่อนตลอดเวลา แลก เปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทำให้แม่บ้านไม่รู้สึกรู้ว่าตนอยู่บ้านทำงานบ้านคนเดียว

จากข้อมูลข้างต้น จึงพอที่จะสรุปได้ว่า แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบ Switching Role คือมีการสลับบทบาทระหว่างการใช้งานอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ที่เข้าถึงสื่อที่แตกต่างกัน การใช้อินเทอร์เน็ตในพื้นที่บ้าน แม่บ้านมีพฤติกรรมการ Switching Role ระหว่างบทบาทความเป็นแม่บ้าน บทบาทความเป็นแม่ กับบทบาทของการเป็นผู้รับสาร และผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต รูปแบบของการ Switching Role เกิดขึ้นในรูปแบบของการ Switching บนหน้าเว็บไซต์โดยการสลับหน้าเว็บไซต์ที่ตนเองสนใจกับหน้าเว็บไซต์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อครอบครัวย และ Switching บทบาทบนโลกจริงโดยสลับบทบาทระหว่าง การปฏิบัติหน้าที่เป็นแม่ เมีย และแม่บ้าน กับ การใช้งานอินเทอร์เน็ต

ในบริบทของการทำงาน พื้นที่ของการทำงานจะถูกควบคุมด้วยระบบงาน ดังนั้นการ Switching จึงเกิดขึ้นไม่ได้มากนัก เป็นการ Switching Role แบบแอบซ่อน คือมีการสลับบทบาทระหว่างการเป็น “ผู้หญิงทำงาน” (working women) กับบทบาทของผู้รับสารอย่างไม่เปิดเผย ยกเว้นช่วงเวลาที่ปลอดจากงาน เช่น เวลาพัก หรือเวลาเลิกงาน เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบ Switching Role แตกต่างกันในสถานที่ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต บทบาทที่ถูกสลับ และความถี่ในการสลับ

บทที่ 5

บทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ต่อความเป็นแม่บ้าน

ในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เนื้อหา จากเนื้อหาสาระที่ปรากฏในบล็อกและเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้ตารางลงรหัสเป็นเครื่องมือ โดยจัดทำคู่มือลงรหัส เพื่อใช้พิจารณาบทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ที่มีต่อแม่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกบุคคลของ McQuail (1987) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่า บล็อกและเว็บไซต์ที่ทำการศึกษานั้นได้ทำหน้าที่และแสดงบทบาทใดบ้างและบทบาทใดที่เด่นชัดมากที่สุด

1.) บทบาทในการให้ข้อมูล

- 1.1 บทบาทในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม และโลกอย่างเร่งด่วน
- 1.2 บทบาทในการให้คำแนะนำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อเลือกในการตัดสินใจ
- 1.3 บทบาทในการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นและความสนใจทั่วไป
- 1.4 บทบาทในการให้ความรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.5 บทบาทในการให้ความรู้ลึกซึ้งปลอดภัย เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการ

2.) บทบาทในการให้ข้อมูลเรื่องเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล

- 2.1 บทบาทในการหาสิ่งสนับสนุนค่านิยมของตนเอง
- 2.2 บทบาทในการหาต้นแบบของพฤติกรรมของตนเอง
- 2.3 บทบาทในการรับรู้ความเป็นตนเอง

3.) บทบาทการมีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ในสังคม

- 3.1 บทบาทในการเข้าใจพฤติกรรมของคนอื่น สร้างความเห็นอกเห็นใจในสังคม
- 3.2 บทบาทในการค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองโดยเปรียบเทียบกับคนอื่นๆ ให้ความรู้ลึกเป็นเจ้าของในสังคม
- 3.3 บทบาทในการก่อให้เกิดการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ในสังคม
- 3.4 บทบาทในการเป็นตัวทดแทนความเป็นเพื่อนในชีวิตจริง
- 3.5 บทบาทในการช่วยรับผิดชอบบทบาทของสังคม
- 3.6 บทบาทในการเป็นสิ่งสานสัมพันธ์ให้กับครอบครัว เพื่อน และสังคม

4.) บทบาทการให้ความบันเทิง

- 4.1 บทบาทการเป็นหนทางที่ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงจากความโดดเดี่ยว หลีกหนีจากปัญหา
- 4.2 บทบาทสร้างความผ่อนคลาย
- 4.3 บทบาทสร้างความสุนทรีย์ ความรื่นรมย์
- 4.4 บทบาทการเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อฆ่าเวลา
- 4.5 บทบาทการเป็นหนทางที่ใช้เพื่อปลดปล่อยอารมณ์

แหล่งข้อมูลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ตามแนวคิดบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกบุคคลของ McQuail (1987)

- บล็อกที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน ซึ่งมีแม่บ้านเป็นผู้เขียนบล็อก ซึ่งมีจำนวน 20 บล็อก ดังต่อไปนี้

- rabbit@norwich	- แม่บ้านครอว์ฟอร์ด
- Miss Suika	- แม่ยุคอะ
- กู้ดจัง	- sa_momy
- ปูชาเก เซมารู	- momyintrend
- มามีตัวกลม	- เจ้าจอม
- แม่เจ้าธัญ	- คุณแม่ของเจ้าชายตัวน้อย
- ระแนงไม้	- Baby I love you
- Jittrees	- sinaporn
- nomkonwan	- พระจันทร์แค้นปอง
- แม่น้องกะบูน	- ผู้หญิง..อารมณ์ดี
- กระดานข้อความจาก ห้องชานเรื่อน เว็บไซต์ pantip.com ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษากระทู้ของเดือน ธันวาคม 2553 จำนวนทั้งสิ้น 160 กระทู้
- กระดานข้อความจากห้องสนทนาทุกห้องของเว็บไซต์ ladysquare.com ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากระดานข้อความทั้งหมดของเดือน ธันวาคม 2553 จำนวนทั้งสิ้น 181 กระทู้

จากการเก็บข้อมูลโดยการลงรหัสตามบทบาทที่แสดงออกของแต่ละกระทู้หรือแต่ละหัวเรื่องของบล็อก ผู้วิจัยได้ทำการลงรหัส ซึ่งผลการวิจัยปรากฏดังตารางต่อไปนี้

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกบุคคล	บล็อกจาก bloggong.com (จำนวนหัวเรื่อง)		เว็บไซต์ pantip.com ห้องชานเร็น (จำนวนกระทู้)		เว็บไซต์ ladysquare.com (จำนวนกระทู้)	
	บทบาทหลัก	บทบาทรอง	บทบาทหลัก	บทบาทรอง	บทบาทหลัก	บทบาทรอง
1.) บทบาทในการให้ข้อมูล						
(1.1) บทบาทในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม และโลกอย่างเร่งด่วน	1		29		42	
(1.2) บทบาทในการให้คำแนะนำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อเลือกในการตัดสินใจ	7		41		26	
(1.3) บทบาทในการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นและความสนใจทั่วไป			21	19	25	10
(1.4) บทบาทในการให้ความรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง	12		32		16	
(1.5) บทบาทในการให้ความรู้สึกปลอดภัย เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการ				45		32
รวม	20	0	123	64	109	42
2.) บทบาทในการให้ข้อมูลเรื่องเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล						
(2.1) บทบาทในการหาสิ่งสนับสนุนค่านิยมของตนเอง		3	2	12	4	5
(2.2) บทบาทในการหาต้นแบบของพฤติกรรมของตนเอง		5	5	10	2	7
(2.3) บทบาทในการรับรู้ความเป็นตนเอง	15		1	4	2	
รวม	15	8	8	24	8	12
3.) บทบาทการมีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ในสังคม						
(3.1) บทบาทในการเข้าใจพฤติกรรมของคนอื่น สร้างความเห็นอกเห็นใจในสังคม		3		22		36
(3.2) บทบาทในการค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองโดยเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ให้ความรู้สึกเป็นเจ้าของในสังคม						
(3.3) บทบาทในการก่อให้เกิดการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ในสังคม		13	6	32	5	42
(3.4) บทบาทในการเป็นตัวทดแทนความเป็นเพื่อนในชีวิตจริง		8		10	10	21
(3.5) บทบาทในการช่วยรับคิดชอบบทบาทของสังคม	2		11	6	11	14
(3.6) บทบาทในการเป็นสิ่งสานสัมพันธ์ให้กับครอบครัว เพื่อน และสังคม	5	10		2		8
รวม	7	34	17	72	26	121

ตาราง 5.1 แสดงบทบาทหน้าที่ของ bloggong.com, pantip.com และ ladysquare.com

4.) บทบาทการให้ความบันเทิง						
(4.1) บทบาทการเป็นหนทางที่ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงจากความโดดเดี่ยว หลีกหนีจากปัญหา		1				2
(4.2) บทบาทสร้างความผ่อนคลาย					4	4
(4.3) บทบาทสร้างความสุนทรีย์ ความรื่นรมย์	1	1				
(4.4) บทบาทการเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อฆ่าเวลา						
(4.5) บทบาทการเป็นหนทางที่ใช้เพื่อปลดปล่อยอารมณ์	1		12		34	
รวม	2	2	12	0	38	6
รวมจำนวนทั้งหมด	44	44	160	160	181	181

ตาราง 5.1 (ต่อ) แสดงบทบาทหน้าที่ของ bloggong.com, pantip.com และ ladysquare.com

ประเภทของเนื้อหาที่ปรากฏ	บล็อกจากเว็บไซต์ bloggang.com		เว็บไซต์ pantip.com ห้องชวนเรือน		เว็บไซต์ ladysquare.com	
	จำนวนหัวเรื่อง	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนกระทู้	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนกระทู้	คิดเป็นร้อยละ
ครอบครัว แม่และเด็ก	16	36.36	74	46.25	13	7.18
สุขภาพ ความงาม แฟชั่น	10	22.73	11	6.88	54	29.83
งานบ้าน งานครัว งานฝีมือ งานอดิเรก	12	27.27	20	12.50	13	7.18
ความรัก	4	9.09	8	5.00	41	22.65
ท่องเที่ยว บันเทิง	2	4.55			10	5.52
ข้อมูล ข่าวสาร สถานการณ์ในปัจจุบัน			26	16.25	35	19.34
วิถีชีวิต การงาน			7	4.38		
เทคโนโลยี			14	8.75		
การสื่อสารระหว่างกลุ่ม (community)					15	8.29
รวม	44	100.00	160	100.00	181	100.00

ตาราง 5.2 แสดงประเภทของเนื้อหาที่ปรากฏใน bloggang.com, pantip.com และ ladysquare.com

บทบาทของเนื้อหาสารที่มีต่อสตรีของบล็อกที่มีแม่บ้านเป็น Blogger จำนวน 20 บล็อกที่มีต่อสตรี

จากตาราง 5.1 การเก็บข้อมูลของผู้วิจัยตลอดเดือนธันวาคม 2553 ผู้วิจัยพบว่า บล็อกเกอร์จำนวน 20 คน นั้นได้มีการอัปเดตบล็อกรวมทั้งหมด 44 เรื่อง ด้วยกัน โดยบล็อกเกอร์ที่มีอัตราการอัปเดตบล็อกสูงสุดอยู่ที่ 4 ครั้ง/เดือน และน้อยสุดอยู่ที่ 1 ครั้ง/เดือน เมื่อผู้วิจัยได้ทำการลงรหัสตามการวิเคราะห์เนื้อหาสารที่แล้วนั้น ปรากฏว่า บล็อกที่มีแม่บ้านเป็นบล็อกเกอร์จำนวน 20 บล็อกนั้น มีความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงบทบาทในการให้ข้อมูลมากที่สุดคือ มีจำนวนทั้งหมด 20 เรื่อง โดยคิดเป็น 45.45% ของจำนวนทั้งหมด ปรากฏอยู่ในเนื้อหาที่มีบทบาทในการให้ข้อมูล ให้ความรู้ นำเสนอวิธีการทำอาหาร การเย็บปักถักร้อย และการเสริมความงาม รวมทั้งการดูแลสุขภาพร่างกาย โดยมีการบรรยายอย่างละเอียดเป็นขั้นตอน ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติตามได้จริง นอกจากนี้ยังมีการให้คำแนะนำ และการให้ข้อเลือกในการตัดสินใจ เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูบุตร และการเสริมความงาม มีการเสนอแนะผลิตภัณฑ์บล็อกเกอร์ทดลองใช้แล้ว ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ มีการเปรียบเทียบคุณภาพ ราคา เพื่อเสนอเลือกในการตัดสินใจให้กับแม่ๆ ท่านอื่น นอกจากนี้ยังมีการเสนอข้อเลือกอื่นๆ อาทิ โรงเรียนลูก โดยคุณแม่ที่เป็นบล็อกเกอร์จะทำหน้าที่ไปทำการศึกษาข้อมูลทั้งจากอินเทอร์เน็ตและเดินทางไปดูสถานที่ด้วยตนเองจากนั้นบล็อกเกอร์ดังกล่าวก็นำมาเผยแพร่ เพื่อเสนอเป็นตัวเลือกในการตัดสินใจให้กับแม่ๆท่านอื่นๆอีกต่อไป ในส่วนของการเสริมความงาม เป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์เสริมความงาม และสถาบันเสริมความงามที่น่าประทับใจ เพื่อเสนอเป็นตัวเลือกในการตัดสินใจให้กับผู้หญิงท่านอื่นๆ

บทบาทที่มีความถี่ในการนำเสนอเป็นอันดับที่ 2 ได้แก่ บทบาทในการให้ข้อมูลเรื่องเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล คือมีจำนวน 15 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 44 เรื่อง คิดเป็น 34.09% ของทั้งหมด โดยปรากฏบทบาทในการรับรู้ความเป็นตัวเอง ผ่านการบันทึกเรื่องราวประจำวัน นำเสนออยู่ในเนื้อหาประเภทแม่และเด็ก อาทิ การเจริญเติบโตของครรภ์ พัฒนาการของลูก เป็นต้น เปรียบเสมือนไดอารี่ ที่เป็นพื้นที่ในการเก็บเรื่องราว ความเป็นไปต่างๆของลูก เพื่อให้ลูกไว้ดูเมื่อเติบโตใหญ่ และเพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร อัปเดตพัฒนาการของลูก ให้เครือญาติและสังคม ได้คอยติดตาม และเพื่อเป็นการบันทึกเรื่องราวที่ทำหน้าที่เสมือนกล่องบันทึกความทรงจำ

บทบาทที่มีความถี่ในการนำเสนอเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่ บทบาทการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในสังคม คือ มีจำนวน 7 เรื่อง โดยคิดเป็น 15.90% ของทั้งหมด บทบาทดังกล่าวปรากฏในเนื้อหาสารประเภทที่มีส่วนในการสานสัมพันธ์ให้กับ ครอบครัว และสังคม ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในสังคม เช่น การอัปเดตบล็อกของบล็อกเกอร์ที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ บล็อก

เกอร์สร้างบล็อกขึ้นมาเพื่ออัปเดตพัฒนาการของลูก เพื่อให้ครอบครัวของตนที่เมืองไทยได้ติดตามพัฒนาการของหลานเป็นระยะผ่านบล็อกดังกล่าว เป็นต้น

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสารที่ปรากฏในบล็อกจำนวนทั้งสิ้น 44 บล็อกแล้ว ผู้วิจัยสามารถที่จะจำแนกเนื้อหาสารออกตามประเภทของเนื้อหาได้ดังนี้

จากตาราง 5.2 การวิเคราะห์เนื้อหาสารที่ปรากฏในบล็อกจำนวน 44 เรื่อง จาก 20 บล็อก นั้น ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า เนื้อหาสารที่มีความถี่ในการนำเสนอมากที่สุด คือเนื้อหาสารที่เกี่ยวกับครอบครัว แม่ และเด็ก โดยมีการนำเสนอทั้งหมด 16 เรื่อง จาก 44 เรื่อง คิดเป็น 36.36% ของทั้งหมด โดยนำเสนอเกี่ยวกับ บทบาทความเป็นแม่-แม่บ้าน พัฒนาการความเจริญเติบโตของลูก และกิจกรรมภายในครอบครัว

อันดับที่ 2 ได้แก่ เนื้อหาสารที่เกี่ยวกับอาหาร(งานครัว) การจัดการบ้านเรือน(งานบ้าน) และงานฝีมือ มีจำนวนครั้งในการนำเสนอทั้งสิ้น 12 ครั้ง คิดเป็น 27.27% ของทั้งหมด โดยนำเสนอเนื้อหาสารที่เกี่ยวกับงานบ้าน งานครัว และงานฝีมือ นั้น เป็นการนำเสนอในรูปแบบของการถ่ายทอดวิชา ไม่ว่าจะเป็นการทำอาหารของชาว-หวาน ทั้งไทยและเทศ การถ่ายทอดวิธีการแก้ไขปัญหางานบ้านต่างๆ และการถ่ายทอดการทำงานฝีมือ อาทิ นิตติ้ง โครเชต์ เป็นต้น

อันดับที่ 3 ได้แก่ เนื้อหาสารที่เกี่ยวกับสุขภาพและความงาม มีจำนวนการนำเสนอทั้งสิ้น 10 ครั้ง คิดเป็น 22.73% ของทั้งหมด บล็อกที่มีการนำเสนอเนื้อหาสารที่เกี่ยวกับความงามนั้น เป็นการนำเสนอในลักษณะของการแนะนำผลิตภัณฑ์ความงาม การบอกเล่าเรื่องราวและประสบการณ์การเสริมความงาม การถ่ายทอดวิธีการเสริมความงาม และการดูแลสุขภาพ

อันดับที่ 4 ได้แก่ เนื้อหาสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและความบันเทิง มีจำนวนการนำเสนอทั้งสิ้น 4 ครั้ง คิดเป็น 9.09% จากทั้งหมด โดยเป็นการนำเสนอในรูปแบบของการบอกเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยว การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และการนำเสนอเพลงโปรด ที่บ่งบอกถึงรสนิยม พร้อมเป็นการส่งต่อความสุนทรีย์ให้กับผู้เข้าเยี่ยมชมบล็อกคนอื่นๆ

อันดับที่ 5 ได้แก่ เนื้อหาสารที่เกี่ยวกับความรัก ระหว่างสามี-ภรรยา มีจำนวนการนำเสนอทั้งสิ้น 2 ครั้ง คิดเป็น 4.55% จากทั้งหมด เป็นการนำเสนอในรูปแบบของการบอกเล่าประสบการณ์ความรักระหว่างคู่ของตนเอง เพื่อเป็นตัวอย่าง และสร้างสัมพันธ์อันดีให้กับคู่ครองของตน และเป็นการนำเสนอในรูปแบบของการปลดปล่อยอารมณ์ ความโศกเศร้า เสียใจ ใช้บล็อกเป็นพื้นที่ในการระบายอารมณ์ เพื่อคลายความเศร้าหมองใจอันเกิดจากความรัก

บทบาทของเนื้อหาสารของกระทู้บนกระดานข้อความในห้องสนทนาของเว็บไซต์ pantip.com ที่มีต่อสตรี

จากตาราง 5.1 การเก็บข้อมูลของผู้วิจัยตลอดเดือนธันวาคม 2553 โดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะวันคี่ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 16 วัน ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลวันละ 10 กระทู้ โดยคัดเลือกจากกระทู้ 10 กระทู้แรก ของห้องสนทนา ที่ผู้วิจัยทำการเปิดเว็บไซต์เพื่อเข้าไปเก็บข้อมูลในเวลา 19.00 น. ของทุกวัน กระทู้ทั้งหมดมีจำนวน 160 กระทู้ ซึ่งมีความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงบทบาทในการให้ข้อมูลมากที่สุด คือมีจำนวนทั้งสิ้น 123 กระทู้ จากจำนวนทั้งหมด 160 กระทู้ คิดเป็น 76.88% ของทั้งหมด โดยบทบาทดังกล่าวปรากฏในเนื้อหาสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก ได้แก่ การตั้งครรภ์ การเลี้ยงดูบุตร ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งข่าว การเตือนภัย การประชาสัมพันธ์ การให้คำแนะนำ การให้ความรู้ การแสดงความคิดเห็น และการเสนอข้อเลือกต่างๆ เกี่ยวกับ การดูแลครรภ์ การเลี้ยงดูบุตร การเลือกชื่อของใช้ การส่งเสริมพัฒนาการต่างๆของลูก การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ การศึกษา เทคโนโลยีและโปรแกรมที่ใช้ฝึกพัฒนาการทางด้านต่างๆของลูก เป็นต้น

บทบาทที่มีความถี่ในการนำเสนอเป็นอันดับที่ 2 ได้แก่ บทบาทการมีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ในสังคม มีจำนวน 17 กระทู้ คิดเป็น 10.63% ของทั้งหมด บทบาทดังกล่าวถูกนำเสนอในรูปแบบของกระทู้ที่ก่อให้เกิดการสนทนากันขึ้นในสังคม และเปรียบเสมือนพื้นที่จำลองในการพูดคุยกันในโลกจริง และนอกจากนี้ยังเป็นกระทู้ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ การช่วยเหลือของคนในสังคม อีกด้วย

บทบาทที่มีความถี่ในการนำเสนอเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่ บทบาทการให้ความบันเทิง มีจำนวน 12 กระทู้ คิดเป็น 7.5% ของทั้งหมด บทบาทดังกล่าวปรากฏในเนื้อหาสารประเภทของการแสดงบทบาทที่ใช้กระทู้เป็นพื้นที่ในการปลดปล่อยอารมณ์ ใช้เพื่อระบายความเครียด ทั้งเรื่องงานความรัก และความขัดแย้งในครอบครัว

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสารที่ปรากฏในกระทู้ของกระดานข้อความในห้องสนทนาของเว็บไซต์ pantip.com จำนวนทั้งสิ้น 160 กระทู้แล้ว ผู้วิจัยสามารถที่จะจำแนกเนื้อหาสารออกตามประเภทของเนื้อหาได้ดังนี้

จากตาราง 5.2 เนื้อหาสารที่มีจำนวนความถี่ของการตั้งกระทู้มากที่สุดคือ เนื้อหาสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก โดยมีจำนวน 74 กระทู้ จากจำนวนทั้งหมด 160 กระทู้ คิดเป็น 46.25% ของ

ทั้งหมด โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการตั้งครุฑ การเตรียมตัวเป็นคุณแม่ การเป็นคุณแม่มีใหม่ การเลี้ยงดูบุตร การอบรมสั่งสอนบุตร เป็นต้น

อันดับที่ 2 ได้แก่ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับข่าวสาร ข้อมูล ในปัจจุบัน โดยมีจำนวน 26 กระดาษ คิดเป็น 16.25% ของทั้งหมด เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสารในปัจจุบันที่ปรากฏในกระทู้ห้องชานเรื่อนั้น มีทั้งข้อมูลข่าวสารที่กำลังได้รับความสนใจอยู่ในสังคมปัจจุบัน และเป็นข้อมูลข่าวสารที่ผู้ตั้งกระทู้ได้ไปพบเจอมาไม่ว่าจะเป็น ประสบการณ์ตรงที่พบเจอด้วยตนเอง หรือข่าวสารที่พบตามหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ต รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อาทิ การจัดมหกรรมสินค้าลดราคา เป็นต้น

อันดับที่ 3 ได้แก่ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับงานประดิษฐ์ งานฝีมือ และการทำอาหาร มีจำนวน 20 กระดาษ คิดเป็น 12.5% ของทั้งหมด โดยเนื้อหาจะเป็นการถ่ายทอดและนำเสนอ การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ การเย็บปักถักร้อย ข้าวของต่างๆ ซึ่งกระทู้งานประดิษฐ์ งานฝีมือ และการทำอาหารในห้องชานเรื่อนี้ เป็นการถ่ายทอดและนำเสนอสิ่งประดิษฐ์และอาหาร สำหรับบุตรและหญิงตั้งครุฑทั้งสิ้น อาทิ เย็บหมอนรองหลังสำหรับคุณแม่ตั้งครุฑ การทำคอกกั้นเด็กจากท่อพีวีซี และการทำอาหารให้กับเด็กในวัยขวบปีแรก เป็นต้น

อันดับที่ 4 ได้แก่ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี มีจำนวน 14 กระดาษ คิดเป็น 8.75% ของทั้งหมด กระทู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยี เป็นกระทู้ที่ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และแอปพลิเคชันต่างๆ การนำเสนอและให้คำแนะนำเกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ อาทิ คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์ กล้องถ่ายรูปและกล้องถ่ายวิดีโอ เป็นต้น

อันดับที่ 5 ได้แก่ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความงามและแฟชั่น มีจำนวน 11 กระดาษ คิดเป็น 6.88% ของทั้งหมด โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ เสื้อผ้า การแต่งกาย เทรนแฟชั่น และการแต่งหน้าทำผม

อันดับที่ 6 ได้แก่ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรักและเพศ มีจำนวน 8 กระดาษ คิดเป็น 5% ของทั้งหมด โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ ความรัก ความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นกระทู้ที่ตั้งขึ้นเพื่อระบายความเครียด และการตั้งกระทู้เพื่อขอความคิดเห็น

อันดับที่ 7 ได้แก่ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต การทำงาน มีจำนวน 7 กระดาษ คิดเป็น 4.38% ของทั้งหมด โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิถีชีวิต และการทำงาน ของผู้หญิง โดยเป็นการนำเสนอในรูปแบบของการขอเสียงสนับสนุน การหาแนวร่วม และการระบายความตึงเครียด

บทบาบทของเนื้อหาสารของกระทู้บนกระดานข้อความของเว็บไซต์ ladysquare.com ที่มีต่อสตรี

จากตาราง 5.1 จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยตลอดเดือนธันวาคม 2553 โดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะกระทู้ที่ตั้งขึ้นในเดือนธันวาคม จากห้องสนทนาต่างๆ ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลพบว่า มีจำนวนกระทู้ในเดือนธันวาคมทั้งหมด 181 กระทู้ ซึ่งมีความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาที่แสดงบทบาทในการให้ข้อมูล ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 109 กระทู้ จากจำนวนกระทู้ทั้งหมด 181 กระทู้ คิดเป็น 60.22% ของทั้งหมด เนื้อหาสารที่แสดงบทบาทดังกล่าวปรากฏในรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน การแจ้งข่าว การขอความร่วมมือ การขอความช่วยเหลือ การเฝ้าระวัง-เตือนภัย การประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ งานแสดงสินค้าต่างๆ เป็นต้น ซึ่งมีเนื้อหาสารเกี่ยวกับความงาม แฟชั่น สุขภาพ ผู้หญิง สังคม และการค้า เป็นต้น

บทบาทที่มีความถี่ในการนำเสนอเป็นอันดับที่ 2 ได้แก่ บทบาทการให้ความบันเทิง มีจำนวน 38 กระทู้ คิดเป็น 20.95% ของทั้งหมด บทบาทดังกล่าวปรากฏในเนื้อหาสารที่อยู่ในรูปแบบของการปลดปล่อยอารมณ์ความเครียด ความเสียใจออกมาผ่านตัวหนังสือ เพื่อระบายความอัดอั้นตันใจ เพื่อขอคำปรึกษา คำแนะนำ และกำลังใจ และเป็นเนื้อหาสารที่นำเสนอความสุนทรีย์สร้างอารมณ์ผ่อนคลาย โดยการ นำเสนอภาพตลก นำเสนอเพลงยอดนิยม เป็นต้น

บทบาทที่มีความถี่ในการนำเสนอเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่ บทบาทการมีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ในสังคม มีจำนวน 14.36 กระทู้ คิดเป็น 14.36% ของทั้งหมด บทบาทดังกล่าวปรากฏในเนื้อหาสารที่อยู่ในรูปแบบของการสนทนากันระหว่างสมาชิกเว็บไซต์ มีการสนทนากันเพื่อนำไปสู่การพบปะกันในโลกจริง การร่วมมือกันกระจายข่าวเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้และผู้ประสบภัยหนาว เป็นต้น

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสารที่ปรากฏในกระทู้ของกระดานข้อความของเว็บไซต์ ladysquare.com จำนวนทั้งสิ้น 181 กระทู้แล้ว ผู้วิจัยสามารถที่จะจำแนกเนื้อหาสารออกตามประเภทของเนื้อหาได้ดังนี้

จากตาราง 5.2 เนื้อหาสารที่มีจำนวนความถี่ของการตั้งกระทู้มากที่สุดคือ เนื้อหาสารที่เกี่ยวกับความงามและแฟชั่น มีจำนวนทั้งสิ้น 54 กระทู้ ซึ่งคิดเป็น 29.83% ของจำนวนกระทู้ทั้งหมดในเดือนธันวาคม ของเว็บไซต์ ladysquare.com

อันดับที่ 2 ได้แก่ เนื้อหาสารที่เกี่ยวกับความรัก มีจำนวน 41 กระทั่ง คิดเป็น 22.65% ของทั้งหมด เป็นเนื้อหาสารที่น่าสนใจในลักษณะของการระบายความเครียด และขอคำปรึกษา ปัญหาความรัก

อันดับที่ 3 ได้แก่ เนื้อหาสารที่เป็นข่าวสาร ข้อมูลในปัจจุบัน มีจำนวน 35 กระทั่ง คิดเป็น 19.34% ของทั้งหมด เป็นเนื้อหาสารที่เป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร เหตุการณ์ หรือข้อมูลต่างๆ อันเป็นประโยชน์แก่สาธารณชนโดยรวม อาทิ การประชาสัมพันธ์นิทรรศการ มหกรรม หรืองานแสดงต่างๆ การประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เข้าใหม่ และการนำเสนอประเด็นข่าวสารที่เกี่ยวกับผู้หญิงมาเผยแพร่ เป็นต้น

อันดับที่ 4 ได้แก่ เนื้อหาสารที่มีลักษณะเป็นการติดต่อสื่อสาร การพูดคุยกันของคนในสังคมออนไลน์ มีจำนวน 15 กระทั่ง คิดเป็น 8.29% ของทั้งหมด เนื้อหาสารประเภทนี้ จะเป็นการตั้งกระทู้แบบไม่เปิดประเด็นใดๆ แต่ผู้ใช้งานแต่ละคนจะเข้ามาทักทายกัน หรือเป็นกระทู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานใหม่ๆ ได้เข้ามาแนะนำตัวต่อกัน เพื่อเข้าร่วมเป็นสังคมออนไลน์เดียวกัน

อันดับที่ 5 ได้แก่ เนื้อหาสารที่เกี่ยวกับครอบครัว แม่และเด็ก และเนื้อหาสารที่เกี่ยวกับงานบ้าน งานฝีมือ และงานอดิเรก ทั้งสองประเภทของเนื้อหา มีจำนวนกระทู้ประเภทละเท่ากันทุกกัน คือ มีจำนวนประเภทละ 13 กระทั่ง โดยคิดเป็นประเภทละ 7.18% ของจำนวนทั้งหมด เนื้อหาสารที่เกี่ยวกับครอบครัว แม่และเด็ก เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร บทบาทความเป็นแม่ และกิจกรรมภายในครอบครัว เป็นต้น ส่วนเนื้อหาสารที่เกี่ยวกับงานบ้าน งานฝีมือ และงานอดิเรก มีเนื้อหาเกี่ยวกับเคล็ดลับการดูแล แก้ไข บำรุงรักษา สิ่งต่างๆ ภายในบ้าน อาทิ การปลูกต้นไม้ เคล็ดลับการซักดรอยปากกานเสื้อผ้า เป็นต้น มีเนื้อหาสารที่เป็นการถ่ายทอดและนำเสนอการทำงานฝีมือ อาทิ การถักผ้าพันคอ เย็บกระเป๋า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาสารที่เกี่ยวกับงานอดิเรกต่างๆ เช่น การเล่นตุ๊กตาบลาบยท์ การเลี้ยงสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

อันดับที่ 6 ได้แก่ เนื้อหาสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและความบันเทิง มีจำนวนกระทู้ 10 กระทั่ง คิดเป็น 5.52% ของทั้งหมด มีเนื้อหาสารเป็นการแนะนำและนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยว และสาระบันเทิงต่างๆ รวมทั้งมีเนื้อหาสารเกี่ยวกับดาราศาสตร์ ภาพยนตร์ต่างๆ ทั้งในรูปแบบของการตั้งกระทู้เปิดประเด็นพูดคุย และการวิพากษ์วิจารณ์

ข้อค้นพบที่ได้จากการเก็บข้อมูลบทบาทของบล็อกและเว็บไซต์ทั้งสาม

ผู้วิจัยพบว่าในจำนวนกระทู้และหัวเรื่องซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 385 กระทู้ มีการแสดงทัศนคติเป็นเพศชาย (โดยวัดจากคำลงท้าย และการแนะนำตัวในการสนทนา) เข้าร่วมสนทนา คิดเป็นร้อยละ 12.99 โดยจำแนกเป็น การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในบล็อกของแม่บ้านจำนวน 8 หัวเรื่องใน 6 บล็อก คิดเป็นร้อยละ 18.18 ของจำนวนหัวเรื่องของบล็อกทั้งหมด ในเว็บไซต์ pantip.com จำนวน 19 กระทู้ คิดเป็นร้อยละ 11.88 ของจำนวนกระทู้เว็บไซต์ pantip.com ทั้งหมด และการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในเว็บไซต์ ladysquare.com จำนวน 23 กระทู้ คิดเป็นร้อยละ 12.71 ของจำนวนกระทู้เว็บไซต์ ladysquare.com ทั้งหมด

ทั้งนี้การปรากฏตัวของการทัศนคติแบบเพศชาย ในทั้งสามเว็บไซต์นั้นเป็นไปในรูปแบบของการขอข้อมูล ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ขอคำปรึกษา ให้คำปรึกษา และระบายอารมณ์ ดังนี้

การปรากฏตัวของการทัศนคติแบบเพศชาย ในบล็อกของเว็บไซต์ bloggang.com

การแสดงทัศนคติแบบเพศชายในบล็อกของเว็บไซต์ bloggang.com ในบล็อกจำนวน 8 หัวเรื่อง (นับจากการคอมเมนต์ในแต่ละหัวเรื่องของบล็อก) เป็นการแสดงความคิดเห็นในเชิงการให้กำลังใจ การชื่นชม และการแสดงมิตรภาพ อาทิ การเข้าชมบล็อกของแม่บ้านที่ถ่ายทอดวิธีการทำอาหาร ทัศนคติแบบเพศชายที่มีการแสดงความคิดเห็นจะเป็นในรูปแบบของการแสดงความชื่นชม เช่น “เก่งจังเลยครับ”, “อาหารหน้าตาน่าทานมากครับ” เป็นต้น หรือการแสดงมิตรภาพ การมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม แสดงความเป็นเพื่อน ความเป็นห่วง เช่น “แม่ตาลทำงานหนักมากเลยครับ เป็นคุณแม่ที่เก่งมากๆ ดูแลลูกดูแลครอบครัว แล้วอย่าลืมดูแลตัวเองด้วยนะครับ..จาก คุณพ่อน้องไอซ์” เป็นต้น

การปรากฏตัวของการทัศนคติแบบเพศชาย ในบล็อกของเว็บไซต์ bloggang.com เป็นการแสดงความคิดเห็นสั้นๆ เพื่อชื่นชมให้กำลังใจ แสดงความเป็นเพื่อน และให้ข้อเสนอเลือกกับแม่บ้านเจ้าของบล็อก เป็นการสนทนาโต้ตอบกันในกลุ่มสังคม คล้ายกับการนั่งสนทากันในโลกเสมือน เป็นสภากาแฟที่รวมตัวเหล่าบรรดาคุณพ่อคุณแม่ทั้งหลาย

การปรากฏตัวของการทรศนะแบบเพศชาย ในเว็บไซต์ pantip.com

ในส่วนของเว็บไซต์ pantip.com ที่มีการปรากฏตัวของการแสดงทรศนะแบบเพศชาย เป็นจำนวน 19 กระทั่ง (นับจากการจำนวนการตั้งกระทู้ของการแสดงทรศนะแบบเพศชาย) มีเนื้อหาเกี่ยวกับ การครอบครัวยุคใหม่และเลี้ยงดูบุตร 15 กระทั่ง เทคโนโลยี 3 กระทั่ง และ ประเด็นเรื่องความรัก-ความสัมพันธ์ในครอบครัว 1 กระทั่ง

เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตร ในเว็บไซต์ pantip.com ที่มีการปรากฏตัวของการแสดงทรศนะแบบเพศชายจำนวน 19 กระทั่งนั้น มีเนื้อหาสาระครอบคลุมอยู่ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ การขอและให้ข้อมูลการดูแลภรรยาขณะตั้งครรภ์ การถ่ายทอดประสบการณ์ที่อยู่กับภรรยาในห้องทำคลอดและการเลี้ยงดูลูก การขอและให้ข้อมูลการเลี้ยงดูลูก และการถ่ายทอดวิธีการประดิษฐ์และแก้ไขซ่อมแซมเครื่องใช้เด็กเล็ก อาทิ การประดิษฐ์คอกกั้นเด็กที่ทำจากพ่อน้ำ วิธีการประกอบคาร์ซีทที่ถูกต้อง เป็นต้น

เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีในเว็บไซต์ pantip.com ที่มีการปรากฏตัวของการแสดงทรศนะแบบเพศชายจำนวน 3 กระทั่ง มีเนื้อหาสาระที่เป็นการถ่ายทอดความรู้และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ โทรศัพท์สมาร์ทโฟน และ แท็บเล็ต, การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ผู้ปกครองควรมีเพื่อพัฒนาศักยภาพลูกน้อย และการให้ข้อเลือกเกี่ยวกับการเลือกซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างคอมพิวเตอร์พกพา หรือ โน้ตบุ๊ก

เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรัก-ความสัมพันธ์ในครอบครัว ที่ปรากฏในเว็บไซต์ pantip.com ที่มีการปรากฏตัวของการแสดงทรศนะแบบเพศชายจำนวน 1 กระทั่งนั้น มีเนื้อหาสาระที่เป็นไปในลักษณะของการขอคำปรึกษาและระบายอารมณ์เกี่ยวกับปัญหาครอบครัว ปัญหาการหย่าร้าง และการดำเนินการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิความเป็นพ่อและสิทธิในตัวบุตร ซึ่งกระทู้ดังกล่าวได้รับคำแนะนำจากคุณพ่อคุณแม่ที่กฏหมายที่มีความรู้เรื่องกฎหมาย เข้ามาช่วยในการให้ข้อมูลการดำเนินการเพื่อการตัดสินใจ และให้ความช่วยเหลือโดยการแนะนำช่องทางในการดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ทำให้ปัญหาของคุณพ่อท่านนี้ได้รับการแก้ไขในที่สุด

การปรากฏตัวของการทรศนะแบบเพศชาย ในเว็บไซต์ ladysquare.com

ในส่วนของเว็บไซต์ ladysquare.com ที่มีการปรากฏตัวของการแสดงทรศนะแบบเพศชาย เป็นจำนวน 23 กระทั่ง (นับจากการจำนวนการตั้งกระทู้ของการแสดงทรศนะแบบเพศชาย) มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก 10 กระทั่ง เทคโนโลยี 6 กระทั่ง การสนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อการสร้างความสัมพันธ์

ระหว่างกลุ่มสังคมออนไลน์ 2 กระตุ้น สัตว์เลี้ยง 1 กระตุ้น ข่าวสารข้อมูลและสถานการณ์ในปัจจุบัน 3 กระตุ้น และการออกแบบตกแต่งบ้าน 1 กระตุ้น

เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรัก ในเว็บไซต์ ladysquare.com ที่มีการปรากฏตัวของ การแสดงพรรณณะแบบเพศชายจำนวน 10 กระตุ้นนั้น เป็นกระตุ้นที่เป็นลักษณะของการขอคำปรึกษาและ ระบายปัญหาความรัก ทั้งความรักในระดับครอบครัวคือสามี-ภรรยา และความรักในชั้นที่ยังไม่มี การแต่งงาน

เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยี ในเว็บไซต์ ladysquare.com ที่มีการปรากฏตัวของ การแสดงพรรณณะแบบเพศชายจำนวน 6 กระตุ้น เป็นกระตุ้นที่มีการสนทนาก่อนเกี่ยวกับนวัตกรรมและ เทคโนโลยีอันทันสมัย โดยการแสดงพรรณณะแบบเพศชายที่ปรากฏนั้น เป็นการแสดงพรรณณะใน ลักษณะของการแนะนำเทคโนโลยีสารสนเทศจำพวกโทรศัพท์มือถือใหม่ๆ การบอกข่าวการจัดงาน แสดงสินค้าเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ การให้ข้อมูลและข้อเสนอเลือกเกี่ยวกับโปรแกรมตกแต่ง ภาพถ่าย และการให้ข้อสังเกตและข้อควรระวังที่เกี่ยวกับการเลือกซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับเรื่องทั่วไป ในเว็บไซต์ ladysquare.com ที่มีการปรากฏตัวของ การแสดงพรรณณะแบบเพศชายจำนวน 2 กระตุ้น เป็นการสนทนาพูดคุยแนะนำตัวเพื่อทำความรู้จัก และ ผูกเนื้อผูกตัว โดยทั้ง 2 กระตุ้นเป็นกระตุ้นที่อยู่ในห้องน้องใหม่แนะนำตัวของเว็บไซต์ ladysquare.com

เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับเรื่องข่าวสารและสถานการณ์ปัจจุบัน ในเว็บไซต์ ladysquare.com ที่มีการปรากฏตัวของ การแสดงพรรณณะแบบเพศชายจำนวน 3 กระตุ้น เป็นกระตุ้นที่เป็น การให้ข้อมูล เกี่ยวกับข่าวสารในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิง เช่น ข่าวการก่ออาชญากรรมของคนขับรถ แท็กซี่ และการให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อผู้หญิงและคนในสังคม เช่น ข้อมูลอัตราแคลอรี ที่ควรบริโภคต่อวัน และข้อมูลการดูแลสุขภาพและการรักษาโรคภัยไข้เจ็บที่มักเกิดขึ้นในช่วง อากาศหนาว

เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงและการออกแบบตกแต่งบ้าน ในเว็บไซต์ ladysquare.com ที่มีการปรากฏตัวของ การแสดงพรรณณะแบบเพศชายจำนวนประเด็นละ 1 กระตุ้น เป็นกระตุ้นที่เป็น ไปในลักษณะของการแนะนำ และโชว์ความสามารถและความน่ารักของสัตว์เลี้ยงของตนเอง และการให้ข้อมูลและข้อเสนอเลือกการตัดสินใจในการต่อเติมบ้าน และการเลือกวัสดุก่อสร้าง เพื่อให้เกิดความประหยัดค่าใช้จ่าย ความประหยัดพลังงานและมีความคงทนถาวรสูงสุด

การปรากฏตัวของทัศนแบบเพศชาย

การปรากฏตัวของทัศนแบบเพศชาย ในเว็บไซต์ทั้งสามมีความแตกต่างกันคือ การแสดงทัศนแบบเพศชายในบล็อกและเว็บไซต์ pantip.com การแสดงทัศนแบบเพศชายดังกล่าวมีความเป็นไปได้ว่าเป็นการแสดงทรวงศ์ของเพศชายที่มีครอบครัวแล้ว สังเกตได้จาก ชื่อล็อกอิน สรรพนามแทนตัว การลงชื่อ และการลงท้ายประโยคด้วยคำว่าครับ เช่น คุณพ่อน้องไอซ์ คุณพ่อน้องเนย คุณพ่อแสนซ่า คุณพ่อลูกสาม, มอเตอร์ไซค์พ่อลูกอ่อน, Sofia's Daddy & Sine's Hubby, หรือ Handsome Dad เป็นต้น

ในส่วนของ การแสดงทรวงศ์แบบเพศชายในเว็บไซต์ ladysquare.com ไม่มีการระบุสถานภาพจากชื่อล็อกอินและสรรพนามแทนตัวว่าเป็นการแสดงทรวงศ์แบบเพศชายจากชายที่มีสถานภาพสมรสหรือโสด การแสดงสถานะจะปรากฏในเนื้อหาของสาระที่เนื้อหาของทรวงศ์ดังกล่าวจะเปิดเผยออกมาในรูปแบบของการเล่าเรื่อง อาทิ การระบายความในใจและปรึกษาปัญหาครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยา การแสดงทรวงศ์เกี่ยวกับการออกแบบตกแต่งบ้าน โดย ทรวงศ์ดังกล่าว กล่าวถึงความเป็นอยู่ของครอบครัว และการออกแบบตกแต่งบ้านโดยคำนึงถึงบุตร และการแสดงทรวงศ์ในเรื่องเทคโนโลยี ซึ่งพบได้จากคำกล่าวที่ว่า “ลูกชายผมชอบมาก..” ว่าเจ้าของการแสดงทรวงศ์แบบเพศชายดังกล่าวเป็นชายที่มีสถานภาพสมรส ซึ่งการที่มีการแสดงทรวงศ์แบบเพศชายโดยไม่ระบุสถานภาพในเว็บไซต์ ladysquare.com อาจมีสาเหตุมาจากคุณลักษณะของเว็บไซต์ ladysquare.com ที่เป็นเว็บไซต์ของผู้หญิง ซึ่งไม่ใช่เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาของสาระเกี่ยวกับความเป็นครอบครัว แม่และเด็กโดยตรง จึงทำให้การแสดงทรวงศ์แบบเพศชายจากชายที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ซึ่งเนื้อหาภายในเว็บไซต์มีความหลากหลายไม่จำเพาะเจาะจงว่ามีเนื้อหาของสาระเกี่ยวกับ ครอบครัว และผู้หญิงเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากบล็อกซึ่งมีผู้เขียนเป็นแม่บ้าน เนื้อหาสาระจะครอบคลุมอยู่ในประเด็นเกี่ยวกับ ครอบครัว ลูก การทำอาหาร งานฝีมือ และความงาม และเว็บไซต์ pantip.com ห้องชานเรือน ซึ่งเป็นห้องที่มีเนื้อหาของสาระเกี่ยวกับ ครอบครัว แม่และเด็ก ดังนั้นเนื้อหาของสาระที่ปรากฏในห้องชานเรือนจึงมีเนื้อหาที่ครอบคลุมเกี่ยวกับความเป็นครอบครัว ซึ่งผู้เข้ามาศึกษาข้อมูลหรือผู้ร่วมสนทนาย่อมเป็นบุคคลผู้ซึ่งมีครอบครัว หรือวางแผนจะมีครอบครัว หรือมีภาระต้องเลี้ยงดูลูก เข้ามาใช้เพื่อศึกษาหาข้อมูล ต้องการคำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่างๆ

บทบาทและหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ต่อความเป็นแม่บ้าน

จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ Content Analysis เมื่อเปรียบเทียบบล็อกและเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาทั้งสามแล้วพบว่า บล็อกและเว็บไซต์ทั้งสามมีบทบาทเด่นด้านการให้ข้อมูลดังปรากฏให้เห็นจากความถี่ที่มีการนำเสนอมากที่สุดอันดับแรกของบล็อกและเว็บไซต์ทั้งสาม บทบาทเด่นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ แหล่งที่มาของข้อมูลมีความหลากหลาย มีทั้งข้อมูลที่มีที่มาจากผู้ผลิต ผู้ใช้งาน และผู้เชี่ยวชาญที่ผู้รับสารสามารถสืบค้นได้ตามความต้องการ แสดงให้เห็นว่า ในยุคข้อมูลข่าวสารนั้น ผู้หญิงมีความสนใจข้อมูลข่าวสารมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว อาทิ ข้อมูลเรื่องการดูแลสุขภาพและความงาม ข้อมูลสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่วางตลาดใหม่หรือกำลังอยู่ในช่วงปรับลดราคา ข้อมูลวิธีการจัดการงานบ้านและการเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวนี้ เป็นส่วนช่วยส่งเสริมบทบาทความเป็นแม่บ้านให้ผู้หญิงสามารถจัดการภาระหน้าที่ต่างๆ ได้ง่ายดายยิ่งขึ้น

บทบาทด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในสังคม สะท้อนให้เห็นจากบทบาทหลักและบทบาทรอง บทบาทดังกล่าวมีส่วนช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในสังคม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ก่อให้เกิดการสนทนาและกับปฏิสัมพันธ์ขึ้นในสังคมออนไลน์ ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีการพูดคุยกันบนกระดานข้อความ มีการโต้ตอบระหว่างกัน เชกเช่นการสนทนาในโลกจริง บทบาทด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในสังคม เกิดขึ้นได้ทั้งจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน และการสร้างความรู้สึกร่วมกัน

บทบาทในการให้ความบันเทิง สะท้อนให้เห็นจากเนื้อหาสาระที่มีลักษณะเป็นตัวช่วยสร้างความเพลิดเพลิน การนำเสนอข่าวสารความบันเทิง การนำเสนอภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ต่างๆ ที่ช่วยสร้างความสุนทรีย์และความบันเทิง รวมทั้งบทบาทในการเป็นพื้นที่ในการระบายความเครียด การฟื้นฟูสภาพจิตใจให้ดีขึ้น ผ่านการปรึกษาหารือกับผู้เคยประสบการณ์ และการระบายความรู้สึกลงบนพื้นที่ออนไลน์ส่วนตัว

ข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นข้อมูลข่าวสารที่มีแหล่งที่มาจากปัจเจกบุคคล การจูงใจโดยใช้ประสบการณ์ของตนเอง ประกอบกับการนำเสนอและข้อยืนยันต่างๆ มาสนับสนุนข้อมูลของตน โดยใช้อารมณ์ร่วมและเหตุผลร่วมกัน ในการทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม จาก

บทบาทการให้ข้อมูลเรื่องเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล และการนำเสนอข้อมูลเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลของตนเอง การนำเสนอความเชี่ยวชาญหรือความรู้ของตนเอง มาถ่ายทอดและให้ข้อเสนอแนะหรือข้อเลือกในการตัดสินใจแก่ผู้หญิง ก่อให้เกิด การจูงใจต่อผู้รับสาร การนำเสนอประสบการณ์ส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกร่วมของผู้รับสาร อาทิ การเล่าเรื่องบุตร ความผูกพันระหว่างความเป็นแม่กับบุตร หรือการนำเสนอเรื่องราวชวนหดหู่นำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกร่วม ส่งผลต่อการเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันขึ้นในสังคม

และจากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่ปรากฏในบล็อกและกระทู้ของบล็อกและเว็บไซต์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า เนื้อหาสาระหลักที่ถูกนำเสนอ คือ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับครอบครัว แม่ และเด็ก และเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับงานครัว งานฝีมือ ความสวยความงาม แสดงให้เห็นว่าเพศหญิงใช้อินเทอร์เน็ตในการบริโภคข้อมูลข่าวสารที่เน้นย้ำบทบาทของตนเองในฐานะแม่บ้านและเพศหญิง

ในขณะที่เดียวกันอินเทอร์เน็ตมีบทบาทในการสร้างพื้นที่อำนาจให้กับเพศหญิง ผ่านอำนาจทางการสื่อสาร การที่ผู้หญิงมีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นเป็นของตนเอง ทำให้เกิดการรวมตัว (correlation) ซึ่งการรวมตัวดังกล่าว จะเป็นการสร้างฐานอำนาจให้กับเสียงของเพศหญิง เป็นการรวมตัวที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน นำไปสู่การรวมตัวกันเป็นชุมชน ซึ่งนำไปสู่การถ่ายทอดวัฒนธรรม ความเชื่อ และอุดมการณ์ต่างๆ

การปรากฏตัวของทัศนคติของเพศชายในบล็อกและเว็บไซต์กลุ่มตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าเพศชายเข้ามามีบทบาทในพื้นที่ของเพศหญิง การแสดงความรู้สึกและอารมณ์ร่วมไม่ว่าจะเป็น การให้กำลังใจ การชื่นชม หรือการแสดงมิตรภาพ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมและก่อให้เกิดมิติใหม่ของการ การร้องขอข้อเสนอแนะในการเลี้ยงดูบุตร และการปรึกษาปัญหาครอบครัวของผู้ชายสื่อถึงความต้องการความช่วยเหลือ การเปิดใจยอมรับทัศนคติของเพศหญิง และการให้คุณค่ากับบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน แต่เมื่อพิจารณาอีกแง่หนึ่ง การแสดงความเห็นอกเห็นใจ การให้กำลังใจของเพศชายนั้น สะท้อนให้เห็นถึง ความหมายแฝงของการแสดงอำนาจของเพศชายผ่านอุดมคติแนวคิด “ชายเป็นใหญ่”

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจของแม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ต พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน โดยแบ่งกลุ่มแม่บ้านที่เป็นประชากรตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ แม่บ้านที่ทำงานประจำ กับ แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยเปรียบเทียบพฤติกรรมของประชากรทั้ง 2 กลุ่มเพื่อศึกษาความแตกต่างและปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ยังศึกษาบทบาทของสื่อประเภท สื่ออินเทอร์เน็ต เว็บไซต์และกระดานสนทนาที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับผู้หญิง แม่ และครอบครัว สำหรับเว็บไซต์และห้องสนทนาที่เลือกมาศึกษาได้แก่ bloggang.com โดยเลือกจากบล็อกที่มีแม่บ้านเป็นบล็อกเกอร์ โดยวิธีการสุ่ม จำนวน 20 บล็อก, เว็บไซต์ pantip.com โดยเลือกศึกษากระทู้ในห้องชานเรือน ห้องที่มีสาระเกี่ยวกับ ครอบครัว แม่และเด็ก และเว็บไซต์ ladysquare.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์และสังคมออนไลน์ที่รวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงไว้ทั้งหมด โดยเลือกศึกษาในช่วงเดือน ธันวาคม พ.ศ.2553 เพื่อพิสูจน์ข้อสันนิษฐานที่ว่า แม่บ้านมีความต้องการและแรงจูงใจในประเด็นของบทบาทความเป็นแม่ เมีย และ แม่บ้าน ในการเข้าใช้อินเทอร์เน็ต และมีความพึงพอใจภายหลังการใช้อินเทอร์เน็ต แม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลทั้งที่เกี่ยวกับความเป็นแม่บ้านและไม่เกี่ยวข้องกับความ เป็นแม่บ้าน ทั้งยังเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อคลายความเหงา พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านมีความสัมพันธ์กับบทบาทความเป็นแม่บ้านและบทบาทการเป็นผู้หญิงทำงานซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านสองกลุ่ม ลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยที่ทำให้แม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้สื่อที่แตกต่างกัน และสุดท้ายบล็อกและเว็บไซต์ pantip.com และ ladysquare.com มีบทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมถึงการส่งเสริมและให้คุณค่าแก่บทบาทสตรี ในแง่ของบทบาทความเป็นแม่บ้าน ผู้หญิงสมัยใหม่ แม่ และภรรยา โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของการวิเคราะห์ผู้รับสาร และใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการลงรหัส ในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ซึ่งผู้วิจัยใช้การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ผู้รับสาร (Audience Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตนั้นเป็นแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานบ้านเต็มเวลา หรือเป็นแม่บ้านโดยสมบูรณ์ เนื่องจาก แม่บ้านมีการจ้างคนมีช่วยดูแลงานบ้านแทน แม่บ้านทำหน้าที่เป็นเพียงคนคอยควบคุมดูแลงานบ้าน และทำหน้าที่ในการดูแลลูกและสามี นอกจากนี้ยังรูปแบบครอบครัวที่เป็นครอบครัวขยาย ส่งผลให้แม่บ้านไม่ต้องทำงานบ้านมากนัก เนื่องจากมีผู้ทำงานบ้านหลายคน แม่บ้านจึงไม่ต้องทำงานบ้านเพียงผู้เดียว พ่อบ้านหรือสามีก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แม่บ้านไม่ต้องรับภาระงานบ้านเพียงผู้เดียว สามีเป็นผู้เข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้านของภรรยา การมีผู้ช่วยทำงานบ้านจึงเป็นการปลดปล่อยและช่วยผ่อนแรงเรื่องงานบ้าน ทำให้แม่บ้านมีเวลาดำรงพอลที่จะใช้อินเทอร์เน็ตได้บ้าง

ความต้องการ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

ความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความต้องการและแรงจูงใจที่ทำให้แม่บ้านเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต เกิดจากความต้องการและแรงจูงใจ 4 ประการ คือ

- 1.) ความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสาร
- 2.) ความต้องการและแรงจูงใจด้านสถานภาพทางสังคม
- 3.) ความต้องการและแรงจูงใจด้านการสื่อสารเพื่อสานสัมพันธ์ทางสังคม
- 4.) ความต้องการและแรงจูงใจด้านอารมณ์

จากความต้องการและแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตทั้ง 4 ประการของแม่บ้าน ความต้องการและแรงจูงใจที่ส่งผลมากที่สุดต่อการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านคือ ความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีแม่บ้านจำนวน 18 คนจากทั้งหมด 20 คนที่มีความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสารด้วยคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อที่อุดมไปด้วยข้อมูลข่าวสารอย่างไม่จำกัด ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลได้จำนวนมากทราบเท่าที่จะเพียงพอต่อความต้องการ มีความสามารถในการค้นหาข้อมูลที่มีความจำเพาะเจาะจง โดยไม่มีพรมแดนระหว่างประเทศ ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ต่างประเทศได้เพียงปลายนิ้วสัมผัส ดังนั้น ด้วยเหตุที่แม่บ้านสมัยใหม่จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและครอบครัว แม่บ้านจึงต้องสนใจและใส่ใจเรียนรู้การใช้งานสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถ

ช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสารให้แก่แม่บ้านในยามซับซ้อนและมีความสามารถในการช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้กับแม่บ้านได้ โดยเนื้อหาสาระที่แม่บ้านใช้สืบค้นข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ 1. ข้อมูลด้านการดูแลสุขภาพ 2. ครอบครัว 3. การเลือกซื้อของใช้ภายในบ้าน และ 4. เรื่องที่แม่บ้านแต่ละคนให้ความสนใจ อาทิ ความงามและแฟชั่น, การทำอาหาร, การท่องเที่ยว และข่าวสารปัจจุบัน เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม่บ้านมีความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน

ความต้องการและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านมากเป็นอันดับ 2 คือ ความต้องการและแรงจูงใจด้านสถานภาพทางสังคม ซึ่งมีแม่บ้านจำนวน 10 คนจากทั้งหมด 20 คน ที่มีความต้องการและแรงจูงใจดังกล่าว แม่บ้านได้รับการกระตุ้นเร้าจากสังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นคนรอบข้าง หรือสื่ออื่นๆที่แม่บ้านเคยใช้ สิ่งเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นความต้องการความทันสมัยและความต้องการที่จะยกระดับตนเอง แม่บ้านมีคอมพิวเตอร์ที่เป็นอุปกรณ์ที่สามารถนำแม่บ้านเข้าไปสู่โลกอินเทอร์เน็ตได้ แม่บ้านจึงมีความต้องการและแรงจูงใจที่ได้จากสังคมในการที่จะทดลองใช้และเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตโดยไม่ยาก การกระตุ้นเร้าจากสังคม เกิดขึ้นได้จาก การที่แม่บ้านสมัยใหม่นี้ไม่ใช่แม่บ้านที่อยู่แต่ในบ้านอีกต่อไป แม่บ้านมีการเปิดรับกระแสสังคมจากโลกภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการออกไปทำงานนอกบ้าน หรือการออกไปจับจ่ายใช้สอยในห้างสรรพสินค้า การพบปะเพื่อนฝูงของลูกๆ หรือจากการดำเนินชีวิตและกระแสสังคมในสังคมเมืองของคนทั่วไป สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านทั้งสิ้น เพราะแม่บ้านสมัยใหม่ ต้องเป็นแม่บ้านที่ไม่ตกยุค ต้องการความทันสมัยตลอดเวลา ไม่ต้องการให้สังคมตีค่าว่าตนเป็นเพียงแม่บ้านที่ทำแต่งงานบ้านอยู่แต่ในบ้าน และด้วยการได้รับการกระตุ้นเร้าจากสื่ออื่นๆที่ให้คุณค่าและภาพลักษณ์ที่ทันสมัยแก่สื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความต้องการและแรงจูงใจที่จพยกะระดับสถานภาพทางสังคมให้ดูเป็นคนทันสมัยมากขึ้น

ความต้องการและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านมากเป็นอันดับ 3 คือ ความต้องการและแรงจูงใจด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อสานสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมีแม่บ้านจำนวน 9 คนจากทั้งหมด 20 คน ที่มีความต้องการและแรงจูงใจดังกล่าว เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ ซึ่งมีปัจจัยมาจากความต้องการความประหยัด รวดเร็ว และใกล้ชิดของการสื่อสาร เพราะการสื่อสารในรูปแบบเดิมๆมีความล่าช้า และมีค่าใช้จ่ายที่สูง การรับ-ส่งจดหมายมีความล่าช้า และมีกระบวนการที่ยุ่งยาก การโทรศัพท์ในกรณีของการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศมีราคาแพง และไม่สามารถเห็นหน้าคร่ำตากันได้ แต่เมื่อมีอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง

ในการติดต่อสื่อสาร เพียงแค่ต่างฝ่ายต่างมีสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก็สามารถติดต่อสื่อสารกับได้อย่าง ทั้งยังประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย มีความรวดเร็ว สามารถสื่อสารกันได้ด้วยเสียงและภาพ ทำให้ระยะทางระหว่างประเทศหรือทวีป มีระยะทางใกล้กันมากขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาทางเทคโนโลยียังส่งผลให้มีผลิตภัณฑ์อันทันสมัยที่เข้ามาช่วยในเรื่องของการติดต่อสื่อสารนั่นก็คือ สมาร์ทโฟน และคอมพิวเตอร์พกพา ที่ทำให้มิติของเวลาและสถานที่ ที่มีความใกล้ชิดกันอยู่แล้ว ใกล้ชิดใกล้กันเข้าไปอีก สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ดีพัฒนาขึ้นมาเพื่อรองรับความต้องการทางด้าน การสื่อสารของผู้บริโภคดังกล่าวนี้เอง ทำให้แม่บ้านซึ่งเล็งเห็นประโยชน์จากเทคโนโลยีเหล่านี้ ตัดสินใจซื้อโดยง่าย เพียงเพื่อสนองความต้องการและความปรารถนาที่จะยกระดับความสัมพันธ์และความอบอุ่นภายในครอบครัว เพราะเมื่อลูกหรือสามีต้องเดินทางไปไกล แม่บ้านก็สามารถใช้เครื่องมือดังกล่าวในการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวได้

สุดท้าย ความต้องการและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ที่มากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ความต้องการและแรงจูงใจด้านอารมณ์ ซึ่งมีแม่บ้านจำนวน 4 คน จากทั้งหมด 20 คน ที่มีความต้องการและแรงจูงใจดังกล่าว ความต้องการและแรงจูงใจทางด้านอารมณ์เกิดจากความเหงา ความเครียด ความต้องการความบันเทิง ความสุนทรีย์ และความเพลิดเพลิน ซึ่งแม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำที่มีความเครียด ทั้งเรื่องการทำงาน การจัดการงานบ้าน การเลี้ยงดู การดูแลสามี สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกระตุ้นในแม่บ้านเปิดรับสื่อต่างๆที่ตนเองพึงพอใจเพื่อคลายความตึงเครียด เพื่อฆ่าเวลา เพื่อหลบหนีจากสถานการณ์ความตึงเครียด ความรู้สึกเบื่อหน่ายต่างๆ โดยแม่บ้านจะใช้อินเทอร์เน็ตสนองความต้องการและจูงใจด้านอารมณ์โดยการระบาย ปรึกษาหารือกับคนในสังคมออนไลน์ หรือใช้เพื่อความบันเทิงเชิงใจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การเล่นเกมส์ ฟังเพลง ดูคลิปวิดีโอที่สนใจ อ่านละครออนไลน์ หรือเปิดเว็บไซต์ที่สนใจเข้าไปดูเพื่อความเพลิดเพลิน

จากผลการศึกษาความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ที่พบว่า ความต้องการและแรงจูงใจที่เกิดจากอารมณ์ ความรู้สึก ความเหงา มีปริมาณน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า แม่บ้านกลุ่มเป้าหมายเป็นแม่บ้านที่ไม่ค่อยเกิดความเหงา เนื่องจากแม่บ้านจำนวนครึ่งหนึ่งเป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำ ดังนั้นแม่บ้านจึงมีงานและมีกิจกรรมทำตลอดเวลา กระทั่งเวลาที่อยู่บ้านเนื่องจากแม่บ้านที่ทำงานประจำมีเวลาว่างน้อย ดังนั้นเวลาว่างอันเกิดจากการปราศจากภาระงานแม่บ้านจึงนำไปประกอบกิจกรรมกับครอบครัว และใช้เวลาเพื่อตนเองกับการใช้อินเทอร์เน็ตใน

ช่วงเวลาหนึ่งๆ ส่วนแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำนั้น แม่บ้านกลุ่มเป้าหมายเป็นแม่บ้านที่ยึดลูกเป็น
 טרณะ (Child-Oriented) อุกฤษตนเองเพื่อลูก

ความพึงพอใจในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

ภายหลังจากการใช้อินเทอร์เน็ตแม่บ้านได้รับความพึงพอใจจากการใช้อย่างหลากหลาย
 ตามพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของแต่ละบุคคล ซึ่งพอที่จะสรุปได้ ดังนี้

ความพึงพอใจด้านข้อมูลข่าวสาร แม่บ้านพึงพอใจในด้านความสามารถในการสืบค้น
 ข้อมูลข่าวสาร ทำให้แม่บ้านสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ในเวลาอันสั้น และมีส่วนในการช่วย
 เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ให้กับแม่บ้านได้ ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้และบ่มเพาะบทบาทความ
 เป็นแม่บ้าน แม่ และภรรยาที่ดีให้กับครอบครัวได้

ความพึงพอใจด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มิตรภาพ อินเทอร์เน็ตทำให้แม่บ้านได้เจอ
 เพื่อนใหม่ ก่อให้เกิดมิตรภาพใหม่ๆ ขึ้นมา และยังเป็นพื้นที่ที่ทำให้แม่บ้านสามารถรู้หรือฟื้นฟู
 ความสัมพันธ์เก่า และเห็นยั้งความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมไว้ได้

ความพึงพอใจด้านความรวดเร็วของข้อมูลและการสื่อสาร ความรวดเร็วของข้อมูล
 ข่าวสาร ทำให้แม่บ้านดูเป็นคนทันสมัย ทำให้สามารถติดตามสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วฉับ
 ไว นอกจากนี้ความรวดเร็วของการสืบค้น ยังช่วยทำให้แม่บ้านประหยัดเวลา และแก้ไขปัญหาได้
 ตรงจุด ในส่วนของความรวดเร็วในการสื่อสาร แม่บ้านได้รับความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารด้วย
 ความรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา

ความพึงพอใจด้านความสะดวกสบายในการสื่อสารและบริการ ความสะดวกจากบริการ
 เสริมผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทำให้แม่บ้าน เกิดความพึงพอใจที่เทคโนโลยีสามารถเข้ามาช่วยจัดการ
 การทำธุรกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การติดต่อธนาคารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การจองโรงแรม
 ร้านอาหาร ซื้อตั๋วเครื่องบิน ฯลฯ ทำให้แม่บ้านไม่เสียเวลาและเกิดความยุ่งยากในการเดินทาง

และสุดท้ายความพึงพอใจด้านอารมณ์และจิตใจ การที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อแห่งข้อมูล
 ข่าวสาร และมัลติมีเดีย ที่รวบรวมสาระความบันเทิง และความเพลิดเพลินเอาไว้ ทำให้แม่บ้านได้
 เข้าไปใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการทำให้ตนเองเกิดความเพลิดเพลิน นอกจากนี้ยังช่วยทำ
 ให้แม่บ้านที่มีความเหงา ความเครียด ได้มีพื้นที่ในการระบายความเครียดดังกล่าวออกไปได้

จากคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตที่ไม่มีข้อจำกัดของระยะทางและเวลา ข้อมูลข่าวสารจากทั่วทุกมุมโลกถูกรวบรวมมาไว้ในอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวได้นำมาใช้เพื่อประโยชน์อย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตดังกล่าวข้างต้น แต่ด้วยคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตที่ต้องอาศัยตัวกลางเครือข่ายไร้สายอินเทอร์เน็ต การเป็นสื่อที่ต้องใช้เวลาและการมีส่วนร่วม และการเป็นพื้นที่สาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม จึงส่งผลให้แม่บ้านบางส่วนเกิดความกังวลใจ แต่เมื่อนำความไม่พอใจและความกังวลใจดังกล่าวมากเปรียบเทียบกับความพึงพอใจที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ต พบว่าแม่บ้านเกิดความพึงพอใจในการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า เห็นได้จากจำนวนแบบคำตอบที่มีความพึงพอใจทั้งหมด 56 คำตอบ ในความพึงพอใจทั้ง 5 ด้าน และมีแบบคำตอบที่แสดงความไม่พอใจจำนวน 23 คำตอบ จากความไม่พอใจ 5 ด้าน คือ ความไม่พอใจด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ต การใช้เวลากับสื่ออินเทอร์เน็ต ผลกระทบต่อสุขภาพ ความเป็นพื้นที่สาธารณะ และผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และพฤติกรรมทางสังคม

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

การเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ต

ด้วยปัจจัยทางด้านการศึกษา ซึ่งแม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ มีการศึกษาดี ผ่านการใช้งานคอมพิวเตอร์มาแล้วบ้าง ดังนั้นการเรียนรู้การเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตจึงทำได้ไม่ยาก ซึ่งผลการศึกษการเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านพบว่า แม่บ้านกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตมีวิธีการเรียนรู้ในการเข้าใช้สื่ออินเทอร์เน็ต 4 วิธีการด้วยกัน คือ

- 1.) การทำงานที่ต้องใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการทำงาน
- 2.) การศึกษาและการฝึกอบรม
- 3.) การได้รับการฝึกสอนจากผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นมาก่อน
- 4.) การเรียนรู้ด้วยตนเอง

แม่บ้านแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้แตกต่างกันออกไปตามแต่โอกาสและประสบการณ์การใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ตนเองมี วิธีการที่แม่บ้านเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ มีจำนวน 9 จากทั้งหมด 20 คน การทำงานและประสบการณ์การทำงานได้สอนให้แม่บ้านได้เรียนรู้การใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาแล้วบ้าง ดังนั้นแม่บ้านจึงใช้ทักษะดังกล่าวในการนำมาประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตในบทบาทที่แตกต่างกันออกไป

การศึกษาและการฝึกอบรมเป็นวิธีการถัดมาที่มีจำนวนแม่บ้านใช้วิธีดังกล่าวในการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตมากเป็นอันดับสอง แม่บ้านจำนวน 8 จากทั้งหมด 20 คน ได้รับ เรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ตจากการศึกษา แม่บ้าน 5 ใน 8 คนนี้ ได้รับการศึกษาจากวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจในการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการศึกษาวิชาคอมพิวเตอร์และการใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัย ในระดับอุดมศึกษา ส่วนอีก 3 คนได้รับการฝึกอบรมจากสถาบันสอนคอมพิวเตอร์ และการฝึกอบรมในขณะที่ยังประกอบอาชีพทำงานประจำ

การได้รับการฝึกสอนจากผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นมาก่อน เป็นวิธีการที่มีแม่บ้านใช้วิธีการดังกล่าวในการเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ตมากเป็นอันดับ 3 คือมีจำนวน 4 จากทั้งหมด 20 คน แม่บ้านที่ใช้วิธีการการได้รับการฝึกสอนจากผู้เคยประสบการณ่นั้น ได้รับการฝึกสอนจากบุตรของตนเอง แม่บ้านที่ให้บุตรฝึกสอนทั้งหมดเป็นแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำและมีอายุ 40 ปีขึ้นไป จึงทำให้ทราบว่า แม่บ้านเหล่านี้ ชาติประสบการณการใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นเวลานานแล้ว และในสมัยที่แม่บ้านยังทำงานประจำ แม่บ้านใช้เพียงโปรแกรมสำเร็จรูป และระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นระบบภายในสำนักงานเท่านั้น แม่บ้านจึงไม่มีโอกาสได้ทดลองเข้าใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเท่าใดนัก แม่บ้านจึงให้บุตรของตนเองทำการฝึกสอนเพื่อที่แม่บ้านจะก้าวไปสู่โลกกว้างผ่านตัวกลางคือสื่ออินเทอร์เน็ต

วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ตามจริงแล้วเป็นวิธีการที่แม่บ้านทุกคนให้ความคิดเห็นว่าเป็นวิธีการที่แม่บ้านใช้ตลอดเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตมีการพัฒนาตลอดเวลาและความซับซ้อนค่อนข้างมาก ดังนั้นวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ขั้นที่สองที่ถัดจากการเรียนรู้ในชั้นต้น แต่มีแม่บ้านจำนวน 3 คนที่ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองตั้งแต่แรกเริ่ม แม่บ้านทั้งสามคนนี้ ใช้วิธีการสังเกตจากบุคคลรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน หรือญาติพี่น้อง บุตรหลาน และใช้วิธีการศึกษาจากหนังสือคู่มือการใช้งานอินเทอร์เน็ต จากนั้นแม่บ้านจึงค่อยๆเรียนรู้ด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญ

ช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

ในปัจจุบันที่อินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงได้ด้วยเครื่องมือสื่อสารหลากหลายประเภท แม่บ้านจึงเกิดการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยเนื่องจากเครื่องมือสื่อสารอันหลากหลายดังกล่าว ยังมีการพัฒนาก็ยังมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของแม่บ้านมากขึ้นทุกขณะ แม่บ้านจึงมีพฤติกรรมการครอบครองเครื่องมือสื่อสารเพื่อเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างหลากหลาย และด้วยองค์ประกอบความรู้พื้นฐานเรื่องคอมพิวเตอร์และรายได้ครัวเรือน จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้แม่บ้านมีความสามารถในการจัดหาเครื่องมือสื่อสารเพื่อเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตให้กับตนเอง ดังนี้

สื่อหลักที่เป็นตัวกลางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านจำนวน 20 คนคือ คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้แม่บ้าน 15 คนมีพฤติกรรมการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตด้วยคอมพิวเตอร์พกพา หรือโน้ตบุค ซึ่งแม่บ้านมีความเห็นว่าทำให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้งานมากขึ้น เพราะสามารถเคลื่อนย้ายที่ได้ แม่บ้านสามารถนำไปใช้เวลาเลี้ยงดูลูก หรือนำไปเปิดคลิปลิวดิโอสอน ทำอาหารในครัวแล้วทำตามได้ แม่บ้านที่มีลูกเล็กนิยมใช้เพื่อสนทนาโดยเห็นหน้าคร่ำตาผ่านโปรแกรม Skype โดยมีสามีเป็นผู้ร้องขอ

จากความนิยมใช้โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน แม่บ้านจำนวน 9 คนมีพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านสมาร์ตโฟน นิยมใช้สมาร์ตโฟนในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ลูก และสามี แม่บ้านที่มีลูกโตจะใช้พูดคุยนัดแนะกับลูก เมื่อเวลาที่ตนเองจะไปรับลูกที่โรงเรียน การครอบครองสมาร์ตโฟนของแม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำนั้น มีทั้งแม่บ้านซื้อด้วยตนเอง และสามีเป็นผู้ซื้อให้ภรรยา เพื่อต้องการให้ภรรยาติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ลูก และตัวสามีได้อย่างง่าย และด้วยเหตุที่สมาร์ตโฟนมีแอปพลิเคชันมากมาย สามีจึงหวังใจว่า ภรรยาจะได้มีเพื่อนแก้เหงา ตลอดทุกเมื่อ เพราะบางเวลา เช่น ขณะที่รอลูกเลิกเรียน แม่บ้านก็ไม่สามารถที่จะเอาคอมพิวเตอร์ หรือโน้ตบุคมาเล่นได้ แต่เมื่อแม่บ้านมีสมาร์ตโฟน แม่บ้านก็สามารถนำสมาร์ตโฟนขึ้นมาใช้งานเพื่อความเพลิดเพลินได้ตลอดเวลา และไม่เพียงแต่การมีสมาร์ตโฟนซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย แม่บ้านจำนวน 4 คนจากจำนวนทั้งหมด 20 คน มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านแท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ (tablet) แม่บ้านที่มีพฤติกรรมการใช้แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ทั้งหมดระบุ แรงจูงใจที่ทำให้ซื้อแท็บเล็ตคอมพิวเตอร์มาใช้ มีแรงจูงใจมาจากลูกและกระแสสังคม โดยพ่อบ้านเป็นผู้ซื้อมาให้ภรรยาใช้ เพื่อต้องการให้ภรรยามีความทันสมัย และสามารถนำแท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ไปใช้เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของลูกด้วย

วัตถุประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ต

แม่บ้านกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คนมีรูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่

- 1.) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตนเอง
- 2.) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัว
- 3.) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสังคม

การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตนเอง - แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็น เพื่อการทำงาน

เพื่อการติดตามข่าวสาร เพื่อแก้เหงา เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อความทันสมัย เพื่อความบันเทิง เพื่ออำนวยความสะดวก หรือเพื่อการติดต่อสื่อสาร ทั้งเพื่อการทำงานและกิจส่วนตัว ก่อให้เกิดความสัมพันธ์บนโลกเสมือนขึ้น ซึ่งเป็นกรรวมตัวกันของผู้ที่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกัน และมีความต้องการร่วมกัน และในยุคโลกาภิวัตน์ที่กระแสทุนนิยมได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์ต่างต้องทำงานและดำรงชีวิตแข่งกับเวลา ความรวดเร็วและความสะดวกสบายจึงเป็นสิ่งทีหลายคนปรารถนา การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นตลาดซื้อ-ขายสิ่งของ (e-commerce) จึงเป็นช่องทางการค้ารูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ตรงความต้องการ ด้วยความสะดวกรวดเร็ว แม้บ้านจึงใช้ช่องทางดังกล่าวในการสร้างรายได้และอำนวยความสะดวกให้กับตนเอง โดยการหารายได้เสริมจากการขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต และการเลือกซื้อสินค้าบนอินเทอร์เน็ต สวมบทบาทเป็นแม่ค้าและผู้บริโภคในเวลาเดียวกัน และด้วยคุณลักษณะ ของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องแสดงตัวตนที่แท้จริง และมีความรวดเร็วในการโต้ตอบหรือรับส่งข้อมูล จึงเอื้อประโยชน์ให้แม่บ้านที่มีความเครียด ต้องการพื้นที่ในการระบายออก หรือต้องการปรึกษาปัญหาที่แม่บ้านไม่สามารถที่จะปรึกษาผู้ใดได้ ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นช่องทางในการระบายอารมณ์หรือแสดงออกทางความคิด เพื่อคลายความเครียด

การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัว - การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัวเป็นวัตถุประสงค์หลักในการใช้เน็ตของแม่บ้าน ข้อมูลข่าวสารที่แม่บ้านสืบค้นข้อมูลส่วนใหญ่ มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่า อุดมการณ์แม่บ้านที่ต้องทำเพื่อครอบครัวนั้นได้หยั่งรากฝังลึกลงไปในชีวิตจิตใจของแม่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสุขภาพ งานบ้าน งานครัว การวางแผนการท่องเที่ยว หรือกระทั่งการเลี้ยงดูบุตร แม่บ้านใช้เน็ตเป็นเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาปรับใช้กับครอบครัว เพื่อทำหน้าที่ “แม่บ้าน” “แม่” และ “ภรรยา” ให้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

การใช้เน็ตเพื่อสังคม - จากความเป็นแม่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านเป็นอาชีพที่ไม่มีความก้าวหน้า ไม่มีผลงาน และไม่ได้รับการเชิดชูเกียรติจากสังคม แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำทุกคนเคยทำงานประจำมาก่อน มีหน้าที่การงานที่ดี ได้รับการยอมรับจากสังคมประสบความสำเร็จในการงานอาชีพ อินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยพัฒนาศักยภาพ และคุณค่าให้กับแม่บ้านได้ โดยการที่แม่บ้านได้ใช้เน็ตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและสังคม ผ่านพฤติกรรมเผยแพร่ข่าวสาร-สถานการณ์ปัจจุบันอันเป็นประโยชน์ เป็นการ

ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีเพื่อสร้างความเข้าใจในข่าวสารให้กับบุคคลในสังคม แม่บ้านบางคนมีความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ ก็มีการแปลข่าวรายงานให้สังคมได้รับรู้ พร้อมทั้งทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ในการระดมความช่วยเหลือยามที่สังคมได้รับความเดือดร้อน ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ตอบคำถาม ให้เสนอแนะ และชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับผู้ที่ประสบปัญหาต้องการทำปรึกษาหรือคำตอบ การเข้ามามีบทบาทต่อสังคม ทำให้แม่บ้านรู้สึกว่าคุณค่า และเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นำมาซึ่งความภาคภูมิใจในตนเอง

การสร้างเครือข่ายแม่บ้าน

แม่บ้านแต่ละคนจะมีปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็นต่างๆ ระหว่างกัน ซึ่งแม่บ้านที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายนี้จะมีการสนทนาและให้ข้อมูลระหว่างกันทั้งในระดับบุคคล และกลุ่มบุคคล ซึ่งมีประเด็นเรื่อง “ลูก” เป็นหัวเรื่องหลักในการรวมกลุ่ม มีการถ่ายทอด บอกข่าวสารความรู้หรือข้อมูลในเรื่องต่างๆ ที่มีประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างตลอด การที่อินเทอร์เน็ตเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันนั้น ทำให้แม่บ้านเมื่อใหม่ได้มีโอกาสได้ศึกษาและเรียนรู้บทบาทความเป็นแม่บ้านไปโดยปริยาย อินเทอร์เน็ตจึงมีบทบาทในการเป็นแหล่งอบรมบ่มเพาะบทบาทการเป็นแม่บ้านเพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและอุดมการณ์ความเป็นแม่บ้าน ให้มีการสืบทอดต่อไป

นอกจากนี้ การที่แม่บ้านได้เข้ามาใช้สื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นช่องทางในการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายแม่บ้านขึ้นมาเช่นนี้ ทำให้แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ มีเพื่อนร่วมอุดมการณ์มากขึ้น อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางที่ทำให้แม่บ้านได้สร้างและสานความสัมพันธ์ กับผู้ที่มีแนวความคิด วิถีชีวิต และเวลาว่างคล้ายคลึงกัน ทำให้แม่บ้านเหล่านี้ได้มีเพื่อนคุย เพื่อนคู่คิด ช่วยเหลือแม่บ้านคลายเหงาไปได้บ้าง ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีการโยกย้ายจากความสัมพันธ์ในโลกเสมือน มาเป็นความสัมพันธ์ในโลกจริง กล่าวคือ แม่บ้านเหล่านี้จะมีการนัดพบกันในโลกจริง ซึ่งใช้เวลาทำความรู้จักกันในสังคมออนไลน์มาเป็นระยะเวลาพอสมควร ประเด็นที่แม่บ้านใช้ในการพูดคุยเป็นเรื่องผู้หญิงๆ อาทิ ครอบครั้ว ความสวยความงาม แฟชั่น ท่องเที่ยว เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่แม่บ้านให้ความสนใจ ซึ่งยังคงวนเวียนอยู่ในปริณทณของความเป็นผู้หญิง เชกเช่นการพบปะพูดคุยกับกลุ่มผู้หญิงด้วยกันในรูปแบบเดิมๆ อาทิ ที่ร้านทำผม เป็นต้น เพียงแต่การสร้างเครือข่ายแม่บ้านโดยการรวมกันแนชุมชนในสังคมออนไลน์ได้สร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่และขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้นให้กับแม่บ้าน

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มแม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำ

แม่บ้านแต่ละคนก็มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันออกไป ตามแต่ตัวแปรที่เข้ามามีอิทธิพลในการเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. อายุของบุตรและจำนวนบุตร
2. สถานภาพการทำงาน
3. ภาระงานบ้าน
4. ชนชั้นทางสังคม
5. รูปแบบเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต

ปัจจัยด้านอายุของบุตรและจำนวนบุตร มีความสัมพันธ์กับเวลาว่างของแม่บ้าน แม่บ้านที่มีบุตรในช่วงวัย 0-3 ปี จะมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลลูกมาก เพราะเป็นวัยที่ต้องได้รับการเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่ ดังนั้นแม่บ้านที่มีบุตรวัยดังกล่าวจึงมีเวลาว่างน้อยกว่าแม่บ้านที่มีบุตรอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ซึ่งแม่บ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ จะมีเวลาว่างในช่วงกลางวันระหว่างลูกไปโรงเรียน เมื่อบุตรอายุมากขึ้น เวลาว่างของผู้เป็นแม่ก็จะเพิ่มมากขึ้นดังนั้นอายุของบุตรจึงมีความสัมพันธ์แบบแปรผันตามเวลาว่างของแม่บ้าน นอกจากนี้จำนวนของบุตรมีความสัมพันธ์กับเวลาว่างของแม่บ้านเช่นเดียวกัน แม่บ้านที่มีบุตรจำนวนมาก ต้องใช้เวลาไปกับการเลี้ยงดูบุตรแต่ละคนซึ่งมีความต้องการจากผู้เป็นแม่แตกต่างกัน ยิ่งจำนวนบุตรมากเวลาว่างของแม่อิ่งน้อย ซึ่งเวลาว่างดังกล่าวนี้เองที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

ปัจจัยด้านสถานภาพการทำงาน มีผลต่อรูปแบบและเนื้อการใช้อินเทอร์เน็ต โดยที่แม่บ้านที่ทำงานประจำจะมีระเบียบแบบแผนการใช้เวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ชัดเจนกว่าแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ เนื่องจากระบบทุนนิยมได้เข้ามาจัดสรรการใช้เวลาของแม่บ้าน โดยการแยกงานออกจากการเล่นหรือความบันเทิง และแม่บ้านที่ทำงานประจำมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาค่อนข้างหนักกว่าแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ อาทิ เนื้อหาเชิงวิชาการ การค้าการลงทุน เศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น และเป็นการใช้เพื่อติดต่อสื่อสารมากกว่าการใช้เพื่อความบันเทิง เนื่องจาก “งาน” ได้เข้ามามีอิทธิพลในการใช้สื่อของแม่บ้าน

ปัจจัยด้านภาระงานบ้าน มีผลต่อเวลาว่างของแม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านผู้ใช้อินเทอร์เน็ต เป็นแม่บ้านที่มีภาระงานบ้านน้อย อันเนื่องมาจากการมีเงื่อนไข 3 ข้อคือ การจ้างผู้ช่วยทำงานบ้าน การมีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย และการแบ่งเบาภาระงานบ้านโดยสามี เงื่อนไขเหล่านี้ส่งผลต่อการมีเวลาของแม่บ้านที่พอที่จะนำมาใช้อินเทอร์เน็ตได้

ปัจจัยด้านชนชั้นทางสังคม ซึ่งหมายถึง การจำแนกระดับรายได้ครัวเรือนและวิถีชีวิตของแม่บ้าน สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ แม่บ้านชนชั้นกลางตอนบน (upper middle class) และแม่บ้านชนชั้นกลาง (middle class) มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเชิงสายสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวคือแม่บ้านที่จัดอยู่ในชนชั้นกลางตอนบน มีพฤติกรรมห่วงพื้นที่ส่วนบุคคล และปิดตัวเอง ไม่นิยมคุยกับคนแปลกหน้า การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการสร้างสายสัมพันธ์เป็นเพียงแค่การเหนี่ยวนำความสัมพันธ์เดิม และสานความสัมพันธ์เดิมเท่านั้น ไม่เกิดการสร้างความสัมพันธ์ใหม่แต่อย่างใด ทุกคนที่แม่บ้านสนทนาด้วยในอินเทอร์เน็ต แม่บ้านต้องรู้จัก เห็นหน้าค่าตากันมาก่อนจึงจะคุยด้วย และแม่บ้านชนชั้นกลางตอนบนนิยมอ่านข้อมูลข่าวสารโดยการวิเคราะห์อย่างละเอียด ส่วนแม่บ้านที่อยู่ในชนชั้นกลาง แม่บ้านจะมีลักษณะ open relationship สามารถคุยได้กับทุกคนเว็บไซต์ที่แม่บ้านชนชั้นกลางใช้ มักจะเป็นเว็บไซต์ที่มีความเป็นวาไรตี้ เน้นความเพลิดเพลิน การพูดคุย แม่บ้านชนชั้นกลางจะชอบเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเบาๆ คลายเครียด อาทิ เว็บไซต์ดูโทรทัศน์ย้อนหลัง เว็บไซต์สังคมออนไลน์ เล่นเกมส์ออนไลน์ อาทิ เกมส์เศรษฐี เกมสีใน facebook เป็นต้น หากเป็นข่าวสาร แม่บ้านชนชั้นกลางจะอ่านข่าวออนไลน์จากหน้าเว็บไซต์ คืออ่านแล้วไม่ต่อยอด อ่านเพื่อให้ทราบความเป็นไปของสังคม

ปัจจัยด้านรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับเวลาว่างและวิถีชีวิตของแม่บ้าน ความสามารถในการครอบครองอุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไม่ขึ้นอยู่กับรายได้ครัวเรือนและสถานภาพการทำงาน แต่ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตและเวลาว่างของแม่บ้าน แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำมีปริมาณการครอบครองอุปกรณ์สื่อสารแบบไร้สาย อาทิ Smart Phone และ Tablet มากกว่าแม่บ้านที่ทำงานประจำ เนื่องจากกิจกรรมที่แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำและมีผู้ช่วยทำงานบ้าน มีเวลาว่างในการทำกิจกรรม และเปลี่ยนอิริยาบถ มากกว่าแม่บ้านที่ทำงานประจำ ซึ่งไม่สามารถปลีกเวลามาเพื่อใช้เวลาในการ “เล่น” ได้มากนัก

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำโดยเปรียบเทียบ

แม่บ้านที่ทำงานประจำ		แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ
บ้าน	ที่ทำงาน	บ้าน
การใช้เวลามีระเบียบแบบแผน แต่พฤติกรรมการใช้สื่อเป็นแบบ Switching Role และ Child-Oriented Behavior	การใช้เวลามีระเบียบแบบแผนชัดเจน แต่พฤติกรรมการใช้สื่อเป็นแบบ Switching Role แบบแอบซ่อน	ไม่สามารถควบคุมการใช้เวลาได้ พฤติกรรมการใช้สื่อเป็นแบบ Switching Role และ Child-Oriented Behavior
พฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเบา อาทิ ความงาม ความบันเทิง ครอบครัว เป็นต้น	พฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาหนัก อาทิ เศรษฐกิจ และสังคม การเมือง การค้า การลงทุน	พฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเบา อาทิ ความงาม ความบันเทิง ครอบครัว งานบ้านงานเรือน เป็นต้น
ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องหยุดพักจากงาน และความเหนื่อยล้า เพื่อคลายความเครียดจากการทำงาน		ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องหยุดพักจากงานบ้าน และเพื่อคลายความเหงา

ตาราง 6.1 แสดงพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

ที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำโดยเปรียบเทียบ

แม่บ้านที่ทำงานประจำจะมีช่วงเวลาที่ชัดเจนในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ทั้งในเวลาทำงานและที่บ้าน เนื่องจากมีการใช้แบบแผนการใช้เวลาที่แน่นอน ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานระบบการทำงานมีส่วนช่วยจัดการเวลาของแม่บ้านให้มีระเบียบแบบแผน เมื่อกลับถึงบ้าน แม่บ้านที่ทำงานประจำมักจะใช้ชีวิตอย่างเป็นกิจวัตร แม่บ้านที่ทำงานประจำจึงจะมีการใช้เวลาที่ค่อนข้างแน่นอนในแต่ละวัน กลับกันแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านต่างมีช่วงเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ไม่แน่นอน ทั้งเวลาที่ใช้ และระยะเวลาที่ใช้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาระงานบ้าน หรือกิจกรรมที่แม่บ้านต้องทำในวันหนึ่งๆ

“บ้าน” เป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน แม่บ้านที่ทำงานประจำจะได้ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตทั้งในเรื่องของการทำงานและเรื่องส่วนตัว สำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการทำงานของแม่บ้านที่ทำงานประจำ แม่บ้านมักจะใช้จดหมาย

อิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-mail ในการรับ-ส่งข้อมูล และใช้เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นในที่ทำงานเท่านั้น แต่เมื่อแม่บ้านกลับมาถึงบ้าน แม่บ้านก็จะหยุดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบการทำงานทันที เปลี่ยนอิริยาบถในการใช้อินเทอร์เน็ตมาเป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง มิใช่เพื่อตอบสนองความต้องการของเจ้านายหรือองค์กร เมื่ออยู่ในบริบทของ “บ้าน” แม่บ้านที่มีบุตร แม่บ้านเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นแม่บ้านที่ทำงานประจำ หรือแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ล้วนแต่มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบ Child-Oriented Behavior คือ การยึดลูกเป็นสรวง คือ การใช้อินเทอร์เน็ตแบบตามวิถีชีวิตของลูก หรือการเปลี่ยนอุปกรณ์ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตตามพฤติกรรมและกิจกรรมของลูก

แม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบ Switching Role คือมีการสลับบทบาทระหว่างการใช้งานอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ที่เข้าถึงสื่อที่แตกต่างกัน การใช้อินเทอร์เน็ตในพื้นที่บ้าน แม่บ้านมีพฤติกรรม Switching Role ระหว่างบทบาทความเป็นแม่บ้าน บทบาทความเป็นแม่ กับบทบาทของการเป็นผู้รับสาร และผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต รูปแบบของการ Switching Role เกิดขึ้นในรูปแบบของการ Switching บนหน้าเว็บไซต์โดยการสลับหน้าเว็บไซต์ที่ตนเองสนใจกับหน้าเว็บไซต์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อครอบครอง และ Switching บทบาทบนโลกจริงโดยสลับบทบาทระหว่าง การปฏิบัติหน้าที่เป็นแม่ เมีย และแม่บ้าน กับบทบาทของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต

ในบริบทของ “ที่ทำงาน” พื้นที่ของการทำงานจะถูกควบคุมด้วยระบบงาน ดังนั้นการ Switching จึงเกิดขึ้นไม่ได้มากนัก เป็นการ Switching Role แบบแอบซออน คือมีการสลับบทบาทระหว่างการเป็น “ผู้หญิงทำงาน” (working women) กับบทบาทของผู้รับสารอย่างไม่เปิดเผย ยกเว้นช่วงเวลาที่ปลอดจากงาน เช่น เวลาพัก หรือเวลาเลิกงาน เป็นต้น

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของบล็อกที่มีแม่บ้านเป็นเจ้าของบล็อก เว็บไซต์ pantip.com และเว็บไซต์ ladysquare.com ตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อปัจเจกบุคคลของ McQuail(1987) แล้ว พบว่า แต่ละเว็บไซต์แสดงบทบาทที่แตกต่างกัน ตามรูปแบบของเว็บไซต์ดังนี้

บล็อกทั้ง 20 บล็อกในแง่เนื้อหา มีลักษณะหลายประการที่แสดงตัวตนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าเป็น บล็อกของแม่บ้านเพื่อกลุ่มแม่บ้าน จากบทที่ 5 ที่มีการแจกแจงปริมาณร้อยละของเนื้อหาแต่ละประเภท พบว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ครอบครัว แม่และเด็ก มีปริมาณมากที่สุดคือ 36.36% จากตัวเลขที่

ปรากฏพบว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัวมากพอๆกับเนื้อหาเกี่ยวกับ งานบ้าน งานครัว งานฝีมือ และงานอดิเรก 27.27% สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของแม่บ้าน ทั้งยังสื่อให้เห็นถึงบทบาทของแม่บ้านในแง่มุมต่างๆ ทั้งบทบาทของคุณแม่ แม่บ้าน และภรรยา แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีความสามารถในการสวมบทบาทในหลายๆด้าน ทั้งบทบาทในบ้านและนอกบ้าน แต่ให้ความสำคัญกับบทบาทในบ้านมากกว่า เนื้อหาสารในบล็อกสื่อให้เห็นว่าแม่บ้านเจ้าของบล็อกไม่ว่าแม่บ้านจะทำงานประจำด้วยหรือไม่ก็ตาม แม่บ้านให้ความสำคัญกับบทบาทความเป็นแม่ ให้ความสำคัญเรื่องการเลี้ยงดูบุตรเป็นสำคัญ และแสดงให้เห็นถึงบทบาทความเป็น “ผู้หญิง” และ “แม่ศรีเรือน” ผ่านการเนื้อหาสารที่เกี่ยวกับการปรุงอาหาร การทำงานฝีมือ และการดูแลจัดการบ้าน นอกจากนี้บล็อกมีการแสดงบทบาทหลักในการรับรู้ความเป็นตนเองมากที่สุด คือ 15 หัวเรื่อง จากทั้งหมด 44 หัวเรื่อง ผ่านการเล่าเรื่องของตนเองลงบนบล็อก เปรียบเสมือนการเขียนไดอารี่ ซึ่งเป็นการรับรู้ตนเอง ตอกย้ำบทบาทและเรื่องราวของตนเอง ก่อให้เกิดการยอมรับและนับถือตนเอง ส่งผลต่อการแสดงบทบาทแม่บ้าน แม่และภรรยา ที่มีความแน่นยำชัดเจนยิ่งขึ้น

เว็บไซต์ pantip.com เป็นเว็บไซต์ที่มีลักษณะของการเป็น Online Community กล่าวคือเป็นเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมและมีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก จากการแจกแจงปริมาณร้อยละของเนื้อหาแต่ละประเภท พบว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัว แม่และเด็ก เป็นปริมาณมากที่สุด คือ 46.25% สอดคล้องกับชื่อห้องสนทนา “ซานเรือน” ที่มีเนื้อหาสารเกี่ยวกับเรื่องในครัวเรือน การเลี้ยงดูบุตร เนื้อหาสารเป็นไปในลักษณะของการตั้งกระทู้คำถาม-การตอบคำถาม เพราะเว็บไซต์มีลักษณะของการเป็นกระดานข้อความ บทบาทหลักจึงเป็นบทบาทในการให้ข้อมูล และมีความโดดเด่นในการให้คำแนะนำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือการแสดงความคิดเห็นและเสนอเลือกในการตัดสินใจ โดยมีทั้งสิ้น 41 กระทู้ จากกระทู้ทั้งหมดจำนวน 160 กระทู้ จากการตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ หรือการแสดงทรรศนะเพื่อต้องการข้อเสนอแนะ เป็นต้น

เว็บไซต์ ladysquare.com เป็นเว็บไซต์ที่มีลักษณะของการเป็นเว็บไซต์วาไรตี้ที่ครอบคลุมเนื้อหาสารเกี่ยวกับผู้หญิงไว้ทั้งหมด แต่จะมีการจำแนกเนื้อหาออกตามหัวข้อเรื่อง อาทิ การท่องเที่ยว ความสวยความงาม หรือห้องปรึกษาปัญหาความรัก เป็นต้น จากการแจกแจงปริมาณร้อยละของเนื้อหาแต่ละประเภท พบว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพ ความงาม และแฟชั่นมากที่สุด คือ 29.83% บทบาทหลักเป็นบทบาทในการให้ข้อมูล โดยมีความโดดเด่นในด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์

ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างเร่งด่วน ผ่านการให้ข้อมูลด้านสุขภาพ ความสวยงาม แฟชั่น นิทรรศการ มหกรรมงานแสดงสินค้าต่างๆ หรือการเตือนภัย เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบบล็อกและเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาทั้งสามแล้วพบว่า บล็อกและเว็บไซต์ทั้งสามมีบทบาทเด่นด้านกรให้ข้อมูลซึ่งปรากฏให้เห็นจากความถี่ที่มีการนำเสนอมากที่สุดอันดับแรกของบล็อกและเว็บไซต์ทั้งสาม บทบาทเด่นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว

บทบาทด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในสังคม สะท้อนให้เห็นจากบทบาทหลักและบทบาทรอง บทบาทดังกล่าวมีส่วนช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในสังคม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ก่อให้เกิดการสนทนาและกับปฏิสัมพันธ์ขึ้นในสังคมออนไลน์ ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีการพูดคุยกันบนกระดานข้อความ มีการโต้ตอบระหว่างกัน เจกเช่นการสนทนาในโลกจริง บทบาทด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในสังคม เกิดขึ้นได้ทั้งจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน และการสร้างความรู้สึกร่วมกัน

บทบาทในการให้ความบันเทิง สะท้อนให้เห็นจากเนื้อหาสาระที่มีลักษณะเป็นตัวช่วยสร้างความเพลิดเพลิน การนำเสนอข่าวสารความบันเทิง การนำเสนอภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ต่างๆที่ช่วยสร้างความสุนทรีย์และความบันเทิง รวมทั้งบทบาทในการเป็นพื้นที่ในการระบายความเครียด การฟื้นฟูสภาพจิตใจให้ดีขึ้น ผ่านการปรึกษาหารือกับผู้เคยประสบการณ์ และการระบายความรู้สึกลงบนพื้นที่ออนไลน์ส่วนตัว

บทบาทการให้ข้อมูลเรื่องเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล และการนำเสนอข้อมูลเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลของตนเอง การนำเสนอความเชี่ยวชาญหรือความรู้ของตนเอง มาถ่ายทอดและให้ข้อเสนอแนะหรือข้อเลือกในการตัดสินใจแก่ผู้อื่น ก่อให้เกิด การงูใจ การนำเสนอประสบการณ์ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกร่วม ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกันของคนในสังคม ส่งผลต่อการเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

และจากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่ปรากฏในบล็อกและกระทู้ของบล็อกและเว็บไซต์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า เนื้อหาสาระหลักที่ถูกรนำเสนอ คือ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับครอบครัว แม่ และเด็ก และ

เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับงานครัว งานฝีมือ ความสวยความงาม แสดงให้เห็นว่าเพศหญิงใช้อินเทอร์เน็ตในการบริโภคข้อมูลข่าวสารที่เน้นย้ำบทบาทของตนเองในฐานะแม่บ้านและเพศหญิง

ในขณะที่เดียวกันอินเทอร์เน็ตมีบทบาทในการสร้างพื้นที่อำนาจให้กับเพศหญิง ผ่านอำนาจทางการสื่อสาร การที่ผู้หญิงมีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นเป็นของตนเอง ทำให้เกิดการรวมตัว (correlation) ซึ่งการรวมตัวดังกล่าว จะเป็นการสร้างฐานอำนาจให้กับเสียงของเพศหญิง เป็นการรวมตัวที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน นำไปสู่การรวมตัวกันเป็นชุมชน ซึ่งนำไปสู่การถ่ายทอดวัฒนธรรม ความเชื่อ และอุดมการณ์ต่างๆ

การปรากฏตัวของทัศนะของเพศชายในบล็อกและเว็บไซต์กลุ่มตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าเพศชายเข้ามามีบทบาทในพื้นที่ของเพศหญิง การแสดงความรู้สึกและอารมณ์ร่วมไม่ว่าจะเป็น การให้กำลังใจ การชื่นชม หรือการแสดงมิตรภาพ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมและก่อให้เกิดมิติใหม่ของการการร้องขอข้อเสนอแนะในการเลี้ยงดูบุตร และการปรึกษาปัญหาครอบครัวของผู้ชาย สื่อถึงความต้องการความช่วยเหลือ การเปิดใจยอมรับทัศนะของเพศหญิง และการให้คุณค่ากับบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน แต่เมื่อพิจารณาอีกแง่หนึ่ง การแสดงความคิดเห็นนอกเหนือใจ การให้กำลังใจของเพศชายนั้นสะท้อนให้เห็นถึง ความหมายแฝงของการแสดงอำนาจของเพศชายผ่านอุดมคติแนวคิด “ชายเป็นใหญ่”

อภิปรายผล

อินเทอร์เน็ตเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารและข้อคิดเห็นจากทั่วทุกมุมโลก เป็นการสื่อสารแบบ “Interactivity” เป็นการสื่อสารสองทาง ที่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้อย่างฉับพลันทันที อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ช่วยเพิ่ม Value Added หรือคุณค่าเพิ่มเติมให้กับข่าวสาร เพราะสามารถจัดการข่าวสารข้อมูลให้กับผู้ใช้งานแต่ละคนได้ตามความต้องการ เป็นช่องทางที่ผู้ใช้งานสามารถเลือกรับสาร และเป็นผู้ควบคุมการสื่อสารด้วยตนเองได้ อีกทั้งคุณลักษณะตามธรรมชาติของสื่อคอมพิวเตอร์ที่เป็นสื่อเย็น เป็นสื่อที่ใช้ภายในบ้าน (Domestic Media) แต่อีกด้านหนึ่งก็เป็นสื่อที่สามารถเอาเข้าหาตัวได้ (accessibility) โดยการพัฒนาทางเทคโนโลยีการสื่อสารให้มีความสามารถในการเคลื่อนที่ ด้วยคุณลักษณะเหล่านี้ จึงมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและภาระผูกพันภายในบ้านของแม่บ้าน จึงเป็นผลให้แม่บ้านเกิดความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น ดังที่ John V. Pavlik, 1995

กล่าวว่า ยิ่งเทคโนโลยีการสื่อสารเจริญก้าวหน้ามากขึ้น และเกิดความสะดวกสบายมากขึ้นเท่าไร ยิ่งมีโอกาสผลักดันให้ผู้คนเข้าสู่โลกของการสื่อสารแบบ Interactive มากขึ้นเป็นเงาตามตัว

ความต้องการที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้านแต่ละคน มีความแตกต่างกันตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ การรับรู้คุณประโยชน์ของสื่อ สภาวะสังคมและจิตใจ และประสบการณ์ จากผลการวิจัยที่พบว่า ความต้องการที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ความต้องการและแรงจูงใจด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านสถานภาพทางสังคม ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อสานสัมพันธ์ทางสังคม และด้านอารมณ์ รวมทั้งความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านทั้ง 5 ประเภท ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1. ความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสาร 2. ความพึงพอใจเชิงเทคนิค ได้แก่ ความพึงพอใจที่ได้จากการสื่อสารเพื่อสานสัมพันธ์ ซึ่งก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและมิตรภาพ ความพึงพอใจที่ได้จากความรวดเร็ว ในการสื่อสารและการรับส่งข้อมูล และความพึงพอใจที่ได้จากความสะดวกสบายในการเป็นตัวกลางการทำธุรกรรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ และ 3. ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นผลจากการใช้งานของแม่บ้านเอง ได้แก่ ความพึงพอใจด้านอารมณ์ที่เกิดจากความสามารถของอินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อที่สามารถเป็นพื้นที่ในการคลายความเหงา ผ่อนคลายความเครียดได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Katz, Blumler และ Gurevitch (1972) ที่กล่าวว่า สังคมมีบทบาทอย่างมากในการเป็นตัวกำหนดความต้องการและความพึงพอใจของมนุษย์ สถานการณ์ทางสังคมและการหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสารในโลกออนไลน์เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้แม่บ้านรู้สึกอยากได้ใคร่รู้ รู้สึกถึงปัญหา จึงมีความต้องการที่จะแสวงหาข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการเพื่อชดเชยความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยจากการสั้นไหวของข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ทางสังคม

นอกจากนี้ ค่านิยม กระแสสังคม และสถานการณ์ในสังคมมีผลต่อการเปิดรับใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน การถูกกระตุ้นด้วยแรงกดดันจากสื่ออื่นผ่านการโฆษณา กอปรกับค่านิยมและกระแสสังคมที่มอบภาพลักษณ์ของความทันสมัยให้กับอินเทอร์เน็ต การแสดงถึงความเป็นพวกเดียวกัน เป็นสมาชิกในสังคมเดียวกันของการเข้าสู่การเป็นสมาชิกโลกออนไลน์ เป็นสิ่งที่ผลักดันให้แม่บ้านเข้าใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อยกระดับสถานะตนเอง (Status Conferral) ให้มีสถานะทางสังคม (Social Status) เป็นสมาชิกของสังคมออนไลน์ และการที่การสื่อสารมวลชนและรูปแบบการสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจให้แม่บ้านได้เพียงพอ แม่บ้านจึงเกิดแรงจูงใจที่จะเข้ามาแสวงหาความพึงพอใจจากการใช้อินเทอร์เน็ต ในแง่ของ

การติดต่อสื่อสาร เป็นการแสวงหาความพึงพอใจทางสังคม คือการติดต่อ สื่อสารแบบเห็นหน้าคร่ำคร่าตา หรือ การติดต่อสื่อสารในสังคม ที่ทำให้แม่บ้านซึ่งโดยหน้าที่ความรับผิดชอบแล้ว เป็นผู้ที่มีเวลาว่างน้อยได้มีสังคม มิตรภาพ มีการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว กลุ่มเพื่อน หรืออื่นๆ การติดต่อสื่อสารผ่านตัวกลางอินเทอร์เน็ตช่วยประหยัดเวลา ประหยัดเงิน ทั้งยังสามารถใช้เป็นตัวกลางในการสื่อสารได้โดยไม่มีเงื่อนไขทางด้านระยะทางและเวลามาเป็นอุปสรรค นอกจากนี้ ความฉับพลันทันทีของข้อมูลข่าวสารจากการเผยแพร่และการสืบค้น และการเป็นตัวกลางในการทำธุรกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การธนาคาร การศึกษา การท่องเที่ยว ฯลฯ เป็นสิ่งที่ซึ่งสังคมและการสื่อสาร มวลชนในรูปแบบอื่นไม่สามารถทำได้ อินเทอร์เน็ตจึงมีหน้าที่ช่วยเสริมและทดแทนความต้องการดังกล่าว ซึ่งสามารถสนองตอบความต้องการของแม่บ้านและนำมาซึ่งความพึงพอใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

ทั้งนี้การที่แม่บ้านได้รับแรงกดดัน ความตึงเครียด จากบทบาทหน้าที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่บ้านที่ทำงานประจำที่ต้องเป็นทั้ง ผู้หญิงทำงาน แม่ เมีย และแม่บ้าน ทำให้มีความต้องการผ่อนคลายแรงกดดันต่างๆ จึงใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการปลดปล่อยความเครียด โดยการแสวงหาข่าวสารที่ตนสนใจ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อให้ลืมเรื่องอื่นๆ ไป เพื่อระบายความในใจ บอกเล่าความเครียด ผ่านลงบนกระดานสนทนา ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น แสดงให้เห็นว่าแม่บ้านแต่ละคนมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตตามแบบเฉพาะของตน ด้วยคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อที่มีความเป็นปัจเจกบุคคล จึงทำให้แม่บ้านมีความต้องการและแรงจูงใจที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการที่แม่บ้านเลือกใช้อินเทอร์เน็ตตามข้อมูลข่าวสารที่ตนเองมีความสนใจ (Information Seeking) ซึ่งมีตามแตกต่างกันในแต่ละบุคคล จึงทำให้แม่บ้านมีความพึงพอใจที่แตกต่างกันตามไปด้วย โดยประเด็นที่แม่บ้านให้ความสนใจและใช้เป็นหัวข้อหลักในการสืบค้นและใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ การเลี้ยงลูก สุขภาพ ความงามและแฟชั่น การทำอาหาร การท่องเที่ยว และข่าวสารสถานการณ์ปัจจุบัน จะเป็นได้ว่าหัวข้อเรื่องหลักที่แม่บ้านให้ความสนใจนั้น มีลักษณะครอบคลุมบทบาทความเป็นผู้หญิง แม่ แม่บ้าน และการพักผ่อน เนื้อหาสารมีลักษณะเบาๆ สอดคล้องกับการศึกษาของนันทกา (2549) ที่ทำการศึกษาการบริโภคสื่อแนวเล่าข่าวสารของแม่บ้าน โดยพบว่าแม่บ้านเลือกเปิดรับข่าวสารที่มีลักษณะเบาๆ ไม่หนักสมอง ในการสร้างความรู้เกี่ยวกับข่าวสารต่างๆ ให้กับตนเอง

จากทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการสนองความพึงพอใจต่อสื่อ ซึ่งมีแนวคิดว่าคุณคนจะเลือกแสวงหาและใช้สื่อประเภทใดนั้น เกิดจากความต้องการของบุคคลนั้นเป็นเหตุ จากนั้นความต้องการ

ดังกล่าวจะแปรเป็นแรงจูงใจที่ผลักดันใบบุคคลเกิดพฤติกรรมการใช้สื่อประเภทต่างๆ เมื่อนำมาพิจารณาถึงความต้องการและแรงจูงใจของแม่บ้านในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแล้ว พบว่า ความต้องการและแรงจูงใจของแม่บ้านมีความสอดคล้องกับความสนใจ ประสบการณ์ อารมณ์ ความอยากรู้อยากเห็น ประโยชน์ใช้สอย และลักษณะพิเศษของสื่ออินเทอร์เน็ต ที่สามารถสนองตอบความต้องการและทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Katz และคณะ ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้รับสารที่มีสภาวะแวดล้อมและจิตใจแตกต่างกัน ทำให้ผู้รับสารมีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งความต้องการที่แตกต่างกันนี้ ส่งผลให้แม่บ้านมีลักษณะการใช้สื่อและความพึงพอใจจากการใช้สื่อแตกต่างกันออกไป ซึ่งความต้องการและแรงจูงใจจากการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและบทบาทหน้าที่ของแม่บ้าน กล่าวคือ แม่บ้านมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต เพื่อเรียนรู้และพัฒนาบทบาทความเป็นแม่ พร้อมทั้งใช้คุณสมบัติพิเศษของอินเทอร์เน็ตที่ทำให้อินเทอร์เน็ต แตกต่างจากสื่ออื่นในแง่ของการเป็นศูนย์กลางการสื่อสารมวลชน และการสื่อสาร อินเทอร์เน็ตทำหน้าที่เป็นสื่อและเครื่องมือสื่อสารไปในขณะเดียวกัน ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว แม่บ้านจึงเล็งเห็นประโยชน์ ที่จะสามารถแสวงหามิตรภาพ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นำมาซึ่งการเปิดโลกทัศน์ และการมีส่วนร่วมทางสังคมของแม่บ้าน

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน พบว่าจากลักษณะทางประชากรศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็น อายุ การศึกษา และรายได้ครัวเรือน เป็นปัจจัยที่ทำให้แม่บ้านสามารถเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ตได้ไม่ยากนัก นอกจากนี้ด้วยปัจจัยทางสังคม รายได้ครัวเรือน และเวลาว่าง ทำให้แม่บ้านมีช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตหลากหลายรูปแบบที่นอกเหนือไปจาก การเข้าถึงด้วยคอมพิวเตอร์ PC วิวัฒนาการของเครื่องมือสื่อสารที่สามารถใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต อาทิ Smart Phone หรือ Tablet มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของแม่บ้านในแง่ของภาระผูกพันภายในบ้านที่มีความจริงจัง กินเวลา จากผลการวิจัยพบว่า การครอบครองเครื่องมือสื่อสารในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต อาทิ Smart Phone หรือ Tablet ของแม่บ้านนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเวลาว่างและบทบาทหน้าที่ความเป็นแม่ที่มีลูกอยู่ในช่วงวัย 0-3 ปี เนื่องจากแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ เป็นแม่บ้านที่มีเวลาว่างมากกว่าแม่บ้านที่ทำงานประจำ เพราะฉะนั้นจึงมีเวลาอยู่กับการสื่อสารมวลชนมากกว่า ด้วยเหตุที่อินเทอร์เน็ตเป็นศูนย์กลางของการสื่อสารมวลชน เป็นการรวมการสื่อสารมวลชนในรูปแบบเดิม อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ มาไว้ในที่เดียว และเครื่องมือสื่อสารในรูปแบบของ Smart Phone หรือ Tablet นั้นสามารถเคลื่อนที่ได้ (mobile) สามารถนำเข้าไปยังพื้นที่ที่การสื่อสารมวลชนในรูปแบบเดิมไม่สามารถทำได้ อาทิ การทำอาหารโดยเปิดคลิปวิดีโอสาธิตการทำอาหารไปพร้อม

กัน โดยอินเทอร์เน็ต สามารถหยุดพัก (pause) เพื่อให้แม่บ้านได้ลงมือปฏิบัติ ให้เกิดการคิดวิเคราะห์ เหมือนดั่งสื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถทำได้ แต่ที่สื่อสิ่งพิมพ์ไม่สามารถทำได้คือการนำเสนอภาพเคลื่อนไหว ซึ่งโทรทัศน์สามารถนำเสนอได้ แต่โทรทัศน์ไม่สามารถทำการหยุดพัก (pause) ได้ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง จึงอาจกล่าวได้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมในแง่ของการใช้เวลาของแม่บ้านมากกว่า การสื่อสารมวลชนในรูปแบบอื่นๆ อีกทั้งนวัตกรรมของเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนาให้มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถใช้ในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย มีส่วนช่วยเพิ่มโอกาสให้กับแม่บ้านในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้แม่บ้านได้รับประโยชน์และความพึงพอใจจากการใช้ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถรวมถึงตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆของตนเองได้

เมื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ และมีช่องทางในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตแล้ว จึงก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน โดยเมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์แล้ว พบว่าสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ตามการใช้งานได้ 3 ประการ คือ การใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อตนเอง การใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัว และการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อสังคม จากการจำแนกพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่า แม่บ้านมีวัตถุประสงค์การใช้งานอินเทอร์เน็ตที่โดดเด่นตามบทบาทหน้าที่ และทำให้แม่บ้านมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างจากคนกลุ่มอื่นๆ คือ การใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่าแม่บ้านมีภาระผูกพันทั้งทางกายและจิตใจ ในช่วงเวลาที่แม่บ้านสามารถแสวงหาความพึงพอใจให้กับตนเองได้โดยการใช้อินเทอร์เน็ต แต่แม่บ้านก็ยังคงดำเนินบทบาทความเป็นแม่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทความเป็นแม่ ต่อไป โดยการใช้อินเทอร์เน็ตในการหาข้อมูลการเลี้ยงดูบุตร การเปรียบเทียบคุณสมบัติและราคาสินค้า และการทำอาหาร เป็นต้น นับว่าอินเทอร์เน็ตมีบทบาทในการอบรมบ่มเพาะ (Socialization) ความเป็นแม่ และแม่บ้าน ให้กับผู้หญิง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่แม่ เมีย และแม่บ้านได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

นอกจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง “อุดมการณ์แม่บ้าน” อันเป็นคุณลักษณะเด่นของแม่บ้านแล้ว อินเทอร์เน็ตยังเปิดโอกาสให้แม่บ้านได้ทำอะไรมากๆ เพื่อ “ตนเอง” และ “สังคม” มากขึ้น เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความเป็นปัจเจกบุคคล ส่งผลให้แม่บ้านต้องมีส่วนร่วมกับสื่อเพียงผู้เดียว ทั้งยังเป็นสื่อที่สามารถเปิดโลกทัศน์ และนำพาผู้ใช้งานท่องเที่ยวไปอย่างไร้พรมแดน เพราะฉะนั้นแม่บ้านจึงมีโอกาสนี้จะใช้เพื่อตนเองอย่างอิสระเสรีได้มากกว่าการใช้สื่ออื่นๆ ที่แต่เดิมเป็นเพียงผู้รับสาร (receiver) เท่านั้น การแปรสภาพมาเป็นผู้ส่งสาร (sender) และผู้มีส่วนร่วมกับการสื่อสาร (participant) โดยการใช้อินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดความ

ภาคภูมิใจ ความมั่นใจในตนเอง การได้ทำอะไรเพื่อตนเอง อาทิ การหาข้อมูลความสวยความงาม การมีส่วนร่วมในสังคมออนไลน์ การซื้อขายสินค้าบนตลาดออนไลน์ (e-commerce) หรือการพูดคุย (chat) บนกระดานสนทนาหรือโปรแกรมสนทนาออนไลน์ หรือแม้แต่การแสดงบทบาทผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ อาทิ ความงาม การทำอาหาร การท่องเที่ยว ผ่านการบอกเล่าข้อมูล และการรีวิว (review) ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ตัวตน (self-image) ซึ่งส่งผลทำให้แม่บ้านมีความมั่นใจในตนเอง ทำให้รู้จักตัวเองยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลไปยังการก่อให้เกิดอำนาจทางการสื่อสารของเพศหญิง ผ่านการบอกเล่าข้อมูลของเพศหญิง ทำให้เนื้อหาสาระและวัฒนธรรมแบบเพศหญิงมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในสังคม นอกจากนั้นแล้วการซื้อขายสินค้าบนตลาดออนไลน์ ก่อให้เกิดรายได้ควบคู่ไปกับสังคมและมิตรภาพ การที่แม่บ้านโดยเฉพาะอย่างแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ อยู่แต่กับบ้านจึงทำให้ขาดอำนาจทางเศรษฐกิจที่ถึงแม้ว่ารายได้ครัวเรือนของแม่บ้านจะอยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน และการนำสินค้ามาขาย ถึงแม้ว่าจะเป็นกำไรเพิ่มภาระให้กับตนเอง แต่ด้วยความสะดวก ความสนุก มิตรภาพจากการซื้อขาย และรายได้เล็กๆน้อยๆที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ การซื้อขายสินค้าผ่านตลาดออนไลน์จึงได้รับความนิยมจากแม่บ้าน

การทำธุรกิจและการซื้อขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน อินเทอร์เน็ตเป็นตลาดซื้อขายขนาดใหญ่ ที่สามารถเลือกซื้อสินค้าได้ตามต้องการภายในเวลาอันรวดเร็ว และสามารถเลือกซื้ออย่างจำเพาะเจาะจงได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางเลือกซื้อเปรียบเทียบ แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตมีการซื้อขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต มีทั้งแม่บ้านที่ขายเป็นธุรกิจเปิดร้านค้าออนไลน์ และแม่บ้านที่ซื้อขายโดยการซื้อมาขายไป และแม่บ้านที่เป็นเพียงผู้ซื้อสินค้าเท่านั้น อินเทอร์เน็ตมีส่วนช่วยส่งเสริมกิจการของสตรีที่อยู่เป็นแม่บ้าน ได้มีรายได้เป็นของตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และจากการเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้า หรือ e-commerce นั้น นับได้ว่าเป็นการยกสถานะภาพเพศหญิงในทางหนึ่ง การมีรายได้และการศึกษาทำให้แม่บ้านเกิดความภาคภูมิใจ การมีรายได้เป็นของตนเอง ก่อให้เกิดการลดภาวะการพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากผู้ชาย การพึ่งพาตัวเองทำให้ผู้หญิงก้าวพ้นความเป็นรอง การทำงานนอกบ้านและการออกไปในพื้นที่สาธารณะ ก่อให้เกิดอัตลักษณ์ของผู้หญิงทำงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะของ “ผู้หญิงสมัยใหม่ (modern women)” ขึ้น

และจากคุณลักษณะของเพศหญิงที่มีความโอปอ้อมอารี จึงมีการแสดงคุณลักษณะดังกล่าวผ่านพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่เป็นไปเพื่อสังคม โดยการเผยแพร่ข้อมูลช่วยเหลือสังคม การใช้ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีเพื่อประโยชน์ต่อคนส่วนรวม สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และการยอมรับนับถือตนเองให้กับแม่บ้านมากขึ้น กระดานสนทนาจึงมีบทบาท

ในการสร้างสายสัมพันธ์และมิตรภาพในหมู่คนที่อาจไม่มีโอกาสที่จะได้เจอกันเลยถ้าไม่มีคอมพิวเตอร์ โดยการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ (CMC)

เมื่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆดังที่กล่าวมาข้างต้น ก่อให้เกิดการรวมตัว ขึ้นเป็นสังคมในโลกออนไลน์โดยมีลักษณะเป็นชุมชนจำลอง (virtual community) โดยมีประเด็นต่างๆซึ่งอยู่ในความสนใจของสมาชิกในสังคม อาทิ ครอบครัว แม่และเด็ก ท่องเที่ยว อาหาร การกิน เป็นต้น เป็นจุดร่วมในการพูดคุย สนทนาระหว่างกัน ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันนั้นเกิดขึ้นทั้งในโลกของ Cyberspace และมีการเคลื่อนมาสู่โลกจริง โดยผ่านกระบวนการติดต่อสื่อสารในโลกเสมือนในขั้นต้น เป็นเวลาพอสมควร โดยมีประเด็นเรื่อง “บุตร” เป็นความสนใจร่วมที่ก่อให้เกิดเป็นชุมชนคุณแม่ขึ้นทั้งในโลกออนไลน์และโลกจริง อินเทอร์เน็ตจึงมีบทบาทที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้นในสังคม (Correlation) แต่บทบาทในการ”สร้างสายสัมพันธ์”ดังกล่าวนั้น เกิดขึ้นเฉพาะกับกลุ่มแม่บ้านชนชั้นกลางซึ่งมีความ open relationship เท่านั้น แต่แม่บ้านชนชั้นกลางตอนบนจะเกิดความสัมพันธ์แบบการ “เกาะเกี่ยวสายสัมพันธ์” ปัจจุบันให้ยังคงอยู่ และการ “รื้อฟื้นสายสัมพันธ์เก่า” ไม่มีการสานสัมพันธ์ใหม่ เนื่องด้วยปัจจัยทางด้านชนชั้นที่แม่บ้านชนชั้นจะเป็นแม่บ้านที่มีความหวังพื้นที่ส่วนตัวสูงกว่าแม่บ้านชนชั้นกลาง จึงส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของแม่บ้านปรากฏในรูปแบบดังกล่าว

จากแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (computer Mediated Communication – CMC) เมื่อนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านแล้ว พบว่า ด้วย CMC เป็นการสื่อสารแบบสองทาง ต่างจากสื่อเดิมที่แม่บ้านใช้ได้แก่ โทรศัพท์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ ที่เป็นสื่อทางเดียว ทำให้แม่บ้านต้องมีส่วนร่วมกับสื่ออย่างเอาการเอางาน (active participation) เช่นเดียวกับการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ แต่ด้วยคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อกลางของการสื่อสารมวลชน (mass communication medium) จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางของการสื่อสารมวลชนหลากหลายรูปแบบอย่างผสมผสาน เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการใช้สื่อของแม่บ้านแล้ว พบว่า แม่บ้านมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อแทนที่ (Substitution) การสื่อสารในรูปแบบเดิม คือ การใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) แทนการส่งจดหมาย และการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารแบบเห็นหน้าคร่ำตาผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ อาทิ MSN และ Skype เป็นต้น เพื่อการสื่อสารทางไกล แทนการสื่อสารด้วยโทรศัพท์ นอกจากนี้แม่บ้านยังใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อแผ่ขยาย (Expansion) ประสบการณ์การใช้สื่อในรูปแบบเดิม เช่น การฟังวิทยุออนไลน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ การดูรายการโทรทัศน์ย้อนหลังผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น ในส่วนของนิตยสารนั้น พบว่าแม่บ้าน

ยังคงมีการใช้นิตยสารเพื่อความเพลิดเพลิน แต่ในด้านการใช้เพื่อหาข้อมูลนั้น แม่บ้านจะใช้ อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือทั้งในชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ กล่าวคือ แม่บ้านมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อ เสริม (Add-on) การใช้นิตยสารหรือสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ โดยการอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ เมื่อพบว่ามีสิ่งใด น่าสนใจจึงใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลเชิงลึกลงไป โดยพฤติกรรมการใช้เพื่อเสริมสื่ออื่น ดังกล่าว เกิดขึ้นกับสื่อโทรทัศน์ และวิทยุด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีศักยภาพ ทางด้าน การสื่อสารที่สามารถทำหน้าที่แทนสื่อเก่าได้ทั้งหมด เป็นศูนย์กลางของการสื่อสารมวลชน และยังมีการแผ่ขยายให้มีความสามารถที่มากขึ้นกว่าเดิมในหลากหลายรูปแบบอีกด้วย

จากประเด็นที่แม่บ้านใช้เรื่อง “บุตร” เป็นหัวข้อในการสนทนา ทั้งยังเป็นความต้องการและ แรงจูงใจ หลักในการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านเพื่อบทบาทหน้าที่ความเป็นแม่ แสดงให้เห็นว่า แม่บ้านมีภาวะผูกพันทางจิตใจกับบทบาทความเป็นแม่สูง และภาวะผูกพันดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ ส่งผลต่อพฤติกรรม การใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ในแง่ของการอุทิศตนเองเพื่อครอบครัว ไม่เว้น กระทั่งเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต ที่แม่บ้านจะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับลูก อีกทั้งประเด็น เรื่อง “การมีบุตร” ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประเด็นในเรื่อง “อายุบุตร และ “จำนวนบุตร” ยังเป็นปัจจัย ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านในแง่ของเวลาว่าง บุตรในช่วงวัย 0-3 ปี เป็นช่วง วัยที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด แม่บ้านที่มีบุตรในช่วงวัยดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านจะมีเวลาว่างน้อย และมีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตที่สูง มากกว่าสื่ออื่น เนื่องจากสื่ออื่นไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตการมีลูกเล็ก แต่อินเทอร์เน็ตสามารถ ใช้ ควบคู่ไปกับการเลี้ยงดูบุตรได้โดยไม่รบกวนสมาธิของเด็ก แม่บ้านที่มีบุตรอยู่ในช่วงวัยดังกล่าวจึงมี เครื่องมือสื่อสารที่ใช้เป็นช่องทางในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตหลากหลายรูปแบบ เพื่อสลับสับเปลี่ยน ช่องทางไปตามกิจกรรมในชีวิตประจำวันของบุตร นอกจากนี้จำนวนของบุตรมีความสัมพันธ์กับ เวลาว่างของแม่บ้านเช่นเดียวกัน แม่บ้านที่มีบุตรจำนวนมาก ต้องใช้เวลาไปกับการเลี้ยงดูบุตรแต่ ละคนซึ่งมีความต้องการจากผู้เป็นแม่แตกต่างกัน ยิ่งจำนวนบุตรมากเวลาว่างของแม่ยิ่งน้อย ซึ่ง เวลาว่างดังกล่าวนี้เองที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน

ปัจจัยด้านภาระงานบ้าน มีผลต่อเวลาว่างของแม่บ้านทั้งที่ทำงานประจำและไม่ได้ทำงาน ประจำ แม่บ้านใช้อินเทอร์เน็ต เป็นแม่บ้านที่มีภาระงานบ้านน้อย อันเนื่องมาจากการมีเงื่อนไข 3 ข้อ คือ การจ้าง ผู้ช่วยทำงานบ้าน การมีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย และการแบ่งเบาภาระงาน บ้านโดยสามี เงื่อนไขเหล่านี้ส่งผลต่อการมีเวลาของแม่บ้านที่พอที่จะนำมาใช้อินเทอร์เน็ตได้ ในส่วน ของ ปัจจัยด้านรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับเวลาว่างและวิถี

ชีวิตของแม่บ้าน ความสามารถในการครอบครองอุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไม่ขึ้นอยู่กับรายได้ครัวเรือนและสถานภาพการทำงาน แต่ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตและเวลาว่างของแม่บ้าน การพัฒนาให้เครื่องมือสื่อสารจำพวก โทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และคอมพิวเตอร์ รวมเป็นหนึ่งเดียวกัน ถึงขั้นสามารถพกพาไปได้ทุกที่ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็สามารถติดตามข่าวสาร หรือรับความบันเทิงได้ทุกขณะ ทำให้แม่บ้านที่มีภาระผูกพันอันจุกจิก ไม่เป็นเวลามีโอกาสในการเข้าถึงการสื่อสารมวลชนผ่านตัวกลางอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น อาจกล่าวได้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ควบคู่ไปกับการทำงานทั้งงานบ้านและงานประจำได้ดีกว่าสื่ออื่น สามารถเลือกช่องทางในการสื่อสารได้หลายทางจากการพัฒนาของ hardware โดยแม่บ้านสามารถใช้ควบคู่ไปกับวิถีชีวิตและบทบาทหน้าที่ต่างๆ ได้ทุกสถานที่และตลอดเวลา เช่น ขณะรอลูกเรียนพิเศษ เป็นต้น บทบาทดังกล่าว จึงเป็นบทบาทที่สื่ออื่นไม่สามารถทำได้

ทัศนคติและการช่วยงานบ้านของสามี ความยินดีที่จะให้ภรรยาใช้สื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ต และการไม่คาดหวังเรื่องงานบ้าน ไม่คาดหวังให้แม่บ้านเป็นแม่ศรีเรือน ทั้งยังส่งเสริมให้แม่บ้านครอบครองเครื่องมือสื่อสารอย่าง smart phone และ tablet เป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้แม่บ้านมีภาพลักษณ์ของ “ผู้หญิงทันสมัย” ซึ่งมีสวนช่วยยกระดับสถานะของแม่บ้านให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น (Status Conferral)

นอกจากนี้ ปัจจัยด้านสถานภาพการทำงาน และชนชั้นทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ ยังมีผลต่อรูปแบบและเนื้อหาของอินเทอร์เน็ต แม่บ้านแต่ละคนมีความต้องการในการใช้เน็ตที่แตกต่างกัน ตามความคาดหวังถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตน รวมทั้งความตั้งใจและประสบการณ์เดิมของแม่บ้านแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันตามสถานภาพการทำงาน และชนชั้นทางสังคม ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เน็ตและการรับรู้ข่าวสารทั้งสิ้น ชนชั้นทางสังคม มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการดำเนินชีวิต ซึ่งมีผลต่อความแตกต่างด้านพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำ (activities) ความสนใจ (interests) ตลอดจนความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ (opinions)

จากแนวคิดเรื่องการใช้เวลา เมื่อนำมาพิจารณาพฤติกรรมการใช้เน็ตของแม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำแล้ว พบว่า แม่บ้านทั้งสองประเภทมีพฤติกรรมการใช้เน็ตที่มีความเหมือนและแตกต่างกันตามบริบทของสถานที่และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับการใช้เน็ต กล่าวคือ แม่บ้านที่ทำงานประจำจะมีความชัดเจนในด้านการใช้เวลา โดยมีเส้นแบ่งระหว่าง “เวลางาน” (work) และ “เวลาว่าง” (leisure) อย่างชัดเจน (Huizinga, 1952) ซึ่งเวลาว่างนั้น

เป็นเวลาที่แม่บ้านที่ทำงานประจำมีอิสระจากภารกิจในการทำงาน เป็นเวลาที่แม่บ้านจะสามารถนำไปทำอะไรเพื่อตนเอง ซึ่งแม่บ้านก็ได้ใช้เวลาดังกล่าวไปเพื่อการ “เล่นอินเทอร์เน็ต” ที่กล่าวว่า “เล่น” อินเทอร์เน็ต เนื่องจากพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงเวลาของการปลดอุปสงค์แห่งงานดังกล่าว แม่บ้านจะนำมาใช้เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับตนเอง โดยการใช้อินเทอร์เน็ตไปตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ดังที่กล่าวไปข้างต้น ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงเวลาว่างของแม่บ้านที่ทำงานประจำนี้ มิได้หมายความว่าถึงการใช้อินเทอร์เน็ตในพื้นที่ “บ้าน” ยามเลิกงานเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ต โดยการ “เล่น” ในที่ทำงาน พฤติกรรมการใช้ดังกล่าวเกิดขึ้นในรูปแบบของการ Switching Role คือมีการสลับสับเปลี่ยนบทบาทระหว่าง working women-receiver และ working women-participant กล่าวคือ ในช่วงเวลาที่แม่บ้านทำงานแล้วเกิดความเหนื่อยล้า แม่บ้านจะสลับเปลี่ยนบทบาท (Switching Role) โดยการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่ออ่านข่าวสารข้อมูลที่สนใจ หรือการใช้ social network เพื่อคลายความเครียดครู่หนึ่ง แล้วจึงกลับไปทำงานต่อ โดยการเกิด Switching Role ของแม่บ้านที่ทำงานประจำนั้น ไม่สามารถระบุรูปแบบ เนื้อหา ช่วงเวลา และความถี่ได้ เนื่องจากภาระงานและเวลาว่างที่แม่บ้านจะสามารถปลีกออกมาพักผ่อนจากความเหนื่อยล้าในแต่ละวัน มีปริมาณไม่เท่ากัน จึงอาจกล่าวได้ว่า “เวลาว่าง” ในที่ทำงานของแม่บ้านที่ทำงานประจำนั้น เป็นกิจกรรมการที่เป็น “อิสระแห่งการเลือก” (freedom of choice) เรื่องตัวใครตัวมัน และสามารถเปลี่ยนแปลงได้วันต่อวันดังที่ Anderson (1961) ได้กล่าวไว้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าเมื่อแม่บ้านที่ทำงานประจำกลับบ้านแม่บ้านจะมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่เป็นรูปแบบเดียวกับแม่บ้านที่ทำงานประจำ คือ การ Switching Role โดยเป็นการสลับบทบาทระหว่าง mother or housewife – sender – receiver – participant จะเห็นได้ว่าการ Switching Role ในบริบทของ “บ้าน” ของแม่บ้าน แม่บ้านจะกระทำได้อย่างเสรี ไม่ต้องแอบซ่อนดังเวลาที่อยู่ในที่ทำงาน แม่บ้านสามารถ เป็น sender – receiver – participant ได้อย่างอิสระราวเท่าที่ ต้องการ ความเหมือนกัน อีกประการของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มคือ ช่วงเวลาที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเย็น-ดึก แม่บ้านจะใช้เวลาในช่วง 18.00-21.00 น. กับการเลี้ยงดูบุตร การประกอบกิจกรรมต่างๆ ในฐานะแม่บ้าน และแม่บ้านจะใช้อินเทอร์เน็ตอีกครั้งในช่วงเวลา 21.00 น. เป็นต้นไป เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่สมาชิกในบ้านเข้านอนกันแล้ว แม่บ้านจึงปลดอุปสงค์แห่งงานโดยแท้จริง จะเห็นได้ว่าแม่บ้านที่ทำงานประจำจะมีการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาดังกล่าว ในขณะที่แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ แม่บ้านจะมีเวลาว่างที่มีช่วงเวลาต่อเนื่องและยาวนานกว่า ในช่วงกลางวันด้วยอีกช่วงหนึ่ง แต่ทั้งนี้เวลาว่างของแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำในช่วงกลางวันนั้น ก็เกิดขึ้นเป็นช่วงๆ เช่นเดียวกับแม่บ้านที่ทำงานประจำ เนื่องจากถูกขัดจังหวะเป็นระยะๆ จากภาระงานบ้าน

และความรับผิดชอบภายในบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการดูแลความเรียบร้อยของบ้านสำหรับแม่บ้านที่มีผู้ช่วยทำงานบ้าน การเลี้ยงดูบุตรสำหรับแม่บ้านที่บุตรยังไม่เข้าโรงเรียน เวลาว่างดังกล่าว แม่บ้านจะนำมาใช้ไปกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต การหยุดพักจากภาระงานต่างๆ หรือการปลีกตัวมาใช้เวลาไปกับสื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้แม่บ้านได้มีช่วงเวลาแห่งการพักผ่อน (relaxation) ก่อให้เกิดรูปแบบชีวิตที่ต่างไปจากเดิม (diversion) และเป็นก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสังคม (development) กล่าวคือ เมื่อแม่บ้านได้มีช่วงเวลาพักผ่อน เพื่อฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ ทำให้แม่บ้านมีวิถีชีวิตที่มีรูปแบบแตกต่างกันไป ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองและนำไปสู่การพัฒนาเชิงบทบาททางสังคมของแม่บ้าน

ดังนั้น จากผลการวิจัยจึงตอบข้อสันนิษฐานการวิจัยที่ว่า แม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำมีแบบแผนและลักษณะพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่ค้นพบนอกเหนือจากข้อสันนิษฐานคือ แม่บ้านที่ทำงานประจำและไม่ทำงานประจำมีแบบแผนและลักษณะพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เหมือนและแตกต่างกันตามบริบทของสถานที่ ดังที่กล่าวไปข้างต้น

เมื่อพิจารณาบทบาทของอินเทอร์เน็ต ดังที่แคทซ์และคณะ (Katz and others, 1963) ได้กล่าวว่า การเผยแพร่นวัตกรรม (Diffusion Of Innovation) เป็นการยอมรับแนวความคิด และข้อปฏิบัติใหม่ โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาหนึ่ง โดยอาศัยสื่อหรือช่องทางติดต่อสื่อสารไปสู่โครงสร้างทางสังคม ระบบวัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมนั้น เมื่อนำมาวิเคราะห์ถึงบทบาทของบล็อกและเว็บไซต์ ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับแม่บ้าน พบว่าบล็อกและเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับแม่บ้าน สะท้อนบทบาทหลัก 2 บทบาท คือ บทบาทในการเป็นตัวตอกย้ำอุดมการณ์แม่บ้าน และบทบาทในการสร้างพื้นที่เชิงอำนาจให้กับผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน

บทบาทในการเป็นตัวตอกย้ำอุดมการณ์แม่บ้าน อินเทอร์เน็ตมีบทบาทเช่น สื่อเดิม คือทำหน้าที่เป็นตัวตอกย้ำบทบาทของเพศหญิงในฐานะ แม่ เมีย และแม่บ้าน ผ่านการนำเสนออุดมการณ์แม่บ้านบนบล็อกและกระดานข้อความ แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ ภาพลักษณ์และทัศนคติของแม่บ้านที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ต จะมีความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ แต่ด้วยความเป็นเพศหญิงที่ไม่อาจสลัดออกไปได้ ทำให้แม่บ้านปฏิเสธไม่ได้เลยว่าแม่บ้านจะต้องคอยเอาอกเอาใจสามีบ้างเพื่อความสุขของครอบครัว แม่บ้านเหล่านี้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างเสริม หรือถ่ายทอดบทบาทความเป็นแม่บ้าน โดยการศึกษาและเผยแพร่ วิธีการปรุงอาหาร การตัดเย็บ งานฝีมือ และการจัดการดูแลความเรียบร้อยของครัวเรือน แม่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหลายคนไม่มีประสบการณ์การทำงานบ้านมาก่อน เมื่อประสบปัญหาเกี่ยวกับการทำงานบ้าน หรือการเลี้ยงดูบุตรแม่บ้านก็จะใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเสมือนผู้ช่วยและพี่เลี้ยงใน

การทำงานบ้านและดูแลครอบครัวอินเทอร์เน็ตจึงเป็นเครื่องมือที่เข้ามาช่วยเพิ่มโอกาสเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลต่างๆให้กับแม่บ้านได้ อินเทอร์เน็ตเป็นที่รวบรวมเว็บไซต์อันเป็นประโยชน์ต่อแม่บ้านมากมาย อาทิ การทำอาหาร งานฝีมือ การดูแลสุขภาพอนามัย ความงามและแฟชั่น การสอนทักษะความเป็นแม่บ้านและการเลี้ยงดูบุตร เป็นการตอกย้ำให้ผู้หญิงยังคงทำหน้าที่ “แม่บ้าน” ซึ่งมี “อุดมการณ์แม่บ้าน” และ “ความสุขของครอบครัว” เป็นภาระผูกพันทางจิตใจต่อไป บล็อกและเว็บไซต์จึงมีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคมและส่งเสริมพฤติกรรมอันดีงาม สืบทอดและดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม จึงอาจกล่าวได้ว่า อินเทอร์เน็ตมีอำนาจในการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมในรูปแบบหนึ่ง

การแสดงทัศนคติแบบเพศชายที่ปรากฏในรูปแบบของการให้กำลังใจ การชื่นชม และมิตรภาพ รวมถึงมีการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารที่เพศชายมีความเชี่ยวชาญ ในพื้นที่ของเพศหญิง อาทิ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การแสดงทัศนคติดังกล่าวตอกย้ำให้ผู้หญิงยังคงทำหน้าที่แม่และเมียที่ดี สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติต่องานของเพศหญิงของเพศชาย ระบบชายเป็นใหญ่ยังคงฝังรากลึกในสังคมไทย โดยเฉพาะในสถาบันครอบครัว ถึงแม้ว่าปัจจุบันผู้หญิงมีสิทธิเสรีภาพ การศึกษา และรายได้ที่มั่นคง เป็นแม่บ้านหัวก้าวหน้า แต่ด้วยกระบวนการบ่มเพาะทางสังคมที่เริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้ผู้หญิงต้องยอมรับการกำหนดบทบาทโดยมีเพศเป็นตัวกำหนด (Sex-Role Stereotype) จากผลการวิจัยเห็นได้ว่าอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ยังคงมีอำนาจอยู่ที่จะป้องกันมิให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ผ่านกระบวนการสร้างความรู้สึกผิด (Guilt Feeling) ขึ้นในจิตใจของผู้หญิง แม่บ้านที่ใช้อินเทอร์เน็ตจึงต้องพยายามที่จะทำหน้าที่ในการเป็นแม่และภรรยาที่ดี การแบ่งเบาภาระงานบ้านของเพศชาย และการแสดงทรวงระบอบชาย แสดงให้เห็นว่า เพศชายมีพฤติกรรมและทัศนคติที่ยอมรับบทบาทของเพศหญิงและความเป็นแม่บ้านมากขึ้น แต่ในทางกลับกันความคิดที่ว่าการทำงานบ้านเป็นบทบาทหน้าที่หลักและเป็นบทบาทหน้าที่โดยธรรมชาติของผู้หญิงยังคงฝังลึกลงในจิตใจของแม่บ้าน เพียงแต่ในโลกยุคปัจจุบัน วิถีชีวิต ความจำเป็น และความนิยมในหลายๆ ด้าน เป็นปัจจัยนำทำให้แม่บ้านสังคมเมืองในโลกยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีวิถีชีวิตในปริมาณที่นอก “บ้าน” เพื่อที่จะไม่ต้องพึ่งพาสามีมากนัก

การที่อินเทอร์เน็ตมีบทบาทในการเป็นตัวตอกย้ำอุดมการณ์แม่บ้านนั้น อินเทอร์เน็ตสามารถ สะท้อนบทบาทดังกล่าวได้ดีกว่าสื่อเก่า ด้วยคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อสองทางและเป็นสื่อบุคคลในรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นเนื้อหาสาระที่ถูกเผยแพร่จึงมีที่มาจากบุคคลและจากหลากหลายความคิดเห็น ผู้รับสารสามารถโต้ตอบ แสดงความคิดเห็นได้ ดังนั้นด้วยความสามารถ

ดังกล่าว จึงเป็นส่วนที่ทำให้ในการเป็นตัวต่อยอดมรดกแม่บ้านของบล็อกและเว็บไซต์ มีความแตกต่างจากสื่ออื่นที่เนื้อหาสาระที่มีมาจากผู้ผลิตเพียงทางเดียว

จากทฤษฎีเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน (Functionalism) เมื่อนำมาพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่ของบล็อกและเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับแม่บ้านแล้ว พบว่า บล็อกและเว็บไซต์มีหน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง (Transmission of the social heritage) ซึ่งเป็นหน้าที่ทางการให้ความรู้ (Education Function) การสืบทอดความคิดเห็น ค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม และบทบาทหน้าที่ต่างๆ ให้ดำรงไว้ต่อไปจึงเป็นที่มาของการทำหน้าที่เป็นตัวต่อยอดมรดกแม่บ้านดังที่กล่าวมาข้างต้น

บทบาทในการสร้างพื้นที่เชิงอำนาจให้กับผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน เกิดจากการมีบทบาทเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการเสนอข้อมูลเพื่อเป็นข้อเลือกในการตัดสินใจ ข้อมูลที่ถูกลำเสนอก่อให้เกิดการโน้มน้าวใจด้วยหลักฐานและเหตุผล เป็นผลให้แนวทางที่ถูกลำเสนอนั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของแม่บ้าน เนื่องจากผู้ส่งสารมีสถานะเป็นสื่อบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลที่ได้รับจากผู้ส่งสารที่มีตัวตนโดดเด่น ได้รับความนิยมในการติดตามจากสมาชิกในสังคมออนไลน์ ส่งผลต่อผู้รับสารในแง่ของ การให้ความรู้ (knowledge) ทศนคติ (attitude) และพฤติกรรม (practice) เมื่อนำมาวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน (Functionalism) แล้วพบว่า บทบาทในการสร้างพื้นที่เชิงอำนาจให้กับผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน เกิดจากบล็อกและเว็บไซต์มีหน้าที่ในการให้ข่าวสาร (Information Function) การชักจูงใจ (Persuasive Function) การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม (Correlation of the parts of the society) และการกระตุ้นใจและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Mobilization)

หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (Information Function) ของบล็อกและเว็บไซต์ บล็อกและเว็บไซต์มีหน้าที่ในการให้ข่าวสารข้อมูล เพื่อให้ผู้หญิงรู้เท่าทันสถานการณ์ของสังคม ทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจในการบริโภคสื่อโดยอิสระ และอำนาจในการเข้าถึงสื่อ การบริโภคข้อมูลข่าวสารนำมาซึ่งประสบการณ์ แนวคิด และทัศนคติที่แตกต่างไปจากเดิม หน้าที่ในการให้ข่าวสารของบล็อกและเว็บไซต์จึงมีส่วนช่วยให้เพศหญิงซึมซับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ นำมาซึ่งความกล้าในการตัดสินใจ การเพิ่มข้อเลือกในการดำเนินชีวิต ที่สื่ออื่นไม่สามารถทำได้ เนื่องจากผู้ใช้งานไม่สามารถที่จะสืบค้นหรือแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่ตนสนใจได้อย่างเสรี

อินเทอร์เน็ตมีบทบาทในการจูงใจ (Persuasive Function) ผู้รับสารโดยอิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) การสร้างตัวตนจากการนำเสนอข้อมูลหรือความเชี่ยวชาญผ่านอินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดอิทธิพลต่อการรับรู้เนื้อหาของผู้รับสาร เป็นส่วนช่วยให้ผู้รับสารเกิดการคล้อยตามและเชื่อถือ นำมาซึ่งบทบาทในการสร้างตัวตนและชื่อเสียงให้กับเพศหญิง ทำให้เพศหญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศหญิงในฐานะแม่บ้าน มีอำนาจในสังคมมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าอินเทอร์เน็ตจะมอบอำนาจสื่อให้แก่ผู้ใช้งาน อินเทอร์เน็ตจึงเป็นสื่อที่สามารถยกระดับความสำคัญของเพศหญิงได้

บล็อกและเว็บไซต์มีบทบาทในการสร้างสายสัมพันธ์และมิตรภาพในหมู่คน ซึ่งจากการนำเสนอแนวคิด ความคิดเห็น เรื่องราวของตนเอง ก่อให้เกิด "ภาพลักษณ์ตัวตน (self-image)" ขึ้น ซึ่งเป็นบทบาทที่สื่ออื่นไม่สามารถทำได้ เนื่องจากเป็นสื่อที่ผู้ใช้งานเป็นเพียงผู้รับสาร การสร้างตัวตนทำให้เพศหญิงรู้จักตนเองยิ่งขึ้น ตัวตนดังกล่าวผู้แสดงไม่จำเป็นต้องระบุคุณลักษณะทางประชากรของตนเองเสมอไป การแสดงตัวตนดังกล่าวเกิดขึ้นเกิดขึ้นจากการแสดงบทบาทบนกระดานสนทนาหรือพื้นที่ในโลกออนไลน์ ซึ่งก่อให้เกิดพลังของการรวมเสียงของผู้มีประสบการณ์ แนวความคิด และอุดมการณ์ร่วมกัน ซึ่งหากแนวความคิดหรืออุดมการณ์ใดมีผู้มีส่วนร่วมสูง การรวมกลุ่มดังกล่าวก็จะพัฒนาเป็นเครือข่าย ซึ่งก่อให้เกิดสายสัมพันธ์และ "ความเป็นตัวตน (Selfhood)" ขึ้น

นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังมีบทบาทในการสร้างการมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เพศหญิงได้มีพื้นที่ในการระบายความเครียด แสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ การสร้างทัศนคติในด้านอื่นๆซึ่งแตกต่างจากที่ตนเคยประสบ ประเด็นปัญหาที่เพศหญิงเข้ามาระบายความกดดัน ความเครียด ได้แก่ ประเด็นปัญหาเรื่องชู้สาว (Polygamy) ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) บล็อกและเว็บไซต์จึงเป็นช่องทางในการสร้างพื้นที่เชิงอำนาจในแง่ของการมีพื้นที่ในการร้องทุกข์ การทำให้เรื่องส่วนตัวเป็นเรื่องส่วนรวม การแลกเปลี่ยนทัศนระหว่งเพศหญิงด้วยกัน หรือระหว่างเพศหญิงกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้เคยประสบการณ์ ทำให้เพศหญิงมีข้อเลือกในการตัดสินใจ เป็นการเพิ่มทางเลือกในชีวิตอย่างหนึ่ง นอกจากนี้การรวมตัวกัน ก่อให้เกิดพรรคพวก เสียงส่วนใหญ่ การสนับสนุน เปรียบเสมือนการสร้างและขยายฐานอำนาจทางความคิด การแสดงบทบาทของเพศหญิงในบล็อกและเว็บไซต์จึงเปรียบเสมือนการสร้างคุณค่าและอำนาจให้กับตนเอง เป็นการสร้างตัวตนของผู้หญิงที่นอกเหนือไปจากบทบาทแม่และภรรยา การทำให้เรื่องส่วนตัวเป็นเรื่องส่วนรวม เพื่อให้สังคมได้รับรู้ปัญหาและเห็นคุณค่าของผู้หญิงมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณยนุช (2551) ที่ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในพื้นที่สาธารณะ

ของเพศหญิงโดยการส่งข้อความสั้นผ่านรายการเล่าข่าวทางโทรทัศน์ ที่พบว่าผู้หญิงใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทาง SMS เปลี่ยนพื้นที่สำหรับการพูดคุยทางรายการเล่าข่าวให้กลายเป็นศูนย์กลางของผู้หญิง และการแสดงความคิดเห็นผ่าน SMS ของผู้หญิงเป็นเครื่องมือในการต่อสู้เพื่อการสร้างตัวตนและเป็นกระบอกเสียงให้กับผู้หญิง

เมื่อวิเคราะห์ตามแนวคิดของ McQuail และ McLuhan แล้วจะเห็นได้ว่าบล็อกและเว็บไซต์ เป็นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ระหว่างผู้หญิงนั้น ในสมัยก่อนที่สื่อมวลชนมีเดียยังไม่มี การพัฒนาก้าวหน้าไปเหมือนในปัจจุบันนี้ แหล่งข่าว หรือที่ชุมนุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ก็จะมีเพียงในสถานที่ที่เป็นที่รวมตัวของผู้หญิง อาทิ ร้านอาหาร เป็นต้น ส่วนสื่อวิทยุ-โทรทัศน์นั้นก็มีบ้างที่เป็นรายการที่สามารถให้ผู้ชมทางบ้านสามารถโทรเข้าไปปรึกษาได้ แต่หากเป็นเรื่องเพศ รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ก็จะถูกจัดให้อยู่ในช่วงกลางคืน ซึ่งดีก็มากและประเด็นสนทนาอาจไม่ใช่ปัญหาที่กำลังประสบ ดังนั้นคุณผู้หญิงบางคนที่มีประสบปัญหาจึงไม่สามารถหาทางออกได้ ก็ต้องหันไปพึ่งเพื่อน แต่สำหรับบางเรื่องนั้นผู้หญิงก็ไม่กล้าที่จะเล่าให้เพื่อนฟัง ไม่ว่าจะสนิทเพียงใดก็ตาม บางเรื่องที่เป็นเรื่องลับเฉพาะ เช่นเรื่องเพศ หรือชีวิตคู่ จึงมีความต้องการที่จะเล่าหรือปรึกษากับผู้อื่นที่ไม่รู้จักมากกว่า เนื่องจากความอายเป็นตัวแปรสำคัญ เมื่อเกิดสื่อใหม่ขึ้น คืออินเทอร์เน็ตก็ทำให้ผู้หญิงที่มีประสบปัญหาชีวิตคู่ มีพื้นที่ในการแสดงออก หรือการปรึกษาหารือ การได้ระบายกับบุคคลที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถเห็นตัวตนได้ ทำให้สามารถแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นได้อย่างโจ่งแจ้ง จากประเด็นการสนทนาที่ยกตัวอย่างมาดังกล่าว เห็นได้ว่า ประเด็นเหล่านี้ แต่เดิม เป็นประเด็นที่ถูกหีบยกขึ้นมาพูดคุย ระบายความในใจกันในพื้นที่แห่งโลกความเป็นจริง อาจเป็นร้านอาหาร ร้านอาหาร หรือพื้นที่ใดสักแห่งตามแต่สะดวกของผู้ทำการสนทนา แต่เมื่อเกิดสื่อมวลชนมีเดียขึ้น พื้นที่การสนทนาจึงถูกเคลื่อนย้ายไปสู่การสนทนามนโลกไซเบอร์ เพราะได้ข้อมูลเยอะกว่า กว้างกว่า จำเพาะเจาะจงกว่า และน่าเชื่อถือกว่าในแง่ที่ว่าผู้สนทนาอาจเคยมีประสบการณ์ร่วมในเรื่องเดียวกัน แต่พื้นที่สนทนามนโลกจริงก็ไม่ได้ถูกทำลายไปแต่อย่างใด การสนทนาจึงยังคงมีอยู่เช่นเคย แต่อาจไม่ใช่การสนทนาในที่สาธารณะ กลับกันกระดานสนทนา เป็นพื้นที่สาธารณะ แต่ผู้คนกลับหลังไหลเข้ามาทำการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น กันในทุกๆประเด็น ทุกๆรูปแบบ ซึ่งเป็นเพราะกระดานสนทนาเป็นพื้นที่สาธารณะที่ไม่ระบุตัวตน ชื่อที่ใช้ในโลกไซเบอร์เป็นเพียงชื่อที่เราคิดขึ้นมา อาจเป็นชื่อจริงหรือชื่อสมมติก็ได้ ตามแต่ผู้สนทนาต้องการ นอกจากนี้การไม่ระบุตัวตน ไม่มีใครรู้จักตัวตนของเราอย่างแท้จริง ทำให้เรากล้าที่จะพูดคุยกันอย่างเปิดเผย ไม่มีการเขินอาย

เมื่อนำมาพิจารณากับงานวิจัยของ อรอนงค์ (2533) ที่ทำการศึกษาบทบาทและสถานภาพของสตรีไทยในครอบครัว สังคม และความรัก ที่ปรากฏในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตช่วง พ.ศ. 2494-2516 และ 2517-2530 พบว่าสื่อสิ่งพิมพ์เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้ตอบโต้โดยการเขียนปรึกษาปัญหาชีวิตซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสื่ออินเทอร์เน็ตในบางส่วนหนึ่ง คือ สื่อนิตยสารที่เปิดโอกาสให้สตรีได้เขียนบทความเพื่อปรึกษาปัญหาชีวิตในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตนั้น เป็นการสื่อสารที่มีการ Interact กันแต่ไม่ใช่โดยฉับพลันทันที และ “พื้นที่” ของนิตยสารที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ข้อความที่เขียนไปถูกจำกัดด้วยข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ แต่สื่ออินเทอร์เน็ตผู้เขียนข้อความสามารถเขียนได้ตามความต้องการ โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่มาเป็นอุปสรรค อีกทั้งสื่อนิตยสารผู้เขียนตอบปัญหาเป็นเพียงคอลัมน์นิสต์ผู้เดียว ซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีประสบการณ์โดยตรงกับปัญหาของผู้รับสารก็ได้ แต่สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างในผู้คนจากหลากหลายประสบการณ์และความคิดมาโต้ตอบ ดังนั้นคำตอบที่ได้ จึงมีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องของ แง่มุม ความคิด หรือคำแนะนำ ดังนั้นผู้เขียนข้อความเข้ามาปรึกษาสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลหรือคำปรึกษาที่ได้มาได้ด้วยตนเอง และผู้ให้คำปรึกษาที่เข้ามาโต้ตอบนั้น หนึ่งในนั้นอาจเป็นผู้มีประสบการณ์เช่นเดียวกับผู้เขียนคำปรึกษาที่เป็นไปได้ และสุดท้ายด้วยเหตุผลจากคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้สามารถที่จะไม่ระบุตัวตนที่แน่ชัดได้ ข้อความที่ปรึกษาจึงสามารถลงรายละเอียดลึกได้ โดยไม่ต้องเขินอาย เพราะกระดานข้อความในอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีการแยกประเภทหรือหัวเรื่อง ดังนั้นผู้เข้าใช้ในแต่ละประเภทหรือหัวเรื่อง จึงต้องมีความสนใจในประเด็นดังกล่าวอยู่บ้าง ข้อความในกระดานข้อความทางอินเทอร์เน็ตจึงไม่เป็นสาธารณะมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อสิ่งพิมพ์ที่วางคอลัมน์ปรึกษาปัญหาชีวิตไว้ในมุมใดมุมหนึ่งของหน้าสื่อ ดังนั้นสื่อสิ่งพิมพ์จึงมีความเป็นสาธารณะมากกว่า เพราะเมื่อผู้บริโภคได้เลือกซื้อสิ่งพิมพ์นั้นๆ เท่ากับผู้บริโภคได้ทำการซื้อคอลัมน์ปรึกษาปัญหาชีวิตไปโดยปริยาย โดยจะมีความต้องการอยากรู้หรือไม่ก็ตาม ดังนั้นอินเทอร์เน็ตจึงมีบทบาทในการสร้างพื้นที่เชิงอำนาจในแง่ของการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม (Correlation of the parts of the society) ผ่านการสร้างเครือข่ายเพศหญิง เพื่อกระตุ้นเร้าและผลักดัน (Mobilization) ให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ โดยการเสนอข้อเลือกในการตัดสินใจผ่านกระดานสนทนาบนบล็อกและเว็บไซต์

การแปรสถานะบทบาทการวางแผนการท่องเที่ยว ซึ่งแต่เดิมเป็นหน้าที่ของเพศชาย แต่เมื่อสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทต่อสังคม บทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้แปรเปลี่ยนไปเป็นหน้าที่ของเพศหญิงในฐานะแม่บ้าน แม่บ้านมีบทบาทในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวเชิงครอบครัว ทั้งการเตรียมความพร้อม จัดหาที่พัก ร้านอาหาร อาจกล่าวได้ว่าบทบาทดังกล่าวนี้เป็นพฤติกรรมการใช้

อินเทอร์เน็ตเพื่อครอบครัวของแม่บ้าน ที่แฝงสถานะเชิงอำนาจเอาไว้ให้เป็นของแม่บ้านในแง่ของการมีสิทธิในการเลือกและการตัดสินใจ นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังเป็นสื่อที่มอบอำนาจในการเปิดรับสื่อให้กับแม่บ้านยามที่อยู่กับสามี แม่บ้านสามารถเข้าถึงการสื่อสารมวลชนประเภทอื่นๆได้ผ่านการใช้งานอินเทอร์เน็ต เนื่องจากสามีจะเป็นผู้ครอบครองสื่อกระแสหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น อินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางในการเข้าถึงการสื่อสารมวลชนที่สามารถบริโภคสื่อได้อย่างเสรี

จากการสร้างเครือข่ายแม่บ้าน ผ่านการรวมตัวกัน ในสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นสังคมที่เชื่อมโยงแนวความคิดบทบาทคุณแม่ในอุดมคติ เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามให้แก่แม่บ้านที่เข้าร่วมเครือข่ายดังกล่าว ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ทำให้ผู้รับสารได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้บทบาทต่างๆในสังคม ได้รับประโยชน์จากความสามารถการเลือกบริโภค อันเกิดจากการแนะนำบอกต่อของผู้ใช้งานอื่นๆ ซึ่งแม่บ้านเป็นผู้กุมอำนาจของปัจจัยการผลิต และค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ดังนั้นเมื่อแม่บ้านมีการศึกษาข้อมูลจึงทำให้แม่บ้านได้รับสินค้าที่มีความหลากหลายและมีคุณภาพที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ “บุตร” จึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน สื่อให้เห็นถึงบทบาทความเป็นแม่ของแม่บ้าน

“ความเป็นแม่บ้าน” จึงเป็นตัวแปรที่ทำให้พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้านแตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายอื่น การเน้นย้ำและให้ความสำคัญกับ “บุตร” เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน การนำเอาประเด็นเรื่องการเลี้ยงดูบุตรขึ้นมาเป็นวาระ ทำให้สังคมเห็นถึงบทบาทหน้าที่ความเป็นแม่ ว่าเป็นบทบาทที่ยิ่งใหญ่และมีความสำคัญ การให้ความสนใจในเรื่องเดียวกันของแม่บ้าน ก่อให้เกิดเป็นชุมชนขึ้นในโลกออนไลน์ จึงอาจกล่าวได้ว่า “บุตร” เป็น “ตัวเชื่อมทางสังคม” (social cement) ของแม่บ้าน เป็นประเด็นหัวข้อการสนทนา จนทำให้เกิดการเชื่อมต่อกันทางสังคมขึ้น นอกจากนี้พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบยึดลูกเป็นสรวง (Child-Oriented Behavior) การใช้อินเทอร์เน็ตโดยในประเด็นเรื่อง “บุตร” เป็นหัวข้อหลัก และจากการเก็บข้อมูลบนบล็อกและเว็บไซต์ที่พบว่ามีประเด็นเรื่อง “บุตร” เป็นจำนวนมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า “บุตร” เป็น “ตัวชี้วัดความสำเร็จ” ของแม่บ้าน แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับบุตร ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อแสวงหาช่องทางที่นำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีและความสำเร็จของบุตร การที่แม่บ้านไม่มีความรับผิดชอบเรื่องงานบ้านมากนัก จึงเกิดความรู้สึกผิดขึ้นในจิตใจ กอปรกับแม่บ้านเป็นแม่บ้านที่มีการศึกษา มีความรู้ดีดังนั้นการเลี้ยงดู “บุตร” จึงเป็นสิ่งที่แม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำทำที่นอกเหนือไปจากการเลี้ยงดูด้วยความรักแล้ว ยังเป็นเครื่องมือที่สะท้อนความสำเร็จในชีวิตของ

แม่บ้านผ่านผลการเรียน ความสามารถพิเศษ ความฉลาดทางอารมณ์ ฯลฯ ของบุตร ในส่วนของแม่บ้านที่ทำงานประจำ แม่บ้านทุ่มเทเวลาที่ว่างจากภาระงานไปกับการเลี้ยงดูบุตร เพื่อสะท้อนให้เห็นบทบาทการเป็น Supermom หรือ Superwomen การเป็นผู้หญิงที่มีความสามารถในการจัดการทั้งภาระภายในบ้านและงานประจำได้ แสดงให้เห็นถึงการมีความ สามารถ นำมาซึ่งการยกย่อง ชมเชย ก่อให้เกิดความมั่นใจในตนเอง การยอมรับนับถือตนเองของแม่บ้าน

อินเทอร์เน็ตจึงมีส่วนในการปลุกกระแสบทบาทสตรี การที่ผู้หญิงมีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น ทำให้ผู้หญิงทั้งหลายเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) การมีความคิดเป็นของตนเอง และการที่สังคมเปิดโอกาสและให้คุณค่าแก่เพศหญิงมากขึ้น นำไปสู่การเคารพและมั่นใจในตนเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้ชายเสมอไป ความเชื่อเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวในเชิงพึ่งพา มีความเปลี่ยนแปลงไปเป็นลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น และจากการที่ผู้ให้ข้อมูลมีสถานะเป็นแม่บ้าน อินเทอร์เน็ตจึงมีบทบาทในการสร้างพื้นที่ในการเสริมสร้างอำนาจให้กับเพศหญิง ทำให้ความคิดเห็นและประเด็นของเพศหญิงเป็นมีบทบาทต่อคนในสังคม ทำให้สังคมเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของบทบาทของเพศหญิงมากขึ้น ดังนั้นบล็อกและเว็บไซต์ จึงมีบทบาทและหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ต่อเพศหญิงในฐานะแม่บ้านทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และสังคม ดังที่ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสันนิษฐานไว้

และจากข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยที่ว่า ความต้องการและแรงจูงใจ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นแม่บ้าน การใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นแม่บ้านและที่ไม่เกี่ยวข้องกับความ เป็นแม่บ้าน หรือหลีกเลี่ยงจากโลกจริงเข้ามา มีบทบาทในโลกเสมือนเพื่อหาเพื่อนใหม่หรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ นั้น ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการและแรงจูงใจไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน ซึ่งพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน นั้นมีความสัมพันธ์กับบทบาทความเป็นแม่บ้าน และแม่บ้านมีการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อตนเอง เพื่อครอบครัว และเพื่อสังคม จึงมีประเด็นทั้งที่เกี่ยวกับความเป็นแม่บ้านและไม่เกี่ยวกับความเป็นแม่บ้าน อาทิ เรื่องความสวยความงาม และข้อมูลข่าวสารตามความสนใจของแต่ละบุคคล เป็นต้น นอกจากนี้แม่บ้านยังมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันทั้งในโลกจริงและมีการโยกความสัมพันธ์ดังกล่าวมายังโลกเสมือน แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นกับพะแม่บ้านชนชั้นกลางเท่านั้น

ข้อจำกัดงานวิจัย

แม่บ้านกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยทำการคัดเลือกมาทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ต เป็นแม่บ้านที่เป็น success case คือเป็นกลุ่มแม่บ้านที่ไม่มีอุปสรรคในการเรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นแม่บ้านที่มีการศึกษาดี เป็นแม่บ้านที่ไม่มีภาระงานบ้านมากนัก และการมีทัศนคติในแง่บวกต่อสื่ออินเทอร์เน็ตของสามี

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตกับบทบาทความเป็นแม่บ้าน ควรจะมีการศึกษาพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมออนไลน์อย่างเจาะจง เนื่องจากมีความน่าสนใจในแง่ที่ว่า ในแต่ละชุมชนบนโลกเสมือนนั้น สมาชิกในแต่ละสังคมออนไลน์มีวัฒนธรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ความเชื่อ และค่านิยม ที่แตกต่างกันออกไป อาทิ การใช้เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับลูก เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับความสวยงาม หรือเว็บไซต์ของผู้หญิง นอกจากนี้จากศึกษากระดานข้อความหรือเว็บไซต์ที่เพศหญิงใช้เป็นพื้นที่ในการเสวนา นั้นมีความน่าสนใจในการศึกษากระดานข้อความที่เพศหญิงใช้เป็นพื้นที่ในการปรึกษาปัญหาความรัก ปัญหาครอบครัว จึงควรมีการศึกษาเว็บไซต์หรือกระดานข้อความดังกล่าว โดยเฉพาะเจาะจง

รายการอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. ผู้หญิง / ผู้ชาย : ที่บ้าน / ที่สาธารณะ. ในสตรีศึกษา 2 : ผู้หญิงกับประเด็นต่างๆ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.), 2544.
- กาญจนา แก้วเทพ. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสื่อมวลชน. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- กาญจนา แก้วเทพ. working girl : ผู้หญิงมาที่หลัง. นิตยสารดีเคด, 2535
- กาญจนา แก้วเทพ. ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์, 2544.
- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2552.
- กัจจกร หลุยยะพงศ์. ครอบครัวกับความสัมพันธ์ที่ไม่มีวันแปรเปลี่ยน. ในสตรีศึกษา 2 : ผู้หญิงกับประเด็นต่างๆ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.), 2544.
- ชนิษฐา วรรณธนปริดา. บทบาทของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง FM 99.5 MHz. กับการพัฒนาสตรีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- จริมา ทองสวัสดิ์. ความต้องการข่าวสาร การเปิดรับ และการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ฉัญฐา ภาวะตะศิลาปิน. การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ธีรนาถ กาญจนศรีอักษร. หญิง ชาย กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์, ครั้งที่ 1, 2542.
- นันทกา สุธรรมประเสริฐ. ความเป็นแม่บ้านและการบริโภคสื่อแนวเล่าข่าวสาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- บัณฑิต ผังนิรันดร์. การศึกษาเรื่องงานบ้านของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

- บุญญาภรณ์ วาณิชยชาติ. บทบาทของ “เว็บไซต์อัญญาวีดิทัศน์” ในการเป็นมณฑลสาธารณะของกลุ่มหญิงรักหญิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญยหนูช ยอแสงรัตน์. การมีส่วนร่วมในพื้นที่สาธารณะของผู้หญิงโดยการส่งข้อความสั้นผ่านรายการเล่าข่าวทางโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- พัชรมณี สุตรัก. ผลกระทบต่อชีวิตครอบครัวของสตรีทำงานนอกร้าน : ศึกษากรณีของอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- พิมพ์ประภา ไชยมาลา. บทบาทของรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีกับการพัฒนาสตรีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ภัสสร ลิมานนท์. บทบาทเพศ สถานภาพสตรี กับการพัฒนา. เอกสารลำดับที่ 1 โครงการพัฒนาเอกสารและวิชาการและตำรา โดยการสนับสนุนของมูลนิธิ The William and Flora Hewlett, กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- มนทกานต์ ตปนียางกูร. พัฒนาการของสื่อประชาสัมพันธ์ไทยบนอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- รัตนาวลี เกียรตินิยมศักดิ์. มณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษา www.pantip.com และ www.sanook.com. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ระพีพร ทศรัฐ. การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของแม่บ้าน : ศึกษากรณีบริเวณเว็บไซต์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.
- วิภา นำลาภ. บทบาทของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวในการพัฒนาครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

- ศิริพรรณ กิจก้องเจริญ. เนื้อหาสารเกี่ยวกับความงามและผลในการนึ่งน้ำใจที่นำเสนอทางเว็บ บล็อกและเว็บไซต์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ศุณิสา ทดลา. รูปแบบพฤติกรรมการใช้สื่อในห้องสนทนาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ไสลทิพย์ จารุภูมิ. การศึกษาความพึงพอใจที่ได้รับจากละครโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สมสุข หินวิมาน. ผู้หญิงกับการใช้เวลาว่าง. ในสตรีศึกษา 2 : ผู้หญิงกับประเด็นต่างๆ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.), 2544.
- อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในนิตยสารในการสะท้อนบทบาท และสถานภาพของสตรีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต. บทบาทของนิตยสารผู้หญิงในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวดวงพร เกตุสมบุญณ์ เกิดวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2529 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2552 ปัจจุบันทำงานในตำแหน่ง นักวิเคราะห์รัฐวิสาหกิจปฏิบัติการ สังกัด ส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร สำนักนโยบายและแผนรัฐวิสาหกิจ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง